

149
150

THE LIBRARY
THE INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
TORONTO

PRESENTED BY

Rev. A.A. Vaschalde, C.S.B.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

SCRIPTORES SYRI

SERIES SECUNDA — TOMUS CI

DIONYSIUS BAR ṢALĪBĪ

IN APOCALYPSIM, ACTUS ET EPISTULAS CATHOLICAS

Or. Mark

CORPUS
SCRIPTORUM CHRISTIANORUM ORIENTALIIUM

CURANTIBUS

I.-B. CHABOT, I. GUIDI, H. HYVERNAT.

SCRIPTORES SYRI

VERSIO

SERIES SECUNDA — TOMUS CI

DIONYSIUS BAR ŠALĪBĪ

IN APOCALYPSIM, ACTUS ET EPISTULAS CATHOLICAS

INTERPRETATUS EST I. SEDLACEK

ROMAE

EXCUDEBAT KAROLUS DE LUIGI

PARISIIS

CAROLUS POUSSIELGUE BIBLIOPOLA

15, RUE CASSETTE, 15

LIPSIAE: OTTO HARRASSOWITZ

MDCCCCX

SEP - 9 1942

11974

IN APOCALYPSIM IOHANNIS.

*DEUM INVOCAMUS IN AUXILIUM NOSTRUM, UT SCRIBAMUS PARTES p. 3.
EX INTERPRETATIONE REVELATIONIS IOHANNIS; PERPAUCA
QUIPPE INVENIMUS E LABORE PRIORUM, PLURIMA VERO E
5 DONO NOBIS A DOMINO DATO ILLUSTRAVIMUS. INCIPIMUS IN
ADIUTORIO DOMINI NOSTRI ET DEI NOSTRI.

Postquam enim absolvimus expositionem Evangelii, o frater
noster, fuse et lucidissime, parati sumus aggredi explicationem
Apocalypsis Iohannis evangelistae. Vos autem lectores, cum
10 incitatoribus petitionum spiritualium, orationes emittite pro
Dionysio peregrino, ut et vos sanemini.

Initio sermonis dicimus multos magistros dubitavisse de Apo-
calypsi Iohannis et dixisse eam ipsius non esse. Et hoc exponit
Eusebius Caesaraeensis in libro eglīsiastīqī seu Histo-
15 riarum ecclesiasticarum¹. Dicit enim Dionysius, epi-
scopus Alexandriae: Apocalypsis non est Iohannis apostoli, sed
Iohannis alius, presbyteri, qui habitabat in Asia; nam non
est similis typus, id est species sermonis, Evangelii et Apoca-
lypsis. Et Iohannes nullibi in Evangelio commemoravit suum
20 nomen; hic vero, initio et fine Apocalypsis posuit nomen suum.
Et a Domino nostro accepisse revelationem eum, qui eam
scripsit, profitemur. Irenaeus episcopus et Hippolytus Bosrae
dicunt Apocalypsim Iohannis evangelistae esse et sub finem
regni Domitiani ipsi revelatam esse. Etiam Eusebius Caesa-
25 raeensis his assentit et statim dicit: Si quis non admittit Apo-
calypsim esse Iohannis *apostoli, evangelistae, dicimus: ergo p. 4.
est Iohannis presbyteri, qui tempore Iohannis apostoli exitit.
Et duo sunt sepulcra in Asia, unum evangelistae et alterum
Iohannis presbyteri.

30 Hippolytus Romanus dixit: Apparuit vir, nomine Caius, qui
asserebat Evangelium non esse Iohannis, nec Apocalypsim, sed

¹ Cfr. lib. VII, cap. xx.

Cerinthi haeretici ea esse. Et contra hunc Caium surrexit beatus Hippolytus et demonstravit aliam esse doctrinam Iohannis, in Evangelio et in Apocalypsi, et aliam Cerinthi.

Ille quidem Cerinthus docebat circumcisionem, et iratus est in Paulum, quod non circumciderat Titum, et vocat apostolum 5 eiusque discipulos in quadam e suis epistulis « apostolos falsos et operarios fallaces ». Docebat etiam mundum ab angelis creatum esse; et non e virgine Dominum nostrum natum esse, et cibum et potum materiales ¹, et multas blasphemias.

Evangelium et Apocalypsis Iohannis mentem Scripturarum 10 sequuntur; ergo mendaces sunt qui dicunt Apocalypsim non esse Iohannis apostoli. Nos autem Hippolyto assentimur. Etiam Iohannis evangelistae esse Apocalypsim testatur s. Cyrillus, et Mār Severus et omnes Doctores qui adducunt testimonia in libris suis, sed etiam Theologus in oratione valedictoria ² ab 15 eo adducit argumentum et dicit: « Quemadmodum docet me Iohannes per revelationem suam: ‘ Auferte viam populo meo; et hos lapides ’ . . . , cum « lapides » haereticos et doctrinam eorum vocat.

[CAPUT PRIMUM].

20

v. 1) *Rerelatio Iesu Christi* et cetera; hoc est: abhinc incipit (exponere) quod ipsi revelatum est in visione, de illis quae ventura sunt. *Servo suo Iohanni*: h. e. commemorat p. 5. nomen suum in Apocalypsi, ut credibile sit quod vidit*; in Evangelio non commemorat nomen suum, quia hoc ibi non 25 erat necessarium, nam omnes apostoli testabantur quicquid fecerat Dominus noster.

v. 4) *Iohannes septem ecclesiis, quae sunt in Asia*; h. e. per « ecclesias » urbes indicat; et vocat eas « ecclesias » propter praestantiam virorum electorum, qui in eis sunt. *Septem* 30 dicit, quia numerus septenarius sollemnis erat apud Hebraeos et in Scripturis, et septem dona unius Spiritus ad unam ecclesiam perveniunt.

Hippolytus dicit: « Scribens septem ecclesiis scripsit, sicut Paulus epistulas suas tredecim septem ecclesiis scripsit ». Illam 35

¹ Alludit ad millenarium. — ² συντακτήριος. *Patr. gr.*, XXXVI, 469. Cfr. Is., LXII, 10 (LVII, 14).

« ad Hebraeos » non existimat esse Pauli, sed fortasse Clementis.

Ab illo qui est et qui erat: h. e. indicium est Iohannis apostoli esse (librum); ita enim scripsit in Evangelio: « In principio erat verbum » et cetera. Verbis « qui est » indicat

Deum. *Et a septem spiritibus*: h. e. operationes Spiritus indicat.

v. 5) *Et a Iesu Christo*; h. e. filius incarnatus. *Ipse primogenitus mortuorum*: i. e. qui primus surrexit in carne in incorruptibilitatem.

v. 8) *Ego sum Alef et Taw*; h. e. initium et finis. *Qui est et qui erat et qui venit*: h. e. tria tempora exponit. Est Deus hodie et heri et in saecula, secundum verbum apostoli ¹. *Est*: tempus praesens, et *erat*: tempus praeteritum, et *venit*: tempus futurum significat; cum Deus sit supra tempora et spatia et momenta.

v. 9) *Fui in insula Patmos*: i. e. apostolum eiectum fuisse in insulam Patmum omnes libri testantur; et etiam epistula, quam ei ibi scripsit Dionysius Areopagita. * *Propter verbum Dei*; i. e. propter fidem. p. 6.

v. 10) *Fui in spiritu, in die dominica*; i. e. dominicam vocat primam diem hebdomadis, quia in illa Dominus noster e sepulcro surrexit, et in ipsa descendit spiritus super apostolos, et in ipsa creata est creatura, et in ipsa orietur Dominus noster.

v. 11) *Septem ecclesiis, Epheso, Smyrnae, et cetera*; i. e. urbes illae erant in regione Asiae; initio eas appellavit ecclesias.

v. 12) *Vidi septem candelabra aurea*; h. e. candelabra vocat ecclesias illarum civitatum. Sicut candelabrum dat lucem habitatoribus domus, ita et ecclesiae illuminant doctrinis suis populos qui iacent in peccato.

v. 13) *Inclutus podere*; i. e. pedes tegente et completa seu veste quae descendit usque ad pedes. « Podere » ephod appellat Syrus.

Filius hominis; h. e. Verbum Deus caro factum vocatur hoc nomine secundum quod factum est. Iam appellatum est filius hominis, cum sit Deus, quia factum est homo sine mutatione.

¹Hebr., XIII, 8.

BQ
3957
.I57
I5

Appellatum est rursum filius hominis, quia fuit filius illius hominis novi, qui fuerat ante transgressionem mandati, nam corpus et animam, qualia habebat Adam ante transgressionem mandati, assumpsit Verbum, cum incarnatum est.

Et cinctus iuxta mammās suas zona aurea: h. e. « mammas » vocat duo testamenta. « Zonam », seu cingulum, vocat populos; sicut cinctus renes cingit vestimenta, ita et Christus vinxit amore suo illos qui credunt veritati ejus. 5

v. 14) *Oculi eius sicut flamma*; h. e. « oculos » operationes Spiritus sancti vocat. 10

v. 15) *Sicut aes libanicum*; hoc est autem: mysterium patrum figuratur in « pedibus », qui robusti sunt in operibus sicuti aes. *Et vox eius sicut vox aquarum multarum*; h. e. per « vocem » designat doctrinam eius assimilata aquis, secundum illud: Flumina aquarum vivarum fluent de ventre eius¹. 15

p. 7. v. 16) **In manu sua dextera septem stellas*; h. e. septem administratorii spiritus, qui sunt in eius potestate, quasi in manu eius: candelabra ecclesiarum. *Et ex ore eius gladius acutus*; i. e. verbum divinum, quod in malos gladio acutius est. *Et facies eius sicut sol*: h. e. bonis apparebit in vultu glorioso et mansueto. 20

[CAPUT II].

v. 1) *Angelo, qui in ecclesia, quae Ephesi est, scribe*; h. e. administratori Ephesiorum et congregationi eius notum fac, quamvis sint patientes et redarguant malos, tamen brevi defec- 25
tuum amorem eorum erga Deum.

v. 5) *Unde cecidisti?* i. e. animadvertite in quali honore vos initio fuistis, et agite poenitentiam ut denuo surgatis in pristinum gradum. *Et movebo candelabrum tuum*; i. e. si non convertatur populus, seu ecclesia quae est candelabrum, a malo, 30
proiicietur a facie Filii. Tantum una iustitia tibi est:

v. 6) *Quod odio habes opera Nicolaitarum*; h. e. haereses sunt quae secundum nomen Nicolai appellantur. Hic enim fuit unus e septem diaconis, qui constituti erant cum Stephano;

¹ Ioh., VII, 38.

cum factus esset discipulus, dimisit uxorem suam, quae pulcra erat; et caste vivebat; et etiam illa similiter. Quodam tempore elapso, surrexerunt quidam post eum, et mulieres suas communes faciebant.

5 v. 7) *Lignum vitae*; i. e. Christus seu eius pretiosum corpus.

v. 8) *Et angelo ecclesiae Smyrnae*; h. e. illae civitates sunt in regione Asiae. *Ego sum primus*; h. e. aeternus et a principio. *Et ultimus*, sine fine; h. e.¹ et in fine temporum indui corpus.

10 v. 17) *Et dabo ei manna illud absconditum*; h. e. corpus.

**Ulcus album*; h. e. designat baptismum. *Et super cal-* p. 8.
culum nomen novum; i. e. christianorum².

[CAPUT III].

v. 18) *Suadeo tibi, ut emas a me aurum probatum*, h. e.
15 « aurum » naturam divinam appellat; suadet ut daremus quid possidemus pauperibus. Et pro eleemosynis dabit tibi pretiosam gloriam divinitatis suae: in hoc quidem mundo sapientiam et scientiam, et in futuro splendorem angelorum.

Et vestes albas ad involvendum; h. e. vestes albas nominat
20 opera bona: fidem, ieiunium et orationem cum ceteris virtutibus. Et *collyrium* appellat lumen scientiae divinae et intelligentiam, quae e lectione Scripturarum comparatur, quae illuminat oculos occultos. *Oculos* hic nominat sensus, i. e. facultates animae (quae sunt): mens, intellectus, intelligentia,
25 scientia, discretio; quibus videt anima mundum spiritalem; et praecipit, ut ab his oculis auferamus obscuritatem mali.

[CAPUT IV].

v. 3) *Lapis iaspidis*; h. e. iaspis seu onyx, i. e. sicut plumbum candidum³ est similitudo eius. *Et sardii*; h. e. est coloris
30 rubri uti ignis. *Smaragdi*: smaragdi color est sicut betae.

¹ Hic textus corruptus aut mancus videtur. — ² Inde a II, 17 ad III, 17 videtur esse lacuna in codice. — ³ ملاحدب est arabicum رصاص قلعي. Distinguunt enim plumbum nigrum آبار, a plumbo albo قلعي, quod et stannum indicat.

(v. 6) *Mare vitreum simile crystallo*; h. e. glaciei).

v. 4) *Viginti quattuor seniores*; h. e. ex ordine Thronorum sunt.

v. 6) *Et quattuor animalia*; h. e. ordo Cherubim. Et qui habent sex alas (sunt) Seraphim; sed in Apocalypsi dixit Cherubim habere sex alas et eos clamare: « Sanctus »! Ab ecclesia enim superiori Filius tonitru ¹ illuminatus est hac revelatione. 5

Quattuor animalia plena oculis; h. e. unicuique animali p. 9. quattuor *facies (sunt); quia cum unum sit evangelium, quadriforme videtur. 10

v. 7) *Animal primum simile leoni*; h. e. per hoc regnum et principatum ostendit leonis qui e tribu Iudae ortus est; hoc ostendit Matthaeus. *Animal secundum simile vitulo*; h. e. taurus gloriam eximiam Christi significat; quod narrat Lucas. *Animal tertium habet faciem hominis*; h. e. passibilitatem 15 Filii et humilem habitum filii hominis quem inter homines monstravit; quod narrat Marcus. *Et animal quartum figura aquilae volantis*; i. e. per aquilam mysterium spiritale et tremendum Verbi indicat et eius potentiam sese extendere in caelos docet; id praedicat Iohannes. 20

[CAPUT V].

v. 1) *Librum scriptum intus et extra, obsignatum sigillis septem*: Et vere enim Iudaeis ignota erant abscondita Prophetarum, nunc credentibus omnia aperuit Christus. Ipse enim est sigillum perfectum et « clavis Davidica, qui aperit et nemo 25 claudit, et claudit et nemo aperit » ², sicut dicit Iohannes infra.

v. 9) *Dignus es accipere librum et aperire sigilla eius*; h. e. accepit igitur librum et aperuit eum, nam quae antea de ipso occulte dicta sunt, nunc aperte super tecta praedicata sunt. Rursum « liber » de quo loquitur Iohannes, figurat ani- 30 man, et « septem sigilla », quae super eum, sunt septem dona Spiritus. Rursum, in capite hominis septem ianuae sunt: duo oculi, duae aures, duae nares et os.

v. 8) *Phialae* seu urcei figurant patenas.

¹ I. e. Iohannes; cf. MARC., III, 17. — ² Apoc., III, 7.

v. 1) *Aperuit agnus unum e septem sigillis*; h. e. vult hic notitiam dare de tempore futuro.

v. 2) Per *equum album* etc. ostendit fidem, quae expansa
5 est in quattuor plagas, et confessae sunt omnes gentes Christum
et salvatae sunt, secundum quod dixit Lucas: Credite « ut
obveniant vobis tempora quietis » ¹. (v. 4) Per *equum rufum*,
(designat) proelium et effusionem sanguinis sanctorum, quem
pagani effuderunt. (v. 5) Per *equum nigrum* indicat tempus
10 doloris, qui incidet in terram causa iniquorum et impiorum,
qui multiplicati sunt.

v. 6) *Choenix tritici denario*: hic annunciat famem, quae
erit propter impios in fine; i. e. cabum appellat choenixem
mensuram, quae est tertia pars modii; in regione Phrygiae et
15 Galatiae ².

v. 8) *Equus viridis* indicat mortem et perniciem, quae veniet
in fine temporum in habitatores terrae propter opera eorum mala.

v. 9) *Vidi sub altari animas, quae occisae sunt*; h. e.
prophetarum, apostolorum et sanctorum.

20 v. 10) *Usque quo, Domine, non iudicas*; h. e. hic ostendit
servari vitam animae et memoriam eius.

v. 11) *Et data est unicuique ex illis stola alba*; i. e. vesti-
mentum incorruptibilitatis, quo se vestituri sunt. *Usque dum*
completi fuerint etiam socii eorum; h. e. usque dum ingre-
25 diatur plenitudo electorum. Dixit enim Paulus: « Ne sine nobis
consummarentur » ³.

v. 12) *Sigillum sextum* significat finem, cum iam oriturus
est Dominus e caelis, post caedem quam fecerit Antichristus.

30 v. 1) Per *quattuor angelos*, qui postea apparuerunt, indicat:
A quattuor plagis congregaturi sunt filios Adam, et parati
terram eiusque fundamenta destruere.

¹ Act. ap., III, 20. — ² Aut punctum in textu delendum est, aut haec
verba aliunde irrepserunt. — ³ Hebr., XI, 40.

v. 2) *Angelus, qui habet sigillum Dei*; h. e. tenens manu sua signum crucis. *Signatos* vocat illos, qui confessi sunt Patrem et Filium et Spiritum sanctum et cum fide protulerunt opera virtutum.

[CAPUT VIII].

5

v. 1) *Et cum aperuisset sigillum septimum* etc., h. e. etiam quod scriptum est hic, in fine temporis eventurum est.

v. 7) *Et ille primus clauxit et facta est grando et ignis, mixta sanguine, et proiecta sunt in terram et tertia pars terrae usta est...*¹

10

v. 8) *Et ille secundus angelus aperuit et tamquam mons magnus proiectus est in mare, et facta est etiam tertia pars maris sanguis*, et cetera; h. e. Caius haereticus impugnauit hanc visionem et dixit: Impossibile est, ut ista fiant, nam, « sicut fur, qui venit noctu »², ita erit adventus Domini.

15

Hippolytus romanus refutauit eum et dixit: quemadmodum fecit Deus huiusmodi signa in Aegypto, ita et faciet, quando apparebit Christus. Et, quae in Aegypto (facta sunt), erant particularia, quia pars populi ibi in servitutem subiecta erat; haec vero universalia erunt ante iudicium omni orbi terrarum. Igitur per revelationem dixit Iohannes plagas futuras esse ante iudicium in vindictam iustorum et retributionem infidelium, qui his involventur ne opprimerent fideles. Sic etiam Dominus dixit: « Erit in illa die tribulatio, cui non fuit similis »³; et Ioel: « Dabo signa in caelo, et super terram, sanguinem, et ignem, et fumum et vaporem fumosum. Sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini... »⁴; et Amos: « Ad quid erit vobis *dies Domini, qui tenebrosus est et non lucidus? ». Et pariter: « Si fugias leonem, obviam cades in ursum »; et « ponet manus suas super parietem et mordebit eum serpens »⁵.

20

p. 12.

25

30

« Haec dies Domini veniet uti fur »⁶ significat infideles qui sunt tenebrae, nam fideles « sunt filii lucis et non ambulant in tenebris »⁷. Ergo in Aegypto adimpletus est hic typus cum Aegyptiis fuit obscuritas, Hebraeis autem lux⁸.

35

¹ Explicatio desideratur. — ² I *Thess.*, v, 2. — ³ *MATTH.*, xxiv, 21. — ⁴ *IOEL.*, ii, 30, 31. — ⁵ *AM.*, v, 18, 19. — ⁶ *II PET.*, iii, 10. — ⁷ *IOHAN.*, xi, 10; xii, 35, 36. *Ephes.*, v, 8. — ⁸ Cfr. *Ex.*, x, 22, 23.

v. 11) *Et nomen stellae vocatur absynthion; et facta est tertia pars aquae in absynthium, et multi homines mortui sunt*; h. e. absynthion est radix amara, et omne, in quod iniicitur, permutat in amaritudinem. Et ante adventum Domini
 5 sic eveniet paganis, qui male faciunt christianis: nam convertentur aquae, potus eorum, in amaritudinem. Figura est fons Mara, ad quem castrametati sunt Hebraei. Dulcem fecit Dominus aquam ligno, pro illis qui crediderunt. Et quemadmodum Aegyptiis aquae factae sunt sanguis et Hebraeis erant aquae
 10 purae, ita ante illam diem percutientur infideles amaritudine aquae.

v. 12) *Et ille quartus angelus aperuit, et percussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum, ut tenebricosa fiat tertia pars eorum*; h. e. Caius dixit: Sicut
 15 in diluvio elementa non sublevata sunt, et subito aquis submersa sunt, ita etiam in fine erit, sicut scriptum est ¹; et Paulus: « cum dicent: Salus est et securitas, surget in eos interitus » ². Et dixit Hippolytus contra hanc haeretici objectionem: « Ante diluvium non fuerunt haec signa, quia diluvium fuit parziale;
 20 et non sunt concussa elementa, quia nondum venerat consummatio universalis. *Cum autem peritura sunt caelum et terra, p. 13. necessarium est, ut ornatus eorum paulatim deficiat. Hoc testatur Ioël ³: « Ante ipsum turbabitur terra et commovetur caelum; et sol et luna obscurabuntur et stellarum lux deficiet »;
 25 et Dominus noster dixit in libro Lucae ⁴: « Et erunt signa in sole et luna et stellis, et in terra oppressio populorum. Et virtutes, quae in caelis sunt, concutientur ». Et quod adduxit in exemplum, inadvertentiam infidelium demonstrat; et illud: « Dum loquuntur pacem, surget in eos perditio », Iudaeos de-
 30 signat qui putant fore ut possideant terram suam et fruantur vita in pace, et ex improvise orietur Christus et confundentur.

[CAPUT IX].

v. 2) *Et aperuit puteum abyssi et adscendit fumus sicut fumus fornacis, et obscuratus est sol et aer. Et e fumo
 35 exierunt locustae in terram et data est eis potestas [quae*

¹ Forsitan MATTH., XXIV, 37. — ² I Thess., v, 3. — ³ IOEL, II, 10. — ⁴ LUC., XXI, 25.

est] *scorpionibus terrae*, et cetera; h. e. hic obiicit Caius: Quomodo scelesti percutientur locustis, cum dicat Scriptura peccatores prosperaturos et iustos persecutioni obnoxios fore in mundo ¹; et Paulus ²: « Fideles persecutionem patientur et mali prospere agent, errantes et decipientes? Et Hippolytus 5 refutat eum et dicit: Fideles, qui persecutionem patientur a scelestis, in illo tempore requiem habebunt, quia obsignati sunt; super sceleratos vero, qui persecuti sunt sanctos, veniet plaga locustarum. Quemadmodum Aegyptii percutiebantur et Hebraei servabantur a plagis, licet in eodem loco habitarent ³; ita sancti 10 fruuntur bonis in illo tempore, sicut dicit Dominus noster: « Cum incipient haec fieri, confortamini et erigite capita vestra, quia proxima est salus vestra » ⁴; h. e. cum venient plagae in malos, iusti requiescent. Et illud: « Mali homines errantes et decipientes », *ecce hodie videtur, nam homines fallaces permutant 15 verba doctrinae Scripturarum secundum malas cogitationes suas; sed licet prosperent hodie, in fine tamen male se habebunt, sicut « Iannes et Iambres, qui restiterunt Mosi » ⁵, et postea devicti et confusione repleti sunt.

v. 11) *Et angelus abyssi, cui nomen hebraice est Abado*; 20 *in graeco nomen ei est Apollon*; hoc autem est: « dimittens », aut « perdens », aut « dissolvens ».

v. 15) *Et soluti sunt illi quattuor angeli, qui vincti erant, et parati erant ad tempus et diem, ut occiderent tertiam partem hominum*, et cetera: h. e. Caius (dicit): Non est scri- 25 ptum angelos bellum gessuros esse, nec tertiam partem hominum perituram esse, sed: « Surget gens contra gentem » ⁶. Contra eum Hippolytus: Non angelos dixerunt venturos in bellum; sed quattuor populos surrecturos esse ex illa parte quae est ad Euphratem, et venturos super terram et pugna- 30 turos cum humanitate. Quod autem dicat « quattuor angeli », non est alienum a Scripturis; dixit Moses ⁷: « Quum dispersit filios Adami, constituit finem populorum secundum numerum angelorum Dei ». Itaque quia populi traditi sunt angelis et quivis populus uni angelo contigit, vere dixit Iohannes in re- 35 velatione sua ⁸: « Solvit illos quattuor angelos », qui sunt

¹ Conf. *Ps.* LXXII, 12 et sqq. (Vulg.) — ² II *Tim.*, III, 12, 13. — ³ Cfr. *Ex.*, VII-XII. — ⁴ *LUC.*, XXI, 28. — ⁵ II *Tim.* III, 8, 9. — ⁶ *MATTH.*, XXIV, 7. — ⁷ *Deut.*, XXXII, 8, in vers. graeca. — ⁸ *Apoc.*, IX, 14.

Persae et Medi et Babylonii et Assyrii. Cum enim angeli illi, qui constituti sunt super populos, non iubentur movere illos qui ipsis traditi sunt, quoddam vinculum virtute verbi videtur coercere eos, donec veniat dies et praecipiat Omnipotens. Et
5 hoc accidet quando veniet Antichristus.

v. 16) *Duae myriades myriadum*; h. e. etiam hoc scriptum est in Ezechiele de illo magno numero: « Congregabit omnem exercitum suum ab ortu solis usque ad occasum *solis » ¹. Et p. 15.
illi quos vocavit, et illi quos non vocavit, ibunt cum eo.

10 v. 17) *Loricae eorum igneae et hyacinthinae et sulphureae*; h. e. per haec vestes eorum demonstrat qui venient e locis gentium, quia in varietate colorum vestiti sunt populi qui ad ripas Euphratis habitant. *Et capita equorum eorum sicuti capita leonum, et ex ore eorum exit ignis . . .*, h. e.
15 etiam hoc dictum est per Isaiam ²: « Current sicut leones et sicut catuli leonum ». Hoc enim dicit ostendens vehementiam et amaritudinem eorum, qui congregabuntur cum Antichristo.

[CAPUT X].

v. 9) *Amarus factus est venter meus*; h. e. impletus est
20 venter meus amaritudine.

v. 11) *Et dixit mihi: Oportet te adhuc prophetare super populos et gentes et reges*; h. e. hic praedicationem evangelii innuit, quae fiebat in Asia. Apocalypsim primum in Patmos insula, in quam eiectus est a Domitiano, et cum reversus esset
25 in Asiam composuit evangelium. Ergo propter hoc dictum est: « Oportet te adhuc prophetare super populos », h. e. quia ab omnibus populis audienda erat prophetia, quae est in evangelio.

[CAPUT XI].

v. 1) *Et datus est mihi calamus similis virgae*; h. e. hoc
30 rursum ostendit Ezechiel, dum annunciavit spiritaliter mensurationes urbis illius caelestis ³. *Surge, metire templum Domini, et altare, et illos qui in eo adorant*; h. e. templum vocat corpus Domini. Hebraei autem, cum non intelligerent

¹ Cfr. Ps. CVI, 2. — ² ISAI., v, 29. (num. sing.). — ³ EZECH., XLII, 15.

prophetiam. conati sunt aedificare in diebus Zorobabelis et
 p. 16. Šarbašar, ducis exercitus Cyri, secundum *mensuras quas
 enunciavit Ezechiel. Et impediti sunt, quia impotentes erant.
 Templum igitur et ecclesiam simul vocat corpus eius in quo
 dum in illa habitat, apud nos residet. Ita rursum dixit: « Sol- 5
 vite templum hoc »¹. Sed, quia volebant gloriam et mensuram
 terrestrem adducere, rursum ab hoc impediti sunt. Alia sunt
 quae significavit propheta et alia, quae voluerunt Hebraei
 facere. *Et eos qui adorant in eo*; h. e. in quonam templo
 adorant sancti, nisi in eo quod Christus est? 10

v. 2) *Et atrium quod intra templum est, emitte foras,
 et ne metiaris illud*; h. e. hoc adduxit, quia multi qui nunc
 existimantur interiores esse, quia crediderunt, tunc repellentur,
 cum gentibus peccatricibus computandi, quia non secundum
 mensuram gratiae se gesserunt, secundum illud: « Mittet an- 15
 gelos suos et colligent e regno scandala et proicient in for-
 nacem ignis »², et « iusti fulgent sicut sol »³.

*Et civitatem sanctam conculcabunt menses quadraginta
 duos*; h. e. civitas ecclesia est; et his mensibus persequentur
 eam et occident, quando veniet pseudochristus⁴, quia eum non 20
 venerabitur. Et hoc dixit Daniel propheta⁵: « Et concedet
 pactum multis hebdomadem unam; in dimidio hebdomadis
 consummabitur hostia »; dimidium autem hebdomadis sunt
 tres anni cum dimidio; et hi constituunt praedictos quadra-
 ginta et duos menses. « Sacrificium » vocat non illud agnorum, 25
 sed orationes iustorum. « Civitatem sanctam » iustos appellat,
 i. e. qui opprimuntur et conculcabuntur ab illo « cornu, quod
 crevit in medio », quod Antichristus est, uti dixit Daniel⁶.

Scribit Hippolytus⁷ aliter applicans quod dictum est in evan-
 p. 17. gelio: « Quando videbitis *pollutionem desolationis »⁸. Dicit 30
 enim non de Iudaeis nec de vastatione Ierusalem illa dicta
 esse, sed de fine et Antichristo.

« Electos »⁹ appellat christianos illius generationis. Et dicit:
 « Orate, ne fuga vestra sit die sabbati aut hieme »¹⁰, h. e.

¹ IOH., II, 19. — ² MATTH., XIII, 41. — ³ MATTH., XIII, 43. — ⁴ Cfr.
 MATTH., XXIV, 24. — ⁵ DAN., IX, 27. — ⁶ Cfr. DAN., VII, 8, 20, 21;
 VIII, 10. — ⁷ « In expositione evangelii ». — ⁸ MATTH., XXIV, 15. —
⁹ MATTH., XXIV, 22, 24. — ¹⁰ MATTH., XXIV, 20.

suadet, ne simus praeoccupati illis rebus, quae nobis superveniunt, quando sumus otiosi in iustitia sicut Iudaei sabbato, vel turbati operibus mundanis sicuti procella hiemali.

« Erit oppressio, qualis non fuit similis ab initio mundi », et cetera ¹; h. e. dixit Hippolytus: Hoc non evenisse in obsidione Vespasiani, non enim accidit quidquam novi in mundo in diebus eius, praeter ea, quae iam antea evenerant. Si bellum dicis, multis vicibus accidit temporibus anterioribus; et si captivitates: non defuerunt caedes et effusio sanguinis illo valde maiores; et si comessionem filiorum et animalium impurorum, etiam in diebus Achab haec acciderunt ². Ergo non de Ierusalem hoc dixit Dominus, nam quando voluit de ipsa loqui, dixit ³: « Quando videbitis exercitum cingere urbem, scitote quia prope est vastatio eius ». Ergo « pollutionem ruinae » Antichristum appellat. Et Daniel dixit ⁴: « Dimidium hebdomadis stabit impietas in sanctuario ». Et Vespasianus non erexit idola in templo, sed illa legio quam collocavit Traianus Quintus, vir nobilis Romanorum, erexit ibi idolum quod vocatur Kōrē.

Etiam apostolus scripsit haec de Antichristo esse ⁵: « Nisi venerit prius rebellio et revelatus fuerit homo iniquitatis, ita ut in templo tanquam deus sedeat, quem Dominus noster Iesus Christus consumet, et cetera ». *Ex his patet: non vocavit p. 18. Vespasianus seipsum deum, nec sedit in templo, nec a Spiritu Domini interfectus est. Ergo manifestum est surrecturam esse in fine oppressionem contra ecclesiam, qualis non fuit similis.

v. 3) *Et dabo duos testes meos et prophetabunt*, et cetera; h. e. venient duo testes, prophetae Henoch et Elias. Et vocat eos duas olivas, sicut eos vocavit Zacharias ⁶. Et de Elia dixit Dominus noster ⁷: « Eliam oportet venire ut stabiliat omnia ». Illos dicit facturos esse miracula et signa et adducturos plagas super infideles ⁸ ut sit requies fidelibus.

Illi duo prophetae surgent adversus Antichristum, quemadmodum surrexerunt Moses et Aron adversus Pharaonem et

¹ MATTH., XXIV, 21; cfr. DAN., XII, 1. — ² IV Reg., VI, 28. — ³ LUC., XXI, 20. — ⁴ DAN., IX, 27; cfr. XI, 31. — ⁵ II Thess., II, 3, 4, 8. —

⁶ ZACH., IV, 3, 11, 14. — ⁷ MATTH., XVII, 11; cfr. MARC., IX, 12. —

⁸ Ap., XI, 5, 6.

Aegyptios. Fient autem haec « in dimidio hebdomadis », quando disperget Antichristus omnes, ita ut non possint duo vel tres congregari ad offerendum sacrificium Deo. Tunc adimplebitur illud ¹: « Deficiet hostia ». Dein, illis ibi occisis a pseudo-christo, resurgent coram multis et « in nubibus rapiuntur, in occursum Domini nostri » ² « in dimidio hebdomadis ». Dicit Iohannes: *Accipient potestatem Henoch et Elias et praedicabunt dies mille et ducentos et sexaginta, amicti saccis,* et docentes poenitentiam populum et gentes. Illi dies sunt « dimidium hebdomadis ». Et illae « duae olivae et duo candelabra » sunt, sicut dixit Zacharias ³, Henoch et Elias.

v. 7) *Et animal quod adscendit ex abyssu, inibit cum eis proelium, et vincet eos et interficiet eos,* (v. 8) *et cadavera eorum proiciet in plateas seu in latos vicos urbis*; h. e. de hoc animali locutus est Daniel ⁴: « Vidi animal quod adscendit ex abyssu seu mari, et iniit proelium cum sanctis », quo indicat cornu illud quod excrevit ⁵; non *regnum ultimum persequetur sanctos, sed illud tantum cornu ab eo in fine ortum, id est Antichristus qui occidet Henoch et Eliam. Et post id eveniet quod dixit Isaias ⁶: « Ecce Dominus e sancto suo adducet gladium magnum et fortem, contra draconem tortuosum ». Similiter dixit Daniel ⁷: « Et occisum est animal et periit, et corpus eius datum est in incendium ignis ». « Corpus eius » appellat Calumniatorem qui operatur per pseudochristum; et « urbem » Ierusalem appellat; ibi evenient illa. Dixit enim Paulus de Antichristo ⁸: « Sedet in templo Dei tanquam deus ».

[CAPUT XII].

v. 1) *Mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et super caput eius corona duodecim stellarum.* (v. 2) *Et cum in ventre haberet, clamabat et parturiens premebatur ad pariendum*: hoc est: ille hic indicat persecutiones et vexationes quas patietur ecclesia ab Antichristo. « Mulierem »

¹ DAN., IX, 27. — ² Cf. Ap., XI, 11, 12; I Thess., IV, 17. — ³ ZACH., IV, 3. — ⁴ DAN., VII, 3, 21. — ⁵ DAN., VII, 8. — ⁶ IS., XXVI, 21; XXVII, 1. — ⁷ DAN., VII, 11. — ⁸ II Thess., II, 7, 9.

enim ecclesiam vocat; « amictam sole », quia amicta est verbo paterno quod splendet magis quam sol. *Et luna sub pedibus eius*; h. e. pulcritudine caelesti sicut lunam ornatam. *Et super caput eius duodecim stellae*; h. e. duodecim apostoli quorum
 5 est firmitas ecclesiae. *Et clamat et vexatur ad pariendum*; quia continuo et indesinenter gignit e corde verbum, et quidem in mundo patitur persecutionem ab infidelibus.

v. 3) *Et ecce, draco ruber, septem capita et decem cornua habens, et super caput eius septem diademata.* (v. 4) *Et*
 10 *cauda eius trahit tertiam partem stellarum caeli*, et cetera; hoc est: quem Daniel etiam nominat « bestiam », ipsum vocat Iohannes « draconem », h. e. Antichristum, seu Calumniatorem, draconem, qui incitat illum ut persequatur sanctos. *Appellat sanctos « stellae », secundum illud ¹: « Iusti p. 20.
 15 fulgebunt sicut stellae », quod dixit Dominus noster. Cum erunt sancti in illo tempore in magna tribulatione, quosdam eorum rapiet et abducat in malitiam suam, et vestigia electorum pervertet.

v. 5) *Et peperit filium masculum, qui pasturus est omnes*
 20 *gentes*; h. e. « masculum » Christum nominabat qui est Deus et ipsemet homo, quem parit ecclesia continuo et docet omnes gentes. *Et raptus est filius eius ad Deum et ad thronum eius*; h. e. quia est rex caelestis et Filius Patris, sicut dixit David ²: « Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextera mea ».

25 v. 6) *Et illa mulier fugit in desertum, ubi est ipsi locus paratus a Deo; peraget ibi mille ducentos et sexaginta dies.* (v. 7) *Et factum est proelium in caelo*; h. e. mulier ecclesia est quae persecutionem patietur ab Antichristo. Et fugient seu dispergentur fideles quos vocat ecclesiam, coram
 30 pseudochristo: et abibunt in loca quae nunc carent religione, ut in universa terra praedicetur evangelium eorum. Et « mille ducenti et sexaginta dies », tres anni cum dimidio, seu dimidium hebdomadis sunt: in angustiis erunt fideles hisce diebus, et « deficient sacrificium » ³. « Proelium in caelo » est motus
 35 caelorum, et « virtutes » angeli. Cum enim veniet Dominus, mittet angelos qui congregabunt electos. Quando enim haec

¹ Cfr. MATTH., XIV, 43. — ² Ps. CIX, 2. — ³ DAN., IX, 27.

accident, non exigua perturbatio fiet in caelo, sed omnes erunt in terrore tanquam viri perculsi tremore belli.

v. 13) *Persecutus est mulierem quae peperit masculum;*
 (v. 14) *et datae sunt illi duae alae aquilae illius magnae,*
 p. 21. *ut volaret in desertum; alatur ibi tempus et tempora *et* 5
dimidium temporis, a facie serpentis; h. e. tempus et cetera
 sunt illi mille ducenti et sexaginta dies seu dimidium hebdo-
 madis, quando occupabit pseudochristus et persequetur eccle-
 siam, quae fugiet e loco in locum et se occultabit in montibus
 et in deserto. *Et habet secum duas alas:* h. e. fideles in 10
 Christum qui cum expandit manus suas in ligno, expandit
 « duas alas »; h. e. dexteram et sinistram suam; et vocabit
 fideles et « congregabit eos uti gallina pullos suos » ¹. Et per
 Malachiam dixit ²: « Vobis timentibus nomen meum, oriri
 faciam Solem iustitiae: et sanationem in alis eius ». 15

[CAPUT XIII].

v. 11) *Et vidi aliam feram, adscendentem e terra, et*
habet duo cornua, similia eis agni; et loquebatur sicut
draco; h. e. animal quod adscendit e terra, regnum futurum
 Antichristi edicit; duo autem cornua: ipsum et pseudopphetam 20
 qui cum eo est. Illud « cornua eius similia sunt eis agni »,
 i. e. cupit similis fieri Filio Dei et se regem praestabit. Illud
 « loquebatur uti draco », quia seductor est et non verax.

v. 12) *Et omnis potestas animalis illius primi ³ antece-*
debat eum ⁴ et faciebat, ut terra et qui in ea habitant, 25
adorarent animal primum, cuius sanata est plaga morta-
lis; h. e. illud significat: ad instar legis Augusti a quo
 imperium romanum ordinatum est, ita etiam hic ordinavit et
 posuit legem de omnibus, cum fortis esset, et per illud sibi
 magnam laudem comparavit. Hoc autem erat *animal quartum,* 30
 p. 22. *cuius caput vulneratum est et iterum sanatum,* nam *disso-
 lutum et contumelia affectum est, *et obtigit decem diademata,*
 quod cum studeret malitiae erat simile illi, qui curavit et re-
 novavit ipsum. Hoc est quod dictum est a propheta.

¹ MATTH., XXIII. 37. — ² MAL., IV, 2. — ³ Vide XIII, 1. — ⁴ « *exerc-*
cebat coram eo » iuxta alium textum.

v. 15) *Dabit spiritum imagini et loquetur imago animalis*; h. e. faciet ut roborarentur per legem ii qui ab ipso definiti sunt. *Et faciet ut omnes illi qui non adorant imaginem animalis occidantur*: tunc fides et patientia sanctorum
 5 apparebit. *Dabit spiritum imagini animalis*; h. e. « imago animalis » figuram huius regni praesentis et quod tunc acturus est Antichristus, ostendit. Omnia enim quod regnum praesens operatione Satanae facit adversus sanctos, eadem tunc, quando
 10 iustos. Quae cum ita adimplenda sint, merito dixit Apocalypsis: *Dabit spiritum imagini animalis, et loquetur imago*; h. e. corroborabit eos qui ab imagine regni constituti sunt quasi nomine, et ita faciet.

v. 16) *Et faciet omnes hos, parvos et magnos et divites,*
 15 *et cetera; et dabit eis signum super manus eorum*; h. e. astutus enim est et exaltari super servos Dei studet. Et vult vexare et expellere eos e mundo, quia non dant ipsi laudem. *Ut detur eis signum*; h. e. hac enim re vult Antichristus imitari Dominum, et dat sigillum nominis sui illis qui congregantur apud eum, ut etiam in hoc opprimeret sanctos, et prae-
 20 cipiet ut omnes ubique sanctuarium exstruant, ne quis sanctorum possit emere, « sed tantum qui habet signum » ¹, quod super manum dexteram datum est. Illud autem dicit [imponi] « super sedem oculorum » seu frontem: quia omnes coronabunt
 25 corona peregrina, non vitae sed mortis, *quos secum circumducent. Ita fecit Antiochus Epiphanes, Antiochenus, e familia Alexandri; cum enim gloriaretur in corde suo, praecepit ut extruantur altaria; et quidem ut coronati omnes in ligneto festum Dionysi agerent: eos vero, qui non sacrificarunt, oc-
 30 ciderunt. « Et percussit eum Dominus vermibus, et mortuus est », sicut scriptum est in Maccabaeis ².

v. 18) *Et numerus eius est: Sexcenta et sexaginta et sex*; h. e. de nomine eius non licet adaequate definire: multa enim nomina videmus attingere calculum hunc, verbi gratia
 35 Ὑῑῑῖῇῇ aut Ἀντωνος ³, et alia huiusmodi. In alphabeto Graecorum subit computatio haec, et non in alphabeto Syrorum.

¹ Textus corruptus et obscurus. — ² II MAC., IX, 9. — ³ Nomina corrupta, fortasse τεῖταν et λατεινος.

T a w in lingua graeca trecentum est et apud nos t e t h novem est. Sed quia, ut antea diximus: *Sanata est plaga animalis, et fecit ut imago loquatur*; h. e. ut roboretur, manifestatio est eorum qui nunc dominantur, i. e. Romanorum. Romani antequam haberent hoc nomen Latini vocabantur, et unus eorum appellatur Latinus. Ex hoc autem nomine numerus unius hominis colligitur. Latinus est nomen AEATINOC ¹. Secundum numerationem Graecorum adhibentur signa illa: sicut diximus, t a w tercentum est apud Graecos, septuaginta ... tale est nomen animalis et numerus nominis eius. 10

[CAPUT XIV].

v. 10) *Quod mixtum est mero*; h. e. quod mixtum est absque mixtura, scilicet potus, quocum non miscetur quidquid aut coniungitur.

v. 19) *Et vindemiavit vineam terrae, et proiecit in torcular irae Dei.* (v. 20) *Et calcatum est illud torcular extra* 15
p. 24. **urbem et effluxit sanguis e torculari usque ad fraena equorum, stadiis mille et sexcentis*; h. e. etiam Zacharias ita locutus est de bello, quod ante adventum Domini excitabitur ab illo adversario contra eos qui in initio stabant adversus eum ². Typus autem est haec demonstratio magnae abruptio- 20
nis populorum et regum, sicut et Ezechiel dicit ³: « Quivis qui obviam occurret ei in proelio, cadet in ruinam ». Et Zacharias ait: Erit ante messem, quando consummatus erit flos eruntque uvae acerbae, et auferet racemulos illos parvis fal- 25
cibus, et palmites auferet et abscindet, et relinquet volatilibus caeli et animalibus terrae ⁴. Et similia his dicit Iohannes futura ante adventum Domini.

[CAPUT XV].

v. 6) *Ad pectus eorum zonae aureae*; h. e. vincti super 30
pectora sua vinculo aureo. *Phialae* sunt urcei aut paterae ⁵.

¹ Cfr. IREN., *Contra haereses*, V, xxx, 3; *Patr. Gr.*, VII, 1206. Numerus 666 est in litteris « Leatinos » et « Lateinos ». — ² De bellis et calamitatibus in ZACH., XII et XIV. — ³ Cfr. EZ., VI, 12. — ⁴ Occurrit in Is., XVIII, 5, 6; non in Zacharia. — ⁵ πύλας.

[CAPUT XVI].

v. 16) *In locum qui vocatur hebraice Mageddo, graece Armageddon.* Videamus rursum quid dicat Iohannes de Babylone, quae eum pepulit in exilium.

5

[CAPUT XVII].

v. 1) *Veni, ostendam tibi iudicium meretricis, quae sedet super aquas multas*, et cetera; h. e. usque ad sanguinem prophetarum et sanctorum et omnium interfectorum super terram. In omnibus quae dicta sunt superius indicat cruciatus
10 et damna particularia, quae venient super Babylonem in fine, e parte tyrannorum qui tunc erunt.

[CAPUT XX].

v. 2) *Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est Calumniator et Satanas.* (v. 3) *Et ligavit eum mille*
15 *annos, et proiecit eum in abyssum *et clausit et obsignavit* p. 25.
super eum abyssum, ne decipiat populos, donec absolventur mille anni; postea solvi debet paululum temporis;
h. e. Caius haereticus obiicit: Satanas hic vinctus est secundum quod scriptum est ¹: « Ingressus est Christus domum
20 fortis et ligavit eum et rapuit nos, vasa eius ». — Hippolytus refutat eum et dicit: Si est vinctus impostor, quomodo decipiat fideles et persequitur spoliaturque homines? Et si dicas eum vinctum esse respectu fidelium, quomodo potuit ad Christum, qui non fecit peccatum, accedere, secundum illud ²: « Veniet
25 princeps et peccatum non inveniet in me? » Si itaque vinctus est, quomodo docuit nos Dominus orare: ut liberemur a malo? ³
et cur petiit probare Simonem et apostolos? ⁴ Et qui vinctus est, quomodo poterat cribrare et turbare discipulos? « Non est
nobis lucta cum carne et sanguine, sed cum principibus et
30 potentibus mundi huius tenebrosi ⁵ ». Si vinctus esset, non gereret luctam, nec « raperet verbum quod satum est ⁶ », sicut dictum est in parabola de semine. Illud « vinxit fortem » ⁷

¹ MATTH., XII, 29. — ² IOH., XIV, 30. — ³ MATTH., VI, 13. — ⁴ LUC., XXII, 31. — ⁵ Eph., VI, 12. — ⁶ MATTH., XIII, 19. — ⁷ MATTH., XII, 29.

sensum hunc habet: Redarguit et confudit eos qui non venerunt ad eum, cum venit adversus Calumniatorem, ut mundaret eos ab operatione eius eosque faceret filios Patri. Et hoc notum est eo quod postea dicit ¹: « Qui non est mecum, contra me est, et qui non colligit mecum, omnino dispergit ». 5
Ergo in fine temporum ligabitur Calumniator et eiicietur in abyssum, cum veniet Dominus, quemadmodum dixit Isaias ²: « Auferetur impius, ne videat gloriam Domini ». Et numerus annorum non est numerus dierum, sed spatium diei unius, gloriosi, perfecti, indicat, quod cum veniet rex in gloria cum 10 occisis suis, lucebit creatura secundum illud ³: « Lucebit sol septuplum », quando iusti *cum eo comedent et bibent e vinea eius. « Haec est dies quam fecit Dominus », de ea dixit David ⁴. Ideo, cum adspexit Iohannes oculo spiritus splendorem huius diei, comparavit illum cum spatio mille annorum, secundum 15 illud ⁵: « Una dies in saeculo iustorum sicut mille anni ». Et « perfectum » per numerum ostendit hunc diem his qui credunt. Quod autem dicit: « Post mille annos solvetur et decipiet gentes » significat quod merito solvetur et in ignem mittetur et punietur [simul] cum his, qui antea congregati sunt cum 20 eo, cum congregaret apud se alienos a regno et Gog et Magog.

v. 4) *Vidi thronos qui positi erant, et sederunt super eos, et iudicium animabus eorum* et cetera; h. e. non unam remunerationem accipiunt sancti, quasi in aequalitate constituti. Maior erit remuneratio virginis quam maritati; etiam eius qui 25 martirium passus est pro Domino nostro maior quam eius qui testimonium non reddidit. Quod enim dictum est ⁶: « Dabit denarium primis et eis qui venerunt sub vesperam », de vita innuit, quia omnes vivunt; « denarium » appellat vitam. Quod iusti primum surgent, docet Zacharias ⁷: « Veniet Do- 30 minus et omnes sancti cum eo »; Isaias ⁸: « Surgent mortui et suscitabuntur qui in sepulcris sunt »; et Paulus ⁹: « Mortui qui in Christo surgent primum ». Et hac de re dicit Iohannes surrecturos interfectos primum in die illa gloriosa.

v. 5) Hanc vocat « resurrectionem primam », non quod sit 35

¹ MATTH., XII, 30. — ² IS., XXVI, 19 [graec. et hexapl.]. — ³ Alibi: dupliciter splendebit. IS., XXX, 26. — ⁴ PS. CXVII, 24. — ⁵ II PETR., III, 8 [ad Ap., XX, 2]. — ⁶ MATTH., XX, 10. — ⁷ ZACH., XIV, 5. — ⁸ Cfr. IS., XXVI, 19. — ⁹ I THESS., IV, 16.

resurrectio secunda, sed de ordine iustorum docet, qui primi ingressuri sunt in regnum; ordo secundus illorum est qui repudiabuntur tamquam hoedi. Quidam dicunt omnes mortuos in uno ictu oculi resurrecturos unanimiter; sed iusti primum et
5 postea scelesti. Sanctus Severus dixit quod scriptum est in Apocalypsi.

v. 6) **Beatus sanctus qui habet partem in resurrectione* p. 27.
illa prima; h. e. non est resurrectio prima et secunda secundum tempus; una enim est resurrectio et unam diem assignavit Deus in iudicium, sed resurrectionem primam vocat,
10 quia ordines priores et excellentiores ad eam pertinent, secundum illud ¹: « Multae sunt mansiones domus Patris mei »; si enim mansiones multae sunt, etiam ordines multi pariter, ita ut hic sit primus, alter secundus, ille tertius; et ordo
15 primus est eorum qui vincti erant.

v. 11) *Et vidi thronum magnum et album, et eum qui sedet super eum: et a facie eius fugit terra et caelum*; h. e. post diem revelationis quam vident fideles et infideles, dicet eis qui relictii sunt et nondum mortem gustarunt: Veni
20 mecum, ingredi conclavia tua et occultare, donec transierit ira. Quod autem: « Caeli et terra fugerunt et non est inventus locus eis », stuporem omnis creaturae ostendit et commotionem elementorum, propter iram quae accidit. Per illud: *non inventus est ipsis locus*, ostendit non periisse, sed stupore
25 permota esse in tremore, quando ortus est in ira divina qui omnia creavit; qui postea restituet omnia quae renovabuntur, secundum illud ²: « Erit novum caelum et terra nova »; et apostolus ³: « Expectatio creaturae in revelationem filiorum Dei », quia etiam haec creatura liberabitur a servitute corruptionis.

30

[CAPUT XXI].

v. 9) *Veni, ostendam tibi sponsam, uxorem agni.*

v. 10) *Et adduxit me in spiritu supra montem magnum, et ostendit mihi urbem sanctam Ierusalem*, et infra: (v. 16) *et illa urbs quadrangularis posita erat*; h. e. quattuor an-
35 gulis constituebatur.

v. 18) **Et structura muri eius*; h. e. aedificatio muri eius. p. 28.

¹ Ioh., XIV, 2. — ² Apoc., XXI, 1. — ³ Rom., VIII, 19.

v. 19) *Iaspis* seu *iasipon*. *Sapphirus* aut *sapphila*.
Chelidon seu *chalcedon*. *Smiragdus*.

v. 20) *Quintum sardonius* seu *ruber*: *sextum saridion*
seu *sardon*; *septimum chrysolitus* aut lapis aureus; *octavum* 5
beryllus: *nonum topazion* seu *pazion*; *decimum chry-*
soprasius seu aurum purpuratum; *undecimum iakinthos*, id
est hyacinthus: *duodecimum amethyst[us]* seu *rutilans*, h. e.
haec de ecclesia dicuntur quae aedificetur lapidibus pretiosis,
h. e. sanctis, qui tamquam lapides collocantur a Verbo opifice
et aedificantur ut civitas, et in illa die implebitur gloria et 10
in ipsa habitabit Deus. Duodecim lapides significant mystice
duodecim tribus, quae dispersae sunt per iustitiam et per quas
accesserunt Gentes ad Deum. Et duodecim fundamenta duo-
decim nomina apostolorum sunt. Ipsi sunt fundamenta ecclesiae
quae portant eam. Et dixit muros eius e lapidibus valde pre- 15
tiosis, i. e. iustis et virginibus et sanctis; qui sunt robusti
quibus murus civitatis aedificatur, et ipsi custodes sunt eorum
qui in medio eius versantur. Et mysteria haec, quae spirita-
liter hodie adimplentur, ea sunt quorum typos agere Moses
iussus erat. Servabat spiritualia spiritualibus, quae nunc mystice 20
operatur Pater, ut completa et perfecta ostenderet.

[CAPUT XXII].

v. 1) *Et ostendit mihi fluvium aquae vivae. Fluvius sicut*
e crystallo, fluens e sede Dei et agni in medio plateae;
h. e. illud « flumen vitae » est baptismus; *in medio civitatis*; 25
p. 29. h. e. *in medio ecclesiae.

v. 2) *Et arbor vitae quae fecit fructus*; h. e. arbor vitae
quam dicit *hinc atque illinc in ripa fluminis*, passionem
Christi ostendit, in quo, cum primum credit homo, descendit
in aquas et abluit peccata sua. *Duodecim omni mense*; h. e. 30
illi enim duodecim fructus sunt duodecim apostoli quorum
verba uti folia ad sanitatem populorum sunt. *Et folia arborum*
sanitas populorum; h. e. quae nunc fiunt in ecclesia et parvi
reputantur, tunc in gloria revelabuntur. Sanitas et cognitio quam
ibi accipiemus, multo sublimior est illa quae hic ministratur. 35

EXPLICIT APOCALYPSIS IOHANNIS EVANGELISTAE.

IN ACTA APOSTOLORUM

*RURSUM, ALIA BREVIS EXPLICATIO ACTORUM APOSTOLORUM MAR p. 30.
DIONYSII SEU IACOBI BAR ŠALIBI, EPISCOPI AMIDAE. ORATIO
EIUS NOBISCUM!

5 ITERUM IN ADIUTORIO DEI SCRIBIMUS ELUCIDATIONEM ACTORUM
APOSTOLORUM. PRECES EORUM SINT NOBISCUM. AMEN.

Cum Deum suminus iu adiutorium nostrum, o carissime
noster, diligens scientiam! parati sumus ut brevi interpreta-
tione scribamus verba libri Actorum apostolorum, quae indigent
10 explicatione, secundum petitionem et postulationem tuam; tu
vero orationem effundas pro debili et peccatore Dionysio, mi-
sero, seu nomine episcopo, qui collegit, scripsit et elucidavit
verba quae id requirebant, secundum mentem doctorum.

Praxis autem vox graeca est et interpretatur in syriaco
15 « actio », et quando legimus « Praxim apostolorum », actionem
apostolorum dicimus: quid nempe illi egerunt et locuti sunt
post adscensionem Christi in caelum. Et hic liber a Luca
evangelista, discipulo Pauli, scriptus est.

Iacobus Edessenus dicit de Luca, scriptore Actorum: Quam-
20 quam Hebraeus erat Lucas, tamen in doctrina et lingua graeca
educatus et eruditus est: Alexandria oriundus est et artē
medicinae didicerat a iuventute sua; lingua graeca scripsit
Evangelium et Acta, et secundum morem graecae linguae
posuit nomina hebraea in libris suis, ea graecisans, et pro Šaul
25 scribit Saulos.

*ARGUMENTUM LIBRI ACTORUM. — Quia enim praedocuit liber p. 31.
Evangelii omnem conversationem Domini nostri in terra a
nativitate eius usque ad resurrectionem, et quomodo vixit in
mundo; et de promissione ad discipulos¹: « Manete Hiero-
30 solymis, donec induamini virtutem Spiritus », id est, donec
perficerentur in virtute Spiritus sancti, et statim exirent ut
praedicarent Gentibus: relictum erat, ut doceret, quomodo haec

¹ Cf. *Act.*, I, 4; *LUC.*, XXIV, 49.

omnia finem acceperint. Et propterea beatus Lucas scripsit hunc librum qui exponit res quae postea evenerunt.

Rursum scribimus, quot argumenta sunt in illo libro: primum, quomodo Dominus noster adscendit in caelum; secundo, quomodo descendit Spiritus in apostolos in caenaculo; tertio, 5 quomodo sapienter providit Deus, ut non videatur adventus Filii et fides in eum contraria legi, dum vocavit et adduxit Iudaeos ad fidem; quarto, quomodo propter illa quae adversus Stephanum facta sunt, dispersi sunt discipuli et inceperunt docere populum et Gentes: quinto, de Paulo; sexto, qualis erat 10 ante vocationem suam; septimo, qualis fuit, postquam vocatus est; octavo, qualis fuit apostolatus eius ad Gentes; nono, et quomodo cum vexationibus incepit praedicationem a Ierusalem usque ad fines exteriores.

[CAPUT I] CORPORIS ACTORUM.

15

v. 1) *Primum librum scripsi, o Theophile*; h. e. primum librum appellat Lucas Evangelium quod scripsit, et hic est secundus qui illud sequitur. Hunc « Theophilum » dicunt fuisse unum e primoribus Alexandriae, qui petierat ab eo ut scriberet de rebus, quae fecerat Christus in oeconomia sua in primo 20 p. 32. libro evangelii, et in hoc rursum de rebus gestis *apostolorum post crucifixionem. Alii dicunt « Theophilum » per « amicum veritatis » interpretari, et personam communem gerere cuiusvis qui est amicus veritatis, qui leget doctrinam suam et intelliget quae scripsit. Nos vero interpretationi priori adhaeremus, quia ad unam personam dirigit sermonem suum, sicut 25 ex evangelio eius notum est.

De his omnibus quae coepit Dominus noster Iesus Christus facere aut peragere: h. e. gesta, quemadmodum baptisma, ieiunium, oratio, humilitas, certamen cum Satana, signa et mi- 30 racula, passio et mors. *Et docere*; h. e. verba, tota doctrina eius, sicut decem beatitudines; et docebat verbis suis et operibus suis.

v. 5) *Iohannes baptizavit aquis*; h. e. commemorat hic baptismum, quia initium evangelii est baptismus Christi. Et ideo 35 non fecit Christus miraculum ante suum baptismum. Et ratio prima et perfecta oeconomiae est resurrectio Christi, quae est

principium resurrectionis universalis. Et propterea baptizatus est primo, ut indicaret tanquam in mysterio mortem et resurrectionem suam, quae postea accidit, et doceret nos rursum, quod si baptizamur, etiam sicut ille resurgemus.

5 v. 3) *Per dies quadraginta, cum appareret eis*; h. e. cur mansit quadraginta dies et dein adscendit? Et dicimus: Quia imitatus est ea quae praecepit lex ¹, ut « omnis masculus qui nascetur post quadraginta dies purgationis in templo appareat »: et Dominus noster, cum natus esset ex utero inferorum ad
10 vitam immortalem, post quadraginta dies ingressus est tabernaculum non manufactum, ut appareret Patri. **Et cum comedisset cum eis panem*; h. e. et hoc testatus est Petrus ²: « Edimus et bibimus cum eo »; et hoc ad confirmationem resurrectionis eius. Filii Hagar inde argumentum sumunt et
15 dicunt: Quemadmodum manducavit Christus post resurrectionem, et nos post resurrectionem universalem. Dicimus ad carnales: Christus coegit naturam rerum, et comedit ut confirmaret resurrectionem. De resurrectione nostra dubium non est; in illo tempore necesse erat ut confirmaretur per cibum,
20 quemadmodum ostendit illis locum clavorum et lanceae in confirmationem resurrectionis.

v. 4) *Praecepit eis ut a Ierusalem non discederent*; h. e. quia discipuli erant e variis locis, vel quia discessuri erant post adscensionem Domini nostri unusquisque in suum locum,
25 ideo praecepit eis ut a Ierusalem non recederent, ut eo ipso loco quo acciderant res contumeliosae, manifestarentur et gloriosae; quamvis potuisset in aliis locis implere apud eos promissionem suam.

v. 6) *Si hoc tempore restitues regnum Israel?* h. e. cur
30 scribit Lucas « cum congregati essent, interrogarunt eum: Si in hoc tempore restitues regnum », et Matthaeus in fine libri sui ³: « Ite ergo, baptizate in nomine Patris, et Filii et Spiritus sancti. Et ego sum vobiscum usque in finem », et amplius nil addiderunt? Et dicimus: Quia voluit Lucas loqui
35 de eius adscensione, et incepit, ubi finivit Matthaeus, non erat opus ei, ut loqueretur de his, quae semel dicta sunt. Rursum,

¹ LUC., II, 22, 23; cfr. *Ler.*, XII, 6 et *Ex.*, XIII, 1. — ² *Act.*, X, 41.
— ³ MATTH., XXVIII, 19, 20.

cum dixit Christus ad discipulos suos¹: « Ego sum vobiscum
 p. 34. *usque ad consummationem », putarunt eum in aeternum man-
 surum esse cum ipsis in terra, et ideo dixerunt « regnum
 Israelis », non autem regnum caelorum aut Dei. Et id quae-
 siverunt apostoli, quia nondum erant perfecti per Spiritum, et 5
 secundum opinionem iudaicam interrogarunt. Putabant Iudaei
 Christum, cum appareret, fore solum hominem et mansurum in
 aeternum, et Henoch et Eliae ad instar in vita permansurum;
 et ideo dixerunt Iohanni²: « Nos audivimus e lege Christum
 mansurum esse in aeternum ». Sperabant etiam fore ut susci- 10
 taret illos, qui e Iudaeis primo defuncti erant, ut edant et
 bibant et matrimonio iungantur et redeant ad primum statum
 et regnent super omnes populos per Christum qui ortus est
 ipsis. Et hac fiducia capti Iudaei interrogarunt: « Si in tempore
 hoc? » et cetera. Quia non poterant portare, non respondit 15
 eis secundum quaestionem eorum.

v. 9) *Cum ipsi adspicerent in eum, sublatus est*; h. e. su-
 blatus est in nubibus Dominus noster, ne videretur tractus
 esse vi, sed sua sponte sicut rex in curru auferebatur et in
 excelsum elevabatur. *Et nubes suscepit eum*; h. e. et sicut 20
 primitiae nobis fuit in baptismo et in resurrectione, sic in
 adscensione. Et sicut nubes eum suscepit, sic et nos post re-
 surrectionem in nubibus in caelis in occursum eius volabimus,
 sicut dixit Paulus³. *Et occultatus est ab oculis eorum*; h. e.
 primum sine ope nubis sublatus est, ut sciant eum ipsum 25
 adscendisse, et non sicut Eliam indiguisse curru; et postea
 opertus est ut discamus non locum currus tantum implevisse
 nubem, sed etiam apostolos, quominus intuerentur in eum,
 impedivisse.

p. 35. v. 10) **Et apparuerunt duo viri in vestimentis albis*; h. 30
 e. quia apostoli erant impediti a nube, quominus viderent sal-
 vatorem nostrum, in cogitatione sua fingeant et in adspectu
 suo in caelos intuebantur ut viderent illud cum aperiretur
 coram Domino nostro. Tunc angeli mandato divino in forma
 hominum apparuerunt, quia non possent aliter videri ab ho- 35
 minibus. Et sua repentina statione apud apostolos, in stu-
 pore eos iniecerunt, atque splendore vestimentorum suorum

¹ MATTH., XXVIII, 19, 20. — ² IOH., XII, 34. — ³ I Thess., IV, 17.

averterunt eos ab adspiciendo caelo, quia conabantur videre quod non poterant videre.

v. 11) *Viri Galilaei! Syri!*¹ h. e. vocabant eos nomine locorum eorum ut sciant quod non sint peregrini aut alieni, sed
5 noscunt qui et unde sint, et inde accipiat doctrina eorum. *Sic veniet*; h. e. in hoc corpore quo indutus est, veniet in secundo adventu suo, quoniam non mutatur aut convertitur.

v. 12) *Reversi sunt Ierusalem a monte Olivarum, qui distat ab ea circiter septem stadiis*; h. e. mille passibus,
10 quantum licebat Iudaeis progredi die sabbati.

v. 13) *Adscenderunt in caenaculum*; h. e. in quo manducaverant pascha.

v. 18) *Acquisivit sibi pagum e mercede suae iniquitatis*; h. e. dicitur « pecunia » de auro et de argento; apud Iudam
15 fuit aurum, quia si argentum fuisset, non satis fuisset ad emptionem pagi; sic et apud Iosephum, et apud Abraham quadringenta « pecuniae » argentum fuit.

v. 26) *Et iecerunt sortes*; h. e. usi sunt apostoli sortibus in electione, quia nondum acceperant donum Spiritus; neque sunt
20 praestantiores sortes. Dicit enim Mār Iohannes in explicatione epistulae ad Ephesios²: « Sors res *fortis est, non voluntatis p. 36. aut virtutis; nam ignorantiam habet et casum ». Rursum dicimus, sortem duplici modo sumi: uno, secundum quem iaciunt homines inter se, et secundum quem iecit Iosua filius Nun:
25 et id vocat Iohannes rem casus. Alter modus fit e dono et e revelatione divina, sicut in negotio Matthiae. Et quidem sortem pestā et pessā appellat Scriptura donum principatus divini, et notum est eo quod dixit Petrus de Iuda: « Obtigit ei sors nobiscum », cum sane non est missa ibi sors consueta a Do-
30 mino nostro super apostolos.

v. 26) *Et adscendit in Matthiam*; h. e. etiam hoc opus fuit gratiae ut ante descensum Spiritus compleretur numerus perfectus duodecim.

¹ Sic cod.; sed fortasse legendum « Syrus », i. e. versio syriaca, cuius testimonium exciderit. — ² *Patr. Gr.*, LXII, 9.

[CAPUT II].

v. 1) *Et postquam impleti sunt dies Pentecostis*; h. e. plenitudinem dierum Pentecostis appellat completionem septem hebdomadum, i. e. septem hebdomades cum per dies enumerantur efformant *pentecostem*, seu diem quinquagesimum, uno 5 excepto efformant septem hebdomades. Et hoc die quinquagesimo, in fine septem hebdomadum Iudaei festum agebant. Nobis autem est haec dies festum Spiritus sancti; et illi agebant festum legislationis, datae per Mosem, et nobis est festum manifestans Trinitatem perfectam. Et Hebraei diligebant numerum septimum et in omnibus [Sabbatis] faciebant festa. Et [septem] hebdomades annorum generabant eis hunc [annum] iubilaei, hoc est « Domini Dei »: h. e. i ū b in lingua hebraica « dominus » interpretatur, et ē l « Deus »; ergo annum Domini Dei hunc vocabant in quo mittebant terras unicuique. 15

p. 37. Et numerus dierum generabat *Pentecosten. Multum quippe celebratur in Scripturis numerus septimus: Sabbatum numero septimo ordinatur; et « septies in diem laudem dico tibi »¹; et septem dona Spiritus²; et septem lampades Zachariae³; et inimici ad septuplum poenam luent⁴, « purgatum septuplum »⁵. 20

Quare eo die quo data est lex, requievit etiam Spiritus in apostolos? Et dicimus: Ut ostenderet datorem legis ipsum esse datorem Spiritus. Tria festa agebant Iudaei: Paschae, Pentecostis, in quo data est lex mense ḥ e z í r a n (iunio), et Tabernaculorum. Et in his tribus festis Iudaei ab omnibus locis 25 Ierusalem congregabantur. Dominus noster passus est in Paschate, cum omnes aderant; postquam autem surrexit, non apparuit omnibus hominibus, et ideo necesse fuit ut dum omnes congregati erant in festo Pentecostis, descenderet Spiritus sanctus, ut affirmaret resurrectionem in apostolis et in illis 30 qui congregati erant, quia descensus Spiritus demonstratio est quod Christus surrexit. Et sicut olim post septem hebdomades exitus populi dedit eis legem, idem spatium nobis fuit apud Christum. Volebat ut recedamus a malitiis, et cum id non fecerit

¹ Ps. CXVIII, 164. — ² Cf. Is., XI, 2. — ³ ZACH., IV, 2. — ⁴ Cf. Lev., XXVI, 18. — ⁵ Ps. XI, 7.

lex ob infirmitatem suam, necessario data est eadem die lex nova, valens iustificare Populum et Gentes, quae vice tabularum in cordibus scripta est. Et sicut in illa die metaphorice tres revelavit in illo ¹: « Dominus Deus tuus Deus unicus est », h. e. per duas appellationes Domini et unam Dei, mystice tres personas indicavit, et per illud « unus est » consubstantialitatem et unitatem divinitatis, et in decem praeceptis docuit nos excellentiam morum; ita et in hoc die revelavit nobis mysterium trium personarum et docuit nos praestantiam morum.

10 *Cum congregati essent *omnes*; h. e. in Ierusalem, apostoli p. 38. et hi qui cum eis erant, in caenaculo. Omnes perseverabant in ieiunio et in oratione et exspectabant Spiritum.

Cur decem dies sunt inter adscensionem et Pentecosten? Et dicimus: Quemadmodum non statim, postquam surrexit, adscendit, ita neque statim ac adscendit, fuit descensus Spiritus, ne acceleratio eorum quae accidebant, turbaret mentem eorum, ut essent in commemoratione resurrectionis et adscensionis, et pararent se in exspectatione cum timore Dei ad recipiendum Spiritum. Rursum, quemadmodum numerus decem perfectus est, ita etiam Spiritus qui post decem [dies] donatus est, perfectus est et perfectos eos ostendit. Rursum, apud singulos ordines diem unam mansit Christus in adscensione sua, eos mystice edocens oeconomiam suam, et cum explevisset novem dies apud novem ordines, die decima apparuit corporaliter Patri; et misit Spiritum ea die. In caenaculo acceperunt Spiritum, quod indicat exaltationem e terra ad caelum eorum qui recepturi sunt donum.

v. 2) *Factus est subito e caelo*; h. e.: e caelo factus est sonus quidam, ex eo loco quo Deus maxime operatur et ubi dicitur habitare, quod . . . Matthaeus ², et quemadmodum scriptum est ³ eum « de caelo dare vocem fortem », ut ostenderet qui excelsus est super omnia, ipsum esse qui descendit. Rursum, ut e loco, in quem adscendit Christus, fiat sonus, ut notum sit quod ipse hunc perficiat. *Subito*; h. e. quemadmodum in prima creatione voluit et subito constitutae sunt omnes creaturae, sic etiam in creatione altera, voluit et renovavit illos

¹ Comp. *Deut.*, vi, 4. — ² Locus corruptus; fortasse alludit ad *MATTH.*, xxiii, 22. — ³ Cf. *Ps.* xvii, 14.

qui eius sunt motu veloci qui celerior omni ictu oculi apparuit. *E caelo*; h. e.: et quomodo e caelo sit qui omnia implet?
 p. 39. Et dicimus: sicut e loco in quo putatur *esse. *Et sonus sicut venti vehementis*: h. e. noli intelligere materiale sonum, alioquin quidquid sub caelo est movisset et subvertisset. *Sicut venti vehementis*: illud « vehementis » pro validi dicit. Quod vehementis fuit, ne ad vim auditus referas, sed ad illos qui eum receperunt. Rursus, *sonus tamquam venti*; h. e. sonus terribilis fuit e caelo, qui fortior erat omnibus tonitribus sicut vehementis flatus venti, qui cum magna vehementia auditur. 10
 Illud « vehementis » pro fortis dicit. Et demonstrat desuper et de caelo descendisse Spiritum sanctum. Demonstravit per sonum quod possit virtus eius tenere et dirigere omnia. Subito factus est sonus: indicium est velocitatis et celeritatis, in qua omnia pertransit spiritus, nec impeditur aliquomodo adimpletio 15 voluntatis eius. « Spiritus ubi vult spirat »¹, et cum voluntate sua, in celeritate inaccessibili, quidquid vult ad finem adducit.

Et repleta est ab eo tota domus; h. e. splendore gloriae Spiritus, inspiratione et luce eius repleta est domus splendore; ut intelligant, si domus illa, in qua divisa sunt dona, illuxit 20 radiis donorum, quanto magis animae quibus conferantur dona illustrabuntur magna gloria eorum operationis quae decies milles magis quam sol lucent et resplendent.

v. 3) *Et apparuerunt eis linguae*, consequenter quasi linguae dispertitae ignis visae sunt, quae *assidebant in unumquemque eorum*. Quod divisae erant linguae, demonstrat varietatem linguarum; non enim loquebantur unam linguam, sed plures, et linguae suae non sunt obliti, sicut illi qui erant in turri. *Et divisae sunt*: h. e. tribus modis dicitur « lingua »: dicitur « lingua carnis », ut in illo²: « Lingua eorum uti gladius acutus ». Dicitur « vox » quam profert lingua, secundum illud³: « Fuit universa terra unius linguae et unius sermonis », *et « linguam quam non noverat, audivit »⁴. Et 30 appellantur linguae « ignis » sicut ille qui requievit in apostolos. Linguam hic appellat splendorem quemdam igneum, qui, quemadmodum lingua ab igni communi se separat, ita se separabat et descendebat in unumquemque eorum. Linguam

¹ Ioh., III, 8. — ² Ps. LVI, 5. — ³ Gen., XI, 1. — ⁴ Ps. LXXX, 6.

igneam Spiritum appellat; sicut lingua proxima est sermoni, ita Spiritus Filio. Lingua quidem propter eius familiaritatem ad Verbum, et quia ipse est creator sermone praedictorum et dator sermonis. Et rursum, quia per linguas suas captivam
5 fecerunt apostoli omnem mentem in obedientiam Christi et evangelii eius. Simul etiam ut corrigeret antiquam rebellionem. Homines enim post diluvium malam cogitationem habuerunt, et aedificaverunt turrim, ut adscenderent ad caelos, et cum Deo pugnarent; cum una esset tunc lingua eorum, tum mutavit
10 Deus linguas eorum et impedivit eos ab opere malo et impio. Ita autem dedit varias linguas, ut ostenderet quod tunc divisit linguas eorum, quia unanimes erant ad perficiendum opus malum; nunc vero per divisionem linguarum homines tracturi et iuncturi erant Deo eis proponentes spem resurrectionis et adscen-
15 sionis in caelum. Et quod male peractum est in illo tempore, nunc datum est in timore Dei; h. e. ut per virtutem eleventur et adscendant in caelum. *Sicut ignis*; h. e. hoc significat non minui gratiam Spiritus, quando venit ad fideles per apostolos, quia talis est natura ignis; accendit enim homo ex una lam-
20 pade quotquot velit, et omnino non deminuitur aut minor fit illa prima; sic, qui accipiunt baptismum aut sacerdotium, implentur gratia Spiritus, quam non possidebant; et hi per quos accipiunt eam, nullomodo diminuti sunt per receptionem illorum. Ignis rursum propter *purgationem, et propter consubstan- p. 41.
25 tialitatem et unionem in natura, et processionem non temporalem nec passivam. In apparitione ignis rursum requievit Spiritus, ut innuat hoc ¹: « Ignem veni mittere in terram », et ut manifestaret operationem ignis qui illuminat animas claritate sua et comburit surculum peccati ².
30 *Et sederunt in unumquemque eorum*; h. e. significat quod non diminuitur ab eis gratia, et requiem in eis docet, quemadmodum scriptum est de Salvatore nostro ³: « Mansit super eum Spiritus », h. e. quod non recessit ab eo; ita etiam super apostolos sedit et requievit et habitavit. Rursum, sedes signi-
35 ficat regiam dignitatem et requiem in sanctis.

Cur super Christum in specie corporis columbae descendit Spiritus, super apostolos autem tanquam lingua, seu pars quae-

¹ LUC., XII, 49. — ² Cf. IS., IV, 4; VI, 6; I PETRI, I, 7. — ³ IOH., I, 32.

dam corporis? Et dicimus¹: Quia ille dominus est, et nihil deficiens, et perfectus, descendit super eum Spiritus in forma corporis perfecti; super apostolos quasi pars corporis descendit, ut manifestaret eos servos esse. Rursum, super Filium descendit sicut columba ut indicaret totam personam Spiritus descendisse in eum, et non tantum eius operationem. Animal enim perfectum est columba; et ex omnibus avibus quae solent volare et findere aerem, sola consentit habitare cum hominibus et dare illis fructus suos.

v. 4) *Et coeperunt loqui*; h. e. quasi diceretur: exorsi sunt loqui in omnibus linguis per donum quod acceperant.

p. 42. v. 5) *Erant riri, timentes Deum, habitantes *Ierusalem*; h. e. propter captivitates quas olim passi sunt². (Descenderunt in Aegyptum cum patribus suis, et deinde Babylonem, et postea in Assyriam; et qui descenderant in Aegyptum, et Babylonem, et in Assyriam, redierunt denuo. Captivitas autem Antiochi non fuit gravior et etiam limitata fuit; illa autem Romanorum adhuc futura erat. Itaque Ierusalem tribus vicibus in captivitatem ducta est, et Iudaei quattuor et Israel quinque). Et e familiis quae dispersae sunt in gentibus, sicut scripsit Esdras³, reversi sunt et venerunt ad festum. Et vocat eos habitatores, quia honorificum erat ibi habitare, sicut Paulus reliquit Tarsum et erat ibi habitator. *Timentes Deum* vocat eos, quia praestantes erant et quasi ad locum, qui assignatus est a Deo ad orationem, congregati sunt; secundum illud⁴: « Hierosolymis oportet adorare », et⁵: « Quando veniam et adspiciam facies tuas? », et: « Quomodo possimus canere laudes in terra aliena? ».

v. 6) *Et cum factus est sonus ille*; h. e. quando audierunt sonitum, cum Iudaeis, qui adscenderant ad festum, convenerunt illuc. *Congregatus est totus populus et commotus est*; h. e. convenerunt omnes, irruentes et festinantes adire locum propter miraculum. Et cum domesticis venerunt habitatores quoque qui e variis locis ibi commorabantur. *Quia audiebat unus-*

¹ Hic in margine cod. Lond. habet: Dicunt Theologus in homilia de Pentecoste et Philoxenus in homilia quarta de Spiritu: « prophetae gratiam et vim Spiritus acceperunt ante crucem; in Pentecoste apostoli personam perfectam Spiritus acceperunt ». — ² Verba uncinis inclusa interpolata videntur. — ³ Esd., II. — ⁴ Cf. Ioh., IV, 20. — ⁵ Ps. XLI, 3; CXXXVI, 4.

quisque eorum; h. e. audiebant apostolos et ceteros qui cum eis, loquentes variis linguis. Stupebant, quomodo, cum Galilaei essent et in una lingua educati, varias linguas loqui possint? Et nemo erat in illis, qui ex omni loco congregati erant, qui
5 non audiret eos loquentes linguam loci sui.

v. 7) *Et mirabantur, dum...*; h. e. eo quod diversimode, in linguis *cuiusque loci loquerentur, quivis eorum in omnibus p. 43.
linguis loquebatur. Et notum est ex eo quod dixit Paulus ¹: « Gratias ago Deo quod prae omnibus loquor linguis », et
10 iterum ²: « Si ergo congregetur ecclesia in unum et omnes linguis loquantur ». Et testatur hoc Iacobus [episcopus] Batnān, Sarugensis, in homilia de divisione linguarum: Spiritus electus qui subito audiebatur, fuit praeceptor et docuit eos omnes linguas: veruntamen scripturam unusquisque illius loci in quem
15 missus est, tantum didicit, et etiam lingua illius loci in quem missus est, specialis erat ipsi, et melius quam alias linguas notam habebat. Et testatus est hoc Mār Iacobus [Sarugensis] in homilia de Addai et Abgar.

v. 9) *Parthi*; h. e. Parthos et habitatores civitatum ad ripas
20 Euphratis nominat.

v. 11) *Loquentes linguis nostris*; h. e. linguis omnium populorum loquebantur, praedicantes regnum caelorum. *Mirabilia Dei*; h. e. mirabilia appellat oeconomiam quam egit Christus eo quod baptizatus est, tentatus est, ieiunavit, docuit, fecit
25 virtutes, passus est, surrexit et adscendit in caelum.

v. 12) *Quid est illa res?* h. e. quae est causa huius rei? ad quid facta est?

v. 13) *Mustum biberunt*; h. e. alii invidia sua dixerunt vinum novum eos bibisse et ebrios esse, et rem mirabilem
30 effectum ebrietatis appellabant, et quod loquerentur linguis alienis, putabant causam esse potationem vini, cuius ob abundantiam et novitatem linguis uterentur! Ignorabant miseri quod, quamvis invidia haec dicerent, tamen veritatem confitebantur: mustum enim vinum illud novum est ³, doctrina scilicet
35 Spiritus quam cum acceperant apostoli, liberati sunt ab antiqua doctrina et novi facti sunt, et ex illo vino potaverunt apostoli Gentes easque converterunt ad fidem.

¹ Cf. I Cor., XIV, 18. — ² I Cor., XIV, 23. — ³ Cf. MATTH., XXVI, 29.

p. 44. v. 14) **Postea surrexit Simeon cum undecim*; h. e. ut in unanimitate stationis viderentur cum eo participes esse sermonis. *Elevavit vocem suam*; h. e. ut confirmaret eos super id quod factum est. *Viri Iudaei et omnes illi qui habitant*; h. e. habitatores civitatis et omnes illi, qui e longinquo congregati estis propter festum. *Hoc notum sit vobis*; h. e. studiose audite verba mea! Et ante omnia necesse est vobis ut sciatis quod verum est. 5

v. 15) *Non enim, quomodo vos putatis, isti ebrii sunt*; h. e. isti longe sunt ab ebrietate, etiam multoties illud opinati estis; et id sufficienter vobis manifestat ipsum tempus: *Tertia est hora*; h. e. tertia hora tantum est in die et nondum sumperunt cibum, quomodo vinum biberint? neque e potatione vespertina sic vertigine caperentur; ergo ipsum tempus liberat eos ab omni suspicione. Hora tertia requievit in eos Spiritus ut ostenderet se illustraturum mentem eorum in mysterio Trinitatis. Ad eos qui reverenter interrogabant, quid hoc esset, respondit Simeon: 15

v. 16) *Hoc est quod dictum est per Ioel¹*; h. e. donum Spiritus; et testem adhibet prophetam. Et qui dixerant invidia ebrios esse, redarguit eo quod non erat adhuc nisi tertia hora. Et demonstrat etiam quo tempore futura erant quod dixit Ioel; h. e. *quando fient signa in caelo et virtutes* [super terram], haec nempe quae evenerunt in passione salutari. 20

v. 17) *Erit in novissimis diebus*; h. e. in novissimis temporibus finis mundi. *Effundam Spiritum meum super omnem carnem*; h. e. promisit Deus hominibus per Ioel gratiam Spiritus, quam effundet adeo copiose ut vaticinarentur viri et mulieres; id indicat illud: *Filii vestri et filiae vestrae. Iuvenes vestri* **visiones* [videbunt]; h. e. senes et iuniores quos appellat « iuvenes », videbunt visiones; si dormiunt, per somnia, et si vigilant, per visiones. 25 30

v. 18) *Super servos meos et ancillas meas*; h. e. viris et mulieribus qui in se susceperunt servitium meum, dabo gratiam Spiritus, qua *vaticinabuntur*; h. e. enarrabunt, non de rebus proximis, sed de futuris. Prophetiae proprium est cognoscere et dicere futura. 35

¹ IOEL, II, 28 seq. (Hebr. III, 1).

v. 19) *Signa in caelo et virtutes in terra*; h. e. illae res quae acciderunt in crucifixione. *Sanguis et ignis*; h. e. per « sanguinem » indicat passionem, in qua acciderunt signa mirabilia: nam terra contremuit, sepulcra aperta sunt et mortui
 5 surrexerunt; saxa scissa sunt, et luminaria obscurata sunt ¹. Per « ignem » innuit gratiam Spiritus, quae tunc donata est post passionem. *Et vapor fumi*; h. e. in monte Sinai, cum se revelavit, densus erat fumus in medio ignis, quod erat manifestatio terroris ut terreatur populus. Hic dicit *vapor fumi*;
 10 h. e. fumus parvus aut quasi vapor fumi cum igne conspiciendus, ut inde etiam discrimen inter haec et antiqua cognoscatur; nam in lege ira imminabat, secundum illud ²: « Operator irae », et rursum ³: « Littera occidit », et ideo fumus magnus erat illic. In igne fuit hoc prodigium qui manifestaret
 15 per lucem concessionem bonorum et solutionem malorum. Fumus hic parvus fuit, quia etiam tremor paucus hic fuit, pro admonitione hominum, et modo congruebat poena ut illa domus Ananiae ⁴ et Elymae ⁵.

v. 20) **Sol convertetur in caliginem et luna in sanguinem*; p. 46.

20 h. e. signa crucis innuit, cum sol et luna defecerint. « In sanguinem », quia talis apparet lux lunae, quando obscuratur.

v. 21) *Antequam veniat dies Domini*; h. e. dies adventus ultimi, quia antequam accadat finis universi, fient haec quae acciderunt in crucifixione. *Et erit: omnis qui invocabit no-*
 25 *men Domini, vivet*; h. e. docet, quid sit commodi ex his quae supra dicta sunt, quando fient. Qui admonitionem ex his accipiunt et festinant auxilium quaerere in Deum Salvatorem et credent in eum, vitam aeternam haereditate accipient. Et postquam solvit dubitationem Iudaeorum de Spiritu sancto, per
 30 testimonium Scripturae, convertit sermonem ut loquatur de Filio incarnato cuius gratia dono Spiritus sancti digni facti sunt.

v. 22) *Verba de Iesu Nazaraeo, viro qui a Deo visus est*; h. e. loquitur hic oeconomice, quia non poterant percipere. « Vir qui a Deo visus est »; h. e. absconditus qui manifestatus
 35 est in carne in mundo, et suscepit in seipsum passiones et crucem, Christus erat, et ipse ⁶ « in principio erat Verbum et

¹ MATTH., XXVII, 51 sqq. — ² Rom., IV, 15. — ³ II Cor., III, 6. —

⁴ Act., V, 1-11. — ⁵ Act., XIII, 11. — ⁶ IOH., I, 1 et I, 14.

Verbum caro factum est et habitavit in nobis ». Et postquam factum est et natum est in carne, appellatum est nominibus altis et vilibus, cum unus sit aeternus, qui factus est temporalis sine mutatione. Ideo vocatus est « filius hominis » et « vir », quia inhumanatus est et incarnatus est; et « angelus » et « propheta », quia manifestavit futura et abscondita; et « Iesus », quia salvavit nos. Diversimode apostoli verbum de Christo usurpabant, prout Spiritus sanctus instruebat eos. Initio suae praedicationis non rigorem doctrinae tradebant, sed sicut lac p. 47. pueris, ita *in initio evangelii, et secundum opinionem Iudaeorum qui putabant simplicem hominem fore Christum, et non Deum incarnatum, nominibus humilibus usi sunt. Dixit Mār Ephraem: « Initio illis praedicarunt eum hominem, ut quasi lac traderent illis evangelium ». *In signis et portentis*; h. e. quae virtute divina completa sunt, alta et sublimia: sanavit infirmos, suscitavit mortuos, fugavit daemones et alia, quae vos scitis, neque quae in crucifixione eius acciderunt latent vos. 5 10 15

v. 23) *Hunc qui destinatus erat ad hoc*; h. e. quia in voluntate Patris eius erat, ut descenderet Filius eius et gustaret mortem in carne et salvaret omnes. Et non ob infirmitatem traditus est in manus vestras; sed haec providentia servabatur in voluntate Patris, ab aeterno, in salutem creaturarum; etsi vos non iuste usi sitis ea, sed voluntatem homicidam ostendistis, et ligno affixistis in carne datorem vitae. 20

v. 24) *Deus vero suscitavit eum, et solvit vincula*¹ [infern]; h. e. cum non esset possibile ut detineretur in šeo l et in morte, quia Deus sua natura est, immo solvit vincula inferni, hoc est mortis virtutem, quia natura sua vivus est, et incorruptibilis prout Deus. Hoc quod dixit « suscitavit eum Pater », humano modo et secundum infirmitatem auditorum dictum est, et quem admodum dicitur « induit corpus », ita suscitatum esse a Patre dicitur, cum non partirentur in eo sublimia et humilia apostoli personae et personae², secundum garritum Nestorianorum et Chalcedonensium, sed uni eidemque dant omnia, divina et humana. 25 30 35

v. 25) *David enim dixit*³: « *Praevidebam Dominum meum* »; h. e. ex *quo manifestavit id praecessisse in volun- p. 48.

¹ Sic in sensu auctoris; textus « dolores ». — ² In alia lect. « naturae et naturae ». — ³ Ps. xv, 8.

tate Patris et Spiritus, et ipsius Filii, ut descendat, fiat homo et gustet mortem et solvat vincula inferorum, et cetera.

v. 33) *Ipse est qui dextera Dei elevatus est*; h. e. cum dextera Patris sit Christus, virtus et sapientia Patris, dextera
5 Patris elevatum esse dicitur, aut quasi ad honorem Patris, aut quoad carnem, aut ut ostenderet ipsum se suscitasse. Et dixit: *Ipse est qui effudit donum hoc quod ecce vos videtis et auditis*. Tota ratio expositionis ad hanc sententiam spectat: Ascende enim in mente tua illuc, ubi alii dicebant: Quid est
10 hoc? et alii deridebant, et iunge hanc sententiam: « Ipse effudit donum hoc sublime » sentiatis illis, et sic apparebit responsio recta.

v. 36) *Sciat omnis Israel quod Dominum et Christum fecit eum Deus*; h. e. cum enim habeat dominationem cum
15 Patre suo, quia factus est homo, Patrem eum fecisse Dominum creaturarum dixerunt apostoli secundum usum sermonis humani. Ne offendantur haeretici quod « Dominum et Christum » fecerit eum, non enim ex illo « fecit eum » intelligendum est « creavit eum »; scriptum est enim in Scriptura: « Hoc tempore filios
20 faciam », et « animas quas fecit in Hærran¹ », et nemo dicit quod possit quis facere aut creare animas, sed sensus huius sententiae talis est: Dominum et Christum [fecit eum Pater], quasi quis diceret regem filium suum iudicem fecisse. Aut vero
25 litterae Scripturae inhaerentes², quod absurdum est intelligunt, nempe: Dominus et Christus Deum fecit Iesum, ita ut sit Iesus alius ac Dominus et Christus, et Christus sit ille qui fecerit Iesum Deum, et ita ut fuerit Iesus ante unctionem et dominationem, et mendax sit verbum angeli dicentis³: « Natus est vobis hodie Dominus Christus ».

30 v. 42) **Et communicabant in oratione et in fractione eucharistiae*; h. e. gratiarum actionis; receptionem et usum sacramentorum innuit his verbis. p. 49.

v. 43) *Fiebat timor in omni anima*; h. e. per signa et prodigia quae ab apostolis fiebant; quia mirabilia erant, necessario, quando videbant quae operabantur, terrebantur.
35

v. 46) *Domi frangebant hostiam*; h. e. panem mysterii appellat hostiam. In domibus hoc perficiebant et accipiebant

¹ Gen., XII, 5. — ² Locus obscurus et fortasse corruptus. — ³ Luc., II, 11.

cibum laetantes; h. e. post sacramentum accipiebant cibum profanum, et in gaudio erant propter spem bonorum futurorum.

v. 47) *Et in simplicitate cordis sui laudabant Deum*; h. e. in simplicitate cordis ducebantur, contemnentes visibilia et appetentes futura, et in simplicitate animae suae ad invicem cohaerebant. *Et Dominus noster augebat cotidie illos qui vivi facti sunt in ecclesia*; h. e. eo quod multi ad fidem appropinquabant et e multitudine eorum augmentum perpetuum ecclesia accipiebat; h. e. congregatio fidelium quam appellat « ecclesiam ». Ante illa dixit ¹: « Quasi tria milia animarum credebant et baptizatae sunt ».

[CAPUT III].

v. 1) *Et factum est cum adscenderent Simeon et Iohannes ad templum*; h. e. ad templum adscendebant quasi ad locum assignatum adorationi Dei. *Tempore orationis horae nonae*; h. e. in illa hora erat precatio, et adscendebant secundum consuetudinem in templum, nam supra dixit illos qui credebant, in templum convenisse.

v. 4) *Intuere nos!* h. e. quia ille claudus simpliciter postulabat eleemosynam, sicut illi qui consueti sunt haec facere, qui petunt, sed non investigant, num possit ille quem *deprecantur, dare an non. Et hoc modo postulabat a Simeone. Hic vero dicit: *Intuere nos!* h. e. ut animadverteret beneficium et excitaretur verbo eius, et revocata sit mens eius, recollecta ab omni loco. Et quum in eos defixisset intuitum suum, dignus habitus est sanatione. Quod autem dixit « Simeon cum Iohanne », docet concordiam quam habebant. Et licet sit unius verbum, tamen omnium erat; qui loquebatur, vice omnium loquebatur, et ideo: *Respice « in nos! »* dixit communiter, et non: *In me*, ut indicaret eorum concordiam.

v. 5) *Hic autem intuitus est eos*; h. e. claudus intuitus est, cum exspectaret ut aliquid magnum ab ipsis acciperet.

v. 6) *In nomine Iesu Nazaraei surge*; h. e. tu ergo qui ab utero matris privatus es facultate ambulandi, et sedere tantum vales, surge praeter consuetudinem, testimonium red-

¹ Vers. 41.

dens per erectionem tuam et stuporem incessus tui de miraculo resurrectionis. Vice nominis « Dei » aut « Adonai » in nomine Iesu Nazaraei dixit, ut cum viderent in nomine illo vili et contemptibili apud eos fieri miracula, credant eum esse Deum
 5 qui super omnia est.

v. 7) *Et apprehendit eum manu eius dextera et erexit eum*; h. e. quia non credidit ante experientiam, quod possit surgere ad verbum, ideo apprehendit eum manu eius; sed ille statim ac sanatus est, salit et surrexit et ingressus est in
 10 templum. Saliebat sane prae gaudio suo et laudabat Deum pro iis quae ipsi facta sunt.

v. 10) *Et agnoverunt quod*; h. e. et hoc per operationem Dei factum est illi, quia omnibus notus erat, eo quod ad portam continuo erat, ut omnis populus sciret miraculum quod
 15 factum est. Fecit Deus ut esset primum signum id quod factum est: primo, quia *claudus assidue erat in templo et notus omnibus, et secundo, quia ob longum spatium annorum eius nemo erat qui de eo dubitaret. Et sanatus est hora nona: ita ut ab omnibus videatur et credant multi, quia secundum consuetu-
 20 dinem congregabantur eo tempore.

Post hoc miraculum surrexit Simeon, praedicavit et admonuit; et dixit Lucas ¹ multos qui audierunt, credidisse: *et erant numero quasi quinque milia virorum.*

[CAPUT IV].

25 v. 1) *Et praefecti templi*, Graecus: strategoi; h. e. quibus ordo templi commendatus erat.

v. 7) *In qua virtute aut in quo nomine fecistis?* h. e. non quia ignorabant quod in nomine Iesu Nazaraei hoc fecerunt, interrogarunt eos, sed sperabant ut coactione tribunalis, per
 30 hanc formulam interrogationis terrore perculsi Christum negarent.

v. 11) *Hic est lapis quem repudiastis vos aedificatores*; h. e. vos quibus commissum est aedificium religionis, et quasi lapidem ignobilem qui non sit aptus ad religionem, repudiastis
 35 eum; in loco lapidis angularis factus est, quia sicut iste duas

¹ iv, 4.

parietes ligat et unit, ita ille per fidem in eo ligavit populum et Gentes, et facit eos unum templum in habitaculum Spiritus.

v. 31) *Et cum orassent et deprecati essent, commotus est locus in quo erant congregati*; h. e. commotio illa significabat abrogationem potentiae Iudaeorum, et omnia legalia finem 5 habere, templum solvendum et populum gladio periturum.

v. 35) *Et deponebant ad pedes apostolorum*; h. e. appor- tabant pecuniam apostolis, ut manibus eorum administraretur; ad pedes, et non in manus, quasi non par erat ut in manus sanctas poneretur. 10

p. 52. v. 36) **Ioses*, in Pesittā « Ioseph », *ille qui cognominatus ab apostolis Barnaba, quod interpretatur « filius consolationis »*, *Levita*; h. e. propter clementiam et comitatem morum eius eiusque conversationem suavem appellarunt eum apostoli « Barnabam », h. e. « filium consolationis » et consolator. 15

v. 37) *Ille vendidit praedium suum* et dedit pretium eius indigentibus.

[CAPUT V].

v. 1) *Et vir cuius nomen Hanania cum uxore sua Šap- pira*¹; h. e. quemadmodum initio creationis ante omnia scripsit 20 Moses de sacrificio Cain et Abelis, ut doceret omnes homines conscientiam bonam quae inclinatur ad Deum, ita etiam nunc, initio praedicationis evangelicae loquitur de oblatione eius qui optime obtulit, et de illo qui male. Audite. Ananias enim praedictus cupidus fuit cum uxore sua laudis humanae. Ven- 25 diderunt agrum suum et partem pecuniae retinuerunt sibi. Petrus cum sciret Spiritu, quid fecissent, poenam mortis eduxit in eos. Dicit sanctus Athanasius in homilia de cruce²: Ceteros apostolos res latebat, Petro verum soli manifesta erat. Poena spoliatorum sanctuarii venit in eos, quia quidquid Deo promit- 30 timus, non nostrum est, sed Dei: et si quid ex eo rapiamus, non nostrum sumimus, sed quod Dei est, et in hoc apparemus latrones sanctuarii. Promissio enim aut usque ad donationes est, aut usque ad verbum et voluntatem [tantum].

v. 8) *Hoc pretio vendidistis praedium?* h. e. non quidem 35

¹ Σάππειρα. — ² Patr. Gr., XXVIII, 187.

ignorans interrogavit uxorem, sed ne videretur, cum esset absque peccato, in eam temere inducere poenam pro peccato mariti eius. Quae cum dixisset hoc pretio *vendidisse, manifestavit seipsam cum marito malitiae voluntatis participem esse, et exinde iuste cum eo condemnata est. p. 53.

v. 28) *Vultis vos inducere super nos sanguinem viri illius*; h. e. cum doctrinam vestram stabilitis, populum inducitis ut rebellaret contra Romanos, qui statim venient et devastabunt nostram urbem, et reputabitur ruina loci nostri et caedes populi nostri, ultio sanguinis Iesu, illius, quem nos iuste crucifiximus. Hoc imitatur illud ¹: « Venient Romani et tollent locum nostrum »; ergo illud quod « vos inducere vultis in nos », significat: « Ultionem mortis eius vultis a nobis sumere ».

[CAPUT VI].

v. 1) *Murmurabant discipuli graeci adversus discipulos hebraeos, quod despectui haberentur viduae eorum*; h. e. graecos appellat paganos et proselytas qui facti sunt iam pridem discipuli legis. Curam habebant apostoli de viduis pauperibus et de anibus debilibus quae perseverabant in timore Dei et quibus ministrabantur ex eis quae illis offerebantur. Se exaltabant discipuli hebraei supra eos qui erant ex Gentibus, quippe qui iam ante fidem in Christum secundum legem quae erat a Deo vivebant; gentiles vero inferiores ipsis essent qui conversi erant ab idololatria. Ob hanc causam volebant hebraei discipuli, ut sit maior cura viduis quae ex eorum genere erant; et quae ex paganis erant despiciebantur. Et haec causa suscitavit murmurationem inter discipulos hebraeos et paganos: Dicebant: Ad Christum sicut vos accedimus: non decet igitur ut despiciantur viduae nostrae, sed eiusdem honoris dignae sunt ac vestrae, quia doctrinam Christi professae sunt, et etiam donum Spiritus sicut vos accepimus nos.

v. 2) *Non decet ut relinquamus verbum Dei ut ministraremus *mensis*; h. e. intellige, vir prudens! quomodo laudavit verbum doctrinae et admonitionem vulgi supra opus misericordiae erga pauperes! p. 54.

¹ IOH., XIV, 48.

v. 3) *Exquirite ergo, fratres mei*; h. e. non vocarunt eos « filios » aut « discipulos », sed « fratres », quod est signum humilitatis, et indicat quod eos qui pares sunt sibi honore, alloquuntur. *Et seligite septem viros*; h. e. seligite septem viros; numerus impar et non par, ut si eveniat quod oriatur 5
lis inter eos circa res ab ipsis tractandas, consilium plurium firmaretur; si vero numero pari selecti fuissent, res in dubio et sine solutione mansisset. Cum enim esset maioritas in una parte, quod plurium erat, erat servandum; in numero enim impari, si fiat divisio, necessario pars una maior erit. 10

v. 5) *Et placuit hic sermo*; h. e. acceptum est populo quod dictum est. Et data est illis potestas in electionem eorum qui designandi erant, et exinde institutum est in pluribus locis olim ut populus eligeret sibi caput. *Et elegerunt Stephanum qui erat plenus fide*; h. e. qui ab ipsis rebus talis eis vide- 15
retur. *Et Nicolaum, proselytam Antiochenum*; h. e. qui e paganismo appropinquavit ad legem, antequam credidisset in Christum. Elegerunt enim partem eorum e Iudaeis, partem e Gentibus, ne sit offensio aut divisio aliqua in eis quae ab ipsis agebantur. Illud « diaconus », non quod non possideret donum 20
sacerdotii aut episcopatus dicit, sed quod huius ministerii curam p. 55. proprie haberet, et possidebat gradus alios, *sicut Paulus ¹ appellatus est « minister », cum esset apostolus; et ipse Christus appellatus est « minister » ², cum esset Deus et largitor donorum. 25

v. 8) *Stephanus autem plenus erat gratia*; h. e. addidit initio sermonis de illo quod plenus erat fide et Spiritu sancto, et dein iungit etiam hos alios, ut indicaret huiusmodi opinionem fuisse omni populo de omnibus illis. Excellentior ceteris putabatur Stephanus. 30

v. 6) *Hi steterunt in conspectu apostolorum*; h. e. quos elegerant adduxerunt ad apostolos. *Et orarunt et imposuerunt eis manum*, ita ut usus ille invaleret, nam auxilio gratiae Spiritus peragebant id quod fiebat.

v. 11) *Nos audirimus eum dicentem verba blasphemiae*; 35
h. e. causam lapidationis Stephani indicavit Lucas eo quod per illam accidit ut praedicatio extra Ierusalem progrediretur, et

¹ Col., I, 23, 25. — ² Rom., xv, 8.

propterea locutus est de electione eius et de ministracione mensis eius et eius sociorum et de modo quo cum libertate locutus est Iudaeis de multiplici providentia Dei ab initio, et de vocatione Gentium. Duo crimina ei imputarunt: quod enim
 5 dixisset templum et locum destruenda esse, et quod mutarentur consuetudines mosaicae. Et respondit eis: Abraham in loco alieno accepit promissionem et fuit dignus revelationis. Et Iosephus in loco impuro explicavit somnia, et fratres eius ad eum descenderunt; h. e. non damnum passi sunt a loco, sed meruerunt
 10 experiri providentiam Dei. Et Moses in loco impuro educatus est et postea apparuit probatus. Et Abraham et Isaac et Iacob sine lege et consuetudinibus mosaïcis accesserunt ad cultum Dei, et pariter Iosephus *et Moses. Et templum ultimo aedificatum est, postquam in tabernaculo per tempus adoraverunt
 15 priores qui non sunt deminuti, quod non viderunt templum. Et postquam ostendit non esse necessarium templum et locum, et legem multo iuniorem esse, indicat esse inutilia, et priores absque templo et lege victores fuisse. Et vocat eos « duri cer-vice », quia non intellexerunt quae scripta erant, nempe legem
 20 abolendam esse; et secundum accusationes eorum etiam explicationem suam fecit. Ideo redeamus a capite ad textum libri et per singula verba explicemus.

v. 15) *Et adspexerunt vultum eius quasi vultum angeli*; h. e. gloriosus et plenus splendore videbatur eis; et id fecit
 25 gratia ad confusionem accusatorum et iudicum.

[CAPUT VII].

v. 2) *Viri fratres et patres nostri*; h. e. coevos suos vocat fratres, et seniores patres; indicat se cum familiaribus loqui.

v. 6) *Et malis afficient eum per quadringentos annos*; h. e. in Aegypto non servierunt per quadringentos annos, sed
 30 numerat quadringentos annos a tempore quo erant in terra Canaan. Et dicit non damnum passi sunt eo quod habitarunt in terra aliena; non enim locus impedit providentiam Dei. Et etiam domus Abraham in peregrina (regione) habitavit et egregio
 35 modo vixit. Ad vigilantiam populi providebat locus ut in eo constituti etiam inviti manserint in moribus legis.

v. 8) *Dedit eis foedus circumcisionis*; h. e. foedus circum-

cisionis dedit Abrahae ut hoc sigillo universum genus conservaretur, etiamsi se averterit a virtute; et ideo dedit signum in eo loco quod est membrum propagationis et generationis, ut notum sit creatorem omnium dedisse ipsi filium praeter
p. 57. expectationem, et per sigillum illud cognoscant *curam Dei 5
erga ipsos et celebrent adiutorem suum. Cura enim Deo erat de gente propter illum qui ex ea oriturus erat secundum carnem, h. e. Christum.

v. 9) *Invidia moti sunt in Ioseph fratres eius et venundarunt eum*; h. e. haec inseruit sermoni suo eo quod accusarent 10
eum [quod dixerit] Iesum venturum ad perdendum locum; narrat de Ioseph quidquid circa eum factum est in Aegypto. Non est destitutus providentia divina propter locum eo quod dignus erat, et nihil profuit eius fratribus habitare in hoc loco. Sed propter malitiam suam vituperabantur. Postquam indicavit 15
neque locum nec templum quidquam proficere ad religionem, et tempore Mosis in tabernaculo ministrasse eos et mirum non esse, si ministerium legale cessaret, dixit:

v. 51) *Vos itaque indociles omni tempore estis; Pešittá: Duri cervice et incircumcisi*; h. e. nunquam vultis auferre 20
a cordibus vestris, auditibus, id est auribus vestris inobedientiam, sed semper in litibus stetistis.

v. 55) *Et hic cum plenus esset fide et Spiritu sancto, intuitus est in caelum*; h. e. et vidit oculo spiritali Deum supra caelum. Sicut Isaias ¹: « Vidi Dominum exercituum sedentem », 15
ita etiam Stephanus operatione Spiritus sancti vidit Deum. *Et vidit gloriam Dei*; h. e. vidit in visione tremenda et gloriosa Deum; *Iesum stantem a dextera*; h. e. quasi in auxilium servi sui; qui enim in angustiis versabatur, auxilium desuper indigebat in succursum. Stationem vero de auxilio usurpare 30
solet Scriptura, sicut illud ²: « Sta, adiuva nos et libera nos! »,
p. 78 et ³: « Sta, Domine, in ira tua »; *et sicut apud nos hi qui a throno diligenter stant ad opus quoddam, ita etiam a dextera vidit eum stantem, parantem auxilium ei. Statio autem et sessio apud Deum diversimode intelliguntur: quod stat, quia 35
firmiter fixus est; quod sedet, quia constans est in bono, et immutabiliter fixus in bonitate. Ubi dicit: « Sedet a dextera »,

¹ Is., VI, 5. — ² Cf. IER., II, 27. — ³ Cf. Ps. VII, 7; II Tim., II, 19.

docet magnitudinem honoris eius ante saecula; hic, statio adiutorium significat; Pater et Filius apparuerunt supra, et Spiritu repletus est Stephanus per quem vidit duas personas: tres igitur personas mente percepit sanctus.

5 v. 56) *Et rideo caelos apertos*; h. e. apertura enim caelorum spondet mihi et docet transitum meum illuc. *Filium hominis* appellat Iesum, et quidem significat corpus quod sibi univit hypostatice, in quo glorificatus est, et nunquam dimittet sicut dixerunt haeretici, sed per illud adscensum obtinuit generi
10 nostro in caelum.

v. 59) *Et lapidabant eum*; h. e. cum iam frequens ictum lapidum accipiebat, deprecatus est Iesum qui ei apparebat, et dixit: *Domine Iesu, suscipe spiritum meum*; h. e. ne me alienum facias a communione tecum, sed citius libera me e
15 malitia illorum et suscipe animam meam ad te, ut tecum sim et te videam semper. Et ipse primus post Christum passus est mortem et propterea meruit hanc visionem. Et cum morarentur in lapidatione eius et sentiret bona quibus fruiturus erat post mortem:

20 v. 60) *Posuit genua et dixit: Ne statuas eis hoc peccatum*; h. e. eis qui mihi causa fuerunt, cur tam magnis bonis delectarer. Et petebat, ne damnum paterentur qui pararunt ipsi *delicias, etiamsi non id fecissent bona voluntate, sed in mali- p. 59.
gnitate. Et in hoc iterum Dominum suum imitatus est, qui
25 oravit pro his qui eum crucifixerunt. *Et cum hoc diceret recubuit*; h. e. pulcre dicit « recubuit », quia somnus est mors illis qui in firma spe futurorum moriuntur.

[CAPUT VIII].

v. 1) *Et dispersi sunt omnes per vicos*; h. e. postquam
30 dispersi erant multi in regionem Iudaeae et Samariae propter occisionem Stephani, exceptis duodecim qui manserunt Ierusalem propter praedicationem.

Narratur de Philippo, uno e septem diaconis qui cum Stephano erant. Philippus ille, unus e duodecim, mansit Ierusalem
35 cum sociis suis. (v. 5) *Philippus vero descendit in civitatem Samaritanorum et praedicabat Christum*; h. e. docebat oeconomiam in carne Domini nostri, et illa quae fecit. *Et acquie-*

scebant omnibus quae dicebat; h. e. eo quod viderent magna signa quae ab ipso fiebant.

v. 7) *Et spiritus immundi clamabant alta voce et exhibant*; h. e. virtutem quae fugabat eos indicabant per magnum clamorem. *Et paralytici et claudi sanati sunt*; h. e. ut propter sanationes horum incolae civitatis cum magno gaudio se tra-
derent Deo [v. 8].

v. 9) *Erat in civitate illa vir, cuius nomen erat Simon*; h. e. de isto dicit Eusebius¹ ipsum fuisse virum Samaritanum e vico Gattan², qui diebus Claudii Romae operatus est artificio daemonum signa magicae artis, et reputatus est ille deus. Et erexerunt ei statuum in fluvio Tiberi inter duos pontes, et scripserunt in ea: « Simon deus sanctus », et plures de Samaritanis et gentibus venerabantur eum *uti deum³, et uxorem quae cum eo circumibat, cuius nomen erat Selene, quae antea Tyri meretricium exercebat.

Hic Simon arte magica seduxerat populum Samariae et faciebat signa, non in veritate, sed in specie; mortuos vivificabat et leprosos mundabat opinione fallaci, sicut fecerunt magi in Aegypto; quae Moses fecit vera erant: quae magi, phantasmata. Et Moses vere mutavit baculum, hi fecerunt ut viderentur baculi quasi mutati essent. Et cum in stuporem Samaritanos iniecisset Simon, aliquid magni eum existimarunt, h. e. *virtutem magnam Dei* [v. 10]; h. e. propter magna signa, ad seducendum apta, artis magicae ad hoc venerunt, ut id de illo praedicarent; sed cum apparuerunt eius prodigia phantasmata esse, illa autem Philippi vera, nam sanabat infirmos et valetudine donabat, et eiiciebat daemonia, aperte adhaeserunt Philippo.

v. 13) *Etiam ipse Simon crediderat*; quando vidit detectam suam fraudem, dolos suos solutos et artem suam irritam, a Philippo baptizatus est in specie, quasi crederet: non ex omni corde, sed in specie externa. *Et adhaerebat Philippo*; h. e. Simon, et cum eo plerumque quiescit, investigans quomodo faceret illa miracula, quia multum diversa erant a suis.

v. 14) *Et cum audivissent apostoli recepisse Samaritanos*

¹ *Patr. Gr.*, XX, 167. — ² Γίττων, (ibid). — ³ In margine cod.: « Et Malkhum, h. e. Saturnus Kroni; adorastis stellam Aphroditen, Iovem ».

sermonem Dei, miserunt ad eos Simeonem et Iohannem;
h. e. hos miserunt ad illos ut ipsis darent Spiritum sanctum,
*quia Philippus eos tantum baptizavit; dare autem Spiritum p. 61.
non potuit, quia erat diaconus.

5 v. 18) *Obtulit argentum dicens: Da mihi potestatem* [v. 19];
h. e. Simon, cum videret per acceptionem Spiritus miracula
facere hos qui eum acceperant, et a miraculis cognosci com-
municationem eius, quia invisibilis et incorporeus est Spiritus,
obtulit pecuniam ut acciperet donum Spiritus. Cum enim videret
10 Simon quod, cum credidit, non receperat Spiritum et alii rece-
perant eum, putavit quod in se non resedit, quia nihil dederat,
cum ipse magnam pecuniam collegerat magica arte, et hac
ex causa et opinione mala obtulit pecuniam. Simeon autem,
quum percepisset Spiritu malitiam eius, dixit:

15 v. 20) *Pecunia tua tecum abeat in perditionem!* h. e.
pereas tu et omnis pecunia tua tecum! *quia putasti donum*
Dei possessione mundana acquiri; h. e. de Deo opinio prava
tibi fuit, quasi ille dona et munera requirat. Decebat ut intel-
ligeres, quod fit, esse gratiae Dei, non humanae conscientiae.
20 Non autem potest simile quid argento acquiri aut venumdari.
Tremant principes sacerdotum et tremor teneat sacerdotes;
erubescant coram Petro principes sacerdotum et timeant finem
malum Simonis mercatores sacerdotii, ne forte et venditores
et emptores in finem Simonis deveniant!

25 v. 21) *Non est tibi pars neque sors in fide hac;* h. e. non
est tibi aliqua participatio in doctrina religionis. *Quia cor*
tuum non est rectum coram Deo; h. e. pariter nec mens et
cogitatio tua sunt rectae coram Deo, et ideo [non] dignus
fuisti receptione doni eius.

30 v. 22) **Sed revertere a malitia tua et deprecare;* h. e. con- p. 62.
silium tibi do, si persuasum habeas ut poenitentiam agas pro-
pter audaciam tuam, et proicias a te malitiam tuam et petas
a Deo ut remittat tibi audaciam tuam ex qua, circa magnitu-
dinem gratiae Spiritus quae in nobis est, talem cogitationem
35 in anima tua excitasti.

v. 23) *In iecinore amaro et in vinculo iniquitatis video*
te; h. e. iam video dolum et iniquitatem quae in te sunt, e
quibus audax es super omnia; accessisti enim in spe obtinendi
virtutem Spiritus quae in nobis est, ideo ut faceres per eam

miracula vera et non fictitia sicut olim, tunc expleres voluntatem tuam, colligeres pecuniam et seduceres populum. Sed quia hanc gratiam non accepisti, habes in mente ut derideas quae a nobis fiunt, et efficias ut homines a veritate recedant. Quia hanc malitiam in corde tuo praevidi et mentem incorrigibilem tibi esse, ne cogitares interitum tuum a nobis causari, hoc meum consilium tibi do ut poenitentiam agas et convertaris diligenter, et accipies condonationem peccatorum. Simon, quia pudore affectus est propter vituperationem coram omnibus, respondit:

v. 24) *Petite vos pro me a Deo*; h. e. non e toto corde petiit hoc, sed in specie simulatoris. Et cum exiisset foras, coepit conviciari apostolis, sicut praedixerat Simeon, et decepit plures magiis suis. Et pervenit Romam et plantavit ibi doctrinam perniciosam in nomine Christi: illa quae apud Borborianos invenitur. Isti Simonis instar in ecclesia conversantur; in specie disciplinae Christi obsequuntur: clam impietatem agunt, in qua saepius deprehensi sunt. Et de hoc locuti sumus in p. 63. chronico *quod scripsimus, in parte ultima chronici Iohannis Asiae. Elapso tempore, quando adscendit Simeon Romam, pugnavit cum Simone, qui ibi accepit poenam qua dignus erat, sicut scripsimus de ipso in introductione commentarii in evangelium Marci.

v. 25) *Simeon et Iohannes, cum contestati essent eos*; h. e. monuerunt Samaritanos ne capiantur in errore Simonis. Et docuerunt eos verbum Dei; h. e. doctrinam de Deo Verbo.

v. 27) *Et occurrit ei eunuchus quidam qui veniebat e Cūš, praefectus Kandakis, reginae Cušitarum*; h. e. hic eviratus seu eunuchus aut castratus, de quo agitur, non erat eunuchus reginae Cušitarum sed reginae Sabae. Multa loca inveniuntur in scripturis in quibus mutantur nomina et verba. Dicit sanctus Iacobus edessenus, in locis Cūš nunquam regnavisse mulierem, de regionibus Sabae id auditum et scriptum esse; et etiam diebus Salomonis mulier regnabat ibi et venit apud Salomonem; et in diebus Alexandri secundum quod scriptum est in eius historia. Et quia invaluit mos, ut omnes qui sunt nigri coloris nominarent Cušitas, ideo appellatus est ille eunuchus Cušita, quia niger erat facie sua sicut Cušita.

Et cur in Saba mulier regnabat? Et dicimus: Scriptum est

de Saba et Ophir et Hewila, cum eis bellum gessisse Aethiopem qui occidit Sabam; cum non haberet filium qui regnaret post eum, filia eius se armavit et gessit bellum cum Aethiope eumque occidit, et a tempore quo vicit haec mulier, feminae
5 tenent principatum et regnant in hac regione.

v. 29) *Spiritus Domini rapuit Philippum*; h. e. subito sustulit eum, ita ut nec sensum remotionis habuerit eunuchus,
*ut inde cogitationem sublimiorem conciperet de eo qui eum
10 verat. p. 64.

v. 39) *Et amplius non vidit eum eunuchus ille*; h. e. quia conscientiam perfectam acquisivit circa doctrinam sibi traditam, etiam Spiritum sanctum accepit, et exinde etiam laetabatur et exultabat. Et forsitan dicet quis: Quomodo dedit diaconus Spiritum,
15 ritum, cum Samaritanis non dederit, donec venerunt apostoli et dederunt eis Spiritum? Et dicimus: Qui in Samaria [erant] non acceperunt, quia propinqui erant apostoli et ad eos descendensuri, ne omnia perturbata viderentur neque esse discrimen inter apostolos et diaconos. Eunuchus datus est Spiritus, quia
20 non erat alius qui daret ei, et propter necessitatem itinerisque festinationem. Et quidem ipse fuit praeco et magister totius regionis Sabae. Multa enim illo tempore praeter usum rerum noviter fiebant: sicut etiam accidit in familia Cornelii, qui antequam baptizati sint, acceperunt Spiritum, ut Simeon certum
25 haberet quod iustum est baptismum dari Gentibus. Rursum dicimus, forsitan post id quod fecit Philippus inter Samaritanos, dederunt ei Apostoli impositionem manuum sacerdotii, unde potuit dare Spiritum eunuchus; et hoc fecerunt ei, quia viderunt eius studium in praedicatione.

30 v. 40) *Philippus inventus est Azoti*; h. e. subito deductus est longe ab eunuchus et apparuit Azoti; per operationem Dei translatus est, et incepit *docere urbes* quae in medio erant *usque ad Caesaream* Philippi ¹.

Quae gesta sunt a Philippo, quasi additamentum introducta
35 sunt. Nunc autem transit Lucas ad narrandum de Saulo. Supra ² quidem scripsit de eo quod custodiret vestes illorum qui lapi-

¹ Sic textus. — ² Act., vii, 58.

p. 65. dabant *Stephanum, et quod intraret in domos et traheret viros et mulieres; et hic dicit:

[CAPUT IX].

v. 1) *Saul adhuc plenus erat furore adversus discipulos. Et poposcit sibi epistulas*; h. e. postquam locutus est Lucas 5
de multis, et etiam de dispersione discipulorum quae in auxi-
lium versa est, quia multos fide imbuerunt, sicut fecit Philippus,
hic pergit loqui de ira et minis Sauli adversus ecclesiam, et
etiam de eius vocatione a Deo. Ira multa et caedibus et sen-
tentia mortis plenus erat *adversus discipulos Domini nostri*; 10
h. e. discipulos appellat qui colebant Dominum nostrum, fideles
qui crediderunt in Christum.

v. 2) *Et poposcit sibi epistulas*; h. e. quia multi fideles
dispersi sunt ob vehementiam persecutionis illius cuius Saulus
erat caput, diversis locis, et multi eorum fugerant Damascum, 15
accessit ad principem sacerdotum et sumpsit litteras ad Iudaeos
qui Damasci erant, ut eorum auxilio persequeretur fideles huius
loci et vinculis ligaret viros et mulieres, quos abduceret ut
reciperent poenam. Et electus est Saulus e Iudaeis propter
salutem et utilitatem Gentium. Apostoli enim et illi qui e 20
populo crediderunt, repudiabant Gentes et opinabantur eas non
esse dignas salute propter idololatriam, ita ut abhorreret Si-
meon a Cornelio. Gratia divina elegit Saulum, qui erat perse-
cutor et occisor fidelium et zelo accensus pro lege, ita ut ab
inimico Gentium et a persecutore ecclesiae veritas illustraretur, 25
et ei qui adversarius et inimicus erat committeretur praedicatio
Gentium.

p. 66. v. 3) **Subito affulsit super eum lux*; h. e. non caelum
scissum est et affulsit ex eo lux, alioquin et omnem orbem
illuminasset et etiam solem occultasset; sed Christus quando 30
surrexit e sepulcro et adscendit in caelum, induit lucem quasi
pallium virtutis suae divinitatis: et illa est quae etiam oculos
carnales offuscavit et solem occultavit, ut animadverteret Saul
in hanc, visum est ei caelum apertum esse et repente apparuit
ei Iesus; et propter abundantiam lucis quae dicitur ei affulsisse, 35
non percepit radios solis, sed sicut species fulguris cecidit in
eum et copia radiorum laesi sunt oculi eius, et cecidit in

terram eo quod non potuit tolerare vehementiam lucis, et vox facta est ad eum dicens:

v. 4) *Saule, Saule, quid persequeris me?* h. e. magnum timorem habuit, ut vidit caelos apertos desuper et apparuit
 5 ipsi Dominus noster resplendens luce¹ dixitque ei: *Saule, Saule!* Haec enim iteratio nominis excitavit in eo perceptionem sui peccati, sicut illud: « Adam, Adam, ubi es tu? » Rursum, retinebat primum eum a persecutione illud: « Saule, Saule! » sicut retinuit manum Abrahae a caede filii eius dilecti². *Quid persequeris me?* h. e. sane illum qui in caelis
 10 est audes persequi tu qui in terra habitas? in ea quorum tibi vis non est intendis. Miranda est cum terrore eorum quae videbantur etiam suavitas eorum quae dicebantur. Non dixit ei quid ignominiosum nec vocavit eum iniquum aut impium aut im-
 15 purum, sed demisse: « Saule, Saule! » interrogatio plena demissionis qua docet *principes ecclesiae congruum esse ut hu- p. 67.
 militer loquantur.

Quid persequeris me? h. e. intellige rursum quod interrogante Domino nostro: *Quid persequeris me*, ipse dixit: *Quis es tu?* (v. 6) et fecit quaestionem loco excusationis. Quasi dicat: Non adeo temerarius sum, ut auderem illum qui in caelis est persequi; hucusque mortem putabam me persequi. Statim enim ac facta est ad eum vox et visio, confessus est contumaciam suam, dum dicit: *Quis es tu?* Volo discere quis
 20 sit ille in quem haec molior? Si quis dicat: Quomodo mansuete loquitur Christus cum eo, cuius mox oculos crudeliter percussit? Et dicimus: Haec plaga non fuit a Domino nostro, sed a luce illa vehementi quae affulsit ei, quia lux illa natura sua superne illuminabat, sed praeter naturam suam infra et quando effudit
 25 super oculos eius suos radios absque mensura, debilitati sunt.

Ego sum Iesus Nazaraeus; h. e. non dixit « Filius Dei » aut « Verbum et imago et creator », sed « Nazaraeus »; docet se e loco contempto esse. Quod si vero dixisset « Filius Dei », respondisset ei: « Ego alium persequor et non te ». Ut doceat
 35 itaque quod ipse est, et ille hunc persequitur, qui incarnatus

¹ Cod. Lond. in margine: « Paulus dicit se adscendisse usque ad tertium caelum ad vocem Iesu Nazaraei qui descendit ad eum e caelis et elevavit eum in excelsum ». — ² Gen., xxii, 11.

est et mortuus est et surrexit, nomine civitatis suae appellat seipsum. Quod hunc quem tu nescis, qui tecum conversatus est in terra, persequaris, experiris nunc: « Ego sum quem quasi mortuum persecutus es ».

Cur resplenduit facies Mosis, et Paulus occaecatus est visione Dei? Dicimus: In faciem Mosis effusus est splendor ut crederetur vidisse Deum, et Paulus, nisi occaecatus esset, non ipsi fidem praestavissent crucifixo- res quod visionem vidit. Et in faciem Mosis, tanquam amici, signum egregium splendoris posuit; Paulo, tanquam persecutori, *signum odiosum caecitatis imposuit ut veridicum mendaces eum haberent. Et dicimus rursus, quod occaecatus est ne, si cum nesciret se male agere percussus est, propter hanc suam in ignorantia persecutionem, nos audaces simus et dicamus hominem propter peccata ignorantiae non culpandum esse. Caesus est in oculis suis et non in auribus suis, quia voce volebat Dominus noster demonstrare quod sit persecutione vexatus; visu autem id fieri non possibile erat. In fidelibus suis persecutionem patiebatur cum supra esset.

Causa electionis Pauli est praestantia eius. Et id notum est eo quod, cum zelo pro lege detineretur, persequabatur errore fideles; et dein ut sit exemplar poenitentibus, quemadmodum dixit ¹: « Ut in me manifestaret Christus longanimitatem suam ». Et quia ad Gentes eum missurus erat; h. e. ut per eum qui odio habebat Gentes et honorabat legem, veritatem doceret Gentes. Qui habent in se aliquid boni, etiamsi errant, eos convertit Deus ad veritatem, quemadmodum vocavit Paulum; et quem novit Deus iustum esse, non derelinquit in errore eius; et qui putantur virtuosos et errant non dimitterentur in errore, si novisset scrutator omnium eos virtuosos esse.

v. 6) *Surge, ingredere urbem et ibi sermo fiet*; h. e. quae tua sunt malis omnino plena sunt, sed quia confessus es veritatem, desiste a fletu et ingredere urbem, et ibi disces quae congrua sunt. Misericordia enim vocatus es, pariter fias tu doctor bonitatis Dei hominibus.

v. 7) *Qui proficiscebantur cum eo in via stabant mirantes, dum audiebant vocem, neminem autem videntes*; h. e. erant

¹ I Tim., I, 16.

mirantes; h. e. in silentio et sine verbo erant; et haesitatione capti sunt, quia sonitum vocis audierunt et lucem, quantum potuerunt videre, viderunt. Et id, ne putaretur Saul non esse sincerus in visione, si *qui cum eo erant non vidissent nec p. 69.

5 audivissent. *Hominem autem non viderunt*; h. e. Dominum nostrum; neque lux fuit sensibilis quae apparuit eis, sed perceptio fuit inaccessibilis, quia incorporea erat. Per operationem Dei apparuit ei lux et quasi aperti essent caeli, ut exinde sermo fieret cum eo: nam statim ac ille apparuit, simul cum visione
10 eum allocutus est, qui et ipse simul ac visum habuit et eius luce percussus est, cum eo loquebatur; qui cum eo erant sensum lucis et vocis perceperunt quasi in testimonium, Iesum autem videre non meruerunt; nec lucem penitus senserunt et ideo etiam sine laesione in oculis suis manserunt. Nec quae
15 dicebantur plane intelligebant, idcirco bene dicitur: neminem videbant.

v. 8) *Et surrexit Saulus de terra*; h. e. postquam confortatus est verbis Salvatoris nostri et recepit bonam spem de seipso.

20 v. 9) *Et quamvis aperti essent oculi eius, neminem videbat*; h. e. quia enim alii lucem, quanta fuit, non viderunt, ne ab ipso reputaretur visio fallax, mansit iam caecus ut plane perciperet lucem vidisse. Et tres dies occaecatus fuit ad cognitionem veram huius quod vidit. *Introduxerunt eum Damascum, ducentes eum*, h. e. quia non poterat videre; et hoc vera demonstratio erat eis qui cum eo erant, quod lux ipsi apparuerat. *Et non comedens nec bibens*; h. e. per tres dies, quibus caecus fuit, non comedit nec bibit, lugens impietatem suam, orans et deprecans Deum ut liberaretur a peccatis suis.

30 v. 10) *Discipulus nomine Ananias*: et in revelatione spiritali ¹.

v. 11) *Surge, vade in vicum*, et cetera; h. e. facta est revelatio *Ananiae de omnibus rebus, utque proficisceretur ad p. 70. Saulum.

35 v. 13) Sed Ananias in haesitatione iacebat, quomodo vir qui *multa mala imposuit sanctis*, mutatus sit? Dominus noster respondit Ananiae:

¹ Sic codd.; textus mancus.

v. 15) *Vade! quia ipse est mihi vas electum ut portet nomen meum coram regibus*; h. e. confidenter eas ad hunc, elegi et probavi eum ut traderet hominibus doctrinam: et coram Gentibus et regibus et etiam inter Iudaeos aperte tolerabit tribulationes pro me. Hoc enim « ut portet nomen meum », gravitatem dolorum qui irruent in eum indicat nomine portationis, quibus coram omnibus ostensurus erat fiduciam suam in cultu Dei. 5

v. 16) *Ego ostendam ei, quanta passurus est pro me*; h. e. ego praeparabo eum ad id, ego faciam in eo ut libenter accipiat passiones; dabo ei huiusmodi conscientiam et adiuvabo eum ut possit tolerare magnitudinem passionum; sicut illud ¹: « Ostendisti mihi viam vitae », h. e. in vita me fecisti, et ²: « Ostende mihi, Domine, viam tuam in qua ambulem »: h. e. fac ut agam quod decet: ita et hic illud « Ostendam ei », h. e. excitabo eum ad haec. Et postquam accepit Ananias persuasionem per ista, 15
ivit ad eum.

v. 17) *Saule, frater mi, Dominus noster Iesus misit me ad te*, et cetera; h. e. eo quod vocat eum « frater mi » manifestat se cum aliquo qui iam secum in fide communicat, colloqui. Et illud: « Iesus misit me », qui tibi apparuit in via, satis erat 20
ut certiolem faceret eum de his quae acciderant, et ipsum Ananiam scire quae dicta sunt in via; et illud: *ut videas et implearis Spiritu*: e signis quae sequuntur eos qui credunt noscebatur.

v. 18) *Et subito ceciderunt ex oculis eius tanquam squamae*; h. e. vehementia lucis quae apparuit ei, inflammacionem huiusmodi fecit in oculis eius, *ut quasi squamae deciderent et cessavit inflammatio, et ex quo cessavit inflammatio, statim vidit. Gratia squamas dissolvit et oculis eius dedit sanitatem. *Et surgens baptizatus est*: h. e. post baptismum apparuit gratia per signa, et in gaudio fuit, quia liberatus est a 30
peccatis suis.

v. 19) *Et cepit cibum et roboratus est. Et fuit per dies apud discipulos*; h. e. discipulos vocat fideles.

v. 20) *Et statim praedicabat in synagogis*; h. e. post paucos dies amore flagrans visus est pro doctrina religionis. Et *praedicabat in synagogis Iesum esse ipsum Filium Dei*; h. e. qui voluntate sui Patris se humiliavit et induit corpus, et 35

¹ Ps. xv, 10; Act., II, 28. — ² III Reg., VIII, 36; Ps. CXLII, 8.

cum sit naturaliter Filius Patris, factus est in carne filius hominis propter nos.

v. 21) *Et dicebant: Nonne fuit...*; h. e. mirabantur quomodo cum tot mala fecisset Ierusalem, et huc in eundem finem venisset, conversus sit ad cultum Dei et nunc praedicaret Iesum?

v. 22) *Magis confortabatur*; h. e. valide proficiebat in fiducia pro cultu Dei. *Et movebat Iudaeos illos*; h. e. turbabat eos multitudine sermonis sui, cum eos in dubitationem coniiciebat frequentia demonstrationum suarum, *cum ostenderet*; h. e. verbis suis ostendebat eum esse Christum.

v. 23) *Et cum multiplicati essent ei dies ibi*; h. e. quia longum tempus continuo hoc agebat, decreverunt Iudaei ut interficerent eum, quia non tolerabant redargutiones quas infligebat eis.

v. 24) *Et manifestatum est Saulo consilium*; h. e. notus est et ei revelatus dolus quem in ipsum moliebantur.

v. 25) *Et iniecerunt eum in sportam et demiserunt eum nocte*; h. e. ut ita effugiat dolum eorum qui volebant *eum p. 72. interficere. Illud *de muro*, h. e. e domo quae vicina erat muro. Et de hoc ipse dixit ¹: « E fenestra in corbi demiserunt me »: h. e. corbim nominat sportam, hoc est magnum receptaculum, foliis palmarum contextum; et « fenestram » rursum illam quae erat in muro, quo demiserunt eum.

v. 26) *Et ivit Ierusalem*; h. e. cum liberatus esset et pervenisset Ierusalem et vellet adnumerari discipulis, *timebant eum*; h. e. non credebant quod adhaesisset Christo, sed dubitabant de eo.

v. 27) *Barnabas sumpsit eum et duxit eum ad apostolos*; h. e. quia experimentum ceperat Damasci eius mentis fidelis, aut fortasse audiverat alicubi narrationem visionis quam viderat in via, et eius mutationem eiusque praedicationem Damasci; per haec fidem meruit ab eis.

v. 29) *Qui sciebant graece, disputabat*; h. e. quaestiones movebat de cultu Dei cum eis ut, si vellent et cupidi sint religionis ad Christum accedant.

v. 30) *Et cum novissent fratres, deduxerunt eum nocte*

¹ II Cor., XI, 33.

Caesaream; h. e. quum sentirent fideles Iudaeos paratos esse ad eum occidendum, quia non tolerabant sermones eius, deduxerunt eum Caesaream, ut evaderet dolum populi. *Et exinde miserunt eum Tarsum*; h. e. custodivit Deus Paulum a Iudaeis ad salvationem Gentium. Iudaei enim et qui ex eis 5 crediderunt, non mittebant ut admitterentur Gentes in religione. Ideo elegit gratia Paulum, virum plenum scelere, qui familiares redderet Gentes, qui quemadmodum clementiam consecutus est ipse, ita reciperet alienos in fidem.

Post haec narrat Lucas de illis quae facta sunt Cornelio per 10
p. 73. Simeonem. Quia *Paulus paratus erat ut discederet ad docendum Gentes, ne videretur alienam viam terere, quae non ab apostolis trita sit, providentia accidit ut Cornelius qui e Gentibus erat, per Simeonem accederet ad cultum Dei, per magnas visiones et per operationem Spiritus, ut etiam exinde notum sit 15 voluntatem Dei esse ut Gentes quoque ad fidem accederent. Et a Simeone incepit vocatio eorum, ne videretur a Paulo nuper inducta.

v. 32) *Descendit ad sanctos qui habitabant Lud*; h. e. fideles, qui ibi erant, appellat « sanctos », quia electi erant ad 20 cultum Dei et acceperunt sanctitatem e gratia Spiritus.

v. 35) *In Lud et in Saron*; h. e. Saron appellat locum proximum Lud. *Et omnes hi conversi sunt ad fidem*, cum vidissent sanationem Aeneae.

v. 36) *Discipula quaedam in civitate Ioppe*; h. e. mulier 25 quae receperat doctrinam fidei, *appellata Tabitha*. *Haec erat dives operibus*; h. e. actiones multas et praestantes faciebat, donationes sanctis abundanter conferebat, et omni specie misericordiae ornata erat.

v. 37) *Et laborabat aegritudine his diebus et mortua est*; 30 h. e. cum morbo mortua esset, *lavarunt eam*, sicut mos est erga defunctos, *et posuerunt eam in coenaculo*.

v. 38) *Quod Simeon esset Lud*; h. e. miserunt autem Lyddam, quia vicina erat [civitas] Ioppe, et rogaverunt ut veniret. Persuasum enim habebant, quod si veniret, suscicaret eam. Vide- 35 rant enim eum facientem multa signa et etiam umbram eius expellere morbos. *Discipulos Lyddae vocat fideles qui ibi erant*. Et *duos discipulos miserunt ad eum*.

v. 39) *Et congregatae stabant circa eum*; h. e. cum adscen-

disset in coenaculum, *vidit viduas flentes ob mortem eius, quia p. 74.
bene faciebat eis. Et compassus est cum eis, et quidem operatione spiritali commotus est.

v. 40) *Eiecit omnes foras*; h. e. ne videretur ad ostentationem quidquam facere, aut voluit in otio quiete orare.

Haec non ad narrationem miraculi recitat Lucas, sed ut indicaret Ioppen misisse Cornelium post Simeonem, quamvis semper habitaret Ierusalem; voluit exponere, quare descenderit Ioppem et Lyddam. Rursum, providentia disposuit ut Ioppe inveniretur Simeon, quando ad eum misit Cornelius, quia si Ierusalem fuisset, fratres qui erant e circumcissione non permisissent ut proficisceretur. Et id inde notum est quod vituperaverunt eum, postquam profectus est, et dicebant « ad incircumcisos ivit et comedit cum eis ». Decebat vero eos mirari in conversione eorum ad virtutem.

[CAPUT X].

v. 1) *Caesareae erat vir, cuius nomen erat Cornelius*, cui commissus erat principatus militum; in Pešittā: *centurio*; h. e. dux centum.

20 v. 2) *Hic faciebat eleemosynas*; h. e. benefaciebat Iudaeis, quasi populo a Deo electo. Multi e Gentibus illo tempore honorabant Iudaeos tanquam Dei cultores, quia se avertabant ab adoratione idolorum. Talis erat etiam centurio cuius servum sanavit Dominus noster.

25 v. 3) *Hic vidit angelum*; h. e. sicut solent angeli in specie humana apparere hominibus. *Corneli!* h. e. postquam ingressus est angelus, appellavit eum nomine suo.

v. 4) *Orationes tuae et eleemosynae tuae acceptae sunt*; h. e. et pro eis volo bonum principale, quod est cognitio Dei, 30 tibi revelare.

v. 5) **Mitte Ioppem et invenies Simeonem*; h. e. ¹ Simeon p. 75. coriarius, h. e. pellarius, coriarius.

v. 6) *Ad ripam maris*; h. e. latus maris, littus. Quare non edocuit eum angelus, sed praecepit ut accersiret Simeonem? 35 Et dicimus: Ne sit obiectio quod Cornelius edoctus fuit ab an-

¹ Hic lacuna in textu

gelo et alius quidam ab homine; et secundum: ne contemptus sit Simeon, praeco ministerii, idcirco angelus non edocuit Cornelium. Rursum, ut testimonio angeli accipiat Simeon; et opus angeli fuit manifestare Simeonem et quod per Simeonem decebat Gentes fidem initio recipere, ne quis in fine accusaret Paulum hac de re. 5

v. 7) *Et adrocarit duos e domesticis suis*; h. e. sine mora misit Cornelius duos domesticos fideles et militem unum, sollicitum cultus Dei post Simeonem. Quia ipse adhuc servabat consuetudinem legis ne ad incircumcisos iret, per revelationem disposuit eum gratia, ne dubitaret quod vocetur. 10

v. 9) *Ut oraret hora sexta, et esuriit*; h. e. famem tribuit Scriptura Petro eo tempore quo recepturus erat revelationem de vocatione Gentium, ut innueret: quemadmodum qui esurit uni studet, nempe ut famem suam saturaret, ita sollicitudinem Dei esse salutem hominum, et vitam eorum cibum eius, secundum illud ¹: « Cibus meus est ut faciam voluntatem eius qui misit me ». 15

v. 10) *Cecidit in eum stupor*; h. e. stuporem vocat hoc: quod cogitationes exeunt extra ordinem consuetudinis suae, dum in visione intellectus contemplantur res inaccessibiles quas gratia divina revelat eis; quod Simeoni accidit.

p. 76. v. 11) **Vidit caelos apertos et vas linteum vinctum quattuor* (angulis); h. e. vidit per operationem Spiritus vas ligatum quattuor angulis, et distincte vidit vas descendere, ne putaret illud quasi quid impurum inde proiici, sed cum sollicitudine descendit, eo quod sollicitudine eius digna erant quae in eo; et idcirco illud quattuor angulis vinctum erat. *Vidit linteum, descendens de caelis*; h. e. inde quo etiam Dominum nostrum viderat adscendisse. 30

v. 12) *Erat autem plenum omni genere quadrupedum, animalium, reptilium et volatilium*, quorum alia secundum legem munda erant et alia non.

v. 13) *Simeon, surge, macta et comede!* h. e. quasi famelico, indigenti cibo, vox praecepit ei sollicite ut comedat quod videbatur ipsi impurum secundum legem. 35

v. 14) *Nunquam comedi quod est immundum*; h. e. cum

¹ IOH., IV, 34.

iuberetur res immundas comedere, timuit et renuit, quia reprobatae erant secundum legem; et *vox facta est ad eum*:

v. 15) *Quod Deus mundavit, tu...*; h. e. vides omnia de caelis descendisse in linteo inclusa, et illuc adscendisse unde
5 descenderant, ut intelligas ea nihil differre inter se quoad munditiam. Et tu audes immundum reputare quod e caelis vidisti descendere!

v. 16) *Et hoc factum est tribus vicibus*, quia praeceptum accepit ut in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti doceant
10 Gentes fidem et baptismum. Rursum, *sublatum est vas illud in caelos*; h. e. ut pudore afficiatur Simeon, cum videret vas in caelos sublatum. Visio itaque docebat non putare immundas esse Gentes quae accedunt ad fidem. Si enim iussus est animalia non existimare impura, inter quae alia sunt munda et alia
15 non sunt, quanto *magis in uno genere et una natura hominum turpe esset putare alterum immundum et alterum mundum, cum uterque eandem voluntatem in studio cultus Dei habeat. p. 77.

v. 17) *Cum miraretur Simeon in semetipso quidnam*
20 *esset*; h. e. in seipso stupore repletus erat adhuc; attamen dolor famis effectus erat gratiae, ut intelligat etiam Deum cupere salutem hominum, nec ullum esse immundum, quando accedit ad eum.

v. 19) *Et cum Simeon meditaretur visionem*; h. e. in
25 magna dubitatione versabatur, *advenerunt qui missi fuerant*, et per interrogationem venerunt ad domum. Dixit ei Spiritus: *Ecce tres viri quaerunt te*; h. e. ad Cornelium angelus descendit, et Simeoni Spiritus praecepit, ut sciamus etiam angelum qui missus est, mandato Spiritus parere sicut Domino.

v. 25) Et cum proximus esset Simeon ut perveniret Caesaream, servus quidam annuntiavit Cornelio, qui exiit obviam ei. *Et procidens adoravit ad pedes eius*; h. e. tantam humilitatem ostendit, ut ad membrum quo inferius non est in corpore, se inclinaret et adoraret, quia putavit Deum habitare in
35 eo, et ideo honorem qui decet templum Dei tribuebat ei.

v. 26) *Surge, quia etiam ego sum homo*; h. e. quid magni non sum, etiam si magna operor. Cura est sanctis ne obliviscantur suam infirmitatem ob res gloriosas quae eorum manibus fiunt.

v. 28) *Non licet homini iudaeo se adiungere*; h. e. scitote me non transgredi legem; et nec laudem humanam quaerens ad vos veni, sed Deus, doctor legis, *praecepit mihi ne dicam ullum hominem *pollutum aut contaminatum*, h. e. ne aliquem putem immundum aut contaminatum. Et quod de animalibus in revelatione audierat, ad homines applicat. 5

v. 30) *Cur misistis ad me?* h. e. Spiritus dixit ei: Vade! et cum venisset ad domum Cornelii, interrogabat, quasi nesciret: Quare misistis ad me? Et hoc fecit, ne videretur docere eos invitos. Voluit enim ab ipsis audire quid postularent. Iudaeos vero, etiam invitos, docebat, sed nondum firma erat opinio eorum, quod Gentes ad religionem Dei accederent. 10

v. 33) *Ecce, nos omnes coram te*; in Harklensi: *Ecce, nos omnes coram Deo ut audiamus*; h. e. non inepte dixit illud « coram Deo »; non enim artificio aut astutia usi sumus, sed in conscientia diligenti congregati sumus coram Deo, teste et iudice illorum quae a nobis aguntur. Cupido illa ducit nos ut audiamus et recipiamus quae a Deo iussus es nos edocere. 15

v. 34) Et cum admiratus esset Simeon, dixit: *In veritate assequutus sum Deum non esse acceptorem personarum, sed; in omnibus gentibus, qui...*; h. e. ex ipsis rebus percepi quod Deus non faciem hominum respicit ut honorem conferat, nec a genere erubescit, ita ut (tantum) filios Abrahae honoret et de ipsis curam habeat; non enim secundum cognationem corporalem decurrit eius providentia, sed ubique bonam voluntatem quaerit, non sollicitus de genere aut propagatione carnali. 20

v. 36) *Sermo quem misit ad filios Israel, annuntians eis pacem per Iesum*; h. e. doctrina et praedicatio quam misit Iudaeis cum annuntiaret seu notam faceret pacem ipsis obventuram per Christum, h. e. destructionem *malorum. Pacem vocat destructionem peccati et mortis et daemonum et passionum quae hic impugnant: illa solvit Filius Dei, surgens e sepulcro, et dedit nobis pignus immortalitatis quae est pax vera. *Hic est dominus omnium*; h. e. etsi exinanivit se ipsum et cognitus est in humiliationibus et humanis rebus, tamen Dominus est omnium tanquam Deus, h. e. caelestium et terrestrium, et non est divisus in duo. 30

v. 44) *Et cum ipse Simeon loqueretur hos sermones*; h. e.

cum doceret eos; et in mente sua dubitabat adhuc, num liceat dare eis baptismum, gratia Spiritus praevenit eius cogitationem, et eo tempore quo dixit de ipso testatos esse prophetas ¹: « quod omnis qui credit, per nomen eius accipiet remissionem
 5 peccatorum », gratia *Spiritus* confirmavit opere quod dictum est, *requievit super omnes* et coeperunt loqui novis linguis sicut apostoli in caenaculo.

v. 45) *Et mirati sunt patres circumcisi*; h. e. fideles qui erant e circumcissione, qui cum Simeone obstupuerunt et dixe-
 10 runt: « Pariter etiam in Gentes Spiritus sanctus illapsus est ». Loquutio enim in linguis descensum Spiritus manifestabat. Tunc dixit Petrus fidelibus qui erant e circumcissione:

v. 47) *Numquid aquas potest quis prohibere ne bapti-
 zentur?* h. e. sicut hominibus qui resistunt, dixit haec. Num-
 15 quid nunc ab aquis interdicemus eos qui acceperunt Spiritum sanctum sicut nos? aut aquis adnexa est gratia et non Spiritui? Si enim Spiritui adnexa est participatio gratiae baptismatis, aquae vero in ordine cuiusdam signi sumuntur, stultum esset, cum thesaurus gratiarum datus est eis, nos de signo
 20 seu aquis disceptare; cum nullomodo donum Dei aquae possint *impedire, et etiamsi non adhibeantur. Ecce enim nec latro p. 80.
 impeditus est ingredi Paradisum eo quod non in aquis baptizatus est, sed dignus habitus est Spiritu qui est causa gratiarum baptismatis.

25

[CAPUT XI].

v. 17) *Ego quis eram ut sufficerem ad prohibendum Deum?* h. e. cum tanta gratia super eos venerit, quid mihi faciendum erat, nisi illud? Voluissetis ut impedivissem Deum ne daret eis Spiritum?

30 v. 18) *Iam etiam Gentibus dedit Deus conversionem ad vitam*; h. e. postea veriti sunt Simeonem circumcisi qui erant Ierusalem. Laudabant Deum, cum mirarentur quod ² « effudit donum suum etiam in Gentes ». Conversionem vocat dolorem animi de peccatis hic; « vitam » autem, illam quae erit post re-

¹ Cf. *Act.*, XIII, 39. — ² x, 45.

surrectionem in qua firmiter, sine incitamentis et passionibus apparebimus.

v. 26) *Et per totum annum simul congregabantur*; h. e. quia aliqui de circumcisione dubitabant sumere cibum cum Gentibus, idcirco dixit eos cotidie cum Gentibus convenisse et comedisse cum eis, non tantum mysteria, sed etiam cibos profanos. *Abhinc primum appellati sunt Antiochiae discipuli « christiani »*; h. e. populum multum edocuerunt ibi ex incircumcisis. Hucusque legi subditi erant, etiam qui ad Christum accessissent. Quum autem Antiochiae populus multus e paganis ad fidem Christi accessisset, non curabant de lege et necessario *ab hoc tempore inceperunt appellari christiani*; h. e. Christum induti, velut qui non indigerent amplius additamento legis, sed in Christum solum crederent et doctrinam eius reciperent.

p. 81. v. 27) **Descenderunt Hierosolymis Antiochiam prophetae, et erat ibi gaudium magnum*; h. e. descenderunt nonnulli qui digni habiti sunt dono prophetiae et gaudium fecerunt ecclesiae eo quod indicarunt futuras et occultas res.

v. 28) *Et Agabus nuntiavit eis famem magnam*; h. e. postea accidit diebus Claudii.

v. 29) *Discipuli, quantum habuit unusquisque eorum*; h. e. fideles e Gentibus qui Antiochiae erant; misit quisque suam pecuniam secundum suam facultatem in commodum fidelium in Iudaea. Haec pecunia missa est ad principes qui erant in Iudaea, his qui sollicitudinem omnium fidelium portabant. Cum Barnaba et Saulo quos direxerant Antiochiam, miserunt pecuniam, et id eo consilio fecerunt ut adducerent eos ad concordiam, ne incircumcisi impugnarentur, neque litem moverent [fideles e Iudaeis adversus incircumcisos] seu fideles e Gentibus, quod legem non servaverint, et tamen incircumcisi non sint alieni ab eis, sed per suas eleemosynas concordiam cum illis inirent.

[CAPUT XII].

v. 2) *Et occidit Iacobum gladio*; h. e. diebus Claudii iniecit Herodes manus; dicunt qui introduxit Iacobum in tribunal, cum vidisset eum martyrium passum esse, poenitentia

motus est et confessus est se christianum esse, et ambo simul ducti sunt, et cum procederent in via, petiit a Iacobo ut remittat ipsi. Hic vero accessit et osculatus est eum et dixit: Pax tecum! Et sic ambo martyrium passi sunt.

5 v. 5) *Et cum Simeon custodiretur in carcere, oratio assidue ab ecclesia pro eo*; h. e. postulabant omnes ut liberaretur; quia erat caput omnium, sibi cautionem putabant eius perseverantiam in hac vita, damnum vero magnum eius obitum. Sed post *festum paratus erat Herodes occidere eum; p. 82.

10 ipso mane post hanc noctem occisurus erat eum.

v. 6) *Cum dormiret Simeon inter duos milites*; h. e. erat enim vinctus duabus catenis, ex utraque parte cum uno eorum, et utraque manu vinctus erat. Cura de custodia eius demonstratio est magnitudinis gratiae quae circa eum futura erat.

15 Etiam ante portam carceris alii erant qui custodirent.

v. 7) *Angelus subito apparuit et pupugit Simeonem*; h. e. quia dormiebat nec cogitabat de morte. *Surge velociter!* h. e. cum surgeret, ceciderunt catenae de manibus eius; evidens est eos qui cum eo vincti erant, non percepisse quid ageretur.

20 v. 9) *Et putabat se visionem videre*; h. e. propter novitatem rei existimavit inanem visionem factam per somnium.

v. 10) *Et cum transiisset primam custodiam et secundam*; h. e. quia milites ad hoc appositum summo studio viam carceris successive custodiebant. *Primam igitur et secundam*; h. e. unam post alteram, omnes, usquedum venerunt *ad portam ferream* quae ducebat in urbem, et aperta est sponte, licet magna diligentia fuisset clausa, et forsitan, quia carcer foris erat extra urbem. Cum venirent in urbem et *transirent plateam* quandam, percepit Simeon non esse phantasma.

30 v. 15) *Crediderunt esse angelum*; h. e. qui venit ad consolationem omnium; et forsitan, quia putabant quod angelus uniuscuiusque iusti quidquid ei opportunum est, facit secundum *necessitatem iustorum.

p. 83.

35 v. 16) Et cum viderint eum, *obstupuerunt* et e gaudio suo eum circumdabant et osculabantur; quia ob tumultum omnium verba proferre non poterat, quem prae gaudio agebant et laudabant Deum. *innuit manu et indicavit ut tacerent* [17]. Porta ferrea carceris illa est quae clausa est ante eos qui su-

biecti sunt passionibus, est cor induratum malitia et superbia. Si itaque dat quidam seipsum laboribus et operatur bona, sponte aperitur ei porta, et educit eum angelus e captivitate peccati et perducit eum per plateas et vicos usque ad portam civitatis spiritalis iustitiae et scientiae.

5

Quod liberatus est Simeon et dolore afflictus Herodes, dolorem illum Satanae propter liberationem animarum quae ei subditae erant, docet, quia neglexit et non providit perditionem earum. Rursum, imago Pharaonis qui afflictus est liberatione Israelis. et cum persequeretur eos, periit ipse et populus eius. 10 Et hoc universaliter factum est a Salvatore nostro quoad naturam humanam, partialiter vero fit omni tempore in singulis animabus cura divina quae exercetur in eas per angelos.

v. 19) Mors militum quae accidit causa Petri proponatur peritis in explicatione iudiciorum Dei; et cogitemus aut sup- 15 putemus quod non iam defraudati sunt iustitia: aut id debebant iustitiae, et retributionem suam receperunt, aut positi sunt cum primogenitis Aegyptiorum qui necati sunt propter Hebraeos; aut si debita sit eis merces, retributionem accipient cum pueris qui sunt occisi propter Salvatorem nostrum. Iusti- 20 tiae est reddere unicuique in aequitate.

p. 84. v. 20) **Persuaserunt cuidam cubiculario regis cuius nomen Blastus*; h. e. cuidam e ministris eius qui magnam familiaritatem cum eo habebat; hunc forsitan etiam munere persuaserunt.

25

v. 21) *Herodes induit vestem regiam et loquebatur cum turba*; h. e. verba adulationis et quae ei placebant.

v. 22) *Hae sunt voces dei*: h. e. illi, quasi viri qui volunt adulari regi propter honorem, dicebant Herodi: Vox tua vox est dei, non hominum! Hic vero in se ipso superbivit, praeter 30 quod esset persecutor apostolorum.

v. 23) *Et pro eo quod non dederit gloriam Deo*; h. e. quia non confessus est Deum esse supra omnia, et sibi accep-
tavit laudationem et gloriam et talem opinionem de seipso habuit: *Illa hora percussit eum angelus Domini*; h. e. qui 35 ad ministerium hoc missus est; et postquam scaturivit ver-
mis, mortuus est, et cognovit revera, quam inferior erat Deo.

v. 24) *Et verbum Dei incrementum capiebat et invale-*

scebat; h. e. a malitia Herodis et eius similium detrimentum aut damnum praedicatio non est passa, sed cotidie crescebat.

v. 25) *Barnabas et Saul reversi sunt Hierosolymis Antiochiam*; h. e. supplementum quoddam verbis superioribus; dixit
 5 missam fuisse cum eis pecuniam ¹, et interpositis eis quae fecit Herodes, dixit postea eos reversos esse Hierosolymis, ducentes secum Iohannem qui cognominatus est Marcus.

[CAPUT XIII].

v. 1) *Erant in ecclesia Antiochiae prophetae et doctores*;
 10 *h. e. eorum fit mentio propter discessum Barnabae et Sauli, p. 85. et fortasse quos commemoravit erant maiores et doctores inter eos. « Prophetas et doctores » vocat eos, quia non solum futura ostendebant, sed etiam mores doctrina sua dirigebant.

v. 2) *Dixit Spiritus*; h. e. mandavit eis Spiritus, in revelatione scilicet occulta, vel per illos qui ea digni erant.
 15

v. 3) Animadvertite quid dicat: *Cum hi ieiunarent et precarentur*; in hoc docet sine ieiunio et oratione et supplicatione neminem recipere donum sacerdotii aut docendi. Si enim Paulus sine illis non est mysteriis initiatus, miseri sunt qui
 20 moribus immundis et auro accedunt ad sacerdotium et sacerdotalia!

Separate mihi Saulum et Barnabam ad opus; h. e. illud nempe ad quod mihi bonum visum est segregare eos, ad quod ministrandum volui eos vocare. Indicium gratiae est in nomine
 25 vocationis: quia ille quem Deus vocat, ad aliquid boni vocatur, non ad opus vulgare.

v. 3) *Et imposuerunt eis manus et miserunt eos*; h. e. impositio manus cheirotonium significat, qua rebus ecclesiae aucti sunt et visi sunt, mandato Spiritus, apostoli Gentium. In
 30 hac impositione manus mutatum est nomen Sauli et appellatus est Paulus; appellatio alia imposita est ei in significationem novae eius destinationis, quod accidit etiam Simeoni qui, cum primus confessus esset Christum esse Filium Dei, appellatus est Cephas. Et exinde Lucas eum Paulum nominat. Et Antio-

¹ XI, 30.

chiaie mutatum est nomen eius ab apostolis; et pro Saulo, hoc
est indocilis, induratus, perturbatio, sordes, seditio: haec signi-
p. 86. ficat Saul, cognominatus est Paulus, h. e. docilis, quietus, *pla-
cidus. Et quemadmodum nos nomina non pulcra aut apta in
baptismo aut in cheirotonia mutamus, ita quoque eius nomen 5
mutarunt, et ne habeatur inferior apostolis. Sicut Petrus etiam
Moses in cheirotonia vocatus est Deus ¹; et Iosephus Iustus ²,
et Iohannes Marcus, et filii [Zebedaei filii] tonitrui, quorum no-
mina mutata sunt. Et sicut apostoli mutarunt nomen eius,
sic etiam Spiritus sanctus mutavit eius vitam et mores. 10

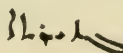
Iacobus Edessenus dicit e conversatione sua cum proconsule qui
appellatus est Sergius Paulus nomen eius mutatum fuisse. Dicit:
« Ab eo quaesivit [proconsul]: ‘Quomodo appellaris tu?’ Et
respondit: ‘Saulus’. Cum animadvertisset una tantum littera
differre nomen eius a suo, scilicet per S initio nominis pro P 15
initio sui, persuasit ei et dixit: ‘Quaero, nonne Paulus nomina-
ris sicut ego?’ Et apostolus qui omnibus similis fiebat, ut
omnes lucraretur, alacriter id accepit ».

v. 4) *Cum emissi essent a Spiritu*; h. e. mandato Spiritus
emissi sunt, et abierunt. 20

v. 5) *In synagogis Iudaeorum ministrabant doctrinam*;
h. e. ut ita manifestarent se non terere viam quae sit con-
traria legi, eo quod docerent Gentes; sed res legis magni fa-
cere et eam a Deo datam esse existimare, quamvis Gentes
adducerent ad cultum Dei. Proconsul insulae erat ³, secundum 25
modum Romanorum.

v. 7) *Vir sapiens*; h. e. omnia in sapientia, et scientia et
prudencia iuste examinabat.

v. 6) *Iudaeus quidam magus*; h. e. qui pollicebatur dicere
p. 87. *futura, sed utebatur errore tantum, nam aberrabat a veritate 30
et mendax erat. *Vocabat proconsul Saulum*; h. e. sane audi-
verat de iis et petebat ut audiret ab eis verbum Dei. In
Harklensi: *Et petebat ut sciret quae sit ratio praedicationis*
eorum; h. e. quomodo ubique prodigia facerent, quorum non-
nulla apud omnes manifesta erant. Ita etiam proconsul, cum 35
audivisset, vocavit eos ut sciret, qua doctrina utantur ut, factis
signis, ad eam converterent homines.

¹ Ec., VII, 1. — ² MATTH., I, 19. — ³ Lege: « sententiae » (?).

v. 8) *Quia cupiebat pervertere proconsulem*; in Harklensi: *cupiebat avertere proconsulem ne credat*; h. e. sciebat, si doctrinam eorum reciperet proconsul, fore ut ipsum velut impostorem repudiaret, cum videret eum diligenter audientem
5 verba eorum.

v. 9) *Impletus est Spiritu sancto*; h. e. commotus est gratia Spiritus sancti.

v. 10) *Et intuitus est eum*; h. e. vehementer allocutus Elymam: *O plene omnibus dolis!* h. e. qui astutia et dolo
10 ostendis speciem virtutis, cum in ratione agendi sis contrarius! *Et omnibus malis*; h. e. paratus et aptus operari mala. *Fili Calumniatoris*; h. e. eo quod quae placent Satanae cogitas et facis. *Inimicus omnis iustitiae*; h. e. quia contrarius es doctrinae nostrae quae adducit ad iustitiam eos qui
15 credunt. *Non cessas pervertere vias eius rectas?* h. e. quia doctrinam veritatis quae convertit ad Deum et ad voluntatem eius, conaris destruere.

v. 11) *Nunc manus Domini super te est et eris caecus*; h. e. nunc apprehendet te poena Dei qua occaecatus eris, et sicut
20 pervertisti vias quae ducunt ad Deum, etiam tu impedieris progredi in via. Percussus est *in visu suo in signum: quia voluit pervertere viam Domini, ideo perversae sunt semitae viarum eius; et [in signum] quod sit poena [opus] misericordiae, sicut ei accidit. *Usque ad tempus*; h. e. si poenitentiam egerit,
25 recipiet visum, et misericorditer definivit poenam. Rursum, quia addidit « usque ad tempus », cognovit Spiritu eum a malitia sua se conversurum et ad Deum rediturum et oculos eius aperiendos; idcirco limitavit et obstrinxit eum ad tempus, quod etiam accidit, et rediit ad veritatem et restitutus est ei visus eius.
30 *Et hac hora cecidit in eum caligo*; h. e. ita ut indigeret ceteris qui ducerent eum et indicarent ei quae essent coram pedibus eius.

v. 12) *Proconsul, cum vidisset, miratus est*; h. e. virtutem quae in apostolis erat. *Et credidit doctrinae Domini*; h. e.
35 esse causam bonorum magnorum iis qui eam profitentur.

v. 16) *Surrexit Paulus et innuit manu sua*; h. e. in hac homilia Pauli, Antiochiae Pisidiae habita, notat Samuelem fuisse prophetam et Saulum quadraginta annos regnasse; et in ea utitur voce *š a l i b ā* (crux), dum dicit: « Descenderunt eum

de cruce; in ea rursum explicat illud ¹: « Hodie genui te », quod proprie interpretatur de resurrectione, ut neminem fugit, si bene verba Scripturae intelligit.

v. 17) *Deus huius populi*; h. e. Deus qui hunc populum fecit domesticum sibi. *Elegit patres nostros propter populum*; h. e. non ut tantum ad eos extenderet providentiam suam elegit eos, sed ut per eos provideat toti generi eorum. *Et extulit et magnificavit eos, cum essent incolae*; h. e. eduxit quidem eos virtute potenti quam manifestavit in poena inimicorum eorum. 5 10

v. 18) Sicut nutrix filios *nutrivit eos*; h. e. cum sane e suis operibus non erant digni tali providentia.

p. 89. v. 19) **Delevit septem gentes*; h. e. omnia quae recitat, ad providentiam Dei circa populum spectant, cum illi non essent ea digni. 15

v. 21) *Quadraginta annos tulit eum*; h. e. cum evidens fuit malum esse Saulum, eiecit eum ab honore regni.

v. 26) *Vobis missum est verbum vitae*; h. e. quia e vobis ortum est, oportet vos primos recipere illud ante omnes gentes.

v. 43) *Et etiam proselytae qui timebant Deum*; h. e. pagani qui facti sunt discipuli legis; nam ubique erant gentes quae familiares et studiosae erant legis atque eius religionis. 20

v. 46) *Vobis oportuit primum praedicari verbum*; h. e. doctrinam, ut percipiat bona quae e lege sunt: quia e genere eorum ortum est. *Sed quia propellitis illud a vobis*; h. e. quia vita aeterna quam ostendit Christi adventus, non dignos vosmetipsos fecistis: *Ecce, convertimur nos ad Gentes*; h. e. iam recepimus eos qui inde credunt. 25

v. 47) *Posui te lumen Gentibus*; h. e. facimus voluntatem et praeceptum Domini nostri, quia universalis est redemptio omnium populorum, qui credunt. Et propterea gaudebant Gentes. 30

v. 48) *Et crediderunt qui positi erant*; h. e. qui destinati erant, *ad vitam*; h. e. hi qui secundum praestantiam voluntatis eorum ab aeterno praelecti erant gratia Dei ad recipiendam vitam aeternam. 35

v. 49) *Et verbum Domini recipiebatur in tota regione*

¹ Act., XIII, 33 (Hebr., I, 5; Ps. II, 7).

illa; h. e. eo quod qui discebant alios docebant, quia omnes gratia Spiritus ad hoc disponebat.

v. 50) **Instigaverunt principes urbis et mulieres*; h. e. p. 90. ut persequerentur apostolos; et isti persuasi sunt et expulerunt eos. Hi vero qui erant cum Paulo, secundum verbum Domini nostri ¹, « excusserunt pulverem pedum suorum » contra persecutores suos.

[CAPUT XIV].

v. 16) *Quanquam non permiserit seipsum esse sine testi-*
10 *monio*; h. e. quia demonstrationem suae virtutis etiam tunc dederit, cum demitteret pluviam suam et daret fructus et segetes, ut e iucunditate eorum scrutarentur et cognoscerent creatorem suum.

v. 27) *Et multum temporis fuerunt apud discipulos*; h. e.
15 fideles huius loci sic vocat.

[CAPUT XV].

v. 4) *Ab apostolis et a senioribus*; h. e. seniores vocat eos qui post apostolos debebant praeesse populo.

v. 10) *Quid tentatis Deum?* h. e. quasi experimentum Dei
20 conamini suscipere: num fortasse mutaverit sententiam suam; quia manifestavit rebus Cornelii, ut sine observatione legis reciperemus Gentes quae convertuntur. Rursum, quia dixit de domo Cornelii, qui erant incircumcisi nec observabant legem ²: « Acceperunt Spiritum voluntate Dei », quasi nunc putarent
25 irritum esse illud consilium primum Dei circa Gentes, volunt discere experimento, utrum in eadem sententia maneat an non. *Quale nec patres nostri nec nos*; h. e. quia peccabant, poenam a lege statutam exspectabant, et in angustia erat genus nostrum; et ideo cum videret Deus difficiliorem esse hominibus
30 iustitiam legis, misit Filium suum qui factus est sub lege, et liberavit nos ab ea, nosque vivificavit per gratiam Filii sui [11].

v. 12) *Et tacuit totus coetus*; h. e. quia coercuit eos Si-
meon *responsione sua. Tunc confortati sunt qui a Paulo erant p. 91.

¹ MATTH., x, 14 (MARC., vi, 11; LUC., ix, 5). — ² x, 47.

verbis Simeonis, et inceperunt narrare magna miracula quae fecerat Deus per ipsos.

v. 13) *Et postquam conticuerunt, surrexit Iacobus et dixit*; h. e. hic est frater Domini nostri, cui principatus ecclesiae huius loci creditus erat, et propter virtutem suam « iustus » 5 cognominabatur.

Vocatus est « frater Domini nostri », quia erat filius Iosephi ex alia uxore Iosephi, et Iudaei putabant eum fratrem naturalem Christi esse. Et in evangelio vocavit Matthaeus Iacobum et Iudam et Simeonem et Iose fratres eius ¹. Secundum opi- 10 nionem eorum Dominus noster putabatur esse filius Iosephi eodem modo ac Iacobus filius eius naturalis erat.

Alii dicunt vocatum esse Iacobum fratrem Domini nostri, quia feria quarta post Pentecosten, quando constituit ecclesiam et eucharistiam celebravit, iuramento firmavit quidquid 15 ipsi dixerat Christi occulte se loqui in sacra liturgia; et ideo vocatus est frater eius.

Alii: Cum deduxissent eum ad synagogam ut praedicaret de Christo, propter iustitiam suam, et cum dixisset Christum sedere ad dexteram Patris sui, irati sunt Iudaei et occiderunt 20 eum. Christiani dein vocarunt eum in fide fratrem Christi propter martyrium eius et magnam sanctitatem eius.

Alii dicunt: vocatus est frater Christi, quia Paulus ita eum vocavit, eo significare volens humiliationem Christi, et simul amorem eius erga Iacobum atque huius honorem. 25

Alii dicunt: Quando mortuus est Iosephus, diviserunt filii eius haereditatem eius. Christo non adscripserunt partem; Iacobus vero proiecit suam partem inter se et Dominum nostrum; et ideo vocatus est frater eius. Et dicimus id non esse p. 92. verum, quia in evangelio non solus Iacobus appellatur *« frater 30 eius », sed et filii ceteri ²: « Nonne eius mater et fratres eius apud nos sunt?, et ³: « nec fratres eius crediderunt in eum ». Nos vero explicationi primae adhaeremus: quia putabatur [Christus] filius Iosephi, appellatus est frater filiorum naturalium Iosephi. 35

¹ MATTH., XXVII, 56; MARC., XV, 40. Nota marg.: « Iudas auctor epistolae e filiis Iosephi erat, et vocatur quidem frater Domini nostri ». — ² MATTH., XIII, 55. — ³ IOH., VII, 5.

v. 14) *Eligere e Gentibus populum*; h. e. qui recipiat vocationem eius et secundum eius voluntatem dirigatur.

v. 16) *Revertar et aedificabo tabernaculum David quod ruit*; h. e. annunciat illi e semine David ortum esse Christum
 5 qui est Salvator, et eum semper manere in regno. Et hoc est illud « Aedificabo tabernaculum eius ». Id enim ruit per malitiam Iudaeorum, et in fine stetit per Christum; et factus est introitus Gentibus per fidem in Christum. *Tabernaculum* vocat regnum quod per peccata eorum qui ex eius semine erant,
 10 cecidit, et pollicetur quod per Christum erigendum est et non peribit neque cessabit.

v. 18) *Nota sunt ab aeterno omnia opera Dei*; h. e. nonne a Deo creatae sunt Gentes? fortasse putaret quis non concedi ipsis bona? Si vero eius creaturae sunt et opera, poterat rursum
 15 non adducere eas ad existentiam, cum sciret eos malos fore! Si vero voluit adducere eos ad existentiam, etiamsi sciat tales fore, sive bonos sive malos, iam evidens est eum non repellere et removeere eos a sua sollicitudine. Sed siquidem res ita se habent, non decet ut imponamus laborem in eos qui conver-
 20 tuntur ad Christum, ut custodirent legem; sed scribetur eis ut a quattuor rebus recedant, quibus venerabantur deos suos.

v. 20) *A pollutione immolati*; h. e. ab esu rei immolatae daemonibus aut commestione cuiuscunque rei *oblatae idolis. p. 93.
A scortatione; h. e. non de scortatione communi intelligit hic
 25 quae prohibita est ab Antiquo et Novo Testamento, sed de illa quam de more ad voluptatem daemonum faciebant. Multa huiusmodi fiebant apud eos, ita ut nec mulieribus licitum erat esse cum maritis, nisi primo corrumperentur in templo idolorum, quasi in honorem deorum. *A suffocato et sanguine*;
 30 h. e. quia secundum legem paganorum aliquando vivum animal offerebant, aliquando mactatum, paucis verbis itaque ab omni consuetudine idolorum cultus decebat ut recederent, et ab omnibus his quae secundum doctrinam paganismi in festis idolorum agebant.

35 v. 21) *Moses qui a generationibus antiquis in omnibus civitatibus habuit praecones in synagogis, qui omnibus sabbatis legunt eum*; h. e. nunc enim non necessaria est sollicitudo nostra pro Mose, ab antiquo enim et a generationibus primis in synagogis civitatum legebatur. Nos nunc stu-

deamus Dominum nostrum praedicare, et gratiam quae ab eo orta est, quam proposuit omnibus hominibus qui non potuerunt sub lege proficere. Et exinde consenserunt omnes ut fides tradatur Gentibus sine observatione legis.

v. 22) *Viros qui primi erant inter fratres*; h. e. probatos. 5

v. 37) *Barnabas volebat assumere Iohannem, qui cognominatus est Marcus*; (38) *Paulus vero noluit*; h. e. hic venit cum eis Hierosolymis ut cum eis laboraret in praedicatione apud Gentes; poenituit eum postea et discessit, quia nolebat ut reciperent Gentes fidem in Christum absque observationibus 10 legis. Et litigabat multum cum Paulo et cum non essent accepta eius verba eo modo, dereliquit eos. Cum autem videret nunc p. 94. doctrinam hanc esse communem, rogabat ab eis *ut cum eis consociaretur in hoc labore. Barnabas qui erat vir comis et id tantum intuebatur, omnia sane condonabat Iohanni; Paulus 15 vero qui sollicitus erat de studio doctrinae, et hoc meditabatur, considerabat non esse aptum ad laborem hunc propter levitatem mentis eius; et etiam, quia iam semel expertus erat eum esse suae doctrinae oppositum, et cum res ita se haberet, eum vitabat, ne altercationem haberent. Et Barnabae persuasit 20 ut sibi assentiret, et consideret quomodo recessit ab eis in Pamphilia et eius causae imperfectum mansit tantum opus: non esse mirum, si idem faceret. Et ab hac lite se separavit Barnabas a Paulo, quod utilitati fuit: ut separati ab invicem duplicem laborem perficerent. 25

v. 40) *Paulus assumpsit Silam et exiit, commendatus a fratribus gratiae*; h. e. orarunt pro eo fratres; quia magnum zelum habuit pro praedicatione et volebat converti Gentes sine circumcissione et observatione mandatorum legis; ideo auxilium a Deo quaesivit. Silas qui se adiunxit Paulo ille erat qui missus 30 est cum Iuda ab apostolis qui erant Ierusalem, Antiochiam, et deinde adscendit Ierusalem; et iterum rediit Antiochiam et invenit Paulum et cum eo exiit. Aut fortasse promiserat id facere et statim ac venit Hierosolymis, exiit cum Paulo ad hoc opus. Et praesertim duxit eum secum Paulus, quia per 35 ipsum ministratum est illud negotium, ut sine observatione legis accipiant Gentes fidem; ita ut testaretur de veritate.

[CAPUT XVI].

- v. 1) *Discipulus quidam Timotheus*, qui iam crediderat in Christum. Cum vero sumpsisset eum Paulus, circumcidit eum, et hoc quidem *fecit ne, si converteret Timotheus Gentes ad fidem p. 95.
- 5 sine circumcisione et observatione legis, non confirmaretur et non probaretur eius doctrina, cum dixissent illum incircumcisum et alienum esse a lege, et propterea docere quod est contra legem. Imposuit [ei] circumcisionem ut cum doceret elongationem a consuetudinibus legis et a circumcisione, non
- 10 videretur inimicus legis esse.
- v. 3) *Circumcidit eum*, rursum, ne putarent Iudaei eum docere contra legem, quia non fuit discipulus legis.
- v. 7) *Non permisit eis Spiritus Iesu proficisci in Bithyniam*; h. e. quare non permisit eis Spiritus Iesu proficisci in Bithyniam? Quia volebat ut per alios salvarentur. Et testatur ipsos
- 15 factos esse discipulos per alios id quod quasi ad fideles scripsit apostolus epistolam ad Ephesios, qui tamen eum non viderant.
- v. 8) *Et cum exissent e Moesia¹ regione, venerunt in Troadem regionem*; h. e. videtur illud « Moesia » non de loco
- 20 qui nunc in Thracia regione sic appellatur dicere; sed ita nominat locum inter Asiam et Bithyniam. Non enim dixisset, ex quo impediti sunt ire e regione Galatiae in Asiam, eos venisse in Moesiam, et inde voluisse proficisci in Bithyniam, et cum etiam ab hoc prohibiti sunt, descendisse in Troadem, si lo-
- 25 queretur de illa regione nunc appellata Moesia, in Thracia sita, et non de alia regione hoc tempore sic appellata, et cuius appellatio hodie mutata est. Quod etiam semper factum est mandato Romanorum, nam transformantur et innovantur et permutant nomina provinciarum.
- 30 v. 10) *Statim volumus exire in Macedoniam*; h. e. inde innuit Lucas se Paulo comitem fuisse.
- v. 15) **Et multum coegit*; h. e. difficile erat Paulo ingredi p. 96.
- in domum eius, ne videretur de quiete corporali sollicitus esse, sed volebat tantum ut homines vitam adipiscerentur.
- 35 v. 17) *Illi viri servi sunt Dei vivi*; h. e. gratia divina providit ut eorum hariolae testimonio comprobaretur doctrina apostolorum.

¹ Sic legit auctor, pro Mysia.

v. 18) *Indignatus est Paulus*; h. e. gratia Spiritus commotus est et iratus, et imperavit daemoni qui fugit. Quia continuo clamore suo eorum magnitudinem manifestabat; nolebat autem Paulus, ut testimonio daemonum sibi fides sit, nec indigebat eorum testimonio. Cum in nomine Christi eum incre- 5
passet, statim exiit.

v. 37) *Viros Romanos flagellarunt*; h. e. Romanos dixit secundum mores, quia ex urbe erant sub potestate Romanorum constituta.

v. 38) Et propterea *timuerunt*; causa timoris erat ne quis 10
in Romanos deliquisset.

[CAPUT XVII].

v. 9) *Et acceperunt fideiussores a Iasone*; h. e. aut adducet eos quos recepit in domo sua, aut seipsum praestabit pro eis, quando rogabitur. 15

v. 11) *Nobiliores erant enim*: h. e. mansueti erant, et a veritate verebantur, nec resistebant. Et in bona voluntate acceperunt doctrinam.

v. 13) *Concitare humanitatem* ¹; h. e. vide, multitudinem hominum vocat « humanitatem », et non omnes homines. Et 20
inde notum est dici humanitatem in sensu particulari et universali; et non secundum garritum Chalcedonensium qui eam universaliter tantum accipiunt.

v. 16) *Moerore afficiebatur in spiritu suo*; h. e. iram quae excitabatur in cogitatione eius innuit: ira implebatur adversus 25
dominos civitatis, qui sapientia famosi erant et adhaerebant
p. 97. *idololatriae.

v. 18) *Quid vult iste collector verborum?* corvi sunt qui colligunt semina; secundum alios est avis quae nominatur « collector verborum » ²: parva et contempta valde, quae nec 30
ad cibum hominum nec ad oblectamentum utilis est. Et quia putabant doctrinam eius contemptibilem et debilem, « collectorem verborum » appellabant eum.

v. 19) *Et duxerunt eum ad domum iudicii, quae vocatur arios-pagos*; h. e. quia haec domus iudicii ³ comprobata erat 35

¹ Intellige « plebem ». — ² Graece: *σπερμολόγος*. — ³ Seu tribunal.

apud eos, quia opinio erat virtutem esse in ea ad revelationem occultorum. Hoc enim credebant e fabulis ineptis quae narrabantur inter eos. Propterea etiam iudicia propter homicidium ibi agebantur. Et idcirco dicebant ei: *Possumus scire,*
5 *qualis est doctrina haec quam praedicas?* h. e. e domo iudicii Athenae urbs tulit appellationem ab Athena virgine et dea antiqua. Et in urbe erant dii paganorum, inter quos erat unus cuius nomen Ares. Cumque iret quadam die ad amicam suam, accidit ut ceciderit in laqueum, hoc est tendiculum, hic
10 Ares, quem tetendit ei maritus Aphroditis qui vocabatur Hephaestos. Et cum cecidisset in laqueum Ares, fractae sunt nares eius. Et pagani quasi in honorem dei aedificarunt ibi templum, et nominarunt illud a laqueo et a nomine ipsius Ares: h. e. Areopagos; pēgē enim « laqueus » dicitur in lingua graeca. Postea vero, cum locum honorabilem haberent, statuerunt legem ut ibi agerentur omnia iudicia eorum.

v. 23) *Altare cui inscriptum est: Dei absconditi*; h. e. pugna fuit olim Atheniensibus cum inimicis eorum, et recesserunt ab eis in ira; et quia consueti erant daemones *deridere p. 98
20 eos, apparuit eis daemon quidam et dixit, quia nunquam ab eis honoratus sit, ideo se irasci eis et eos cecidisse in bello. Illi ergo daemoni erexerunt altare tamquam deo. Et quia timuerunt, ne forte sit adhuc deus occultus, qui sit ipsis ignotus, quo neglecto ab eo devincerentur, erexerunt altare alterum et scripserunt supra illud: « Dei absconditi », cum dicerent in semetipsis: Si est deus alius qui non sit nobis notus, in honorem eius hoc altare erectum est, ut sit nobis propitius tempore belli, qui forte ut ignotus non honorabatur. Et ab hoc altari mirabiliter sumpsit beatus Paulus argumentum et dixit coram eis: Quia
25 deo abscondito seu occulto, altare hoc erexistis, illum, quem vos cum ignoretis, vultis colere, veni ut vobis annuntiarem. Non est enim deus quem ignoratis, nisi solum Deum verum, quem solum oportebat vos scire: hunc autem tantum ignoratis quis sit. Rursum, dicitur defectum pluviarum et terraemotus
30 olim fuisse Athenis. Et consilio unanimiter inito faciendi rogationes, continuo oblationes singulis diis suis offerebant, at absolutis oblationibus, cum auxilium minime obtinuissent, sumpserunt consilium [dicentes]: Forte deus sit quicumque qui non sedet terraemotum. Et sculpservnt altare ei quicumque sit,

« quia iam quos existimamus esse, non sunt, et ignoramus si sint alii; huic igitur quicumque sit, si est ignotus, posuimus altare ». Et cum imploravissent misericordiam clementiae eius ob suas angustias, misit eis auxilium, et scripserunt huius rei memoriam, ut ita dicam: « Hoc altare est dei ignoti ». Paulus 5
p. 99. autem sumpsit sermonem de Christo et dixit *eis: Etiam si hunc deum ignoratis, quia non recensetur in scriptis vestris, tamen eum colitis. Et didicerunt non aliquem e diis eorum dedisse eis respirationem, sed deum hunc quem ignorabant et cui erexerant hoc altare. 10

v. 24) *Deus qui fecit saeculum et omnia quae in eo sunt, et ipse Dominus caeli est*; h. e. ipse solus creator est; et non est praeter eum deus. Ideo nec alius creator est.

v. 25) *In templis manufactis non habitat aut colitur*; h. e. quia in omnibus est perfecte et ubique habitat, et supra 15 omnia est.

v. 26) *Et ex uno sanguine fecit omnem mundum hominum, ut sint*. In Harklensi: *Et ipse fecit unum hominem primum, ex quo propagatum est totum genus hominum, quod divisit et distribuit in varias gentes et effudit super faciem 20 omnis terrae. Et distinxit tempora mandato suo*; h. e. aestatem, hiemem, ver, autumnum. *Et posuit terminos habitationis hominum*; h. e. quia in omnibus gentibus mixtae sunt tempestates, et alicubi longior est hiems aut aestas, et ubique 25 hae tempestates diversimode atque inaequaliter constitutae sunt. Et haec vero ita fecit ut daret ansam hominibus, ut requirant quae sit eorum causa, et intelligant Deum esse, et a creaturis eius requirent et inveniant eum.

v. 27) *Et non longe abest ab unoquoque nostrum*; h. e. semper enim nobiscum est et in eo omnes sumus. 30

v. 28) *In eo enim vivimus et movemur et sumus*; h. e. in eo sumus et operatione eius movemur et sumus. Sapientes ex vobis dixerunt: *Ab eo est progenies nostra*; h. e. hoc dictum est ab Areto de Iovi, qui cognominabatur dominus 35
p. 100. deorum. Et quia de deo qui videbatur eis *magnus, dictum erat hoc, pulcre colligit sermonem et dicit:

v. 29) *Homines, cum stirps nostra a Deo sit*; h. e. stultitia est itaque de Deo, qui est causa omnium, cogitare illum eis

quae a nobis operantur similem esse: h. e. auro aut sculptilibus et imaginibus, et assimilare divinitati creaturam.

v. 30) *Tempora enim erroris praeferire fecit Deus*; h. e. tempora enim antiqua quibus ignoravistis Deum, praeterire
5 fecit Deus, et dedit vobis remissionem erroris vestri in hisce temporibus.

v. 34) *Quidam ex eis crediderunt. Dionysius et mulier quaedam Damaris*; h. e. multi erant qui crediderunt, sed nomen horum commemoravit, qui praestantiores erant.

10

[CAPUT XVIII].

v. 2) *Aquilas et Priscilla exierunt Roma, quia praecepit Claudius ut eiicerent Iudaeos Roma*; h. e. fames enim fuit in hac urbe et ideo expulit rex omnes advenas qui ibi erant. Et alii dicunt: Quia descenderat [Ierusalem] Protonice, uxor
15 eius, eique narravit mortem filiae suae, et eam resuscitatam esse per lignum crucis, et cetera prodigia ibi patrata, ideo expulit Iudaeos Roma.

v. 3) *Lorarii*; h. e. facientes tabernacula.

v. 5) *Constrictus erat in sermone ipse Paulus*; h. e. magnum studium ostendebat propter doctrinam eo quod non habebat auxiliatorem in praedicatione. Cum venissent Silas et Timotheus, adiuvabant eum.

v. 6) *Excussit in eos Paulus vestes suas*; h. e. quasi repelleret eos a sua communione et removeret se a participatione cum eis. *Ego mundus sum; ab hoc tempore proficiscar ad *Gentes*; h. e. hoc dicit: Sine opprobrio sum apud
25 vos; quod meum est feci, et saepius quae congruunt locutus sum vobiscum. Nunc vos luetis poenam propter inobedientiam vestram, nec erit vobis condonatio, quia vosmetipsi fuistis causa
30 perditionis vestrae. Ego vero ad Gentes proficiscar, ipsos ad fidem vocaturus. *Et sic discessit ab eis.*

v. 7) *Vir cui nomen Titus*; h. e. paganus erat qui factus est discipulus legis.

v. 15) *Sin autem quaestiones sunt*; h. e. disputationes. *De verbo*; h. e. sive quoad legem sive quoad Christum. Et *de nominibus*; h. e. Christi aut Mosis; qui ex his oporteat confirmari? quae sunt legis aut quae Christi? Cui autem fidem

praestare deceat: Christo aut Mosi? Cum autem de lege vestra sit contentio vestra, inter vos haec examine.

v. 17) *Et comprehenderunt pagani Sosthenem*; h. e. pagani sumpserunt fiduciam abhinc, et verberabant Sosthenem, principem synagogae, cum postularent ab eo ultionem pro contumelia Pauli. *Et Gallion non respiciebat ad haec*; h. e. negligebat. Hic ad effectum adduxit illud quod dictum est ei in somno: neminem ei nociturum.

v. 18) *Quia votum voverat*, h. e. Aquilas; quia secundum consuetudinem legis, priusquam crederet, votum voverat ton-
dendi caput suum: quod nunc perfecit.

v. 24) *Apollo*, Iudaeus.

v. 26) *Perfecte ostenderunt viam Domini Apollini*; h. e. perfecerunt eum, tradentes ei quae ipsi deerant in scientia fidei; Apollo enim baptismati Iohannis credebatur, sed quae postea acciderant, quomodo surrexit Dominus noster e sepulcro et adscendit in caelum et misit Spiritum *hominibus, ignorabat. Et notat quos baptizaverat Ephesi Apollo, ac Paulus denuo baptizavit, duodecim fuisse; et id quia non erant perfecti in regeneratione Spiritus, et non acceperant Spiritum sanctum, et ignorabant surrexisse Dominum nostrum et dedisse Spiritum, postquam adscenderat.

[CAPUT XIX].

v. 1) *Et peragravit Paulus regiones superiores*; h. e. regiones Galatiae et Phrygiae nominat superiores; et superiores nominat eas respectu Ephesi.

v. 9) *Et conviciis afficiebant viam Dei*; h. e. vidit autem hos conviciari et blasphemare contra viam Dei; removit Paulus ab eis discipulos. Et postquam discessit ab eis, congregabantur in schola Tyrani; h. e. qui postquam credidit, dedit eam illis, quia apta erat ad congregationem eorum qui in cultu Dei instruebantur; aut fortasse doctor erat notus Tyranus ille.

v. 12) *Apportabant fideles sudaria et pannos et imponebant in corpus Pauli*, et mox ponebant supra aegrotos et tentatos, et sanabantur.

v. 19) *Et aestimarunt pretium eorum*; h. e. librorum quos combusserunt, et visi sunt habere pretium multi argenti.

[CAPUT XX].

- v. 7) *Et die prima hebdomadis*; h. e. in quo consueti erant celebrare festum resurrectionis Domini nostri. *Cum congregati essemus ut frangeremus eucharistiam*; Harklensis: « hostiam » dicit. In hac die decretum est hoc mysterium peragendum, in qua deleta est mors per resurrectionem. Nam, etsi lectio Scripturarum et instructio peraguntur in hac die, tamen omnibus sublimior est completio sacramentorum quae est *memoriale bonorum. Dominica hic, dominicam post azyma p. 103.
- 10 designat; evidens est quia dixit eos *post dies azymorum iter fecisse in Troadem*. Et cum congregati essent, coepit Paulus [loqui] ad eos, *quia altera die exiturus erat, et producebat sermonem usque ad medium noctis*; h. e. medium noctis, non de nocte post dominicam dicit, nam non per totam diem
- 15 dominicam locutus est usque ad mediam noctem feriae secundae; sed noctem hic appellat noctem dominicae post sabbatum, inquam, nam his vesperis incipimus congregationem, usque ad cantum galli, quo incipimus ministerium: quia hoc tempore surrexit Dominus noster. Erubescant Armeni cum Chalcedo-
- 20 nensibus, quando noctem quae est post sabbatum cum die dominica iungit, et non ut hi, qui a mane computant diem, et noctem dominicae sabbato addunt, illam feriae secundae dominicae. Et iuxta sensum eorum ergo Christus in nocte sabbati surrexit et non primo die hebdomadis [seu dominica].
- 25 v. 8) *Et erant ibi lucernae ignis in caenaculo*; h. e. quia adhuc nullas ecclesias aut oratoria habebant, sed in fidelium domibus faciebant ecclesiasticas congregationes, in caenaculo itaque, quod ad id aptum erat, congregabantur; in illa, in contignatione tertia.
- 30 v. 9) *Sedebat adolescens, cuius nomen erat Eutychus, in fenestra*; h. e. verba doctrinae Pauli audiebat. *Et mersus est somno profundo*; h. e. captus est somno, quia Paulus sermonem suum producebat. *Et cecidit e tertia contignatione et sublatus est mortuus*; h. e. tumultus vehemens et tristis
- 35 propter eum factus est.
- v. 10) *Et descendit Paulus*; h. e. et finem fecit fletibus eo quod dixit: *Anima eius *in eo est*; h. e. omnino certus erat p. 104.

eum vivere. *Et cecidit supra eum*; h. e. resurrectionem adolescentis operabatur et opitulatus est tempore quo memoria resurrectionis complebatur, ut e miraculo sumeret exemplum resurrectionis nostrae.

v. 11) *Cum adscendisset, fregit panem*; h. e. perfecit mysterium sacrificii. *Et gustavit*; h. e. cibum sumpsit postea; sicut consueti sumus die sabbati annuntiationis (i. e. in vigilia Resurrectionis) ieiunare et postea festum celebrare, ita etiam hi illo sabbato ieiunaverant, et nocte dominicae orarunt perficientes mysteria. Et postea comedit cibum et coepit loqui cum eis, usque *dum adscendit aurora*, quae opportuna erant. Fecit Dominus ut moriretur Eutychus eo tempore, dum commemoratio mortis et resurrectionis agebatur opere eucharistiae, et verbo docebat illam. Hoc paratum est a Spiritu ut dum agebant festum resurrectionis, facto accipiant veram rei demonstrationem ad confirmationem earum quae tunc agebantur et dicebantur. 5 10 15

v. 13) *Cum proficisceretur per aridam*; h. e. qui secum erant misit per mare; ipse profectus est per aridam, quia adiuvaturus erat eos qui erant in via; et per aridam venit Thasum. 20

v. 19) *Cum servirem Deo cum omni humilitate*; h. e. non me extuli supra quemque vestrum, nec tamquam magister quid nimium quaesivi, nec tamquam apostolus supra aliquem exaltatus sum, sed sicut unus vestrum conversatus sum.

v. 22) *Nunc autem ego vinctus sum Spiritu*; h. e. sed nunc, voluntate Spiritus sancti, quasi in vinculis Hierosolyma proficiscor, et qualis exitus rerum mearum erit aperte dicere non possum. 25

v. 24) *Mihi vero nil aestimatur anima mea ut absolvam*; p. 105. h. e. non tam *pretiosa est mihi vita et cara, quam iucundum mihi est cursum mihi creditum in omni gaudio absolvere, et perficere ministerium quod mihi commisit Dominus noster. 30

v. 32) *Commendo vos Deo et verbo*; h. e. verbum gratiae scilicet eius providentiam hic vocat; providentiae Dei commendo vos, qui potens est vos servare in sua gratia et doctrina quam vos edocui; et *dabit vobis haereditatem*, id est, bona futura cum sanctis. 35

v. 33) *Argentum, aut aurum, aut vestimenta non concupisci*; h. e. ut ita me imitarentini, ne solliciti sitis de istis.

v. 35) *Curam habere de illis qui infirmi sunt*; h. e. eorum qui malis debilitantur, decet ut curam habeamus, ut quantum possumus ad virtutem trahamus.

Memores estote Domini nostri qui dixit: Beatior est qui
5 *dat quam qui accipit*; h. e. illud est quod dixit: Quicumque a te petit, da ei ¹. Alii dicunt: Hoc verbum audivit [Paulus] a Domino nostro, etiamsi non sit scriptum. Nobis testis est Mār Iwannīs qui dicit in homilia VIII in epistolam ad Tes-
salonicenses ²: Prophetæ quidem cum volunt demonstrare fide
10 digna esse quæ dicuntur, dicebant « visio Isaiae », et « ita dicit Dominus ». Multi etiam Deum sedentem viderunt ut vi-
deri potest: Paulus autem non sedentem vidit, sed quia habe-
bat Christum qui in eo loquebatur, non dicebat: « Haec dicit Do-
minus », sed eorum loco dicebat: « Experimentum quaerite Chri-
15 sti qui loquitur in me » ³, et rursum: « Spiritum Dei habeo ⁴ ». Haec quidem omnia Spiritu Dei loquebatur; quod autem nunc dicit, etiam verbo audierat a Deo, sicut et illud quod collo-
quens cum senioribus Ephesiorum dicebat: « Beatior est qui
20 dat quam qui accipit » secreto audivit. Seniores autem* Ephesi p. 106.
vocat episcopos; et manifestum est eo quod dixit: « Attendite
huic gregi in quo constituit vos Spiritus sanctus episcopos » ⁵.

[CAPUT XXI].

v. 12) *Rogavimus eum, et incolæ, ne proficisceretur Hie-
rosolyma*; h. e. non Spiritus dicebat eis ut suaderent ei non
25 proficisci, si quidem Spiritus in eo erat, sed Spiritus manifesta-
bat eis angustias ei obventuras, et ipsi sua sponte consilium
dabant ei ne proficisceretur Hierosolyma.

v. 15) *Et post dies hos; in Harklensi: Cum complevisset
dies illos*; h. e. septem; *praeparavimus nos et adscendimus*
30 *Hierosolyma*, h. e. *praeparavimus*, quia putaverunt fortasse
maiores praeparationem ipsis necessariam esse, ideo se mu-
niverunt et praeparaverunt et secum sumpserunt quidquid di-
sposuerant et paraverant, quia profecturi erant Hierosolyma, eo
quod qui ibi erant, de Paulo ancipites erant.

¹ Cf. Luc., VI, 38. — ² Patr. Gr., LXII, 439. — ³ II Cor., XIII, 3. —
⁴ I Cor., VII, 40. — ⁵ Act., XX, 28.

v. 16) *Vir cuius nomen Mnason, ut exciperet nos in domo sua*; h. e. non indigebant hoc, nisi quod difficile erat invenire in Ierusalem virum qui susciperet eum; quoniam omnes fideles ibi propter amorem eorum erga legem alienati erant ab eo. Hic Mnason eo quod erat ex antiquis discipulis, et persuasum habebat cura dignos esse, qui docent Gentes extra legem, ideo profectus est cum eis ut reciperet eos in domo sua. Apostolorum vero alii defuncti erant, alii extra Ierusalem erant praedicationi addicti. 5

v. 17) *Hilariter receperunt nos fratres*; h. e. familia Mnason. 10

v. 26) *Et sequenti die purificatus est cum eis*; h. e. ut sedaret litem Iudaeorum, qui crediderunt in Dominum nostrum.

p. 107. v. 27) *Cumque advenisset dies septimus*; h. e. erat *ultimus dierum qui praescripti erant ad purgationem eorum secundum legem; in quo offerendum erat sacrificium in templo. 15

v. 29) *Antea viderunt cum eo Trophimum*; h. e. Trophimus erat fidelis e Gentibus, ille quem non introduxit secum Paulus in templum, ne vituperetur propter eum.

v. 30) *Et traxerunt eum extra templum*; h. e. quia non licebat trucidare eum intra. 20

v. 33) *Et vinxit eum duabus catenis*: primum, ut satisfaceret voluntati populi; et secundo, ut per hoc sedaret tumultum et perturbationem.

v. 34) *Mandavit ut ducant eum in castra*, in locum ubi solebant agere iudicia sua. Et quia gradibus erat accessus ad locum, portaverunt eum milites propter oppressionem turbae. 25

v. 38) *Nonne tu es ille Aegyptius?* h. e. putavit tribunus [Paulum] esse eundem, qui fugerit, dum occisi sunt qui cum eo erant. Romani enim trucidarunt eos et congregationem eorum in rebellionem disperserunt. 30

[CAPUT XXII].

v. 9) *Et qui mecum viderunt lucem, vocem vero non audierunt*; h. e. quando apparuit Dominus Paulo, scribit Lucas¹: viri qui cum eo ibant in via audiebant, sed nemo ipsis 35

¹ Cf. ix, 7.

apparebat; hic vero dixit eos vidisse lucem, vocem autem non audivisse. Et dicimus eos ibi vocem audivisse, verba quae cum voce, aut imaginem quae cum luce erat, non vidisse. Idcirco dixit illud tantum ad discrimen verborum et imaginis. Sunt enim
 5 quattuor: lux, imago hominis quae apparuit in luce, vox, verba quae voce efformabantur; duo *noverunt et duo non; lucem p. 108. viderunt: imaginem quae in medio eius erat, non; et vocem audierunt: verba quae cum ea, non. Et ideo addidit: « Ille qui locutus est mecum », quia hic vocem pro verbis accepit; et
 10 notum est eo quod dixit « vox loquens ad me hebraice ».

v. 18) *Non accipient testimonium tuum de me*; h. e. praedicationem.

v. 25) *Virum Romanum non condemnatum flagellabitis?* h. e. Romanum dicit secundum mores; nam e Tarso erat, et
 15 civitas haec sub principatu Romanorum erat, et qui in ea habitabant, necessario cives urbis Romanorum erant.

v. 26-29) Ad hunc sermonem centurio; h. e. dux centum; et duxit eum ad tribunum: h. e. dux mille. Et cum audisset eum, interrogavit eum, num Romanus esset? et cum didicisset
 20 rem ita se habere, dixit: *Ego multa pecunia acquisivi ius civitatis Romanae*; h. e. fortasse barbarus erat et postea pecunia multa et labore receptus est in ius civitatis romanae, quia gloria et honor magnus erat eo tempore, si quis iure civitatis romanae designaretur.

25 [CAPUT XXIII].

v. 3) *Futurum est ut Deus te percutiat, paries dealbata*; h. e. libertatem magnam dabat ei praesentia tribuni, qui non permetteret virum romanum violenter abduci. Dixit ei enim: *Similis es tu parieti debili*, seu conclavi, calce deal-
 30 bato et adspectu suo multos decipienti. Tu enim qui animam corruptam possides, indutus es veste iudicis et contra legem agis, quae tibi potestatem iudicandi facit, quia praecipis ut sine iusta causa verberarer. *Rursum, *paries dealbata*; h. e. p. 109. calce obducta ad extra et albescens, sed intra fracta est, iuxta
 35 illud ¹: « Similes estis vos sepulcris dealbatis ». *Deus enim te*

¹ MATTH., XXIII, 27.

percussurus est propter vulnera mea; ita enim similis es parieti dealbatae, quia portas speciem iudicis secundum legem, et praecipis ut me percutiant contra legem. Aut hoc dicit: Deus te percutiet lepra pro vulneribus meis.

v. 4-5) *Sacerdotem Dei tu convicio afficis? Nesciebam, fratres mei, illum esse sacerdotem*; h. e. nesciebat eum esse sacerdotem, quia a longo tempore recesserat a lege, et non cognoscebat eos qui legis erant aut sacerdotes eius; aut cum irrisione dixit: Nesciebam eum esse principem sacerdotum, quia id opus non est principis sacerdotum, alioquin abstinuissem a maledictione, etiam si merito maledicerem, quia scriptum est ¹: « Principi populi tui ne maledicas! » Rursum, nesciebat, num hic esset sacerdos, quia inde a tempore non venit Ierusalem, et sacerdotes mutari solebant; et propterea dicit: Nesciebam eum. Aut inhonestatem operum eius redarguit; h. e. sacerdos non iubet aliquem percuti illegitime, et eum qui percutit, nemo sacerdotem putat, sed a sacerdotio alienum.

v. 6) *Et cum novisset partem populi esse*; h. e. Pharisei profitentur esse naturas invisibiles, uti angelos, et daemones, et animas, et resurrectionem confitentur. Sadducaei vero haec negant et etiam resurrectionem, et nihil esse praeter visibilia contendunt. *Propter spem resurrectionis in iudicium vocor*; h. e. quia constanter resurrectionem Domini nostri annuntiabat, ut inde credamus quod nos etiam resurgemus. Et hoc sermone suscitavit inter eos contentionem.

p. 110. v. 12) *Anathemate se obstrinxerunt quod non essent esuri*; h. e. obstrinxerunt *seipsos iureiurando et decretum sibi imposuerunt moriendi, si Paulum non occiderint. Id enim significat: *Non esuri nec bibituri*.

v. 23) *Iaculatores dextera*; h. e. funda.

[CAPUT XXIV].

v. 10) *A multis annis scio te esse iudicem iustum huius populi*; h. e. vide sapientiam eius! Non verbis vehementibus incipit, sed primo sanat mentem iudicis, ut inveniat eum comem et mansuetum. Non autem est tantum sanatio iudicis in

¹ Ex., xxii, 28.

eo quod locutus est, sed etiam ostendit tantum abesse ut existimaret eum inimicum populi eorum qui convicio afficiebant ipsum, ut sua reputaret beneficia iudicis erga populum, quorum particeps erat; quia cum esset unus e populo, suum reputabat
5 beneficium populi.

v. 17) *Ut darem eleemosynam*; h. e. de illo argento quod oblatum est a Gentibus in auxilium sanctorum, qui sunt Ierusalem, innuit, quod ipse apportavit. In epistula ad Romanos hoc scripsit ¹: « Et proficiscar Ierusalem ministrare sanctis ».

10 v. 22) *Felix vero, quia cognoscebat hanc viam plene*: h. e. accurate cognoscebat fidem in Christum et quomodo praedicaretur. *Distulit eos*; h. e. quia novit quod sine causa eum accusarint, et ne videretur aperte Iudaeos redarguere, tunc enim Romanis subditi erant, distulit iudicium.

15 [CAPUT XXV].

v. 9) *Festus dixit Paulo: Vis proficisci Ierusalem? et de illis de quibus te hic accusant, ibi iudicari coram me?* h. e. hoc dixit propter duo: *primum, ut praestaret gratiam Iudaeis, p. 111. cum duceret Paulum Hierosolyma, quod quidem ipse peteret
20 ab eo; et alterum, ut si quid calamitatis illi accideret in via a Iudaeis, non accusaretur, cum ille id petivisset.

v. 13) *Venit rex Agrippas et Berenice*; h. e. Agrippas ille quendam principatum obtinuerat a Romanis, et seipsum regem nominabat. Qualis fuerit Berenice respectu Agrippae, non declarat Scriptura. Daniel Şalhaya dixit Berenicem sororem
25 Agrippae fuisse.

[CAPUT XXVI].

v. 2) *Existimo me ipsum beatum esse, quod coram te defendam*. [v. 3] *Ideo peto ut cum patientia...*; h. e. ipsi per hoc
30 sanationem parat, quia vult illum mansuetum facere et docibilem erga doctrinam; existimabat enim conscientiam iracundia praeoccupatam non assentire vel eis quae persuasionem plena sunt, cum autem ad mansuetudinem et clementiam per medicinam sermonis inclinata est, prompte veritatem suscipere, et,
35 probata iustitia, decerni victoriam.

¹ Rom., xv, 25.

v. 27) *Credis tu rex, Agrippa, prophetis*; h. e. assertione hoc dicit et non interrogatione; sed sciebat eum credere, ergo illud « credis » est pro « sane tu credis ». Et propterea subdit illud: *Scio ego quod credis*: repetitione vocis « credis » veritatem magis manifestat. Et ideo dixit Agrippas:

5

v. 28) *Prope est ut persuaderes mihi, ut sim christianus*; labore parvo et minimo, et verbis paucis persuaderes mihi, ut sim christianus. Respondit:

p. 112. v. 29) *Minimo et maximo*; h. e. non labore parvo, *verbis paucis tantum, sed etiam si oporteret, laborare multum et loqui velim ut omnes vos participes sitis mecum in mente, praeter participationem in vinculis. Etiam si pretiosa et accepta erant Paulo vincula, tamen illis non essent grata, et ideo precatus est, ut acquirant religionem Dei praeter vexationem et vincula.

15

v. 13) *Quod effulsit super me et super omnes qui mecum erant lux*; h. e. nemo putet oppositionem esse in hoc quod dixit Paulus ¹: Illi qui mecum erant, viderunt lucem, sed vocem non audierunt, et hic: Effulsit super me et super eos qui mecum erant, lux; et Lucas ait: « Qui cum eo erant, audiverunt vocem ». Et dicimus: Christus, quando surrexit e sepulcro, gloria et luce ineffabili ditavit sanctam carnem suam, in qua venturus est in fine illuminare orbem, quae operiet lucem solis. Et Paulo, quia dubitabat de resurrectione et adscensione Domini nostri in caelos, ei ostendit quasi caelos apertos, et Iesum vidit in figura viri; et prae abundantia lucis laesi sunt oculi eius; sicut videre est, quando quis accedit ad rem aliquam praeter modum, et pro commodo destruit virtutem primitivam. Et exhinc intellexit surrexisse Dominum nostrum et adscendisse et in caelis habitare. Haec eo modo non sunt manifestata eis qui cum ipso erant. Quod si vidissent illum qui lux est et habitat in luce ², sicut Paulus, etiam illi occaecati fuissent. Et ideo dixit Lucas quod neminem viderunt. Ergo hi qui cum eo erant, viderunt lucem et audierunt vocem quasi in testimonium, loquentem vero et verba non viderunt nec audierunt. Et eo quod occaecatus fuit, putarunt qui cum eo erant, illum aliquid abundantius vidisse.

20

25

30

35

¹ Comp. ix. 3-7; xxii, 6-9. — ² I *Tim.*, vi, 16.

[CAPUT XXVII].

v. 24) *Et ecce, dedit tibi Deus dono omnes qui gradiuntur tecum*; *h. e. multum iuvant et sustinent orationes hominum p. 113. sanctorum ipsos et alios, in vita et in morte eorum. Et vult
 5 Deus ut continuo confugiamus ad eos ¹, et per eos concedantur nobis bona: sive in vita, ut per Pauli orationem data est gratia illis qui gradiebantur cum eo in navi, et servati sunt ab immersione: sive in morte, ut per David ²: « Protegam hanc civitatem ».

10

[CAPUT XXVIII].

Roma quidem locus Italiae putatur (v. 14).

v. 1) *Barbaros* vocat eos qui in hac insula erant, non quod erant a moribus Romanorum alieni, sed quia non erant Graeci; quemadmodum distinguit Paulus Graecos et Barbaros ³.

15 Hac vice vicit Paulus in iudicio et liberatus est, ut praedicaret eis qui non audierant eius praedicationem. Et hoc significat in epistula ad Timotheum ⁴: « In defensione prima non erat ullus mecum. Et Dominus adstitit mihi et servatus sum ab ore leonis », h. e. Neronis. Et in secundo adventu coronatus est. Rursum, scripsit Timotheo ⁵: « Ego ergo effundor
 20 et tempus ut dissolver instat ».

Finem Actorum fecit Lucas primum ingressum Pauli Romam. Eo tempore recessit Lucas ab eo, et ideo non scripsit res posteriores, quia non habuit earum notitiam. Sed in secundo
 25 adventu Pauli Romae, Lucas erat cum eo. Scripsit enim Timotheo ⁶: « Lucas *solus est mecum ». Et si noverat proficere p. 114. ad scopum suum quae tunc gesta sunt, sine dubio ab ipso scripta fuissent.

Nos vero, cum huc pervenimus in scopum interpretationis,
 30 preces imploramus eorum qui legent labores nostros, ut et ipsi misericordiam obtineant.

¹ In textu cod. nostri: « petere orationem sanctorum virorum modo humili, quippe qui non sumus digni orationibus eorum ». — ² II *Reg.*, XIX, 34. — ³ *Rom.*, I, 14. — ⁴ II *Tim.*, IV, 16-17. — ⁵ II *Tim.*, IV, 6. — ⁶ II *Tim.*, IV, 11.

IN. EPISTULAS CATHOLICAS

p. 115. *RURSUM, CUM ADIUTORIO DOMINI NOSTRI, SCRIBIMUS EXPLICATIONEM ET DILUCIDATIONEM EPISTULAE CATHOLICAE IACOBI APOSTOLI.

Post opus libri Actorum et explicationem locorum, qui indigebant elucidatione, o frater noster dilecte! venimus ad explicationem et illustrationem epistularum, quae post librum Actorum scriptae sunt, quae catholicae vocantur. Tu autem ora, ut detur nobis sermo sufficiens virtutem absconditam in eis in apertum educere, quia non invenimus apud priores expositiones completas harum epistularum, sed solummodo brevissimas. 5 10

Epistula prima Iacobi apostoli. Hic est frater Domini nostri adscitie (seu metaphorice) et filius Iosephi naturaliter, frater Iudae et Simonis et Iose. Hic primum consecratus est episcopus Hierosolymis. Et eius est liturgia. Et ipse primum sacerdotio functus est Ierusalem; et in hac urbe sacerdotium [ei] traditum est ab apostolis ¹. 15

Epistula; h. e. missiva seu transmissio interpretatur. Hic enim, quia erat episcopus dicti loci, scripsit primum epistulam ad populum fidelem, qui dispersus erat in omnibus locis per diversas captivitates, et ad illos, qui post persecutionem necis Stephani [dispersi sunt]; et ideo ordinata est epistula eius primo loco; rursum, alia ratione, quia pro populo ² consecratus est, ideo disposita est epistula eius initio ante illam Petri, capitis apostolatus. E septuaginta discipulis est, non autem e duodecim apostolis. 20 25

Catholicae appellantur hae epistulae, quia communes sunt et universales, praeter duas ultimas Iohannis.

p. 116. *[CAPUT PRIMUM].

30

v. 1) *Iacobus servus Dei. Servus*; h. e. servus tribus rationibus dicitur: secundum creationem, et secundum emptio-

¹ Fortasse melius: « et per ipsum traditum est sacerdotium (eucharistia?) apostolis ». — ² « Populo » Iudaeorum, in oppositionem ad « Gentes » paganas.

nem, et secundum familiaritatem ac propinquitatem, iuxta illud ¹: « Moses servus meus in omni domo mea »; iam est Iacobus servus Dei, quia est creatura eius, et emptus sanguine agni immaculati, et familiaris propter apostolatum suum.

5 *Duodecim tribubus illis, quae sunt in dispersione*; h. e. duodecim tribubus illis, quae sunt dispersae inter Gentes diversis temporibus et captivitatibus prioribus, et etiam illis, qui dispersi sunt propter lapidationem Stephani; et eis, qui crediderunt in Christum, scripsit epistolam, non autem illis
10 qui manserunt in Iudaismo.

v. 2) *Quando in tentationes incideritis varias*, h. e. diversas. Tentatio accipitur duplici modo; primo quidem, abundantia saeculi, cupidines deliciaeque tentationes appellantur; altero autem modo, tribulationes et vexationes saeculi. Et hi
15 (fideles) altero modo tentati sunt, nam eorum alius amisit suas divitias, alius expulsus est e loco suo et spoliatus est. Et hoc altero modo derelictus est Iob ut probaretur, et primo modo, apparuit dives, quia terra eius multos redditus ei protulit.

v. 4) *Patientia autem opus perfectum sit*; h. e. ratio
20 agendi praestans et expers murmurationis.

v. 5) *Si quis vestrum indiget sapientia*; h. e. non sapientiam profanam indicat, sed sapientiam veram et spiritalem.

v. 6) *Postulet autem in fide, nil haesitans*; h. e. mente ardente et simplici decet eum postulare scientiam veram, secundum illud quod dictum est in Scriptura ²: « Fili mi, ne
25 mentiaris in virtute Dei, neque pugnes adversus eam duplici corde ».

v. 8) *Vir duplex anima*; h. e. qui haesitat in mente sua et turbatur in viis suis, et est in corde eius unum et in ore
30 eius alterum.

v. 9) *Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua*; h. e. fratrem humilem vocat pauperes spiritu, qui perpetuo elevati et laudati sunt propter honorem et laudem, quae a Deo ipsis conceditur.

35 v. 10) *Qui vero dives, in humilitate sua*; h. e. homines vitam transitoriam et corporalem amantes, se ipsos extollunt in rebus saecularibus, et possident cor iactans propter divitias

¹ Num., XII, 7. — ² Cf. Eccli., I, 36.

suas, sed in terra sunt, et humiliati et deiecti apud Deum, et instar floris arborum et fœni seu herbae, quae aquis privantur.

v. 11) *Statim ac exoritur in eos sol, arescunt et pereunt*: sic etiam divites qui destituuntur aquis vitae, nempe timore Dei et doctrinis eximiis, statim ac exorietur super eos sol iustitiae et inveniet eos orbatos virtute, arefaciet eos, h. e. proiciet eos in gehennam ignis. Et Christum nominari solem testatur Malachias ¹: « Et vobis timentibus nomen meum orietur sol iustitiae, et sanitas in lingua eius ». *Et pul-* 5
critudo adspectus eius perit; h. e. secundum illud quod dixit David ²: « Quia non sumet secum quidquam in morte sua neque descendet cum eo gloria eius ». *Etiam dives in itineribus* 10
suis crescet; h. e. in moribus suis.

v. 12) *Beatus vir qui sustinet tentationes*; h. e. speciem 15
tentationum et tribulationes non reprehensione dignas indicat: Iob enim talem etiam tentationem perpessus est et sustinuit; (*accipiet*) *coronam vitae*; h. e. coronam vocat gaudium aeternum. Quemadmodum qui *vincit in agone, multa tribula-
p. 118. tione et labore vincit, et postea coronatur: ita etiam qui vincit 20
tentationes irruentes in eum, coronabitur corona vitae a Deo.

v. 13) *Nemo, cum tentatur, dicat: A Deo tentor*; h. e. innuit tentationem turpitudinum seu cupidinum quae enascitur in nobis nostra voluntate; mala enim cupido scortationis, furti, caedis et ceterae cupidines *pariunt peccatum*; *e peccato mors* 25
est; « mortem » autem hic vocat mortem peccati, iuxta illud, quod dixit Paulus ³: « Quae faciens luxuriam, hoc est libidinem, mortua est vivens ».

v. 17) *Omne donum bonum et omne munus perfectum*; h. e. « donum » est, sicut dixit Paulus ⁴, quod « alii datur 30
spiritus sapientiae, et alii scientiae ». Rursum, « donum » est illud, quod datur nobis per gratiam, cum [non] aliquid antea praestitimus. « Munus » est quemadmodum munus episcoporum aut presbyterorum et diaconorum. Rursum, « munus » est honor qui fluit et descendit e benignitate Dei, quamvis non 35
simus digni. *A patre luminum*; h. e. « Patrem » vocat Deum

¹ MAL., IV, 2. — ² Ps. XLVIII, 18. — ³ Rom., VI, 12-13. — ⁴ I Cor., XII, 8.

Patrem, et « lumina » Verbum et Spiritum, qui sunt e Patre causa, illud unigenitus et alter procedens. Rursum, « Patrem » vocat Deum, et « lumina » vocat angelos, quasi « lumen alterum ». Rursum, *omne donum bonum*; h. e. « donum » vocat
 5 munera Spiritus sancti, « lumina » apostolos et sanctos, iuxta illud ¹: « Vos estis lux mundi », et dedit Christus facultatem et virtutem sanctis, quibus faciant signa. Rursum, « lumina » vocat solem et stellas, quas [Deus] ipse creavit, et dedit eis ut luceant. *Apud quem non est mutatio*; h. e. « mutatio »
 10 enim et transformatio creaturis inhaeret, eum vero *qui creator est, non invadit transformatio vel *obumbratio mutationis*. p. 119.

v. 18) *Fecit nos primitias quasdam creaturarum suarum*; h. e. non quomodo hominem primum formaverit, sed honorem quem ei dedit indicat, et potestatem, secundum illud ²:
 15 « Dominamini super animalia ».

v. 19) *Sit velox ad audiendum*; h. e. verba divina et narrationes proficuas, quia non inducit auris periculum seu detrimentum sicut lingua. *Et tardus ad loquendum*; h. e. cum cautela oportet uti lingua, ne in errorem ducat et loquatur
 20 verba incongrua aut accuset proximos. *Tardus ad iram*; h. e. praecepit ne citius irascatur, sed ut coerceat furorem qui, sicut ignis, hominem incendit.

v. 20) *Ira enim viri iustitiam Dei non operatur*; h. e. « ira » enim duobus modis accipitur: est enim ira laudabilis,
 25 et est non laudabilis; verbi gratia, quando irascimur in Satanam qui seminat in nobis semina mala, et quando iratus est Paulus in Corinthios et Galatas et sanavit eos. Et de hac ira rursum scribit Ecclesiastes ³: « Melior est ira risu ». Ut enim irascamur proximis, quando peccant, in eorum correctionem,
 30 melius est quam ut rideamus cum eis et sinamus eos currere in malitias. Ira vero mala est, secundum quod dixit Dominus noster, « non decere irascamur fratribus nostris frustra », hoc est in vanum. Et dicit apostolus hic: Qui irascitur scelesti fratri suo, iustitiam non operari, sed detrimentum sibi.

35 v. 21) *Proiicite a vobis omnem immunditiam*; h. e. peccatum et varias lascivias quae corrumpunt animam, sicut sordes et aerugo corrodunt ferrum et omnia vasa. *Excipite* *verbum p. 120.

¹ MATTH., V, 14. — ² Gen., I, 28. — ³ Eccl., VII, 4.

insitum naturae nostrae; h. e. legem naturalem innuit. In natura enim inseruit Deus, ut amet bona et odio habeat mala.

v. 22) *Estote effectores sermonis et non auditores* [tantum]; h. e. sermonem vocat hic legem et praecepta; et dicit: Opere perficite praecepta, quae in Scripturis sunt, et non tantum 5 auditu et sermone suscipite ea. Et exemplo id confirmat:

v. 23) *Ille enim qui audit verba divina et non adimplet quod audivit opere, similis est illi qui considerat et intuetur speculum purum; et videt seipsum et postea oblitus est imaginem suam, quam viderat.* 10

v. 25) *Ille autem qui perspexit in legem perfectam libertatis*; h. e. qui considerat legem quam Deus ab initio posuit naturae humanae, ut diligat bona et adhaereat creatori suo, et permanet in lege naturali atque in praestantia, quam dederat ei Creator, creando eum « ad imaginem suam et similitudinem 15 suam », is factor est pulcrorum, et dabitur ei beatitudo adnexa praecepto Domini.

v. 26) *Si quis existimet se servire Deo et non contineat linguam suam*; h. e. si quis putet se colere Deum, et non parcat linguae suae et continet eam, ne loquatur profana, sed 20 in aberratione cordis sui loquitur mala et futilia, hic quancunque sit virtus eius, uti ieiunium, oratio, castitas, misericordia: vana est et non accipitur. Et hoc testatur Dominus noster, qui dixit ¹: « Ex verbis tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis », et Paulus ²; « Nulla verba odiosa exeant 25 ex ore vestro ».

v. 27) *Religio enim pura*; h. e. ministerium enim et ser-
p. 121. vitium Dei perfectum, est ut *curet quis de orphanis *et viduis* et satisfaciat necessitatibus eorum, et *conservet se in puritate et castitate in hoc mundo.* 30

[CAPUT II].

v. 2) *Si enim introierit in congregationem vestram quis anulum aureum* [habens]; hoc est: abhinc incipit loqui de 35 personarum acceptionem facientibus et mundum amantibus. Secundum consuetudinem Iudaeorum ecclesiam adhuc vocat

¹ MATTH., XII, 37. — ² Eph., IV, 29.

« congregationem » et dicit: Si divitibus et ornatis auro et vestibus, maiorem honorem tribueritis propter divitias eorum, pauperes vero contempseritis propter paupertatem eorum, iam facti estis haesitantes in fide, et inanes, et infirmi in religione.

5 Qua enim ratione illum, qui est membrum corporis Christi et sicut dives dignus habitus est dono sacramentorum, contemnis tu propter paupertatem eius, et oblivisceris illam aequalitatem, quae a Deo tributa est in creatione universali, et etiam in fide?

v. 4) *Et factus es iudex et discretor cogitationum malarum*, h. e. diabolicarum. Calumniatoris enim est doctrina quae [docet] ut honoremus unum propter divitias mundanas et corporales, et contemnamus alterum propter paupertatem eius in rebus saecularibus.

v. 5) *Nonne Deus elegit miseros, divites autem in fide...?*
 15 Non dicit Deum eligere unum et alium contemnere. Liberi enim arbitrii est ut quisquis ita se gerat ut eligatur et honoretur a Deo; si enim quis divitias acquirat in pietate et fide, quamvis sit pauper in corporalibus, electus est apud Deum, sicut Apostoli et Iohannes Baptista, iuxta quod dixit Paulus ¹:
 20 « Elegit Deus hos, quorum genus exiguum est, et eos qui nihil habent, ut perdat qui habent ».

v. 6) *Nonne divites opprimunt vos?* h. e. divites saeculi continuo arrogantes et elati sunt, et superbiunt ^{*supra} pauperes, et arripiunt quae eorum sunt, et in avaritia sua ad tribunale deducunt eos. p. 122.

v. 7) *Et illi blasphemant nomen pulcrum, illud quod invocatum est super vos*; h. e. dicunt apud se: Nos per iustitiam nostram divites sumus, et hi propter malitiam suam pauperes sunt. Rursum, « blasphemant » quia putant se a Deo habere abundantiam et divitias, quae per iniuriam et oppressionem congregatae sunt. *Nomen pulcrum*; h. e. christianitatis, seu « indutus Christo ». Christiani enim ad hoc vocati sunt, ut quemadmodum pares sunt nomine et fide, ita etiam indigentiis corporalibus sint pares. Illi enim, denegantes, misericordiam ² fratribus suis, aperiunt os paganorum ut blasphemant nomen pulcrum christianitatis.

v. 8) *Si tamen legem regiam perficitis vos*; h. e. lex

¹ I Cor., I, 27 (28). — ² Ad verbum: Claudentes misericordias suas.

regia, seu Dei regis. Innuit quod sequitur: « *Diliges proximum tuum sicut teipsum* »; h. e. sicut ipsi vultis honorari ab aliis, et amari, ita amate alios ¹ et honorate eos.

v. 9) *Si enim personas accipitis*; h. e. iuxta studium partium agitis, sub damnatione alligati estis et redarguet vos lex Dei, quae praecipit vobis: Non occides, et: Non furaberis, et cetera; quoniam ille qui transgreditur unum de praeceptis, sub damnatione erit; sicut passer qui uno membrorum aut ungu- 5
larum capietur in laqueo, integer captus erit et irretitus: ita, qui occidit tantum, aut furatur, aut adulterium committit, aut 10
plenus est invidia, aut facit acceptionem personarum, subiectus est peccato.

p. 123. *v. 12) *Qui per legem libertatis iudicandi estis*; h. e. secundum ea quae propria vestra voluntate feceritis, iudicabimini in die ultimo. 15

v. 13) *Iudicium enim absque misericordia fiet super illum, qui non fecit misericordiam*; h. e. qui enim non miseretur super delinquentes qui poenitentiam ostendunt, et qui non miseretur sociorum suorum nec extendit ad eos manum misericordiae: ita apparebit Deus absque misericordia erga 20
eum. Dicet enim ei: Quia clemens non fuisti, non assequeris clementiam! *Exaltatur enim misericordia supra iudicium*; h. e. miseratio seu misericordia non iudicabitur, nec detinetur sub iudicio, sed supra iudicium et vituperium est. Syrus dicit: 25
« Elevati per misericordiam supra iudicium », h. e. elevabimini per philanthropiam supra iudicium; non enim videbimini sub condemnatione iudicii.

v. 14) *Si se fidem habere dicet quis, opera autem non habet*; h. e. vult hic loqui de contemplatione et actione, seu de fide et operibus, et laudat opera seu actiones, et ostendit 30
ex operibus adscendere hominem ad fidem.

v. 17) *Ita fides, si non habet opera, mortua est, sola* ²; h. e. si enim habes fidem veram, et iacet frater tuus in indigentia, et non extendis manum tuam ad eum, fides tua mortua est, quia expers est vitae seu operum et virtutum. Et forsitan di- 35
cet quis: Quomodo ergo dixit Paulus ³ « per fidem iustificari

¹ In alio codice: « invicem ». — ² Ad verbum: « in sua solitudine ». — ³ Rom., III, 28.

hominem absque operibus », et Iacobus dixit hic « fidem absque operibus mortuam esse? » Et dicit Mār Severus: « Paulus loquitur de fide ante baptismum, quia dum *quis credit sine operibus et baptizatur, iustificatur. Iacobus de fide post baptismum docet eam esse mortuam si sit expers operum; sicut Christus postquam baptizatus est, coepit agere et ieiunari. Et Paulus adduxit in exemplum Abraham antequam circumcideretur, figuram baptismi, quod potest fides vivificare hominem; Iacobus autem in exemplum adducit Abraham postquam circumcisisus est seu baptizatus est, quia circumcisio symbolum erat baptismi, et sine operibus homo iustificari non potest post baptismum »; ergo, si crediderit quis et baptizatur, dum non habet opera, et moritur statim, iustificabitur; si autem, postquam credidit et baptizatus est, non adhibet opera praestantia, condemnabitur. p. 124.

v. 19) *Etiam daemones credunt et tremunt*: etiam enim daemones credunt Deum esse creatorem eorum, et contremiscunt; sed, quia non custodierunt mandata eius nec fecerunt voluntatem eius, eiecti sunt e caelo.

20 Et post haec adduxit Abraham in exemplum, qui per opera iustificatus est; h. e. eo quod voluntarie obtulit filium suum in sacrificium. Et etiam Rahab meretrix non per fidem iustificata est, sed quia custodivit mandatum Dei et occultavit exploratores. Et addit postea:

25 v. 26) *Sicut corpus absque anima mortuum est: ita etiam fides absque operibus*, hoc est moribus laudabilibus.

[CAPUT III].

v. 1) *Ne multi magistri fiatis, fratres mei*; h. e. hic docet, quod non oporteat, ut quis renuat esse in subiectione, et cupiat principatum, et dicit aurem non adducere damnum uti linguam. Etsi enim principatus est laudabilis, tamen nonnisi ei, qui scit se gerere in eo pulcre, convenit. Qui vero non didicit, si docebit, praeterquam deridebitur ab hominibus, debet cruciari *a Deo propter ignorantiam eius, et praeterea p. 125.

35 quia ascendit in gradum qui non erat conveniens ei.

v. 2) *Multis enim peccamus omnes*; h. e. si enim in actionibus humanis, dum peccat quis lingua sua, sententia plectitur

a iudicibus: qui vero adscendit cathedram doctrinae et loco
utilium loquitur blasphemiam, quantis tormentis et damnatio-
nibus tradetur! *Si quis in sermone non labitur*; h. e. is
enim qui non errat in verbis suis, sed disponit ea in sermone
suo ita ut ex eis sit utilitas auditoribus, hic perfectus est in
scientia et dirigit et subaget corpus suum, et non rediget
corpus animam in servitutem. 5

v. 3) *Ecce frena in os*; h. e. quemadmodum enim camus,
h. est frenum, domat equum et facit eum servire homini.

v. 4) *Et etiam navis a minimo ligno*, hoc est gubernacu- 10
lo, *adducitur quo rull nauta*. Sic in doctrina perfecta ne-
cesse est, ut erudita sit lingua docentis eo modo, ut possit
istos qui feri sunt quasi equi, et illos qui in mari, hoc est
in mundo, a ventis vehementibus peccatorum iactantur huc et
illuc ad instar navium confractarum, familiares servosque fa- 15
cere, et salvos educere in portum.

v. 5) *Ita et lingua membrum est parvulum, et extollit se*:
h. e. elevat se. Dicit enim: etsi membrum parvulum sit lingua,
tamen, nisi coerceatur timore Dei et scientia, tumultus et
pugnas et necesse pariet, iuxta quod dictum est ¹: « Lingua 20
ruina est hominibus, cum in sermone non gubernatur ». *Ignis
parvus silvas multas* (incendit); h. e. quemadmodum scintilla,
seu favilla ignis, silvam arborum siccarum incendit, ita etiam
p. 126. lingua hominis, accensa *igne irae et privata timore Dei, sil-
vam, seu mundum, h. e. seipsum et alios, incendit et perdit. 25
Hominem vocat mundum sceleris et peccati propter mala quae
facit, dum in natura sua purus et innocens creatus est.

v. 6) *Similiter etiam lingua, constituitur in membris
nostris*; h. e. dicit linguam, quae collocata est et constituta in
corpore nostro, totum corpus incendere per verba turpia, et 30
totum genus delere per accusationes suas, et flagrare ut ignem,
ut comburat omnes homines. In versione syriaca ita scriptum
est: « Et lingua, cum sit inter membra nostra, commaculat
totum corpus nostrum »; h. e. « membra » socios nostros vo-
cat, secundum quod dixit Paulus ²: « Vos corpus estis Christi 35
et membra in loco vestro ». Et dicit: quamdiu est lingua in
loco suo, scilicet stat in ordine et loquitur sancta, non peccat;

¹ Cf. *Eccli.*, v, 15 — ² *I Cor.*, xii, 27.

quando vero est in membris, scilicet in sociis et proximis, et detractat eis et accusat eos calumnia, commaculat totum corpus, scilicet omnem ecclesiam, quae est corpus Christi.

v. 7) *Omnis enim natura bestiarum*; h. e. exemplo utitur
5 et dicit: Natura animalium et volucrum et reptilium subiicitur homini, secundum illud ¹: « Dominamini in pisces maris ». Omnes enim species irrationalium potest domare,

v. 8) *linguam vero non potest domare et subiugare*, quando
remotus est a timore Dei et scientia homo, cuius est (lingua).
10 Et ideo dixit: *Malum autem incoercibile est lingua*; h. e. quando non subiicitur timori Dei.

v. 9) *Ipsa benedicimus Deo*; h. e. quae creata est, ut ea benedicamus et glorificemus Deum, *ipsa* incongrue **maledicimus hominibus qui ad imaginem Dei facti sunt*, et perdimus eos per accusationem; et contumelia imagini illata ad
15 prototypum adscendit.

v. 11) *Num est possibile, ut ex una scaturigine?* hoc est: Quemadmodum impossibile est, ut e fonte aquarum dulcium emanet fluentum amarum; et *ficus non profert olivam, nec*
20 *vineam, seu vitis ficus*: ita nec e lingua quae creata est ad laudem, par est ut exeat contumelia. « Fontem » os appellat, et « aquas dulces » verba praestantia, « amaras » vero sermones malos.

v. 13) *Ostendat e pulcris conversationibus*; h. e. ex actionibus ordinatis virtutes eius perspiciantur.
25

v. 14) *Si autem zelum amarum habetis*; h. e. « zelum » hic invidiam vocat. Duobus modis accipitur « zelus »: unus est laudabilis, sicut ille Eliae, « qui zelo zelatus est pro Domino » ², et secundum quod dixit Paulus ³: « Studete igitur,
30 fratres mei, prophetare »; et ⁴: « Aemulor enim in vos... », et « zelus Dei ». Et est zelus malus; sicut ille de quo rursus dixit Paulus ⁵: « Zelus, furor, ira » et cetera; et ille est de quo hic (agitur), et ideo vocat eum amarum. *Ne gloriamini et mentiamini adversus verum*; h. e. adversus veritatem;
35 ille enim, in quo est zelus seu invidia et contentio, adversarius est veritatis.

¹ Gen., I, 28. — ² III Reg., XIX, 40, 14. — ³ I Cor., XIV, 39. —

⁴ II Cor., XI, 2. — ⁵ Gal., V, 20.

v. 15) *Sapientia ista*: h. e. si quis astute agit et machinatur, ut male faciat sociis suis, non est sapientia eius a Deo, sed a daemone, qui amat tumultus et contentiones.

v. 17) *Sapientia, quae desuper* [est]: h. e. sapientia divina, docet hominem pudicitiam et humilitatem et obedientiam et
p. 128. misericordiam, et amovet eum ab acceptione personarum; *et hi *fructus iustitiae* in pace et concordia et pacatione *seminantur*.

[CAPUT IV].

v. 1) *Unde bella et unde rixae?* h. e. interrogat, unde
sint ista, et statim docet bella et rixas oriri in hominibus ex
eo quod amant malas cupidines, quae cum habitant in corpore,
progignunt in eo turpes passiones, et cupidus est (homo) caedis
et divitiarum, et occidendi alterum rapiendique possessionem
eius; et invidet aliis et desiderat aliena; et ei qui talis est
non conceditur ut adimpleat desiderium suum. 10

v. 4) *Et adulteri et adulterae, nescitis quod amicitia mundi inimicitia Dei est?* h. e. sicut illum, qui accedit ad vitiandam uxorem socii sui, adulterum vocant: ita et qui reliquit amorem Dei et diligit adhaerere mundo et cupidinibus eius, adulter
appellatur. Dicit enim Dominus noster ¹: « Quod si e mundo
fuissetis, mundus quod suum est amavisset ». « Mundum » hic
vocat malos homines, et divitias, et malas cupiditates, et vanam gloriam: qui enim has turpitudines amat, et divitias, seu mammonam iniquitatis, inimicus Dei est. 20 25

v. 5) *In zelo concupiscit spiritus qui habitat in nobis*; h. e. in invidia et superbia capta est quandoque anima, quam vocat spiritum.

v. 6) *Gratiam autem nimiam dedit nobis Dominus noster*, quae colaphizet superbiam per humilitatem. Et adducit exemplum e Proverbiis ²: « Deus adversus superbos resistit, humilibus autem dat gratiam ». 30

v. 7) *Subditi ergo estote Deo*; h. e. quia docet vos humilitatem et mansuetudinem, iuxta illud ³: « Sumite iugum meum
p. 129. *in vos ». *Et resistite Satanae*; h. e. Calumniatori, qui vult
vos in superbiam deicere. 35

¹ IOH., XV, 19. — ² Prover., III, 34. — ³ MATTH., XI, 29.

v. 8) *Emundate manus vestras*; h. e. ab iniuria et effusione sanguinis; *et sanctificate corda vestra, duplices animo*; h. e. duplicis mentis, qui habetis unum in corde vestro et aliud in ore vestro. « Sanctificate », hoc est: separate a cordibus
5 vestris dolum et ambiguitatem sermonis, quia finis fallacium in luctum desinit.

v. 10) *Et qui se humiliat propter Dominum, exaltabitur* et elevabitur ad regnum.

v. 11) *Et ne loquamini adversus invicem*; h. e. nolite calumniari fratres vestros, neque accusare eos; qui enim delinquit, eum lex iudicat et legislator. Quis constituit te iudicem, cum tu quidem delicto detinearis? Antea « educas trabem ex oculo tuo, seu magnum peccatum, et dein apparebit tibi festuca quae est in oculo fratris tui » ¹, h. e. offensio minima. Per
15 hoc igitur vult eos trahere ad philanthropiam, et ne accusent se invicem inaniter. *Non es effector legis*; h. e. non es subiectus legi, nec faciens et agens quae praecipit lex; sed videris esse *iudex eius*, h. e. legem ipsam tu iudicas, quod non licet; lex enim omnes iudicat, at ipsa non cadit sub iudicium.
20

v. 13) *Quid autem dicemus illis qui dicunt: Hodie vel cras*; h. e. hic vult redarguere illos qui negotiis saecularibus addicti sunt, et non sentiunt vitam suam mutuo acceptam esse et transire sicut nebulam et umbram. Dimiserunt enim confidentiam in Dominum, qui potest ditare et pauperem facere, « vivificare et mortificare », secundum verbum Scripturae ²; et in vanitate cordis sui, quod non intelligit, in se ipsos confisi sunt; et haec fiducia seu superbia, a malo seu diabolo est. p. 130.

*v. 17) *Quisquis novit bonum et non exsequitur illud*; h. e. qui prius didicit custodiam praeceptorum esse bonum. Et contulit Deus nostrae naturae tenere bonum et evitare malum; ergo quicumque relinquit virtutem et adhaeret malitiae, servus est peccati. Rursum, *qui scit bonum*; h. e. qui potest iuvare captivos et misereri pauperum et possidere animam suam in
35 puritate; *at qui non exsequitur ista, peccatum habebit*; h. e. damnationem.

¹ MATTH., VII, 5; LUC., VI, 42. — ² I Reg., II, 7.

[CAPUT V].

v. 1) *O divites, ululate et plorate*; h. e. accusat divites in materialibus rebus, et dicit: *Multae tentationes obvenient vobis* propter divitias: saepius enim divitiae vestrae sicut triticum et vinum et oleum pereunt et corrumpuntur et putrescunt; et vestes sumptuosae ¹ comeduntur a tineis: et aurum et argentum coacervatione et absconsione in terra, aeruginem contrahunt et recipiunt sordes, quae sunt aerugo; et haec immundities, pernicies terrestris divitiarum, docet sordes et damnum, quod inducitur in animas vestras, et peccatum et sordes ¹⁰ alienorum quae congregastis.

v. 4) *Incendit vos igne inextinguibili*; h. e. . . . ² *merces operariorum, qui messuerunt*; h. e. sensu quidem materiali redarguit defraudatores mercedis operariorum et mercenariorum. Hac de re praecepit Moses ³: « Ne pernoctet apud te ¹⁵ merces mercenarii »: quia plerumque defraudant divites mercenarium eius mercede. Spiritualiter autem vocat « operarios » apostolos et doctores, qui collegerunt ex agris, scilicet animabus hominum, semen cultus daemonum et doctrinas haereticas, p. 131. et quaerebant accipere *mercedem laboris sui, veram fidem ²⁰ cum exercitatione operum. Illi vero, loco huius mercedis, redierunt ad antiquos mores peccati et opera turpia, quae amputata sunt ex eis. Et ideo dixit Apostolus: *Et clamor illorum, qui messuerunt*; h. e. vox doctorum, qui messuerunt e vobis mala, *ecce clamat ad Deum exercituum* seu potentem. « Quia ²⁵ iterum convertistis vos ad aviditatem, et delicias et voluptates corporales », sicut boves, qui nutriuntur *in diem mactationis* (v. 5).

v. 6) *Condemnastis et occidistis iustos*; h. e. innuit prophetas qui necati sunt ab eis, et postea Christum, qui factus ³⁰ est nobis iustitia a Patre, quem condemnarunt ad mortem, et occiderunt eum sicut [victimam]. Et non restitit eis, non clamavit aut litigavit cum eis, sicut dixit Isaias ⁴, « sed agnus ad occisionem ductus est ».

¹ Gallice: « brodées ». — ² Hic aliquid excidisse videtur. — ³ Lev., XIX, 13, [Deut., XXIV, 14]. — ⁴ Is., LIII, 7; IER., XI, 19.

- v. 7) *Longanimes estote, fratres mei*; h. e. consilium dat fidelibus acquirendi patientiam, et ne sint dolore affecti propter persecutiones, quae eis acciderunt. Et dicit: *Sicut agricola patiens est erga terram, usquedum veniat pluvia praecox*; 5 h. e. prima, illa nempe autumnī, quae diebus mensis rabi‘yā¹, et *serotina*; h. e. altera, quae diebus nīsān, seu verni, et postea crescit semen eius, et colligit laetos fructus: sic etiam vos tolerate tentationes, quae pluviae instar veniunt super vos, quia proximus est salvator vester Deus.
- 10 v. 9) *Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum*; h. e. nolite angustari et lugere propter eos, qui pro Domino nostro exagitati sunt, neque scandalizemini (dicentes): Cur sancti persecutionem patiuntur? ne forte ob scandalum iudicemini et condemnemini. *Ecce iudex ante portam stat*; h. e. iudex 15 horum qui persecuti sunt fideles, *et illorum qui offenduntur et murmurant (dicentes): Cur mali prosperant et iusti vexantur? p. 132.
- v. 10) *Ereplum accipite, fratres*; h. e. similitudinem et exemplum accipite vobis patres et prophetas, qui vexati sunt in mundo et longanimes fuerunt.
- 20 v. 11) *Et finem Domini*; h. e. dicit: Vidistis quanta sustinuit Iob et fuit longanimis, et finem eius certaminis audistis: remuneratus est hic ad duplum, et in mundo futuro gaudio inamissibili.
- v. 12) *Nolite iurare*; h. e. avertit eos iterum a iuramentis, 25 quemadmodum docuit Dominus noster²: « Ne dicatis unquam ‘per caelum’ et cetera; sed sit sermo vester: ‘Etiam, etiam’; h. e. quod est, esse dicite; et: ‘Non, non’; h. e. quod non est, non esse; ne sub peccatum et condemnationem incidatis, si mentiamini.
- 30 v. 13) *Tristis est unus ex vobis*; h. e. si affligatur quis inter vos, ad orationem confugiat. *Et si est in gaudio, laudes divinas cantet.*
- v. 14) *Et si debilis seu aegrotus, petat misericordiam a Deo per sacerdotes et per oleum orationis, quod figurat misericordiam Dei erga nos: servabitur ab aegritudine corporali et spiritali, et peccata eius remittentur.* 35
- v. 15) *Confitemini ergo invicem peccata vestra*; h. e. prae-

¹ Mensis musulmanorum. — ² MATTH., v, 34.

capit, ut confiteamur peccata nostra, sicut Iohannes Baptista docuit ¹: « Veniebant ad eum turbae, confitentes peccata sua ». Si quis enim confitetur peccata sua hic, ibi non revelabuntur; et qui hic peccatum suum detegit, vitabit confusionem coram Deo. Damnandi igitur, qui abolent confessionem et oppositi
p. 133. sunt Scripturis. **Et orate unus pro altero, ut sani fiat*; h. e. qui orat pro socio suo, medicinam sibi parat, liberans se a morte peccati.

v. 16) *Et multum quidem valet oratio iusti*; h. e. qui iustus est in viis suis, virtutem habet oratio eius multo maiorem quam peccatorum.

v. 17) Quemadmodum clausit Elias propter iustitiam suam caelos per tres annos et dimidium, et postea praecepit et *descendit ros et pluvia*.

v. 19) *Si quis erraverit a veritate*; h. e. iterum adhortatur ut habeamus curam de sociis nostris; eius enim, qui recessit a fide et operibus, quae « veritatem » vocat (Apostolus), si curam habeatis et *reducatis eum* ad fidem et virtutem, et *servabitis animam eius* a morte peccati et *delebitis multitudinem peccatorum eius*. Et pro illo, qui conversus est curis vestris, accipietis remunerationem, secundum quod dictum est a Ieremia ²: « Qui educet pretiosum e sordido, sicut os meum erit »; h. e. ori Dei comparabitur os quod sordidum et impurum faciet pretiosum, hoc est virtuosum et bonum.

EXPLICIT EPISTULA MAR IACOBI, APOSTOLI, QUI EST FRATER
DOMINI NOSTRI. AMEN.

¹ MATTH., III, 6. — ² IER., XV, 19.

*RURSUM, SCRIBIMUS EXPOSITIONEM EPISTULAE CATHOLICAE p. 134.
PRIMAE PETRI ¹, QUAM FECIT DIONYSIUS PEREGRINUS, QUI
CONCINNAVIT EXPOSITIONEM EPISTULAE SECUNDUM VERSIONEM
THOMAE HARKLENSIS.

5

[CAPUT I].

v. 1) *Petrus apostolus*; h. e. Petrus seu saxum appellatus
est propter firmitatem suam in fide et amorem suum erga
magistrum suum. *Qui sparsi sunt in Ponto*; h. e. qui dispersi
sunt per loca, e tempore priorum captivitatum, et postea, causa
10 persecutionis excitatae a concivibus suis.

v. 2) *Secundum praescientiam Dei*; h. e. electionem eorum
innuit. « In praescientia », quia vocat eos « electos », dicit
in praescientia Dei omniscienti eos electos esse; non quod
eligat hos et alios reprobet, sed penes arbitrum illorum est
15 causa electionis eorum, et voluntas istorum est causa repro-
bationis eorum. Rursum, secundum praescientiam, in prae-
scientia Dei et *Patris*: apostolum Iesu Christi nominavit
seipsum; et exponens nobis rationem sui apostolatus dixit:
In sanctificatione Spiritus ad obedientiam et adspersionem
20 *sanguinis Iesu Christi*, h. e. ad hoc electus est. Si igitur,
qui credunt in Christum, sanctificantur per Spiritum, et effundet
etiam in nos de sanguine suo sicut in sanctificationem: quomodo
igitur non sanctificabit divinitus in Spiritu suo per suum san-
guinem fideles?

25 v. 3) *Genuit nos in spem vitae per resurrectionem Iesu*;
hoc est: Est enim generatio corporalis et est generatio per
baptismum, et est generatio per resurrectionem seu e sepulcro.
Quomodo *haec sit ad incorruptionem, et de ceteris modis p. 135.
generationis, diximus in commentario Matthaei ². Rursum,
30 denuo genuit nos in spem vitae per resurrectionem *ex mor-*
tuis; h. e. si igitur Deus denuo natus est nobis in spem vitae
futurae et in aeternum permanentis. Id autem fecit Christus
per resurrectionem suam e sepulcro.

¹ L. add.: Apostoli, principis apostolorum. — ² Cf. tom. XCVIII p. 23,
l. 27 sqq.

v. 6) *Paullulum enim nunc si oportet, contristemini*; h. e. similis est haec epistula illi Iacobi. Consolationem et confor-
tationem adducit fidelibus in persecutione, ne contristarentur
ob ea quae perpassi sunt a Iudaeis. *In variis tentationibus*:
h. e. dicit: Tentationes diversae quae venerunt in vos, gloriam 5
et laudem praeparant vobis in adventu Domini nostri; in mo-
dum auri quod probat ignis et eius sordes abiicit, et apparet
pulchritudo pura et munda.

v. 8) *Quem cum non vidistis, diligitis*; h. e. in hoc osten-
dit Iudaeos qui in eum crediderunt in istis locis, cum Gentibus 10
inter quas habitabant, [ex illis qui post persecutionem Stephani
dispersi sunt] ¹ non esse, sed ex eis qui prioribus temporibus
captivi abducti sunt et in his locis sedem suam fixerant.

v. 9) *Completionem fidei*; h. e. utilitas fidei vestrae est
quod salvabimini a peccatis. 15

v. 10) *Salvatio illa, propter quam*; h. e. spes et vita est
salus illa, quam praedixerunt prophetae, quae per Spiritum
sanctum et Emmanuelem data est. *Illi, qui propter gratiam*
eis collatam vaticinati sunt; h. e. propter Spiritum sanctum,
quem receperunt in baptismo, iuxta illud ²: « Effundam Spi- 20
ritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri »;

v. 12) *Eum qui etiam revelatus est*; h. e. oculo spiritus in-
notuit prophetis mysterium oeconomiae et passionis salutaris,
secundum illud ³: « Abraham cupiebat videre diem meum, et
p. 136. vidit et gavisus est ». *Et nunc revelatum est mysterium 25
absconditum *per illa quae evangelizavimus vobis per Spi-*
ritum sanctum, qui donatus est nobis in caenaculo, quae
desiderant angeli prospicere; h. e. in sancta mysteria cor-
poris et sanguinis, et dona divina, quae sunt vobis data in
adventu Christi. Dixit enim Paulus ⁴: « Per ecclesiam innotuit 30
angelis sapientia Dei multiformis ». Quia enim rectitudo ad
homines venit, ideo etiam ipsis revelatum est mysterium.

v. 13) *Succinctis lumbis mentium vestrarum*; h. e. liga-
men lumborum spiritalium innuit. Cupido enim in lumbis et
renibus sedem habet. Et dicit vinciri concupiscentias inhone- 35
stas per castitatem et sanctitatem. *Excitamini mente*; h. e.
ab immersione in somno peccati.

¹ Haec excidisse videntur. — ² IOEL., II, 28. — ³ IOH., VIII, 56. —
⁴ Eph., III, 10.

v. 14) *Nolite obtemperare concupiscentiis*; h. e. nolite esse participes desideriorum priorum: gulae, inquam, fornicationis, avaritiae.

v. 15) *Sed sicut, qui vocat vos, sanctus est, et vos sancti estote*; h. e. diligite sanctitatem, sicut sanctus est Deus. Dixit enim in Levitico ¹: « *Sancti estote, sicuti et ego sanctus sum* » [16].

v. 17) *Et si Patrem vocatis* [eum]; h. e. Deum; ille absque partium studio iudicat omnem hominem. *Ideo in timore Dei absolrite tempus huius caducae vitae*; [18] *scitote*; h. e. persuasum habeatis non divitiis saecularibus vos redemptos esse a peccatis, sed sanguine Christi, agni immaculati, qui novissimo tempore revelatus est, ut liberet vos ab errore.

v. 21) *Qui per ipsum credidistis in Deum qui suscitavit eum a mortuis*: h. e. nondum perfecti erant in fide, ideo loquitur cum eis demisse, dum dicit: Per Filium credidistis in Patrem, *et Pater suscitavit Filium suum. Ut enim edoceret eos assumpsisse (Christum) formam servi, dixit Patrem eum suscitavisse. Dicit enim ²: « Potestatem habeo ponendi animam et potestatem habeo rursum sumendi eam ». Attamen eo quod factus est homo, dicitur surrexisse a mortuis, et accepisse potestatem et gloriam, eo quod sit aequalis Patri per essentiam. p. 137.

v. 22) *Cum purificatis animas vestras*; h. e. vult hic praecipere charitatem, ideo primum dixit: Oportet obedire veritati fidei, et sanctificare animas nostras et se mutuo diligere toto corde nostro absque studio partium, quia facti sumus fratres per regenerationem in Christo, qui est vivum verbum et splendor Patris. Et adducit argumentum ex Isaia ³:

v. 24) « *Quoniam omnis caro sicut gramen est*; h. e. omnis homo natus e carne corruptibilis est, et gramen est seu herba, et *sicut foenum agri, quod marcescit*. Verbum vero illud, quod induimus in regeneratione, quoniam unitum est carni nostrae, *in aeternum manet*.

[CAPUT II].

v. 1) *Deponite iam a vobis omnem malitiam*; h. e. admonet dicens: Proiicite a vobis omnes modos malitiae, et videam

¹ Lev., XI, 44. — ² IOH., X, 18. — ³ IS., XL, 6.

mini sicut gentes ¹ simplices, *expertes fraudis* et illegalitatis; *sicut puer* desiderans lac matris suae, *appetite lac spiritale*, hoc est doctrinam Dei, quam gustavistis, et quemadmodum dixit David ²: « Gustate et videte bonum esse Dominum ».

v. 4) *Lapis vivus, ab hominibus reprobatus*; h. e. Christum vocat lapidem. Et cur vocatur Christus a prophetis lapis? Et dicimus: Quando creavit Dominus Adam e pulvere, per ignem et spiritum, quem ipsi inspiravit, fecit eum fortem ^{*}et firmum sicut lapidem, sicut vas figuli igne coctum. Cum autem hic peccavit et transgressus est mandatum, rebellavit et factus est pulvis, et recessit ab eo flatus, et pro lapide factus est pulvereus, iuxta illud ³: « Pulvis es et in pulverem reverteris ». In novissimo tempore, cum incarnatum est Verbum e creatura, denuo fecit corpus, quod induit, forte sicut lapidem, per suam coniunctionem cum eo et per gratiam Spiritus sancti, qui formavit corpus cum Verbo; et propter hanc creationem secundam vocatus est lapis.

v. 5) *Etiam vos lapides vivi aedificati estis*; h. e. docet: Etiam vos, relicta mente molli et pulvere, per opera sanctorum renovemini in Spiritu, et estote novi pro veteribus, et pro pulvereis estote firmi in Spiritu, et lapides electi, ita ut fiat templum spiritalia Patris per Christum, qui vocatus est ab Isaia « lapis angularis » ⁴, qui colligat in se Populum et Gentes.

v. 6) *Et positus est in Sion*, scilicet in ecclesia. Et qui confitentur eum, honorabuntur; illi vero qui non credunt in eum, quasi in tenebris offendent.

v. 8) *Et lapis offensionis*; h. e. saxum offensionis, seu offencilum.

v. 9) *Vos autem genus electum*; h. e. non propter corporalem stirpem eos celebrat, sed propter fidem et opera.

v. 10) *Non putabamini populus, nunc....*; h. e. in Oseo dictum est ⁵.

v. 11) *Dilecti mei, rogo vos sicut hospites et sicut incolae*; h. e. sicut colonos et sicut incolas in mundo, et propterea rogo vos, ut recedatis a concupiscentiis carnalibus, quae pugnant cum anima, ^{*}cum sint sibi invicem contraria, secundum

¹ Legendum: pueri (?). — ² Ps. xxxiii, 9. — ³ Gen., iii, 19. — ⁴ Is., xxviii, 16. — ⁵ Os., ii, 24. « Non populus ».

dum illud ¹: « Caro concupiscit adversus spiritum »; carnem autem vocat cogitationem carnalem, quae devincere conatur cogitationem virtuosam et spiritalem.

v. 12) *Qui loquuntur de vobis sicut de malefactoribus*; h. e. pagani autem cogitant de vobis mala, cum vident opera vestra bona et perseverantiam vestram in pietate; *qui glorificent Deum in die visitationis*; h. e. probationis, in tempore persecutionis. Et hoc, quia inspiciunt patientiam vestram.

v. 13) *Estote subiecti omni humanae creaturae*; h. e. docet subiectionem erga omnes. *Regibus subditi estote*, h. e. quia nomen regni ² descendit desuper.

v. 14) *Praesidibus*; h. e. iudicibus, quia ab eo mittuntur ad castigandos nocentes et honorandos bonos.

v. 15) *Per opera vestra bona*: h. e. per obedientiam et humilitatem vestram et subiectionem vestram claudetur os paganorum.

v. 16) *Et non sicut homines, quibus fiet libertas vestra velamen malitiae*; h. e. quasi homines, qui intima voluntate possident virtutem, videamini; non in simulatione praecipue ostendite speciem subiectionis, dum interius pleni estis ira et malitia.

v. 17) *Et unumquemque honorate*; h. e. praecepit, ut tribuamus unucuique homini honorem, et diligamus fratres, aequales genere, et Deum timeamus facientes voluntatem eius; et regibus subiiciamur.

v. 18) *Et etiam servi corporales subiiciantur dominis suis*, etsi sint domini duri.

v. 19) *Haec est enim gratia peculiaris*; h. e. dicit eos qui sustinent mala iniuste, apud Deum honorari, non autem eos qui propter delicta sua castigantur.

v. 21) **Ad hoc enim vocati estis*; h. e. ut dum facitis bona, toleretis mala; et sumit in exemplum Christum, qui contumelia afficiebatur a principibus sacerdotum et non ipse rependit eis maledictionem, sed tradidit iudicium Patri suo. Ille portavit peccata nostra in corpore suo et elevavit ea in crucem, sicut dixit Iohannes ³: « Ecce agnus Dei, qui tollit pec-

¹ Gal., v, 17. — ² Id est: regia dignitas seu auctoritas. — ³ Ioh., 1, 29.

catum mundi ». Assumpsit peccatum in cruce, ne [peccatum] castiget et perdat nos, et in iustitia sua vivificavit nos.

v. 24) *Plagis eius sanati sumus*; h. e. verberibus, quae in corpore suo suscepit, sanavit vulnera nostra abscondita.

v. 25) *Episcopus*; h. e. « portans aerumnas » explicatur e 5
graeco in syriacum. In versione syriaca pro « episcopus » scriptum est visitator.

[CAPUT III].

v. 1) *Similiter et vos, mulieres*; hoc est: mandat mulieribus, ut sint subditae maritis suis; ut per humilitatem earum 10
mariti earum duri pudore afficiantur, et veniant ad doctrinam castitatis, maxime, cum ipsae in pietate conversantur et avertuntur ab ornatu corporali, [3] *et cincinnis et ornamentis aureis et vestimentis splendidis*, sed currunt post pulcritudinem animae, id est amorem et humilitatem. [6] Et adducit 15
mulieribus in exemplum Saram, quae « dominum meum » appellabat maritum suum; et *eius filiae* possunt nominari et appellari, si se gerant ad eius instar.

Cum non timeatis ullum tremorem: h. e. si bonum facitis, timor virorum aut cuiusvis hominis recedet a vobis. 20

v. 7) *Viri, similiter*; h. e. post mulieres rursum ad docendos viros se convertit, ut in digno honore habeant uxores suas, quia sunt vasa infirma; et quemadmodum est costa infirmior ceteris ossibus, sic et mulier; et sicut costa contorta est p. 141. et non recta, sic *etiam haec est: et ideo declarat eas sicut 25
in fide aequales esse viris sic etiam in honore. *Ne divisae sint orationes vestrae*; h. e. si itaque sint mulieres vobis coaequales in haereditate regni, non sit separatio inter vos in orationibus, sed sitis concordēs in orationibus pro invicem. Illud: *Impingatis*, h. e. offensi et ab invicem separati significat. 30

v. 8) *Finis autem, ut sitis omnes in concordia et amore mutuo, et compatientes unus alteri et diligentes*, i. e. misericordes.

v. 9) *Sed e contrario*, h. e. ut pro eo qui vos calumniatus fuerit, oretis. *Ad hoc vocati estis, ut benedictionem haereditate possideatis*; h. e. vocatio vestra haec est: orationes 35
et benedictiones haereditate acquirere. Iam igitur benedicite persecutoribus vestris.

v. 10) *Qui enim desiderat vitam diligere*; h. e. adducit exemplum a Davide ¹, quod oporteat prohibere linguam ab accusatione, et declinare a malo atque facere bonum.

v. 13-14) *Si boni zelatores sitis*; h. e. si bonum facietis, non est qui possit nocere vobis. Et si veniet in vos tribulatio, ne turbemini, quia beatitudinem reservatam eis qui persecutionem patiuntur pro iustitia, accipietis.

v. 15) *Sanctificate in cordibus vestris Dominum*; h. e. non in ore, dum cor ad extra divagatur, sed in corde confitemini Dominum. *Omni qui a vobis postulat rationem de spe, quae est in vobis*; h. e. praecipit meditari in sacris Scripturis, ut ex eis discamus facere apologiam pro fide nostra apud omnes, ne reprehendamus ab eis, aut blasphemetur nomen Dei causa nostra, si nesciamus rationem reddere veritatis quam tenemus.

v. 17) *Optimum est, si bona faciatis*; h. e. dicit *valde p. 142. praestans est, ut cum facitis bona, patiamini mala; sic duplex erit merces vestra: pro operatione bonorum, et eo quod afflicti estis iniuste, et non facitis mala, quibus merito pateremini ².

v. 18) *Mortificatus in carne et virificatus in spiritu*; h. e. Christus mortuus est carne et vivus est spiritu, seu divinitate.

v. 19) *Etiam spiritibus, qui detinebantur in custodia, profectus est praedicare*; h. e. tres praedicationes complevit Christus in mundo: In sua persona praedicavit tempore suae dispensationis; per animam suam praedicavit, quando descendit in inferos, sicut hic dixit Petrus. Descendit enim anima eius, unita cum divinitate eius, ad animas eorum, qui ab Adam ad hoc tempus capti tenebantur in inferno, et praedicavit eis propitiationem; et omnes animas, quas sua praescientia novit, si, dum erant in corporibus suis, venisset praedicare illis, poenitentiam egissent, liberavit ab inferno. Pudeat igitur Chalcedonenses, qui dicunt animam non habere subsistentiam propriam neque corpus seorsum, sed unam personam communem animae et corpori esse concedunt, et fortasse dimidium personae habet anima et dimidium habet alterum! Praedicavit rursum generationibus aliis, inde ab adscensione sua usque ad finem, per

¹ Ps. xxxiii, 14. — ² Hic reponenda sententia quae infra legitur, post vers. 6 cap. iv (p. 111).

verbum evangelicum. Cyrillus: « Non enim existimo ipsam divinitatem Unigeniti nude solam descendisse in infernum et praedicavisse spiritibus, qui ibi erant. Alienum est hoc a quocunque qui non delirat. Deus sublimior est quam videatur unquam! At non eum visum esse sub forma animae dicimus; sed quemadmodum cum eis, qui adhuc erant in carne, versatus est cum carne, ita et animabus, quae erant in inferno, praedicavit indutus anima, quae ipsi unita erat ¹ ».

p. 143. *v. 20) *Octo animae servatae sunt*; h. e. Noë, et uxor eius, et tres filii eius et tres uxores filiorum eius. 10

v. 21) *Quo exemplo*; h. e. quemadmodum arca servavit eos a diluvio, sic baptismus et in aeternum servat a diluvio peccati eos, qui nascuntur ex aquis et Spiritu. *Non receptaculum immunditiei carnis*; h. e. non corpora vestra tantum abluuntur in baptismo, sed animae vestrae purgantur per confessionem in Deum. Et sicut Christus surrexit e sepulcro, etiam vos surgetis absque corruptione e pelvi baptismali. 15

[CAPUT IV].

v. 1) *Cum ergo Christus passus est pro nobis in carne*; h. e. pudeat Nestorianos et cum eis Chalcedonenses coram Petro! Hic enim dixit: Christum passum esse in carne, non separans in eo naturas et essentias, et illi dicunt: Hominem passum esse et humanam naturam crucifixam esse. Rursum: Si Christus erat homo, quid indigeret Petrus dicere Christum seu hominem passum esse in carne, cum caro esset? Sed Christum Verbum Deum appellat incarnatum, secundum [illud] ²: « Verbum caro factum est et habitavit in nobis ». *Quia ille, qui mortuus est in carne, vivificatus est*; h. e. qui mortificavit carnem suam per opera ascetica et occidit passiones concupiscentiae, liberavit se a peccato, neque vivet mundo et passionibus, quamdiu est in carne, sed voluntati Dei, qui docet nos per Paulum ³: « Mortificate etiam membra vestra, quae in terra: scortationem etc. ». 20 25 30

v. 5) *Iudicabit vivos et mortuos*, iustos et peccatores.

¹ Cfr. *Patr. Gr.*, LXXIV, 1015. — ² *IOH.*, I, 14. — ³ *COL.*, III, 5.

Rursum: « vivos », qui in illo tempore supererunt, et « mortuos », qui resurgent.

v. 6) *Propterea annuntiatur est etiam mortuis quod iudicentur in carne*: h. e. hoc quidem et mortuis annuntiatum est quod iudicabuntur in carne tamquam homines et vivent in Deo spiritu. Non enim *iustis, sed maxime peccatoribus, et p. 144.
 5 eis, qui mortui sunt, transgressoribus, praedicatum est Evangelium, ut seipsos iudicent: cum enim sententiam in animam suam decernunt carnemque iudicant, eam per labores poenitentiae domant et eripiunt seipsos a iudicio Dei, quia « terribile est incidere in manus Dei » ¹. *Quod iudicentur in carne tamquam homines*; h. e. sicut homo, qui misereatur sui, ipse iudicabit eum. *Vivant autem Deo spiritu*; h. e. per opera. Rursum: *Propterea annuntiatur est etiam mortuis, quod*
 10 *iudicentur*; h. e. quia pars eorum credidit, et pars eorum non, sicut in terra fuerunt quidam qui crediderunt in eum, cum incarnatus est, et qui non [crediderunt]; ideo dixit: Quemadmodum iudicabuntur infideles, sic et illi qui non crediderunt in inferno.

20 Utile est vobis et congruum, ut cum facitis bona, pateremini mala; h. e. persecutionem a paganis et iniquis; et in hoc imitamini Christum, qui *cum esset iustus et remotus a peccatis, mortuus est pro peccatoribus semel* ².

v. 7) *Finis autem omnium appropinquavit*; h. e. eorum, quae praedicta sunt a prophetis. *Mundemini ergo et vigilate*; h. e. hortatur ad castitatem et orationem, et maxime ad illam, quae fit corde et non ore tantum; et exaltat caritatem ardentem, alacrem, extensam, non autem eam quae remissa est et
 25 externe tantum apparet; et dicit: Ubi caritas est, omnia peccata operiuntur, occultantur et exstinguuntur; et excitat ad
 30 amorem peregrinorum, qui sit a murmuratione alienus.

v. 10) *Unusquisque sicut accepit donum*; h. e. ille cui data est gratia doctrinae, ut ministret in ea fratri suo, docendo; qui est misericors, proficiat in modo misericordiae; qui
 35 habet *sermonem, verba divina loquatur, non autem contempti- p. 145.
 bilia et vana.

¹ Hebr., x, 31. — ² Haec hic male ponunt codices, revera pertinent ad cap. III, 17-18 (p. 109).

v. 12) *Ne miremini probationem in vos*; h. e. nolite affligi de tentationibus, quae obveniunt vobis, existimantes aliquid alienum et extraneum, quod non meriti estis, vobis accidisse, sed scitote, cum suffertis tentationes, vos imitari Christum.

v. 14) *Et si iniuriam patimini*; secundum illud ¹: « Beati estis cum ignominia vos afficient, et persequentur vos, et dicent contra vos verba mala ».

v. 15) *Attamen nemo vestrum patiatur sicut malefactor, sed sicut christianus*; h. e. « Christum indutus », qui patitur propter Christum et fidem in eo, non autem propter opera mala. ¹⁰

v. 17) *Tempus est, ut incipiat iudicium e domo Dei*; h. e. persecutionem sanctorum et christianorum a paganis innuit.

v. 18) *Et si iustus vix servabitur*; h. e. e libro Proverbiorum hoc est ². Dicit enim: « Si Lot iustus vix vixit propter suam virtutem et servatus est ab incendio, qui vivunt in impietate quomodo vivi supererunt? » Rursum, si fideles haud facile et post tentationes angustiasque in novam vitam servabuntur, impii et peccatores, qui non habent opera, nec crediderunt in veritatem, nec martyrium perpassi sunt propter eam, quomodo vivent in regno? ²⁰

[CAPUT V].

v. 1) *Presbyteros, qui in vobis sunt, obsecro*; h. e. episcopos, sacerdotes obsecro, sicut mihi in gradu coaequales.

v. 2) *Pascite gregem*; h. e. pascite fideles Dei, non vi et violentia et quidem invitos, sed clementia et mansuetudine. ²⁵
p. 146. *Et non in lucris turpibus*; h. e. non *propter collecta et parvas exactiones et eleemosynas sordidas, sed in puritate cordis et alacritate id explete.

v. 3) *Et non quasi sitis domini cleri*, h. e. gregis, quia oves et grex Dei est; ut *sitis eis imago et speculum*, ut secundum vestra opera praestantia et ipsi faciant, ut cum apparebit Christus, reddet vobis coronas iustitiae pro labore vestro et vexatione vestra propter gregem eius. ³⁰

v. 5) *Etiam adolescentes, subditi estote senioribus*; h. e. admonet autem, ut etiam minores annis subditi sint senioribus, ³⁵

¹ MATTH., V, 11. — ² Prov., XI, 31.

et filii patribus, et habeat quivis humilitatem. Et adducit exemplum e Proverbiis ¹: « Deus instituit bellum contra elevatos et superbos ».

v. 6) *Humiliemini sub manu*, id est: Qui propter Deum humiliatur et patitur pericula, hic sub manu Domini est, sicut Iohannes, quando dixit ²: « Non sum dignus ut corrigias solvam », elevatus est, ut accederet ad caput: sic in tempore convenienti visitabit Deus humiles et exaltabit eos ad regnum.

v. 7) *Omnem sollicitudinem vestram*; h. e. omne onus vestrum in Deum proiicite, secundum illud ³: « Nolite solliciti esse de crastina die », quia cura Dei sollicita est de creaturis.

v. 8) *Vigilate mente*; h. e. in anima; *quia inimicus*, h. e. Calumniator, *tamquam leo os apertum habet*, ut proiiceret vos omnes in peccatum. *Quem devorare possit*; h. e. non vult mordere et postea relinquere hominem, sed devorare eum totaliter, vivum, et perdere eum de terra viventium. Et oportet ut resistatis ei fortiter et vincatis eum fide, quia contra ipsos fideles instituit bellum.

*v. 10) *Modica passos ipse vos perficiet*; h. e. pollicitus p. 147. est nobis quod, quando paullulum passi erimus, in adiutorium nostrum veniet, et nos confirmabit et fulcietur, secundum illud ⁴: « Ecce ego vobiscum sum usque in saeculum ».

v. 13) *Salutat vos Electa, quae mecum est in Babel*; h. e. secundum nonnullos « electam », seu ecclesiam, vocat uxorem suam; et Marcus, filius eius, non naturalis est filius. Et eorum nomine salutat fideles. Nos autem dicimus, eum electam et ecclesiam vocare congregationem apostolorum, eius sociorum, et Marcum separavisse, primo, quia unus e turma septuaginta discipulorum erat, et secundo, quia eius discipulus erat. Et Babel vocat apostolos, quia sicut in Babel divisa est lingua, ita in cenaculo partitus est spiritus et linguae populorum apostolis.

EXPLICIT EPISTULA PETRI PRIMA. AMEN.

¹ Prov., III, 34; IAC., IV, 6. — ² IOH., I, 27. — ³ MATTH., VI, 34. (LUC., XII, 22). — ⁴ MATTH., XXVIII, 20.

RURSUM SCRIBIMUS EXPLICATIONEM DIONYSII PEREGRINI
IN EPISTULAM SECUNDAM PETRI APOSTOLI.

Epistula altera Petri non interpretata est in syriacam linguam cum libris qui sunt translati in diebus antiquis, et ideo non invenitur nisi in versione Thomae Harklensis, episcopi, qui 5 cognomen habuit e nomine suae civitatis Harkel (Heracleae).

Ipsius *Petri* epistolam esse testantur etiam doctores.

[CAPUT I].

v. 1) *Simon Petrus*; h. e. nominat se sua prima appellatione, et deinde ea qua eum nominavit Christus. *Eis, qui in 10 condignam fidem nobiscum pervenerunt*; h. e. nobiscum dispositi sunt in fidem Christi. *Pervenerunt*, quasi per sortem dixit illud.

p. 148. v. 4) *Promissa pretiosa et magna nobis concessa sunt*; h. e. Spiritus *sanctus, baptismus, et sacramenta divina, per 15 quae unionem habemus cum Deo, quando fugimus a desideriis carnalibus.

v. 5) *Addite fidei vestrae virtutem*; h. e. cum fide etiam opera acquirantur, secundum illud ¹: « Fides sine operibus mortua est ». Virtus ² autem nomen est genericum omnium operum et actionum, et ideo post fidem eam subiungit. Et nota quod octo appellationes ordinavit, et posuit unam post alteram, sicut gradus scalae: *Fidem, virtutem,* 20

v. 6) *scientiam*, h. e. scientiam unius Dei, et ut cognoscamus bona et recedamus a malis; *constantiam*, h. e. ut simus 25 constantes in confessione fidei, quam accepimus; *tolerantiam*, h. e. ut toleremus periculum in doloribus, qui nobis obveniunt ab infidelibus; *pietatem*, h. e. rectam confessionem, quae remota est a laqueis haereticis;

v. 7) *philanthropiam*, h. e. misericordiam; *charitatem*, h. e. 30 erga quemvis hominem. Haec octo opera praestantia disposuit, ut eis devincat homo octo passiones, reprehensione dignas;

¹ IAC., II, 26. — ² Lege in sing. *ἡλοια*.

h. e. gulam, seu intemperantiam, et impudicitiam, et avaritiam, tristitiam, iram, odium, vanam gloriam, superbiam.

v. 9) *Caecus est, nil videns*; h. e. ille, in quo non inveniuntur fides, et virtus, et cetera, quae recitat, caecus est in scientia sua, et dominatur in eum error, ita ut non possit liberari a prioribus suis peccatis.

v. 13) *Iustum est, quamdiu sum in hoc tabernaculo*; h. e. in hoc corpore. Iustum est, dicit, ut quamdiu sit unita anima mea cum corpore meo, praeciperem vobis opera praestantia, quia proximus sum, ut solvar a tabernaculo *seu corpore meo, *sicut indicavit mihi Dominus meus* in visione seu revelatione. p. 149.

v. 17) *Cum enim accepit a Deo*; h. e. initium erat praedicationis, et ideo verbis humilibus utebantur apostoli de Christo, secundum illud ¹: « Infantium instar lac potum praebui vobis ». Et ideo dixit: « accepit ». Et praeterea, quia incarnatus est, dicitur « accepisse », non quatenus est Deus, sed quatenus homo factus est. Et narrat coram eis visionem, factam in monte Thabor, quando duxit Dominus noster tres discipulos et adscendit.

v. 19) *Etiam verbum propheticum*; h. e. docet prophetas esse veraces, et iustum esse ut accipiamus verba eorum, ut sicut lucerna illuminent mundum. *Donec dies illucescit*; h. e. Christus. Et stellam « luciferum » nominat scientiam Christi, quam optat oriri in cordibus fidelium.

25

[CAPUT II].

v. 1) Et manifestat eis falsos doctores, qui oriuntur ex eis, sicut olim pseudoprophetae erant.

v. 4) *Si enim Deus angelis, cum peccaverunt, non pepercit*; h. e. hic docet de casu daemonum, quod propter superbiam deiecit eos. *Sed catenis caliginis*; h. e. implicationibus et vinculis. *In tartarum*; h. e. in inferiora terrae proiecit eos; inferiora significant humiliationem eorum et ruinam eorum; docet rursus per illud remotionem eorum a luce divina.

v. 5) *Sed Noe octavum praedicatorem iustitiae servavit*; h. e. non numerat autem ab Adam Noe, sed dicit octo homi-

¹ I Cor., III, 2.

num esse praedicationem pietatis: Noe ipsius et uxoris eius et
 p. 150. trium filiorum eius et trium uxorū eorum. *Cyrillus enim in
 libro Glaphyrorum, hoc est sermonum iucundorum ¹, putat Noe
 esse undecimum ab Adam, quia undecima hora venit Do-
 minus noster ad nos. Secundum parabolam de vinea ², hora 5
 undecima, hoc est in fine temporum, venit Dominus noster ad
 nos. Adam, Abel, Seth, Enoš, Cainan, Mahaleel, Jared, Henokh,
 Methušalah, Lamech, Noe. Sciebat autem Cyrillus, in suc-
 cessione generationum et in evangelio, Noe decimum esse ab
 Adam, sed propter mysterium numeri undecim, dixit undecim 10
 fuisse patriarchas. Introduxit Abel propter suum finem.

v. 6) *In pulverem redigens*; h. e. fecit pulverem, hoc est
 cinerem urbes Sodom.

v. 10) *Praesertim vero eos, qui post carnem*; h. e. addu-
 xit in exemplum doctorum falsorum et avidorum et intempe- 15
 rantium, et currentium post cupiditates et delicias carnis, homi-
 nes ante diluvium, coevos Noe, et Sodomitas, quia propter
 lasciviam et luxuriam immersi sunt illi, et hi combusti. *Et do-*
minationem contemnunt: h. e. non confitentur unam domi-
 nationem, sed, sicut asseclae Valentini et Marcionis, bonam et 20
 malam. Et de his in epistolam Iudae scribemus ³. *Coram glo-*
riis non tremunt; h. e. coram Foedere antiquo et novo. Hoc
 etiam discat lector e loco, ubi dicitur in dicta epistula ⁴: « Etiam
 in vobis erunt falsi doctores, illi, qui introducent haeresim in-
 teritus », et usque ad finem similis est epistolae Iudae: in hac 25
 aut in illa additiones quaedam sunt, sed vis utriusque una est.

v. 15) *Errarunt et adhaeserunt viae Bileami illius Beor*:
 scilicet Bileami, filii Beor, qui in Kasur ⁵; h. e. sicut cucur-
 rit Bileam propter avaritiam suam, ut hariolaretur et vatici-
 naretur Balac, *et facta est ei in via vituperatrix asina eius, 30
 p. 151. ratione destituta: ita doctores falsi, supra memorati. Et dicit
 [17]: *Sunt fontes ⁶ absque aquis*; h. e. nomine doctores, qui
 expertes sunt doctrinae et pietatis, et, quod gravius est, docent
 incitationes cupiditatum carnalium.

¹ *Patr. Gr.*, LXIX, col. 51, dicit Cyrillus: « Noe decimus fuit ab Adam
 per Seth in generis serie »: sed col. 59: « Atqui Noe undecimus fuit ».
 — ² MATTH., XX. — ³ v. 8 (p. 129). — ⁴ Cf. vers. 18. — ⁵ *Num.*, XXII,
 5 habet syr. versio *hica9 hariolus*. — ⁶ Lege in plur. num.

v. 20) *Si enim cum fugissent iniquationem mundi*; h. e. abstinnerunt quidem se a concupiscentiis et luxuria, et facti sunt discipuli Christi; sed postea conversi sunt ad vomitum primum, facta sunt posteriora eorum peiora prioribus, sicut dictum est
5 in Proverbio ¹: « Canis, qui redit ad vomitum suum, et sus, quae se lavat in volutatione luti ».

[CAPUT III].

v. 4) *Ubi est promissio adventus eius?* h. e. dicit: Erunt in mundo viri irrisores qui dicent: Non erit finis; et nec erit
10 adventus Domini; et sic perseverabit creatio. Et dicit: Ecce, etiam in diebus diluvii caelum, sicut erat, mansit, et per aquas periit omnis caro.

v. 8) *Et unus dies Domino est sicut mille anni.* Docet: Ne abripiamini post narrationes malorum hominum; quia uni-
15 versa creatura renovabitur, et unus dies in futuro mundo erit sicut mille anni in hoc mundo. Et non retardabitur adventus Domini, sicut stulti autumant. Et gaudium unum quasi spatio unius diei superabit gaudia ² mille annorum huius mundi.

v. 9) *Sed longanimis*; h. e. quod [non] citius veniat, ratio est,
20 quia intendit et exspectat poenitentiam omnis carnis humanae.

v. 10) *Veniet dies Domini sicut fur nocte*; h. e. illud « fur in nocte », est per modum exempli: Quemadmodum fur quo tempore omnes homines dormiunt, venit ad furandum, sic *adventus Domini repentinus erit; et dum unusquisque im-
p. 152.
25 mersus cupiditatibus erit, orietur; nam ignorant finem, et in nocte orietur Christus, sicut dixit Lucas ³: « In illa nocte . . . ». *In quo caeli subito transibunt, elementa vero igne incensa dissolventur.* In codice syriaco, in epistula Iudae dicunt nonnulli scripta esse haec: « Iuda quidem dixit: Descendet iudex in terram et separabit bonos a malis, et assumet bonos in regnum, et mali relinquentur, et tempore, quo ele-
30 vabitur e terra, praecipiet igni, qui incendet elementa tria ⁴, et comburet ea ut ligna, et etiamsi qualitates eorum, hoc est virtutem eorum destruet ignis et subvertet suo effectum, tamen

¹ Prov., xxvi, 11. — ² Comp. Ps. lxxxix, 4. — ³ Luc., xvii, 34. —

⁴ Terram, aquam et aerem.

materiam eorum non destruet. Et etiam sol et luna igne dissolventur et erunt in eo, sed non evanescent ». Et haec dixerunt nonnulli interpretes, quasi e libro Iudae testimonium recitantes; at in eo non invenimus haec, sed tantum in fine huius epistolae secundae Petri. *Et terra, et opera quae in ea sunt,* 5 *calde exurentur*; h. e. ornamenta et aedificia et plantae, quae in ea sunt, omnia haec exurentur et resolventur in elementa, quibus constituta erant. Alii dicunt non fore ut elementa igne dissolvantur, sed quae ex elementis sunt constituta, in ea resolvenda, et ipsa elementa conterenda suisque fructibus 10 privanda, verbi gratia terram privandam esse germinibus et animalibus, aquas piscibus et reptilibus.

v. 12) *Exspectantes vos diem adventus Dei, in quo cum caeli igne probati solventur, et elementa incensa solventur*; h. e. doctores non concedunt fore ut elementa pereant, sed 15 stellas solum casuras et in sua elementa resolvendas esse. Elementa igitur stellis et eis quae condita sunt supra creationem* sensibilem assignat. Solem et lunam non transitura aliqui dicunt, sed alii dicunt solem et lunam dissolvenda, quia corpus Christi illuminabit omnia. Ignis, aquae, terra, aer renovabun- 20 tur, caeli autem superiores angelorum permanent in aeternum.

Methodius, episcopus Patarorum, dicit: « Caeli et terra et aer transibunt, quando igne renovabuntur ». Et forsitan dicet quis: Quomodo dictum est elementa ita igne comburenda esse, et Christus dixit ¹: « Caelum et terra transibunt », et doctores di- 25 cunt: Non transibunt? Et dicimus: Mos est Scripturae vocandi perditionem quae hic agentur, siquidem in melius et mutatione congruenti mutabuntur; sicut dicimus: Transit figura mundi, et non ipse mundus, et sicut nominat quidam perditionem statum puerorum, quando mutantur et fiunt viri, ergo in- 30 teritum et incendium renovationem vocant. Alii dicunt: Caelum et terra solventur et elementa non miscebuntur inter se, sed renovabuntur renovatione ineffabili.

v. 13) *Caelum enim novum et terram novam exspectamus secundum promissum eius*; h. e. in Isaia ² pollicitus est 35 hoc. Renovabit ergo caelum et terram, quod laetificabit caelum resurrectione nostra, et renovabit terram, quod liberabit

¹ MATTH., XXIV, 35. — ² IS., LXV, 17; LXVI, 22.

eam a scelere et contumelia; maledixit enim ei propter peccatores, in iustis autem benedicet ei. Rursum: Caelos novos; h. e. fidem in Christum. Et terram novam; h. e. cor bonum hominis, quod accipiet doctrinam religionis. Rursum: Caelos
5 novos; solem et stellas, quae adveniente Domino nostro in eo renovata sunt, et notum erit ea esse creaturas, nec adorabuntur a paganis. Et terram novam, quae liberabitur a sacrificiis daemonis. Rursum: Caelos novos; hoc est: foedus evangelicum. Terram novam: foedus *legis, quod terram et delicias corpo- p. 154
10 rales promittebat. *In quibus iustitia habitat*; h. e. in corde bono, seu terra nova, et in fide in Christum, quem vocat caelos, omnis iustitia, seu virtus habitat.

EXPLICIT SECUNDA PETRI APOSTOLI.

p. 155. *RURSUM, SCRIBIMUS EXPLICATIONEM EPISTULAE CATHOLICAE, HOC
EST UNIVERSALIS, IOHANNIS, FILII TONITRUS, QUAM FECIT
DIONYSIUS PEREGRINUS.

[CAPUT I].

v. 1) *Ille qui erat a principio*; h. e. a Patre quidem est Filius. 5
Syrus: « Annuntiamus vobis illum, qui erat a principio »; h. e.
verbum universale proposuit fidelibus, cum praedicaret de
Christo. *Quem audivimus*; h. e. a prophetis, qui de eo vati-
cinati sunt, et a Patre, qui testimonium dedit de eo in Ior-
dane et in monte Thabor. *Quem vidimus*; h. e. cum in sua 10
essentia invisibilis esset, manifestatus est in carne et apparuit
nobis. *Et manus nostrae palparerunt*; h. e. eum, qui est in
principio, dixit manifeste apparuisse. Concessit etiam ut a
Thoma palparetur, quando is eum vocavit: « Dominus meus et
Deus meus! »¹ Exploravit digito suo latus corporis et fissuram 15
clavorum. Confundantur inde phantastici et phantasiastae, qui
dicunt eum in apparentia tulisse corpus phantasticum et simu-
lacrum impalpabile. Et cum his pudore afficiantur Nestoriani
et Chalcedonenses, qui dividunt Christum in duas naturas. Iohan-
nes enim sicut de uno loquitur de eo. *Erat a principio* et 20
in novissimis temporibus, cum factum esset homo, palpatum est:
Verbum vitae; h. e. unigenitum Filium vocat Verbum vitae.

v. 2) *Et vita revelata est*; h. e. quia ille unicus (filius), qui
est vita sine initio et sine fine. erat apud Patrem suum, cum
creaturae eum videre « sicuti est » non valerent, sua beni- 25
gnitate voluit se nobis manifestare in carne nostra.

v. 3) *Communione habetis nobiscum*; h. e. partecipate
p. 156. *nobiscum, nempe credentes in Filium sicut in Patrem, quem-
admodum credidimus in eos.

v. 5) *Quia Deus lux est*; h. e. secundum illud²: « Ego sum 30
lux mundi ». *Et tenebrae in eo non sunt ullae*; h. e. tene-
brae variis rationibus dicuntur, prout etiam lux similiter. Et
de his locuti sumus in explicatione Matthaei. Hic vocat tene-

¹ Ioh., xx, 28. — ² Ioh., viii, 12.

bras peccatum, secundum illud ¹: « Qui facit peccatum in tenebris ambulat ».

v. 7) *Si autem in luce ambulamus*; h. e. praecepta et leges vocat « lucem », secundum illud ²: « Verbum tuum lucerna est
5 pedibus meis et lux est semitis meis ». Et dixit, si in legibus eius ambulamus, descendet ad nos et communicabit nobiscum, secundum illud ³: « Ego et Pater meus veniemus et apud eum mansionem faciemus ». *Et sanguis Iesu, Filii*; h. e. sicut munda-
10 dabat sanguine animalium sacerdos eos, qui erant immundi corpore, ita purificat sanguis Christi animam et corpus a peccatis.

v. 8) *Si autem dixerimus nos peccatum non habere*; h. e. secundum illud ⁴: « Quis dicet: Munda cor meum et liberabor a peccatis ».

v. 9) *Si vero confiteamur peccata nostra*; h. e. quid dicemus ad eos qui reiiciunt confessionem? Ecce enim Iohannes evangelista docet ut confiteamur peccata; et cum erat purus in moribus suis sicut sol, se adnumerat peccatoribus, et docet confessionem remittere peccata: et hodie miseri et inquinati turpitudinibus fugiunt ab ea, quasi non vellent ut remittantur delicta eorum.
20

v. 10) *Et verbum ipsius in nobis non est*; h. e. illud verbum, quod dixit ⁵: « Non veni vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam ».

[CAPUT II].

25 v. 1) *Advocatum habemus apud Patrem, Iesum*; h. e. **paracletus* propitiator explicatur. Et quemadmodum appellatur Spiritus « paracletus », ita et Filius. p. 157.

v. 2) *Et est reconciliatio pro*; h. e. obtulit se ipsum Patri suo oblationem, ut det nobis peccatoribus piaculum transgressionis nostrae.
30

v. 3) *Et in hoc scimus quod cognovimus eum, si mandata eius observamus*; h. e. scientia hic amorem indicat; quia qui amat aliquem custodit mandata eius, secundum illud ⁶: « Si diligitis me, mandata mea servate ».

¹ Cf. *Eccl.*, II, 14. — ² *Ps.* CXVIII, 105. — ³ *IOH.*, XIV, 23. — ⁴ *Prov.*, XX, 9. — ⁵ *MATTH.*, IX, 13; *MARC.*, II, 17. — ⁶ *IOH.*, XIV, 15.

v. 5) *Qui custodit sermonem eius*; h. e. eius praecepta.

v. 6) *Ut sicut ille ambulet*; h. e. ambulationem vocat hic operationem. Sicut egit Christus, qui amavit crucifixores, et non surrexit contra Iudaeos, ita et nos faciamus et humiliter in mundo ambulemus.

5

v. 7) *Non praeceptum novum scribo vobis*; h. e. ut diligatis alter alterum, *sed praeceptum vetus*; h. e. Mosis, secundum illud ¹: « Dilige Dominum Deum et proximum tuum sicut teipsum ».

v. 8) *Rursum, praeceptum novum scribo vobis*; h. e. nunc. 10
Quia tenebrae transierunt; h. e. tempora aberrationis et mutuae ultionis. *Et lux vera*, h. e. evangelii, pervenit, quod docet nos ²: « Si quis percutiet te in maxillam tuam, praebe ei etiam alteram ».

v. 9) *Ille qui dicit se esse in luce*, h. e. Christi.

15

v. 11) *In tenebris est*; h. e. in deceptione Calumniatoris. *Et in tenebris ambulat*; h. e. in operibus peccati. *Quia tenebrae occaecaverunt*; h. e. diabolus occaecavit oculum mentis eius, ne ambularet in semitis iustitiae.

v. 12) *Scribo vobis, filioli, quod remissa sunt*; h. e. filios 20
vocat eos, qui doctrinis isagogicis, primis novisque indigent, sicut puer lacte.

p. 158.

*v. 13) *Scribo vobis, patres*; h. e. patres eos vocat, qui medio modo habent disciplinam et doctrinam paternam: gradus medius.

25

v. 14) *Scribo vobis, adolescentes*; h. e. fortes, et hos qui vicerunt omnes passiones, vocat adolescentes, quia portarunt signum victoriae contra diabolum.

v. 15) *Nolite diligere mundum*; h. e. per mundum innuit res materiales et transeuntes. Nolite solliciti esse de corpore 30
et corporalibus, quemadmodum dixit Basilus: « Noli curare de carne peritura, curate de anima ». *Et non haec quae sunt in mundo*; h. e. divitias, cupiditates et ceteras passiones.

v. 16) *Quia, quidquid est in mundo*; h. e. in mundo sensibili et apud mundanos et amatores mundi invenitur. *Concupiscentia carnis*; h. e. innuit gulam. *Et concupiscentia oculorum*; h. e. innuit hoc avaritiam. *Et superbia mundi*; h. e.

35

¹ Deut., VI, 5; Lev., XIX, 18. — ² MATTH., V, 39.

docet de vana gloria. Hasce tres passiones genericas hic indicat, quia sub eis ceterae includuntur.

v. 17) *Et mundus praeterit et concupiscentia eius*; h. e. non quod ipsa mundi substantia peritura sit, innuit, sed forma
 5 eius seu eius rationes revolutionesque, et oblectamenta, quae in eo sunt. *Manet in aeternum*; h. e. qui custodit praecepta, manebit in aeternum in regno eius.

v. 18) *Pueri*; h. e. non propter scientiam vocat eos pueros, sed propter aetatem et etiam gradum, quia ipse est pater spiritalis et illi filii spirituales eius. *Et sicut audistis venturum*
 10 *Antichristum*; h. e. didicistis ex evangelio ¹: « Surgent pseudochristi ». Et nunc fuerunt antichristi, id est falsi christi: indicat Simonem et Cerinthum et operarios fallaces et canes, quos commemorat Paulus ².

15 *v. 19) *E nobis egressi sunt*; h. e. postquam facti sunt discipuli, et declinaverunt ad impietatem; et ideo dixit: *e nobis egressi sunt. Sed non sunt e nobis*; h. e. non docent sicut nos, sed sicut Satanas, ad quem declinaverunt. p. 159.

v. 20) *Etiam vos habetis unctionem* ab antiquo; h. e. donum Spiritus sancti, quod acceperant per baptismum, quia per hoc donum distinguebantur illo tempore doctores veri a falsis.

v. 22) *Qui negat Patrem, et Filium*; h. e. qui non dicit Christum esse Filium Patris, infidelis est, quia negat primo Patrem, et simul Filium; quia si non sit Filius, nec Pater: e
 25 categoria relationis patet.

v. 23) *Omnis qui negat Filium, nec Patrem* [habet]; h. e. uterque enim per utrumque, et unusquisque eorum in altero a nobis et a sanctis angelis cognoscitur. Nescit enim quis, quid sit Pater nisi Filium, qui est hypostatice genitus, mente sua
 30 concipiat: neque scit quid sit Filius, nisi intellexerit sapienter Patrem genuisse.

v. 24) *Quod audistis a principio*; h. e. ad suam evangelii praedicationem alludit.

v. 27) *Unctio illa quam accepistis ab eo, in vobis maneat*; h. e. in quo remanet apud nos gratia Spiritus? Dicimus:
 35 Cum seminamus et colimus opera cum dono quod accepimus.

v. 28) *Manete in eo*; h. e. per opera. *Ut cum revelatus fuerit*; h. e. in altero adventu, cum fiducia obviam ei procedamus.

¹ MATTH., XXIV, 24. — ² Phil., III, 2.

[CAPUT III].

v. 1) *Mundus non novit nos*; h. e. mali homines, secundum illud ¹: « *Propterea odit vos mundus », seu mali homines. p. 160.

v. 2) *Similes ei erimus*; h. e. per opera eum imitabimur, quantum possibile est creaturae imitari creatorem. *Et quia eum videbimus, sicut est*; h. e. non in sua divinitate eum esse visibilem dicit, sed in corpore, quod induit; quemadmodum apparuit eis in saeculo, et etiam quando adscendit in caelum. 5

v. 7) *Sicut et ipse iustus est*; h. e. Christus.

v. 8) *Ad hoc apparuit Filius Dei, ut dissolveret opera eius*; h. e. opera peccati, mala semina quae seminavit in hominibus diabolus. 10

v. 9) *Omnis qui natus est e Deo*; h. e. per baptismum. *Semen eius in illo manet*; h. e. donum quod accepit. Rursum, *omnis qui natus est e Deo*; h. e. non quod sit homo impassibilis natura sua, sed quod custodit seipsum, quod dictum est a Paulo ²: « Qui se existimat stantem, videat, ne cadat ». Re quidem vera, eum qui custodit seipsum, ea quae Spiritui sancto placent faciens, post baptismum sanctum peccare non posse dicit. 15

v. 11) *Mandatum quod audistis ab antiquo*; h. e. in Veteri Testamento, et etiam in Evangelio. 20

v. 12) *Ut Cain e malo erat*; h. e. non a malo fuisse dicit, sed cum declinaverit ad malitiam, eum quasi a (malo) esse dicit.

v. 14) *Translati sumus de morte ad vitam*; h. e. per baptismum et per opera eximus e mortalitate peccati ad vitam evangelicam. *Manet in morte*, h. e. peccati. 25

v. 15) *Homicida est*: sicut occidit Cain fratrem suum, sic et omnis qui odit socium suum, occisor est quasi voluntate.

v. 17) *Qui habet possessionem mundi*; h. e. qui possidet p. 161. *divitias, et claudit manum suam coram fratre suo paupere, expers est amoris Dei, qui nobis aequaliter tribuit bona et dona sua. Rursum: Qui possidet scientiam, et non ditat ea simplices, doctrina indigentes, quomodo amat Deum, qui dedit ei scientiam? Ut proiciat argentum, hoc est doctrinam, ad mensam, hoc est in aure audientium, tribuit ei disciplinam. 30 35

¹ Ioh., xv, 18. — ² I Cor., x, 12.

v. 18) *Ne diligamus verbis, neque lingua*; h. e. externe et coram alienis, dum sumus interne pleni odio, sed in veritate, e toto corde diligamus invicem.

v. 19) *Et ante eum suadebimus corda nostra*; hoc est: Et
5 antequam surgamus coram eo in iudicium, iustificemur; nam si coram conscientia nostra nobis videmur reprehensibiles, quanto magis coram Deo, qui omnia scit!

v. 21) *Si cor nostrum non reprehenderit nos*; h. e. si non
10 accusat nos cogitatio nostra, nec reprehendit nec arguit nos quod habeamus opera mala, *fiduciam habeamus ad Deum*.

v. 22) *Et quidquid petierimus e divinis, non denegabit nobis*.

v. 24) *Et in hoc scimus quod manet in nobis, et de Spiritu quem dedit nobis*; h. e. quemadmodum per actionem suam,
hic ¹ manifestatur in nobis operatione prodigiorum, ita et Fi-
15 lius, quem induimus in baptisate, manet et habitat.

[CAPUT IV].

v. 1) *Non omni spiritui credatis*; h. e. quia nomen spiritus nomen est commune, multis modis accipitur. Dicit et Satanam spiritum appellari, et docere multos mendacium.

2) v. 2) *Omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum venisse in carne in mundum*; h. e. per illud « in carne » confutat eos, qui dicunt eum in apparentia venisse et transiisse per virginem sicut aquam per canalem. Rursum: *Omnis spiritus*; h. e. si enim *non factus est homo nec adscendit in
p. 162.
25 carne ad Patrem, nec redibit e caelis homo sicut nos; h. e. in carne.

v. 4) *Quia maior est, qui in vobis est*; h. e. Spiritus sanctus maior est spiritu Calumniatore qui habitat in pseudopphetis.

30 v. 7) *Dilecti mei, diligamus nos invicem*; h. e. denuo incipit loqui de caritate, quia est vinculum virtutum, et Deus caritas appellatur. *E Deo natus est*; h. e. per opera, et eo quod diligit proximum suum.

v. 11) *Si ita dilexit nos Deus*; h. e. eo quod misit Filium
35 suum in mundum propter nos, ut remitteret peccatum nostrum.

¹ Lege: *h. e.*

v. 12) *Deum nemo vidit unquam*; h. e. in eius essentia naturali ne angeli quidem possunt eum videre.

v. 13) *Deus in nobis manet*; h. e. Deus habitat in nobis, quando diligimus nos invicem et eius amor perfectus apparet in nobis.

5

v. 18) *Timor non est in caritate*; h. e. in caritate, quae ad Deum. *Sed caritas perfecta eiicit foras*; h. e. qui perfecte diligit Deum, contemnit timorem iudiciorum et cruciatus vexationesque mundi.

v. 20) *Et fratrem suum odit*; h. e. syllogismo, seu conversione rationum utitur. Si fratrem tuum, qui adspicitur et cotidie tecum versatur, odio habes, Deum, qui non adspicitur et te sublimior est, quomodo diliges? Si vero fratrem tuum diliges, elevabitur amor tuus ad Deum, qui creavit et plasmavit fratrem tuum sicut et te; et si creaturam eius odio habes, etiam eum odio habes.

10

15

[CAPUT V].

v. 1) *Omnis qui diligit, a Deo natus est*; h. e. per opera dicitur homo renovari et nasci a Deo, sicut per baptismum. *Et omnis qui diligit illum qui genitus est*: h. e. in versione
p. 163. syriaca « genitorem », hoc est Deum, qui genuit nos *spiritualiter. *Diligit etiam eum, qui genitus est ex eo*; h. e. hominem, socium suum, qui etiam e Deo natus est, sicut ipse per baptismum et per opera.

20

v. 4) *Et omnis, qui natus est e Deo*; h. e. per aquam et Spiritum. *Vincit mundum*; h. e. diabolum vincit per fidem, quia credidit in Christum.

25

v. 6) *Hic est, qui venit per aquam et sanguinem et spiritum*; h. e. aqua significat corpus, quod assumpsit; et sanguis significat animam, et spiritus significat divinitatem.

30

v. 8) *Et haec tria unus sunt*; h. e. collectione seu unione. Et unus Deus incarnatus perficitur ex his. Cyrilli: « Spiritus et aqua et sanguis, et haec tria unius sunt; h. e. factum est corpus Verbum Deus, sanctificatum enim in spiritu, et purificatum in sanguine suo et purgatum in aquis mundis. Unus enim est
omni ratione Filius, cuius esse dicimus Spiritum et sanguinem et aquam ». Rursum, spiritus significat spiritum quem inflatus

35

est in Adam et in discipulos; et sanguis significat corpus; et aqua significat baptismum. Rursum, aqua et sanguis significant calicem qui miscetur ex aqua et vino, et significant sanguinem et aquam, quae fluxerunt e latere eius in cruce, et
 5 spiritus significat animam. Rursum, sanguis significat sanguinem martyrum, et aqua significat plantationem nostram primam in aquis ¹, significat mortalitatem; significat aquas quibus baptizatus est, et spiritus significat hunc qui descendit in illum in Iordane.

10 *Non in aqua solum* [6]; h. e. non in corpore, sed in corpore et anima venit in mundum Verbum Deus. *Et Spiritus est qui testimonium dedit* in Iordane, quando descendit in eum sicut columba. *Et tria sunt unus*: h. e. Christus, qui est ex anima et corpore et divinitate.

15 v. 9) *Et si testimonium hominum accipimus*; h. e. Iohannis, qui testimonium dedit de Christo. *Testimonium Dei maius est*; h. e. quod dixit ²: « Hic est Filius meus dilectus ».

*v. 16) *Si quis viderit fratrem suum facientem peccatum* p. 164.
quod non est ad mortem; h. e. peccatum quidem a morte remotum illud est, a quo fugit homo, quod non iterum committit, cuius causa eum paenitet et pro eo poenitentiam offert. *Peccatum vero mortale est*; h. e. quod constanter patrat, sicut adulterium, avaritia, superbia, et cetera; cum enim non desistit homo a committendo uno ex his peccatis, mortis (esse) di-
 20 citur, quia vivens mortuus est, et qui pro huiusmodi rogat veniam, damnandus est. Postquam enim poenitentia a peccatore non fuit oblata, quomodo postularetur pro eo condonatio?

25 v. 19) *E Deo nos sumus*; h. e. eo quod custodimus mandata eius. *Et mundus totus in malo positus est*; h. e. inclinatus est voluntarie ad malitiam. Hominem indicat, qui libere mala committit; hunc igitur mundum vocat.

30 v. 20) *A cultu idolorum custodite vos*, a passionibus pravis, quas vocat « idololatriam ».

EXPLICIT PRIMA.

¹ Hic fortasse quaedam exciderunt. — ² MATTH., III, 17.

RURSUM. EPISTULA SECUNDA IOHANNIS EVANGELISTAE,
FILII TONITRUS.

v. 1) *Presbyter*; h. e. seipsum innuit Iohannes, et seniore
se vocat propter praestantiam huius dominae, cui epistulam
scribit. (*Qui cognoverunt veritatem*; h. e. veritatem Christum 5
vocat, qui apud eos qui cum eo serviunt manet.

v. 4) *Quia inveni e filiis tuis, qui ambulant in veritate*;
h. e. in fide vera et in timore Dei.

Post haec adhortatur eam in epistula ad charitatem et elon-
gat eam a Simonianis, qui dicebant Dominum nostrum appa- 10
ruisse in phantasia, et non in veritate revelatum esse in carne.

p. 165. v. 11) *Et « ave » *ne dixeritis ei*; h. e. pax tibi! Admonet
per hoc ne pacem quidem dent deceptoribus.

EXPLICIT.

RURSUM, EXPLICATIO EPISTULAE TERTIAE IOHANNIS, 15
FILII TONITRUS.

v. 1) *Dilectum* vocat apostolus hunc Caium, propter eius vir-
tutem, et quia suscipiebat peregrinos, et quia servabat fidem
diligenter.

v. 9) *Diopates non recipit eum*; h. e. accusat hunc Diopa- 20
trem, qui erat caput ecclesiae, quia surrexit adversus eum et
non volebat sublevare peregrinos, et eos, qui volebant recipere
peregrinos, impediabat suo exemplo.

v. 11) *Noli imitari malum*; h. e. admonet Caium, ne imi-
taretur Diopatrem: *sed bonum*; h. e. Christum, qui dixit ¹: 25
« Hospes fui et recepistis me ».

EXPLICIT EPISTULA TERTIA IOHANNIS, FILII TONITRUS.

¹ MATTH., XXV, 35.

*RURSUM, EXPLICATIO EPISTULAE SEPTIMAE, QUAE EST IUDAE. p. 166.

Hic Iudas filius Iosephi est, et frater Iacobi, episcopi Hierosolymitani. — Argumentum huius epistulae ex sancto Severo:
« Extendit Iudas sermonem in hac epistula ad quosdam, qui do-
cent delicias corporis et phantasmata socordia dicuntque ea esse
5 pietatem; et dicunt rursum duo esse principia, bonum et ma-
lum, sicut docuerunt Valentus, et Manes et Marcion ».

v. 3) *Omnem curam impendo scribere vobis*; h. e. studium habeo, ut edoceam vos de viris lascivis.

10 v. 4) *Obtinuerunt ingressum*; h. e. invaserunt ecclesiam viri scelesti et lascivi. *Sicut Sodomam et Gomorrhham*, hoc est, sicut Sodomitae propter lasciviam exarserunt, simili modo isti nunc se oblectant cupiditatibus et reservantur ad tormentum.

v. 8) *Etiam hi, qui in somniis hallucinantur*, h. e. somniant, scilicet, isti saeculo student, et in phantasmate fugaci sicut in somno demerguntur. *Carnem quidem maculant*; h. e. mentem et carnem inquinant. Et somnia quae viderant, praedicabant; et eos qui habent mores lascivos huiusmodi designat Paulus, dum noctem et somnum profundum vocat conscientias
20 eorum; dixit enim ¹: « Nox praeteriit », postea « deponamus opera tenebrarum, non in cantilenis et ebrietatibus, non in cubilibus et lascivia »; et de huiusmodi hominibus dixit Iuda: Ita somniant et carnem maculant, et voluptates. *Maiestatem autem spernunt*; h. e. non confitentur sicut nos unam dominationem,
25 sed dicunt Deum Antiqui [Testamenti] malum esse et gaudere in sanguine, illum autem Novi, qui locutus est *in Evangelio, p. 167. alium esse, et hunc esse bonum. Et ambos esse increatos dicunt; et « unus est causa bonorum, et alter causa malorum ». Ex hac doctrina hauserunt Mane, et Bardaisan et alii. *Dignitates autem*
30 *blasphemant*; h. e. dignitates vocat doctrinas religionis. Rursum, vocat « dignitates » utrumque foedus, quia in dignitate et honore dicta et scripta sunt; id docet Paulus in epistula ad Corinthios ²: Opera enim [foederis] umbratilis et typici, quod per Mosem ingressum est cum gloria, offuscantur in ministerio

¹ Rom., XIII, 12-13. — ² Cf. II Cor., III.

spiritali gloria operum, quae evangelium suadet. Etiam in iis quae sequuntur, rursum vocat apostolus Foedera « dignitates », *in quas blasphemarunt impii*; h. e. eo quod Antiquum vituperaverunt et Novum magna ex parte corruerunt: nam ei aliquando addiderunt et aliquando resciderunt ab eo. et propterea 5 accusat eos Iuda tamquam non timentes prae magnitudine blasphemiae. Et pergit postea dicitque:

v. 9) *Michael autem archangelus cum diabolo disputabat*; h. e. Severus patriarcha illud sic explicat: Omnia quae corporaliter purgabat lex, mysterium purgationis animae figurabant, uti purgatio leprae corporalis: purgationem 10 animae a peccato. Similiter cum voluit Deus ostendere Israelitis bellum quod imminet animae post eius solutionem a corpore, disposuit ut afferatur prae oculis ipsorum sepultura Mosis, et per corporale symbolum [id] ostendatur: videlicet 15 « utpote contendebat diabolus adversus Michaellem angelum propter sepulturam Mosis »; et cum haec apparitio oculo corporali manifestaretur, radius lucis ibi apparuit et occultavit hanc sepulturam. ne sepulcrum Mosis nosceretur, et ideo

p. 168. *scriptum est ¹: « Nemo novit sepulturam eius omnino ». 20

Et non est ausus iudicium proferre contra blasphemiam; h. e. non imperiose expulit Michael Satanam, sed Deo tradidit iudicium dicens: *Increpet te Dominus!* h. e. per illa rursum oportet intelligere luctam magnam et pugnam occurrere animabus tempore finis, a daemonibus. Et ideo oportet nos curare de bonis operibus, ut adiuvemur ab angelis sanctis. 25 Interpretes alii dicunt: Corpus Mosis appellat Iuda ipsam legem; cum autem descenderet Moses de monte, ut daret legem populo, diabolus obsistebat ei, ut eum retardaret. Et litigabat cum Mose et dicebat: « Non est dignus populus hac lege ». 30 Et ideo venit Michael ante Mosen et expulit Calumniatorem dicens ei: *Increpet te Dominus!* Alii dicunt: Corpus Mosis vocat Iuda populum Hebraeorum; et cum exierunt ex Aegypto, restitit diabolus, quasi dixisset Mosi: Non est dignum corpus tuum, id est populus, ut liberetur a servitute. Et contra dia- 35 bolum stetit Michael et vituperavit eum dicens: *Increpet te Dominus!* Alii dicunt disceputationem diaboli cum Michaelle ta-

¹ Deut., xxxiv, 6.

lem fuisse: Volebat Michael sepelire Mosem, et Satanias impe-
diebat eum dicens: Non est dignus sepultura, quia caedes mul-
tas cecidit, et non credidit Domino suo, quod scaturirent aquae
e lapide. Michael vero non redarguit diabolum ob audaciam
5 eius, sed tradidit iudicium Deo et dixit: *Increpet te Domi-
nus!* Et statim aufugit Satanias et angelus sepelivit prophetam.
Alii dicunt: Diabolum incepit litigare cum Michaele [dicens]: p. 169.
« Quomodo, cum dixisset Deus Mosi: ‘ Tu introduces populum in
terram promissionis ’, *nunc interfecerit eum et non adimple-
10 vit promissionem suam? » Tunc Michael nihil respondit adver-
sus audaciam eius praeter hoc solum: *Increpet te Dominus!*
Et quare occultatum est sepulcrum prophetae? Et dicimus¹:
ne adorarent ossa eius quasi deum; populus enim adorabat
lapides et ligna aut ossa mortuorum.

15 v. 10) *Hi autem ea quae ignorant blasphemant*; h. e. amatores concupiscentiarum huius temporis et operarii dolosi e quibus procedunt Manichaei.

v. 11) *Vae ipsis, nam in via Cain abierunt*; h. e. sunt sicut iste invidiosi et occisores fratrum suorum. *Et in errore*
20 *Balaam*; h. e. qui docuit Balac lasciviam et fornicationem filiarum Madianitarum, qua devincerentur Hebraei; quod etiam factum est.

v. 12) *Hi sunt, qui in agapis vestris*; h. e. in donis et conviviiis; de illis dixit Paulus²: « Hi quorum deus venter
25 est, et sunt inimici crucis ». *Nubes absque aquis*; h. e. destituti doctrina vitae. *Arbores, quarum fructus defecerunt*; h. e. destituti virtutibus. *Quae bis mortuae sunt*; h. e. peccato.

v. 13) *Fluctus vehementes maris, declarantes ignominiam suam*; h. e. comparat eos cum perturbatis fluctibus maris,
30 quia e perturbatione mentis eorum et ira, malorum genitrice, apparet eorum nequitia. *Et stellae errantes*; h. e. assimilant eos stellis errantibus eo quod quoad nomen vocantur lumina, sed [revera] sunt tenebrae et in tenebras reservantur.

v. 14) *Vaticinatus est autem de iis septimus ab Adamo,*
35 *Henoch, dicens: « Ecce, venit Dominus »*; h. e. adducit hic demonstrationem e libro Henochi. Et si citius Athanasius dixit: Henoch librum non composuisse, tamen Mār Iacobus Edessenus

¹ Lege: ܡܝܚܐܢܐ. — ² Philip., III, 19, 18.

affirmat librum *Henochi esse, prout Iuda dixit. Vocat Henoch « septimum », quia Abel, qui non genuit filios et non tradidit semen, non computat: Adam, [Seth], Enoš, Cainan, Mehalael, Jared, Henoch. *Ecce venit Dominus in myriadibus Sanctorum*; h. e. haec e libro Henoch adduxit Iuda.

5

v. 16) *Et admirantes personas utilitatum gratia*; h. e. admirantur et celebrant iuxta faciem, inique.

v. 17-18) *Ab apostolis Domini nostri*; h. e. respicit Paulum qui dixit ¹: « In temporibus ultimis surgent viri loquentes perversa, irrisores, et cetera ».

10

v. 19) *Hi sunt, qui seipsos separant, animales, in quibus non est Spiritus*; h. e. loquitur sanctus Cyrillus in epistula *προσφωνητική*, seu commonitione ad Theodosium imperatorem, de hac demonstratione adversus diophysitas, his verbis ²: « Dicit enim unus apostolorum Domini nostri Iesu Christi: ' Dicebant vobis in fine temporum venturos ' in momento temporis ' animales, in quibus non est spiritus ' »; et postea dicit doctor: « Non ergo separemus nos ullo modo, ut dicamus duas naturas post unionem ». Animales vocat eos, quia sunt carnales et quod carnis est cogitant, iuxta illud ³: « Homo qui animalis est non accipit spiritalia ». *In quibus non est spiritus*; h. e. actiones spirituales; rursum: expertes gratiae Spiritus sancti.

15

20

v. 23) *Odio habentes vos tunicam maculatam, quae carnalis est*; h. e. impudicitiam et intemperantiam et nimiam crassitudinem carnis et incrementum corporis in voluptatibus.

25

EXPLICIT COMMENTARIUS EPISTULAE IUDAE,
QUI EST FRATER IACOBI APOSTOLI. AMEN.

¹ Cfr. *Act. Ap.*, xx, 30; *I Tim.*, iv, 1. — ² *Patr. Gr.*, LXXVI, col. 1167.
— ³ *I Cor.*, ii 14.

INDEX TOMI CI

IN APOCALYPSIM IOHANNIS.	pag.	1
IN ACTA APOSTOLORUM.	»	23
IN EPISTULAS CATHOLICAS:		
In epistulam Iacobi	»	88
In primam Petri	»	103
In secundam Petri	»	114
In primam Iohannis	»	120
In secundam Iohannis	»	128
In tertiam Iohannis	»	128
In epistulam Iudae.. . . .	»	129

בזהב ולא נהב אגז אגלמא למבדחמס :: הלא
 אכרזע דהנא נהא חלמס, דגהרפא : מ". לה
 מעלפא דזרמ מנאנא לשפא : אלא * לאלמא
 אגלמא להנא בה אכרז. בלמז כח מנא : מ". בה
 מלמ אהב זרמ לכהב האגמא זכא מנא מנא
 חל נפחא כנהא ומנא מנא נפחא. חלמס, זרמ
 הנא דחכא חכא. אגמא דגהרז מנא חלמא
 מנא ::

מנא אגמא אכרז. דפא דמנא מנא
 10 מנא למ מנא. חב נהא מנא מנא מנא
 חכא דמנא נהא למא : אגלמא מנא
 מנא מנא בה מנא למ : דא מנא מנא
 מנא אכרז : הלא גמא מנא למא נמנא.
 חלמא מנא בה אכרז מנא מנא : חכא
 לאגלמא בה אכרז לממס. בלמז כח מנא ::
 15 אגמא אכרז. דפא דמנא מנא למא
 חכא : חב נפחא מנא מנא. מנא אגלמא
 לממא מנא מנא דא אכרז לממא הלא גמא
 דא מנא מנא, חכא : דגהרז מנא חכא.
 20 לממא אגלמא מנא מנא חכא בה אכרז :
 בלמז כח מנא :: אכרז אגמא דהנא
 חכא מנא : מנא מנא. חכא מנא מנא
 דמנא לממא : מנא חכא למ. בה אכרז
 הלא גמא לממא. חכא דמנא מנא
 25 מנא. הלא אגז לממס חכא מנא.
 מנא דמ. לא אגז לאגלמא חכא חכא
 דמ : אלא אגלמא להנא לאלמא חכא : בלמז
 כח מנא. חכא גמא חכא מנא. מנא
 חכא לממא :: אגמא אכרז דא, דא
 30 אגלמא חכא מנא : דא מנא בה אכרז לממא
 לממא : דא חכא לממא * דממא

והט פאמא האלדא העבד: האלדא המורה:

* 6/4 v° * מ'נא ממורא כ' נאפא אהמס, האנא הנמס
 אפממאפא האמאלמ: חלל האלדא מורא
 הממא ממונא: מהמ למ ממורא חלל האמא
 5 אלדא לה אנטמ המלמ מממאמא הממא
 מממאמא מממא: האמא המלמ אמממא הממא.
 האמא והט והמלמ מממאמא הממא הממא.
 אממא האלדא אמממא מממא מממא:
 10 חלל מממאמא אמא לממא לממא: מ'."
 חללמא למ אמא למ האממא למ. חלל אממא
 מממא: ממא חללמא: מ'." חלל לממא אממא
 מממא מממא: אממא הממא מממא: ממא
 האמא המממא חלל מממאמא מממא: ממא
 15 בממאמא ממלמ מא מממאמא חללמא: מממא
 חללמא:
 אמ ממלמ מממאמא מממאמא: מ'." מממאמא
 מממא, האממא ממלמ חללמא מממא. מממאמא
 מממא וממא אממא מממא מממא: לממא
 20 מממא: מ'." לממא מממא מממא.
 מממא מממא מממא: מממא מממא לממא. חלל אממא
 האמא לממא מממא מממא מממא: מממא מממא
 מממא מממא מממא מממא מממא מממא.
 אממא מממא מממא מממא מממא מממא
 25 מממא מממא מממא מממא מממא מממא
 מממאמא. חלל אממא מממא מממא מממא
 למ מממאמא. מממא מממא מממא מממא:
 לממא מממא מממא: מ'." למ מממא מממא
 מממא. אממא מממא מממא מממא מממא
 30 אממא, מממא מממא: מממא מממא מממא

[illegible]

הנה קצת מהאזהרות והזהרות הנמשך כו
 5. רבקה ::

[illegible]

15 לא וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך". וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך".
וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך". וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך".
וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך". וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך".
וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך". וזהו הכתוב בפרשת: "וזהו לך".

¹ Peṣitta : මජ්ඣිමනිකාය.

לך מן כונן. אלה שלם כבשך לה אלה.
האלה פה בך עתה אלה כונן: מ".
כבשך:.

הכל דרך אלהים, מן רב: מ". וזה מנע:
הנה בך וזה אלהים רב כחך וכל: 5
שבת, וזה למה: מ". בך וזה מנע ונחל
כל נחל. הכל דרך אלהים, וזה מנע ונחל: 10
האלה נחל כבשך: בך אלה מנע: מ". כה
הכח: כה, וזה מנע למה:.

10 א' אלה מנע אלה ל: מ". כה, וזה * למה: 63 r°.

למה הכל: אלה ונחל למה: 15
למה לך אלה מנע: מ". כה, וזה מנע,
כח: אלה וכל מנע נחל: 20
אלה בך מנע: מ". בך אלה כה למה:
מנע מנע מנע מנע: 25
הכל לך אלה מנע: מ". כה, וזה מנע
אלה: אלה מנע למה: מ". כה, וזה
הכל מנע מנע למה: כה כל הלה
הנה וכל מנע וכל:.

20 הלה מנע מנע: מ". כה, וזה מנע מנע
מנע מנע מנע. הלה למה: 25
הלה מנע מנע מנע: למה הלה
מנע מנע מנע: אלה מנע מנע: 30
למה מנע מנע מנע למה: למה מנע:
מנע מנע מנע מנע: 35
למה מנע מנע: אלה למה: מ".

:: מ ::

כל בך מנע בך אלה מנע: מ". כה, וזה
מנע מנע מנע מנע: 30
כה מנע: 35
מנע מנע מנע למה: מ". למה מנע למה

חֲסִידָא : סְאֵנָה אֲנִימָה בְּךָ אֲנִימָה, חֲסִידָא : אֵלֵךְ בְּךָ
 נִסְכָּא דְאֵלֵךְ : מִן דְּהִנְיָא אֵלֵךְ לִי בְּחֵימָה
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ אֵלֵךְ דְּמִיבָא בְּחֵימָה : הִלָּא
 מִיִּזְדֵּה בְּךָ לְמִדְּתִיכָא דְּמִיִּזְדֵּה בְּךָ בְּחֵימָה : אֲנִימָה
 5 מִיִּזְדֵּה לְאֵלֵךְ דְּמִיבָא לִי בְּחֵימָה. מִיִּזְדֵּה דְּמִיִּזְדֵּה
 לְחִימָה אֲנִימָה לְחֵימָה בְּךָ אֲנִימָה אֲנִימָה כִּדְרָא
 דְּחֵימָה : אֵלֵךְ לִי לְחֵימָה :
 * לִי נִסְכָּא בְּחֵימָה אֵלֵךְ בְּחֵימָה : מִן. בְּחֵימָה

חֲסִידָא : אֵלֵךְ בְּךָ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה
 10 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ

חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ

חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ

חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ

⋮ ⋮ ⋮

חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ

חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ
 חֲסִידָא : אֵלֵךְ לִי חֵימָה : מִן. בְּחֵימָה : אֵלֵךְ

وَجِبَالُهَا ذَاتُ خَلَاةٍ مُّشَبَّهَةٌ
بِأَعْنَاقِ الْوُحُوشِ ۖ وَالْجِبَالُ
مَوَدَّبَاتٌ ۖ ذَاتُ آفَافٍ ۖ

וְהָיָה לְךָ מִנְחָה: מִן. כֵּן הִכִּיתָ מִלְחָמָה לְךָ.
 לְפָנֶיךָ וְהָיָה לְךָ מִלְחָמָה לְפָנֶיךָ: וְהָיָה
 מִנְחָה לְךָ: אֲבָרָה הָאֵלֶּה, מִן. לְךָ כֹּלֵלִים
 אֲבָרָה הָאֵלֶּה. אֵלֶּה כֹּלֵלִים הָאֵלֶּה: אֲבָרָה
 הָאֵלֶּה, מִנְחָה לְךָ. * 62 r°

אבנא דמס ודנא אנטומס, : מ". דנא ::
למא אולל, כוס דאלמא דנא חנמ, : מ".
סחנא דנא : ויל כנא דוד כנא 10
אלמא ::

כל נח הילנה נח אלמא: נ". כה חכמא: ורחם
 כח חכמא: נ". אמחכא חכמא. וחס כל נח הילנה
 נח אלמא: נ". לה חכמא חכמא חכמא, אנה
 15 לא חכמא: אלא חכמא חכמא נחמא. נ", חכמא
 חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא
 חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא
 חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא
 חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא חכמא

20 פאמיליא דאדאנאס יך מיט: מ". בלומפילד א
כאמילא ::

דסאן נח בעא אנהומט; מ". דלח נח בעא מוהא
אנח: אלח דבד אנטלל לוח בעאמא: אנט מוה דנח
[בעא] אנח דאנהומט; ::

הענין בך כחליל לנתיב: מ". כנה חכמה ודעה חכמה
 דמיון: נוסף בך חכמה ודעה חכמה לנתיב
 אשתך: חכמה כחליל: מ". הענין:

פה אנו אומרים, אברהם המלך האמת;
 מלך כל העולם: מלך אמת, אמת, אמת.
 רבך רבנו ::

מִן הַכֹּהֵן לְמַעַן יִשְׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי כֹהֵן יִשְׂרָאֵל יִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

חַם יַעֲקֹב: מִן. הַיָּדִים הַאֲדֻמִּים הַקִּיָּלִים
 לִזְמַנָּה. חֲלֵלָה, *אֲבִי הַחַם יַעֲקֹב: אֵלָּא לֵא.
 אֲדֻמִּים חַם: מִן. הֵלֶּה אֲבֹהִי חֲלָפִי: אֵלָּא אֲנִי
 מִלֵּל הַלֵּלִים הַקִּיָּלִים:

5 אִם אֲדֻמִּים מִשְׁמֹחִים אֲדֻ לְחַם חַם מִיָּד: מִן.
 מִמְּכֹחֵי הַזֶּמֶן הַמִּדְּמָה מִן, וּמִבֵּלֶה בֵּן חֲבֵרָה.
 הַמִּדְּמָה מִמְּכֹחֵי זֶמֶן מִיָּד מִיָּד וְכֵן לִחְלָפִי
 יִזְכָּר חַם הַלֵּל:

מִן הַיָּדִים כֹּכָבִים חֲבִירָה: מִן. אֲדֻ הֵלֶּה אֲנִי
 10 הַמִּשְׁמֹחִים כִּי הֵלֶּה אֲבֹהִים, חֲבִירָה אֲדֻמִּים.
 הַיָּדִים לְמִדְּמָה כֹּכָבִים מִמְּכֹחֵי חֲבִירָה. מִלֵּל הֵלֶּה
 כִּי לֵלֵךְ: אֲדֻ אֲדֻ. חַם מִלֵּלֵי הַלֵּל חֲבִירָה
 אֲדֻמִּים מִיָּד:

חֵלֶל הַיָּדִים חֲבִירָה אֲדֻ אֲדֻ אֲדֻ לֵלֵךְ: מִן.
 15 הַיָּדִים לֵלֵךְ בֵּן חֲבִירָה: חֵלֶל עַד מִשְׁמֹחִים
 כֹּכָבִים: חַם חֲבִירָה מִלֵּלֵי חֲבִירָה. לֵא
 לֵלֵךְ אֲדֻ הַיָּדִים אֲדֻמִּים, אֲדֻ: אֲדֻמִּים הַלֵּלִים
 הַמִּשְׁמֹחִים, מִמְּכֹחֵי לֵלֵךְ לֵא מִבֵּלֶה מִיָּד. אֵלָּא
 אֲדֻ הַיָּדִים אֲדֻמִּים, כִּי חֲבִירָה לֵלֵךְ: אֲדֻמִּים הֵלֶּה
 20 מִלֵּלֵי מִמְּכֹחֵי הַלֵּלִים אֲדֻ:

מִן חֵלֶל הַמִּשְׁמֹחִים חַם חֲבִירָה: מִן. חֵלֶל חֲבִירָה
 הַקִּיָּלִים הֵלֶּה יִזְכָּר:

מִשְׁמֹחִים מִן, הַמִּשְׁמֹחִים חֵלֶל חֲבִירָה: מִן.
 חֵלֶל חֲבִירָה לֵלֵךְ מִמְּכֹחֵי הַזֶּמֶן. הַיָּדִים
 25 חֵלֶל חֲבִירָה מִלֵּלֵי חֲבִירָה חַם מִמְּכֹחֵי
 הַמִּלֵּל:

מִן חֵלֶל: מִן. חֵלֶל חֲבִירָה: אֲדֻ חֲבִירָה הַלֵּלִים:
 מִן. חֲבִירָה אֲדֻמִּים חֲבִירָה אֲדֻמִּים
 לְחִירָה:

✧

חֵלֶל לֵא בֵּדֵל: מִן. חֵלֶל חֲבִירָה. אֲדֻ מִן,

פּוֹלֵבֶלֶךְ : מַעֲשֵׂיךָ מַחֲפָצִים . אֵיךְ וְכֵן הָאֱלֹהִים ,
וְכֵן פּוֹלֵבֶלֶךְ : מַחֲפָצִים כֵּן .

הָאֱלֹהִים , מַעֲשֵׂיךָ רַחֲמֶיךָ : מִן . פֶּתַח לִפְנֵי לִבְכֹּת ,
מַחֲפָצִים . אֵיךְ רַחֲמֶיךָ לִפְנֵיךָ הָאֱלֹהִים מַעֲשֵׂי
5 הַחֲבִירֹתֶיךָ .

הַחֲבִירֹתֶיךָ נֶחֱמָה הַחֲבִירֹתֶיךָ . אֵל פֶּתַח לִבְכֹּת , נִפְתָּח : מִן .
הַחֲבִירֹתֶיךָ מִזֶּכֶר לִמְעַל מַחֲפָצִים . רַחֲמֶיךָ הַחֲבִירֹתֶיךָ
לֹא : נִפְתָּח לִפְנֵיךָ מַעֲשֵׂיךָ . אֵיךְ מִן , רַחֲמֶיךָ הַחֲבִירֹתֶיךָ
אֵלֶיךָ לֹא פֶתַח לִבְכֹּת .

10 מִן הַחֲבִירֹתֶיךָ הַחֲבִירֹתֶיךָ : מִן . פֶּתַח לִבְכֹּת : הָאֱלֹהִים .
רַחֲמֶיךָ מִן : מִן . מַחֲפָצִים מִזֶּכֶר מִזֶּכֶר לִמְעַל מַחֲפָצִים .
הָאֱלֹהִים הַחֲבִירֹתֶיךָ מַעֲשֵׂיךָ , רַחֲמֶיךָ לִמְעַל מַחֲפָצִים : הָאֱלֹהִים
בְּכָל לִמְעַל מַחֲפָצִים : מַחֲפָצִים אֵל מַעֲשֵׂיךָ מַעֲשֵׂיךָ :
הַחֲבִירֹתֶיךָ כֹּלֵל מִזֶּכֶר .

15 לֹא פֶתַח לִבְכֹּת מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מִן ,
הַחֲבִירֹתֶיךָ לִמְעַל מַחֲפָצִים : אֵל פֶּתַח לִבְכֹּת מַחֲפָצִים : מִן .
הַחֲבִירֹתֶיךָ . אֵיךְ מִן , הַחֲבִירֹתֶיךָ לִמְעַל מַחֲפָצִים : מִן .
אֵיךְ מַעֲשֵׂיךָ :

הַחֲבִירֹתֶיךָ מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים :
20 מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . וְכֵן הַחֲבִירֹתֶיךָ :
הַחֲבִירֹתֶיךָ מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים : מִן .
הַחֲבִירֹתֶיךָ מַחֲפָצִים : מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .
פֶּתַח לִבְכֹּת מַחֲפָצִים : מִן .

מִן הַחֲבִירֹתֶיךָ מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים :

25 מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .
מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .
מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .
הָאֱלֹהִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .

* 61 F.

הָאֱלֹהִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .
30 לִמְעַל מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .
מַחֲפָצִים . מַחֲפָצִים מַחֲפָצִים : מִן .

חַמֵּךְ הַיָּלֵךְ: כֹּה, הִתְמַנְנִיךָ כְּבֹרָא אֲבִיךָ
הַכֹּהֵנָה. אֲבִיךָ הָיָה מִנְּךָ כֹּהֵן: ∴

[illegible]

5 "מ. כדען דאס האט זיך אריבער געקוקט. אדער
 דאס האט זיך אריבער געקוקט. אדער
 דאס האט זיך אריבער געקוקט. אדער
 דאס האט זיך אריבער געקוקט. אדער
 דאס האט זיך אריבער געקוקט. אדער

כאשר נחמד כימאס מחלום: "לפנינו נחמד"

¹⁰ Kimau Ki, Kapi, m, ixi, m, xulu, lili
Kimau m, liliti, kakia ka kusuma,

[illegible]

דאס האט זיך אומגעקערט: מ'האט אסאך געזען: מ'האט

היגאב טרא: ז". אטא דברא דנאמא דברא

15 קח חמץ ללילה ויפחתם מן החמץ : כח

המלך המשיח יבנה לנו בית המקדש הזה ונאכל בשר זבח שלום.

אברהם אבינו ודוד המלך לך. "אברהם אבינו, דוד המלך לך."

המטה נאמר: הוצא את לבו: ממנו את כל

∴ कम्प

אנחנו מברכים בספרים הלך: ח". נחא נאמר להם 20

מכתבם להנהיגה. מאן ליה נאמא כחלילא

* * 60 v. אלא הנראה כמחלק: חבד החא ממשא בריכות,

אני קצת מרגיש טוב יותר : אלו

הרב הרמב"ם אברהם בן יצחק. המדבר הדין והפסוק

בשנת ה'תשס"ה: אברהם בן דוד ונחמה

∴ ကတိကဝါဒ

[illegible]

האנכי ולא אלהי האמון להימקא. אלא לשתא

∴ $K_{\text{HAc}} = 1.8 \times 10^{-5}$

30 ✧ ≡ ✧

የቅዱስ ስፍራ ስም ፡ ጳውሎስ ፡ ክርስቶስ ፡ ስም ፡

הנבחרים : האלו הם המבצעים
המחשבה : המבצעים והמבצעים : "כל
אם הם אלו המבצעים : המבצעים והמבצעים
הלו הם המבצעים : המבצעים והמבצעים
המבצעים :

5

אלה הם המבצעים והמבצעים :

מוֹלֵלִים לִּי בְּהַכָּה הַלֵּלִים אֲחֵיהֶם הַלֵּל
 58 r°. הַמִּנְתִּים. הַגִּבּוֹרִים נִשְׁבַּח לַיהוָה בְּיָמָיו * אֲדָם. אֵל
 מִלֵּךְ הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים אֲדָם מִלֵּךְ לַיהוָה.
 אֵל מִלֵּךְ הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים אֲדָם מִלֵּךְ לַיהוָה.
 5 כְּעֵלֶם וְכֵן אֲדָם מִלֵּךְ לַיהוָה. אֲדָם. מִלֵּךְ.
 מִלֵּךְ. אֲדָם. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ.
 מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ. מִלֵּךְ.
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד
 אֲדָם, בְּיָמָיו. אֵל מִלֵּךְ לַיהוָה הַגִּבּוֹרִים
 10 אֲדָם הַגִּבּוֹרִים אֲדָם הַגִּבּוֹרִים אֲדָם לַיהוָה
 מִלֵּךְ מִלֵּךְ.
 הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ. חֲבֵרָה אֲדָם הַגִּבּוֹרִים אֲדָם מִלֵּךְ
 לַיהוָה הַגִּבּוֹרִים.
 הַגִּבּוֹרִים הַגִּבּוֹרִים הַגִּבּוֹרִים הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 15 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 20 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 25 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 30 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה
 הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים הַכְּבוֹד הַגִּבּוֹרִים. מִלֵּךְ, לַיהוָה

מגידא. כדבריהם. וזכור אלוקים. דבד מלך
כלענדין לאלהים. אלה, דערמון נח תלפילא
דכסוד ::

[illegible]

נִבְחָא. מ". נִבְחָא דַּעַר אֲלֵמָא: חֲדָה לְהַתְחָא
 סְחֻרָא בְּ כִתְחָא: מַעֲמַמְחָא: מ". דַּעַר
 כֹּחֲדִיחָא דַּמַּעֲמַחָא דַּמְכֻלָּא: מַעֲמַמְחָא: מ".
 דַּמַּעֲמַחָא לַמַּעֲמַחָא כִּתְחָא דַּאֲלֵמָא חֲלֵמָא בְּ לֵא
 מַעֲמַחָא: מַעֲמַחָא דַּמְכֻלָּא. מ". אֲחִידִיחָא וְחִידִיחָא
 דַּמַּעֲמַחָא בְּ פִתְחָא מַעֲמַחָא:

"מִן: כֹּהֵן :: אֲהַרֹן וְכָל בָּנָיו
: וְכָל בְּנֵי לֵוִי לְעֹלָם כֹּהֲנִים
20: כֹּהֲנִים וְכָל בָּנֵי כֹהֵן
: אֲהַרֹן וְכָל בָּנָיו
: אֲהַרֹן וְכָל בָּנָיו
: אֲהַרֹן וְכָל בָּנָיו
: אֲהַרֹן וְכָל בָּנָיו

[illegible]

בה ובהוהא נקאמ אהוהא מה לה נעלה: "ח.
אשהוהא, לה רבה מליל נש אהוהא לאלה: נעלה
נעלהוהא. אהוהא, מהוהא אהוהא נעלה אהוהא,
בהוהא לאלה: ::

5 גאלהא כאלהוהא אהוהא רבהוהא רבהוהא: "ח.
אנעם אהוהא רבהוהא אהוהא אהוהא מוהא לאלהוהא.
נעלהוהא מוהא לה מוהא אהוהא, נעלהוהא מוהא
אלהוהא לאלהוהא. נש רבה אהוהא רבהוהא
בהוהא מוהא לאלהוהא רבהוהא מוהא, נעלהוהא
10 רבהוהא לאלהוהא: נש רבהוהא רבהוהא אהוהא,
נעלהוהא: רבהוהא מוהא. נעלהוהא מוהא לאלהוהא
רבהוהא רבהוהא אהוהא לאלה: מוהא כאלהוהא
אהוהא רבהוהא רבהוהא לאלהוהא: ::

אלהוהא אהוהא רבהוהא מוהא. אהוהא: ::

15 אהוהא אהוהא רבהוהא רבהוהא רבהוהא
רבהוהא אהוהא: רבהוהא אהוהא: ::
אהוהא רבהוהא רבהוהא: לה אהוהא לאלה
אהוהא רבהוהא רבהוהא אהוהא אהוהא.
נעלהוהא, לה אהוהא: אהוהא אהוהא רבהוהא
20 מוהא אהוהא: מהוהא אהוהא אהוהא רבהוהא
מוהא. רבהוהא רבהוהא אהוהא: מוהא
אהוהא: ::

אהוהא * רבהוהא. "ח. מהוהא מוהא מוהא.
רבהוהא: רבהוהא מוהא מוהא: לאלה
25 רבהוהא אהוהא אהוהא אהוהא. "ח. אהוהא
אהוהא אהוהא רבהוהא: מוהא אהוהא
רבהוהא אהוהא: ::
רבהוהא מוהא מוהא לה אהוהא. "ח. רבהוהא

וְהָיָה בְּהַיְתָא הַמִּתְלָא הַזֶּה כִּי יִבְרָא. אִלָּא כַּפְּסָה
 לְכָא כַּמְּסָמָא לְמַדָּא מַלְא.
 הָא אִי אִי מִן הַמִּתְלָא מִיָּד הַמִּלְיָא. מִן.
 הַמִּתְלָא. וְהָיָה דְּכָא מִיָּד הַמִּתְלָא הַמִּלְיָא, מִן.
 אִי הַמִּתְלָא לְמַדָּא הַמִּתְלָא הַמִּלְיָא. הַמִּלְיָא
 חֲבֵרָה מִיָּד: מִיָּד אִי מִן. אִי הַמִּתְלָא
 מִיָּד מִיָּד. מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד: מִיָּד
 חֲבֵרָה מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד.
 אִי מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. מִן. מִיָּד מִן
 הַמִּתְלָא, מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. מִיָּד. מִיָּד
 לְכָא. מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִן מִיָּד: הַמִּתְלָא לְ מִיָּד מִיָּד מִן
 מִיָּד.
 אִי מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. מִן. אִי לְ מִיָּד
 * 56 v. * אִי מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד: מִן מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד. אִי מִיָּד. אִי מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד לְכָא: אִי מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד. מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד לְכָא.
 מִיָּד מִיָּד: מִן. מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד, מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד.
 אִי מִיָּד מִיָּד. מִן: מִיָּד. מִיָּד מִיָּד מִיָּד:
 מִן. אִי מִיָּד: מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. אִי
 מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד: מִיָּד מִיָּד. מִן. לְ
 מִיָּד מִיָּד: מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד, מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד: מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד.
 מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד. מִיָּד מִיָּד מִיָּד
 מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד מִיָּד.

¹ Cod. Lond. : הַמִּתְלָא.

ከታች ይጻፉ ፡-
 ፡፡

ל' וְהַדְרִיחַ כְּבִישׁוֹ וְדָבָר. מ". ל'
וְהַדְרִיחַ כְּבִישׁוֹ וְדָבָר. מ". ל'
וְהַדְרִיחַ כְּבִישׁוֹ וְדָבָר. מ". ל'
וְהַדְרִיחַ כְּבִישׁוֹ וְדָבָר. מ". ל'

הא דאמרינן אהיה. מ". אפי' מ', דאיהיה
איהיה, דאמרינן איה. וזוהי איה דאיהיה
* איהיה דאיהיה.

כִּי־לֹא־אָרְץ־עַבְדִּי־כִנְיָהָֽלֵךְ־עִם־מַלְאָכָאֵלֶיךָ׃ אֲלֵךְ־
אִתְּךָ־בְּמִשְׁפָּחָךְ׃ וְלֹא־לְדַמְעָה־הִנֵּי־אֲנִי־לֶךְ־
מִן־הַיַּם־מִמַּגְדָּלָהָֽלֵךְ־בְּרַגְלִי׃ הִלֵּךְ־עַל־
מַחְצֵי־מַיִם׃

15 וְכֵן מִן הַנֶּחֱדָה הָיָה כִּי כִלְמָה הָאֵלֶּמָּה. "וְ"
 אֵל זֶהוּ הָאֵל הַמִּדְבָּר הַדִּבְרִימָה הָיָה לְהַגִּיד
 זֶהוּ:

[illegible]

• • • • •

[illegible]

[illegible]

[illegible]

15 מִכָּאן אֶפְסָה אֶתְּךָ נֶאֱמָר. מִן: וְעַד לְמָחָר הַיּוֹם
 לְבָרְכֶם. וְכֵן מְבַרְכִים הַלְלוֹת. לְבָרְכֶם מִכָּאן
 מְבַרְכֶם מִכָּאן לְהַלְלוֹת הַיּוֹם. וְכֵן מְבַרְכִים מִכָּאן
 וְכֵן מְבַרְכִים מִכָּאן מְבַרְכֶם בְּיָמֵי חַיֵּיכֶם:
 וְכֵן מְבַרְכִים מִכָּאן הַיּוֹם הַזֶּה מִכָּאן מִכָּאן.
 20 וְכֵן מְבַרְכִים מִכָּאן הַיּוֹם הַזֶּה מִכָּאן מִכָּאן
 מְבַרְכֶם מִכָּאן לְבָרְכֶם מִכָּאן לְבָרְכֶם. וְכֵן
 מִכָּאן מִכָּאן לְבָרְכֶם. וְכֵן מְבַרְכִים מִכָּאן
 מְבַרְכֶם מִכָּאן אֶתְּכֶם מְבַרְכֶם. בְּיָמֵי חַיֵּיכֶם
 אֶתְּכֶם בְּיָמֵי חַיֵּיכֶם. וְכֵן מְבַרְכִים מִכָּאן
 25 מְבַרְכֶם מִכָּאן מְבַרְכֶם מִכָּאן מְבַרְכֶם מִכָּאן
 מְבַרְכֶם מִכָּאן מְבַרְכֶם מִכָּאן מְבַרְכֶם מִכָּאן

לְבִיָּא כִּם כִּדְמִיָּא: מ". כִּיזִי נִקָּא מִפִּי הֶחָד
 יֵלֵךְ לְבִיָּא. וְכִימִיָּא נִקָּא מִפִּי לִיעֲמִיָּא.
 כִּיזִי וְכִימִיָּא נִקָּא מִפִּי. וְכִימִיָּא נִקָּא
 מִפִּי כִּי לְבִיָּא וְכִימִיָּא. מִפִּי אֶפֶס אִימִיָּא. 30
 וְכִימִיָּא נִקָּא מִפִּי אִימִיָּא וְכִימִיָּא: מִפִּי

בִּי אֱלֹהִים שְׁמֹכָל עַד הַעַד. אֲנִי מְ, הַמִּי
לִי יָדָא לְמַבְל דְּמַע. בִּי מִיָּא: לְמַעֲבָא
מִיָּא מִיָּא: דְּכִיָּא דְּכִיָּא לְמַעֲבָא מִיָּא
הַמִּיָּא:.

5 אֲנִי דְּמַבְלִי חֲלִיָּא אֲנִי דְּכִיָּא חֲבִי, מִיָּא.
מְ. מִיָּא לִי דְּמַבְלִי חֲלִיָּא מִיָּא: בִּי
נִיָּא לְמַבְלִי מִיָּא לְמַעֲבָא דְּכִיָּא
לְמַע. דְּמַעֲבָא לְמַעֲבָא דְּמַעֲבָא:
מְ. דְּמַעֲבָא. כִּי דְּמַעֲבָא. מִיָּא מִיָּא דְּכִיָּא
10 מִיָּא:.

אֲנִי חֲבִי לְמַבְלִי חֲלִיָּא אֲנִי: מְ. מִיָּא
מִיָּא דְּכִיָּא מִיָּא: לְמַבְלִי אֲנִי: מְ.
מִיָּא דְּכִיָּא מִיָּא לְמַבְלִי מִיָּא:
לְמַבְלִי: מְ. לְמַבְלִי. מִיָּא דְּכִיָּא מִיָּא
15 דְּכִיָּא לְמַבְלִי. מִיָּא לְמַבְלִי:
מִיָּא מִיָּא: מְ. בִּי מִיָּא מִיָּא
מִיָּא מִיָּא: מִיָּא מִיָּא: מִיָּא מִיָּא
מִיָּא:

הַמִּיָּא מִיָּא דְּכִיָּא לְמַבְלִי מִיָּא
מִיָּא מִיָּא: מְ. אֲנִי מִיָּא דְּכִיָּא מִיָּא
מִיָּא לְמַבְלִי: מִיָּא. הַמִּיָּא מִיָּא מִיָּא
מִיָּא מִיָּא מִיָּא דְּכִיָּא: מִיָּא לְמַבְלִי
מִיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא:

הַמִּיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא
20 מִיָּא מִיָּא לְמַבְלִי: מְ. אֲנִי מִיָּא דְּכִיָּא מִיָּא
מִיָּא לְמַבְלִי: מִיָּא. הַמִּיָּא מִיָּא מִיָּא
מִיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא דְּכִיָּא: מִיָּא לְמַבְלִי
מִיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא:

הַמִּיָּא מִיָּא: מְ. מִיָּא דְּכִיָּא מִיָּא מִיָּא
מִיָּא לְמַבְלִי מִיָּא מִיָּא. מִיָּא מִיָּא מִיָּא:
25 מְ, דְּכִיָּא מִיָּא. לְמַבְלִי מִיָּא:

הַמִּיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא לְמַבְלִי. הַמִּיָּא
מִיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא: מְ, לִי מִיָּא
מִיָּא מִיָּא: מְ. אֲנִי מִיָּא מִיָּא מִיָּא
מִיָּא: מִיָּא לְמַבְלִי מִיָּא מִיָּא: מִיָּא לְמַבְלִי
30 מִיָּא מִיָּא מִיָּא מִיָּא:

הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ בָּאָה. אֵיךְ מָאָר הַפִּיּוּר הַמַּעֲשֵׂה
כְּמִיּוֹן. בִּדְ הַיָּם בְּיָדָהּ הַבְּרִיּוֹת הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה
הַמַּעֲשֵׂה. הַמַּעֲשֵׂה מִיּוֹן הַמַּעֲשֵׂה: הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
הַמַּעֲשֵׂה. אֵיךְ מִי, הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. כְּמִיּוֹן
וְכֵן בִּדְ אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה מִיּוֹן הַמַּעֲשֵׂה: כְּ
5 הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ בָּאָה.
כֵּן מִיּוֹן הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. מִי
הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
אֵיךְ: אֵיךְ, בָּאָה:

10 אֵיךְ אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ: מִי. הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
אֵיךְ בִּדְ הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ לְהַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
הַמַּעֲשֵׂה. כֵּן הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ: כְּמִיּוֹן.
הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה, כְּמִיּוֹן,
כְּמִיּוֹן. הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
15 הַמַּעֲשֵׂה לְכָל. כֵּן הַמַּעֲשֵׂה מִי אֵיךְ, כֵּן
אֵיךְ בָּאָה הַמַּעֲשֵׂה. אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה כֵּן
לְכָל הַמַּעֲשֵׂה:

הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה. הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
כֵּן הַמַּעֲשֵׂה. מִי הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה: אֵיךְ
20 הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה:

הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. מִי: אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה
הַמַּעֲשֵׂה:

אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה: מִי. לֵאמֹר כֵּן הַמַּעֲשֵׂה
הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה: אֵיךְ כֵּן הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
25 הַמַּעֲשֵׂה:

לֵאמֹר הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. מִי: כֵּן הַמַּעֲשֵׂה
אֵיךְ:

הַמַּעֲשֵׂה, כֵּן אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה
הַמַּעֲשֵׂה. מִי: אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה
30 הַמַּעֲשֵׂה. הַמַּעֲשֵׂה, כֵּן אֵיךְ הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה
כֵּן הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה. מִי הַמַּעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה:

האזא אסבג לבית. מלל לזי האזא אסבג
 הנפגד הנפגדא רבבא: אכזי האזא אסבג.
 אכזי לזי מן העלף אזא האסבג נפגד העלף
 אזא הנפגד אסבג. מן כז, הנפגד אזא
 5 מלל אכזי הנפגד מן כז מלל מלל: הנפגד לז
 העלף מלל מלל מלל כז, מן האזא מלל, אזא
 לזאזא אסבג.

בז מלל אסבג נפגד. מ". נזא מלל
 הנפגד לז מלל. לז מלל מלל אכזי. הנפגד
 10 הנפגד לזאזא מלל מלל. הנפגד נפגד
 הנפגד לזאזא מן מלל לז מלל מלל.
 מלל הנפגד אכזי מלל מלל מלל לזאזא.
 מן האזא מלל מלל מלל מלל. הנפגד
 מלל מלל אסבג.

15 מלל לז מלל אכזי מלל מלל: מ". * לז.
 מלל מלל מן מלל מלל מלל: מלל מלל
 מן אכזי מלל מלל. מלל מלל מלל מלל.
 מלל מלל מן מלל מלל מלל מלל מלל
 האזא לזאזא: לז מלל מלל.

⋮ כ ⋮

20 בז מלל אסבג מלל מלל מלל: מ".
 מלל בז אכזי: מלל לז מלל מלל מלל
 לזאזא מלל מלל: מלל מלל מלל מלל
 מלל מלל מלל מלל מלל מלל מלל.
 25 מלל מלל מלל מלל לזאזא מלל מלל
 לזאזא מלל מלל מלל מלל מלל מלל.
 מלל מלל מלל מלל מלל מלל מלל:
 מלל מלל מלל מלל מלל. מלל מלל מלל
 30 מלל: מלל מלל מלל מלל מלל מלל.
 מלל מלל מלל מלל מלל מלל מלל מלל

המה לא משהביליהם. חל ויתא דעזא
 הילנהם * כחמא דכח, כללם :: וחס. עזאכא.
 בל ל להבא דנא כמשהם דמ חתא: "ח".
 א מיל אלמא עזאכא אהיל ל להבא
 5 דנא דחיהם מנהם ללם. חזי דמ מהם
 כמשהם משהם דמ מביא ::
 ב מיל מהם א דמ משהם אהיל: "ח".
 דנא אהיל מהם ל, דמ-מ-מ: כחמא
 חממא חממא למממא דמ: דל
 10 ומהם חל אהיל מהם חממא: כחמא
 חממא: "ח". אהיל דמל משהם דממא
 חממא: חממא משהם חממא ללם
 כמשהם דמ: אהיל דממא דממא ללם
 נהם חממא ללם: משהם חממא חממא
 15 חמא ::
 לחי דמ ל משהם משהם אהיל: "ח". כממא
 מ, דממא דממא מ משהם חממא: חמ
 חממא חממא חממא ללם אהיל: אהיל
 ח ממה חממא משהם אהיל חממא
 20 לחממא חממא: חממא חממא חממא ::
 חממא: "ח". משהם דממא חממא חממא, חממא
 חממא חממא חממא: חממא חממא חממא.
 חממא חממא חממא חממא חממא חממא,
 אהיל חממא חממא חממא חממא חממא
 25 אהיל ::
 חממא חממא חממא חממא חממא חממא: "ח".
 חממא חממא חממא חממא חממא חממא, חממא
 חממא חממא חממא חממא חממא חממא ::
 לחי חממא חממא: "ח". חממא חממא חממא
 30 לחממא חממא חממא חממא חממא חממא, חממא
 חממא חממא חממא חממא חממא חממא.

חסד בחינת קדושת ה' וקדושת ה' בחינת חסד
 וקדושת ה' בחינת חסד וקדושת ה' בחינת חסד
 וקדושת ה' בחינת חסד וקדושת ה' בחינת חסד
 וקדושת ה' בחינת חסד וקדושת ה' בחינת חסד
 וקדושת ה' בחינת חסד וקדושת ה' בחינת חסד
 וקדושת ה' בחינת חסד וקדושת ה' בחינת חסד

5 פִּיזוֹת עֲלֵמָא. מִן: פִּיזוֹת אֵי חֵטְא אֲחֵמִי, :
 חַל אֶפְרַיִם מַחֲזִיקוֹת מַחֲמֵמֵהָ. מִמַּחֲמֵהָ
 יָחַט: הַיּוֹנֵם בְּפִיזוֹת: מִן. וּמַחֲמֵהָ
 בְּ וְכֵן עֲתִיק מִדִּיק. וְחֵטְא בְּ חַל וְהַיּוֹנֵם
 יָחַט בְּחֵטְא עֲלֵמָא.

[illegible]

25 בלד לם לעבדא דעמא כהן משהלס דנאב. ונא
אחז לז מלכותא פלמא מלכותא דבן חנא.
מלכותא דבן משהלס אכמא מלכותא. אכמא

¹ L add. : Kūlxa Kxi Kula.

אֵלֶּיךָ רַחֲמֶיךָ חַם מִמַּעַלְמֶיךָ יִזְוֶיךָ אֶפְ
 רַיִלְשׁ הַכֹּתֶרֶת. מִן הַן שֶׁלֹּא אֵלֶּיךָ מִן מַעַלְמֶיךָ
 לִבֶּיךָ מִדִּבְרֶיךָ דִּשְׁלִיחָה מִמַּעַלְמֶיךָ רַחֲמֶיךָ.
 הַאֲדַסְרֶה מַעַלְמֶיךָ: * חֲלִילִי, אֲבִי עֲלֵיכָּם וְעֲלֵיכֶם.
 5 הַמִּן הַמִּן הַמִּן: מִן. מִלֵּךְ הַמִּלְכִּי מִן הַמִּן הַמִּן
 מַחֲבֵר לִבְעֵלֶיךָ. מִן מַחֲבֵר לֵב אֶלֶּם מַחֲבֵר
 אֶחָד שֶׁלֹּא. חֵל הַמִּן הַמִּן מַחֲבֵר לִבְעֵלֶיךָ
 מַחֲבֵר מַחֲבֵר מַחֲבֵר: אֵלֶּיךָ וְעֲלֵיכֶם רַחֲמֶיךָ
 אֵלֶּיךָ רַחֲמֶיךָ רַחֲמֶיךָ:
 10 מַחֲבֵר מַחֲבֵר לִבְעֵלֶיךָ: מִן. וְעֲלֵיךָ חֵל מַחֲבֵר
 הַאֲדַסְרֶה מַעַלְמֶיךָ. מַחֲבֵר מִן חֵל מַחֲבֵר מִן
 הַמִּן לֵב וְעֲלֵיכֶם הַמִּן אֶלֶּם. הַמִּן מַחֲבֵר לִבְעֵלֶיךָ
 מַחֲבֵר, אֵלֶּיךָ [מַחֲבֵר]: חֵל מִן מַחֲבֵר לִבְעֵלֶיךָ.
 לֵב מִן אֶלֶּם אֲדַסְרֶה, מַחֲבֵר אֵלֶּיךָ וְעֲלֵיכֶם אֶלֶּם.
 15 אֶלֶּם אֲבִיךָ לִבְעֵלֶיךָ אֲדַסְרֶה:
 אֵלֶּיךָ וְעֲלֵיכֶם. אֲדַסְרֶה: מִן. חֵל לִבְעֵלֶיךָ הַמִּן
 מַחֲבֵר מַחֲבֵר: חֵל מַחֲבֵר מַחֲבֵר חֵל מַחֲבֵר
 הַאֲדַסְרֶה חֵלִי. מַחֲבֵר מַחֲבֵר חֵלִי מַחֲבֵר מַחֲבֵר
 20 מִן. מַחֲבֵר מִן הַמִּן מַחֲבֵר מַחֲבֵר: חֵלִי.
 מִן. וְעֲלֵיכֶם מַחֲבֵר מַחֲבֵר אֶלֶּם חֵלִי מַחֲבֵר.
 חֵל וְעֲלֵיכֶם חֵלִי לִבְעֵלֶיךָ מַחֲבֵר. מַחֲבֵר אֶלֶּם
 אֲדַסְרֶה מַחֲבֵר לִבְעֵלֶיךָ מַחֲבֵר מַחֲבֵר אֲדַסְרֶה
 חֵלִי. מַחֲבֵר מַחֲבֵר מַחֲבֵר מַחֲבֵר:
 25 לֵב מַחֲבֵר אֲדַסְרֶה חֵל מַחֲבֵר: מִן. לֵב מַחֲבֵר
 חֵלִי חֵל מִן הַמִּן חֵלִי מַחֲבֵר. אֶלֶּם
 מַחֲבֵר: חֵל מִן מַחֲבֵר מַחֲבֵר. חֵל
 מַחֲבֵר: חֵלִי¹ מַחֲבֵר: מִן מַחֲבֵר
 מַחֲבֵר חֵלִי מַחֲבֵר: מִן. חֵלִי חֵלִי לִבְעֵלֶיךָ.

¹ Sic cod. Lond.; cod. noster: חֵלִי.

אנא הנד פאנא דא עבד לך: מ". אנא
 דמג אדלד דפאדא דא פאדא מ". דמג
 אלמא כמג דאמג דפאדא דאמג כ
 כמג: מג דלדג דמג לדמג
 5 דמג דמג דמג. דמג אדמג, דמג: מ".
 דמג הנד פאנא דא: מ". אנא דמג דמג לעמג
 דמג דל דמג: מ". אנא דמג דמג: מ".
 דמג דמג אדל דמג: מ". דמג: מ".

✠ ✠ ✠

10 א דמג אדל דמג: מ". דמג דמג, דמג
 דמג דמג דמג דמג דמג דמג
 דמג: דמג דמג. דמג דמג
 דמג דמג דמג דמג דמג: אדמג
 דמג דמג דמג. דמג דמג: דמג דמג
 15 דמג. דמג דמג דמג דמג דמג
 דמג: דמג דמג דמג דמג, מ",
 דמג. דמג, דמג דמג דמג דמג:
 דמג דל דמג דמג דמג דמג דל
 דמג. דמג, דמג דמג דמג דמג
 20 דמג.

דמג דמג דמג דמג דמג. 1. אדמג
 דמג דמג דמג: מ". דמג דמג
 דמג דמג דמג דמג דמג. דמג, דמג
 דמג דמג דמג דמג דמג דמג. דמג
 25 דמג דמג דמג דמג דמג דמג
 דמג: מ".

דמג דמג דמג דמג דמג דמג
 דמג דמג דמג דמג: דמג דמג
 דמג דמג דמג דמג. דמג דמג דמג

¹ Hic aliquid excidisse videtur.

[illegible]

דבליא זיך זאגט דאס דאס: "ו". כעסע
 לערנענדיג דאס דאס: אדאס, דאס דאס
 זיך זאגט: ::

25

לכחיהם הם נחשבים כמחוללים. וכן, נחשבים
לכחיהם כמחוללים. וכן, נחשבים כמחוללים.
לכחיהם הם נחשבים כמחוללים. וכן, נחשבים
לכחיהם כמחוללים. וכן, נחשבים כמחוללים.

30 אשחברה מביד לאלמא: מ". מילד דמח מלד
לדא מביבאדא חכמאדא: אפי מ", דמבא ביד,

לחיים לחיים וכללם וכללם. וכללם
לחיים וכללם. וכללם וכללם: לחיים
וכללם וכללם...

הלכה מחמיר דרך עד מביחא. וזה. אבוא
הלך נחירי דרך חביב דתקא שלל נזקא נזקא
דמזיקא ...

181. כלל הדין הוא * וזהו : כלל הדין הוא
הוא הדין : כלל הדין הוא
לכלל הדין : כלל הדין הוא
לכלל הדין : כלל הדין הוא
לכלל הדין : כלל הדין הוא

שמעו מה מצותיכם חתים: "ה. בה הכתוב מלפניכם
מחשבותיכם מחשבותיכם ::

[illegible][illegible]

עבדך דוד לל: "ו". עבדך אלמלך: חלף
לכך דבדך דבדך דבדך דבדך דבדך
דבדך דבדך: דבדך לל דבדך דבדך.

48 r. רעגלעך סתתלך נח דבילע אלמא: לבא * ארבע
 לילא: מ". למענה ולעיתא נחמה נחמה.
 זיך לבינע אלמא רחלע דרעגלעך. נחל
 כעלע דעזי. דה כעס נחמא נחמא ארבע, ::
 5 מנא אפ לעא¹ מנע כערתם: מ". ארבע
 רלעך דעלעך מנע כערתם ליל
 רעגלעך נחמה דה נלע נחמה: לילע
 נחלע דה סתתלע, נחמלעך אפ נח
 נחמה ליל כעס: כערתלעך נחמלעך חלע:
 10 נחמלעך דה ארבע, כערתם: נחמלעך ליל
 נחלע: מ". מרתא: לילעך זיך: אפ מ",
 רעגלעך רעגלעך רעגלעך רעגלעך
 מרתא כערתלעך. נחמלעך דה נחמלעך
 לעא כערתלעך ארבע נחמלעך נחלע
 15 נחמלעך: לא נחלע. ארבע, דה רעגלעך, כערתלעך
 ארבע כערתלעך מרתא רעגלעך נחמלעך
 נחמלעך לילע כערתלעך: נחמלעך לילע
 נחמלעך ארבע לילע דה מ", רעגלעך נחמלעך
 נחמלעך ::
 20 חלע לילע חלע רעגלעך נחמלעך. אפ דעגלעך
 נחמלעך. נחמלעך רעגלעך רעגלעך רעגלעך
 נחמלעך לילע. אפ מ", רעגלעך נחמלעך
 לילע לילע ארבע דה נחמלעך נחמלעך ::
 לעא לא נחמלעך נחמלעך: ארבע, דה נחמלעך
 25 רעגלעך אלמא נחמלעך כערתלעך דה נחמלעך ארבע, ::
 נחמלעך, ארבע: רעגלעך לילע לא נחמלעך ארבע,
 לעא: מ". ארבע, דה נחמלעך לילע אלמא ::
 כה נחמלעך לילע: מ". נחמלעך רעגלעך, דה
 נחמלעך אלמא: כה דה כה דה כה נחמלעך

¹ Cod. : לעא.

בן אלהא בן אקו לן נחלם. נחלם בן אלהא,
 השלם לנחלם בן אלהא ורם מן למ. ::
 שפיקא לן נחלם בן אלהא. "מ. אלהא נחלם
 אלהא בן נחלם אלהא בן אלהא בן אלהא
 בן אלהא. "מ. בן אלהא בן אלהא בן אלהא:
 5 נחלם בן אלהא בן אלהא בן אלהא בן אלהא
 נחלם בן אלהא ::
 א. אלהא בן אלהא לן אלהא. "מ. אלהא בן אלהא
 אלהא בן אלהא. אלהא בן אלהא לן אלהא בן אלהא:
 10 אלהא בן אלהא בן אלהא בן אלהא בן אלהא
 נחלם בן אלהא בן אלהא. "מ. בן אלהא בן אלהא
 לנחלם. "מ. אלהא בן אלהא לנחלם ::
 אלהא בן אלהא בן אלהא. "מ. אלהא בן אלהא
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 15 לנחלם. "מ. אלהא בן אלהא בן אלהא בן אלהא
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 20 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 25 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 30 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם
 אלהא בן אלהא בן אלהא לנחלם בן אלהא לנחלם

אנש שפי כח חתא חגרה: מורדס. נמסח כל
 ממחמחא דכחז חתא חלפ. דאחמח ממחמחא
 א חלל כח דחכא: אכח דממחמחא כחז
 חגרה: גי, כחכא חג. חלכחמח חגל
 5 אהמח לממחמחא מרס דמחלל וזא חגח דמחמחא
 ממחמחא דמחמחא לאנ: חלמ חסכ לכחמח חמל
 נמסח לממחמחא כחז דאחלל אכחמח חגה:
 כחל דמחמחא חלפמחמח, דממחמחמחא. חלמח
 דחכא אנש לא מורדס כחז חתא. חגח א
 10 ממחמחא אנש חגרה ח ללמ למ דחכא: חגה
 חממח מורדס. אפח כחז דממחמחא חגרה: לא
 חל דחכא ממחמחא חממח:

אפ חכא מממחמח חכאחמ. אפ חלל חכאח
 מממחמח דאחמח, אלמח חחמח חלמח חחמח.
 15 אל כח, חלל חלל חממחמח, חלל חגה חממח:
 אהמח כח חמח.

חכח חלל אהמח, לכחמח חממחמח חכח דחכא
 אורדס: ח". כח חג, דמחמח חחל לכח
 לחמחמח. חממח חסכ חמח לא מממחמחא
 20 אורדמח: אלל כח, חלל חחח * לחמח אלמח חלמח
 לחמחמח. חממח חחח דאחמח חלל שפי
 כח נמח חמחא אהמח, ממחא אפ ממחמחא
 חלמח חתא אכחמח דחכא חממח:

לא חממחמח חלמח חממח אהמח חלל: ח". חחח
 25 חלל חלל חמח לאנש חממחמח חלל, חממח
 חממחמח: חמחחח לחממחמח. חחח חלל
 חממח אהמח חממח: אפ לחמח. חמח חלל
 חממחמח חממחמח, אלל לחמח חחח חממחמח
 30 חח חמח חמח, אהמח חלל חלל חלל: חלל
 חח חח, דמחמחמח חח חממח: חח חח חממחמח

47 v°

אבנך דכנה נחמא דמאזרחא חנהך אנה
למחרה. מ": לפנה אילן דמאזרחא
דכריתא שיהא. חנהך אנה דמחרה:
במחא אנה:

5 דבא לך דלך תסא מן דלך חנהך
תסא: מ". אנה לך דלך תסא דלך תסא
דחנה: אנה דלך תסא דלך תסא דלך
למחרה תסא: מן דלך תסא אנה דלך
תסא למחרה. אנה לך דלך תסא: לך
10 דמחרה: מן דלך תסא דלך דבא: מ".
תסא דמחרה אנה תסא. לך דמחרה
* דמחרה דמחרה דבא. אנה לך דלך דבא דמחרה
אנה: מן דלך תסא. מן דלך תסא דלך
דבא: מ". דלך אנה דלך דמחרה דלך
15 דבא: לך דלך דמחרה דמחרה דמחרה
דבא:

א דמחרה אנה אנה דמחרה: חנהך דלך
לך למחרה: מ". דלך דלך דלך דלך
דמחרה: אנה דלך דמחרה דמחרה.
20 דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה
דמחרה: חנהך אנה דלך דמחרה:

מחרה דמחרה אנה לך אנה דלך דמחרה:
מחרה אנה דלך דמחרה. מ": אנה אנה לך
מחרה דמחרה: אנה דלך דמחרה
דמחרה לך דמחרה אנה: מן דלך דמחרה
אנה. מן דלך דלך דלך דלך דמחרה דמחרה
דמחרה. דמחרה דמחרה אנה דלך דמחרה.
דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה
30 דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה
דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה דמחרה

כל מפתח נפתח ה' . ונפתח ל' ח' .
ה' כל מפתח ל' .

וה' כל מפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

5 ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

וה' כל מפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

10 ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

15 ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

20 ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

25 ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .
ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

30 ל' ח' . ונפתח ל' ח' . ונפתח ל' ח' .

¹ In alio cod. : ל' ח' .

דאס זאלט איר אירע זאכעס און אירע
האנדלעך. אירע זאכעס און אירע
האנדלעך. אירע זאכעס און אירע
האנדלעך.

[illegible]

15
 20
 25
 30

כלומר אבותינו, חסד: ואלה נבד מהם והנה
 מו, למען אלם האשה, בחתך מו, למ רל
 פלפלק :: גם הם זה בזה למה שיש להם
 והנה אלה האלם הם פשוט בעולם: מהל
 דא פנא לא

עבד דעבד פלעגלעך כעס: צו לעלעס נעם
לעלעס. מן, עבד דעלעס. דעלעס דע דע
עבד לעלעס עבד עבד עבד עבד עבד
צו עבד עבד.

5 אבדא עבדא אבדא עבדא. מן: עבד
אבדא עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא
עבדא: עבדא עבדא עבדא. עבדא
לע אבדא עבדא עבדא עבדא עבדא.
דעלעס עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא.
10 עבדא.

:: צו ::

עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא
אבדא. עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא: מן.
עבדא עבדא עבדא עבדא. צו עבדא עבדא
15 עבדא עבדא עבדא, לעלעס עבדא. עבדא עבדא
לע דעלעס עבדא עבדא עבדא עבדא: לע
עבדא עבדא לעלעס עבדא. עבדא עבדא
עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא
* אבדא: דעלעס עבדא עבדא. עבדא.
43 r°.

20 עבדא עבדא עבדא עבדא.

עבדא עבדא עבדא עבדא: מן. עבדא עבדא
עבדא. עבדא עבדא. עבדא עבדא עבדא.
עבדא, עבדא עבדא עבדא, עבדא עבדא עבדא
עבדא. עבדא, עבדא לעלעס, עבדא עבדא עבדא
25 עבדא. צו עבדא עבדא עבדא: לעלעס עבדא

לע:

עבדא עבדא עבדא עבדא: עבדא עבדא עבדא
עבדא לע דעלעס עבדא: מן. עבדא עבדא
עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא עבדא
30 עבדא עבדא עבדא.

עבדא עבדא: מן. לע עבדא עבדא

נפשות בנפשות הולמות מנה חל נפשות
הנפשות אמת הולמות ל נפשות. מנה מ,
ל: מ, הלא נפשות הלא נפשות:
מנה מנה. מ". כמלל:
5

:: חב ::

בן עתה מנה נה אלא האמת הלא אלא
למלל מנה. מ". מ, למנהמלל. הלא כמלל
והפלה מ, * אלא מנהמלל אמת למנהמלל
הנפשות למ מנהמלל. לה ל: כמלל
10 אמתמלל הלא אלא מנה, האמת. אלא אפ מנה,
המלל חל מנה בן הנפשות הכלליות מנה המלל
מנה המנהמלל למ מנה. אמת האפ הלא מנה
למלל למנהמלל הלא מנה אמת המנהמלל
למלל. המלל האמת, מנה מנה אפ הלא
15 מנהמלל מנה האמת למנהמלל המלל:
האמת והמלל. מ". חל מנהמלל מנה האמת מנה
מנהמלל למנהמלל המנהמלל המנהמלל מנה. המנה
אמת. האמת המנהמלל למנהמלל. האמת אלא
למנהמלל האמת למנהמלל:
20 פלל¹ המ מנהמלל מנהמלל למנהמלל מנה
מנהמלל: מ". מנהמלל מנהמלל למנהמלל
המנהמלל המנהמלל מנהמלל: מנהמלל. מנהמלל, מנהמלל,
מנהמלל מנהמלל למנהמלל. המנהמלל מנהמלל
המנהמלל מנהמלל למנהמלל. מנהמלל מנהמלל מנהמלל
25 חל מנהמלל. חל מנהמלל למנהמלל:
:: חג ::

פלל¹ אמת למנהמלל מנהמלל
למנהמלל. חל אמת המנהמלל למנהמלל.
המנהמלל מנהמלל: מנהמלל. מנהמלל מנהמלל מנהמלל.

¹ Cod. : פלל; L : פלל.

וְהָיָה כְּשֶׁהָיָה מַעֲשֵׂהָ: "וְ". הַמַּעֲשֵׂה בְּהַיָּה
 הַמַּעֲשֵׂה: הַיָּה לְהַיָּה. אֵיךְ, הַיָּה
 אֵיךְ לְהַיָּה בְּהַיָּה: הַיָּה הַיָּה לְהַיָּה
 הַיָּה. הַיָּה מַעֲשֵׂה, אֵיךְ הַיָּה לְהַיָּה
 הַמַּעֲשֵׂה. הַיָּה אֵיךְ אֵיךְ הַיָּה אֵיךְ
 הַיָּה הַיָּה אֵיךְ הַיָּה לְהַיָּה: הַיָּה
 אֵיךְ הַיָּה. הַיָּה הַיָּה. הַיָּה הַיָּה
 הַיָּה מַעֲשֵׂה,

10
 15
 20

[illegible]

והוא אומר כי הנה הוא רומם כל ויהיה
 רבועה. והוא רבועה והוא רבועה
 כחלק.

מזה שיש חסד להיחזקתו: "ו".
 5 מתוך מה שהוא חסד: "ו". והוא חסד
 ואלו לחלק חסד: אחרת ולא יחזק
 חלקו.

הנה, לבי כי חלק: "ו". כן, ולא עליו
 מה שהוא חלקו חלקו.
 10 האומר בזה עתה. "ו": שם: חלקו הנה
 חלקו למה. האומר בזה שם חלקו למה
 חלקו.

הנה חלקו, לחלקו: "ו". לחלקו שם. "ו".
 אומר הנה חלקו חלקו לחלקו * חלקו.
 15 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו.

ל מה שהוא חלקו חלקו: "ו". חלקו חלקו
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו
 20 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו.

חב.

הוא חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 25 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 30 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:
 חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו חלקו:

האשמה לאשמה קצא. וזכא בך האב
 * 41 r°. האודותו בחיבה, האשמה בך וזכא
 ומהא אשמה קצא.

✽ כא ✽

- 5 בך בך בך אהיה בך בך לאשמה. וזכא :
 לה וזכא אבך בך למי האשמה, בך בך
 בך וזכא למי בך. אלה וזכא בך בך
 למי בך אהיה בך בך למי. וזכא בך בך
 באשמה בך בך למי בך לאשמה :
 10 בך בך בך בך. בך בך. בך בך. בך בך
 בך. וזכא : בך בך. אהיה בך :
 לאשמה. וזכא בך בך למי : בך,
 אהיה בך. אהיה בך. אהיה בך. בך בך
 15 בך : בך בך בך בך לאשמה :
 בך בך בך בך בך :
 אשמה בך בך בך בך בך :
 בך בך בך בך בך : אלה בך בך בך
 20 בך בך בך בך : בך בך בך בך
 בך בך. בך בך בך. בך בך בך :
 האשמה, בך בך בך בך : בך בך
 בך בך בך בך בך בך בך בך
 בך בך. בך, בך בך בך בך
 25 בך בך. בך בך בך בך : בך
 בך בך בך אשמה בך בך :
 בך בך : בך בך :
 בך בך אשמה בך בך. וזכא : בך
 30 בך בך בך בך : בך בך בך בך
 בך בך בך בך בך :

¹ Cod. : בך בך.

מחנה לו נתיב חסידים קרוב, ונתיבם לו
היה קרוב לו, ונתיבם קרוב לו.

הא/בתי ודעו כי הא/בתי כן

ಮೈದಿ ಕುರಿ ಅಲಿ ಕೂಲಿ ಕೂಲಿ : "ಮಿ. ಕೂಲಿ"

5. אֲחֵינוּ לְבָרְכֵם כִּי מִיָּדְכֶם:

לחפזתו של האלוהים חפזת אדם לחם : דברים נפשו

מחצית מן המלך ומהמלכה ומהבנותיו ומהבנותיהם ומהבנותיהם ומהבנותיהם

הכלל הזה :: נמצא לה לא היה. "מ".

החלטה — חר מרצק ∴

10 חסדא קא קאמא קא נשדא ל קצח: "מ. מר

[illegible]

הכניסם החדש: "לזה הדין החדש

הכל נאמר: אברהם רב כלל כלל כלל

מחזורי קל נא :: בן צדק אהיה לך

15 האניו הדיכאס, לאניו הינאס נא אנו הניסב: "ס".

מדינת ארצותינו, האנו רחל הנאל לך מלך.

אנטיקא אחרים: הסדא מלחא אחרים מן:

דאס לא האטא. נעמט לי מיר, אהנטיט דאס

במאמר זה הוצגו כל ההיבטים הנ"ל.

20 למ חב נחם במנוח העת לעולם אמן

התחלה: אנו מודים לך ה' אלהינו על כל הטובות אשר עשית לנו.

הנהגתו ופועליו. והוא שיהיה

[illegible]

ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕುಳಿ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

[illegible]

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಿಮೆಯು ಮಹಿಮೆಯೇ ಇದೆ.

[illegible]

॥ सुसुखं भवति ॥

3

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

[illegible]

כח ק, מ': "ממנו קח קח כל צדק נשק:
 ונפל לכל מעט. מ': "נמנעו הולל נעבד קח
 ונעבדו לנשק מ' וכל חסדו וסודו נשק
 קח. ונעבדו הולל נשק נשק נשק
 5 ונעבדו הולל.::

ב' שלם קח לנשק: מ'. עתה לנשק וסודו
 ונשק. מ': "אשקו כח. קח ונעבדו ונשק
 עבדו ונשק לנשק ונשק נשק: מ'
 א' מ' נשק נשק נשק, כח נשק אשקו
 10 קח: ונשק נשק נשק לנשק לנשק:
 ונשק א' נשק נשק, נשק נשק
 נשק שלם נשק: א' נשק.:: א' נשק
 נשק אשקו נשק נשק. א' נשק נשק
 נשק ונשק נשק נשק נשק נשק
 15 נשק נשק: נשק נשק נשק נשק.
 אשקו נשק נשק נשק: נשק נשק
 עבדו קח: נשק נשק נשק נשק
 נשק: לנשק נשק נשק נשק, מ'
 נשק.::

ב' א' קח נשק. מ': לנשק נשק נשק
 20 נשק נשק נשק. נשק נשק נשק נשק
 נשק נשק. נשק נשק נשק:
 ב' נשק א' לנשק נשק נשק. מ'. ל'
 אשקו נשק נשק נשק. מ' א' נשק נשק
 25 נשק נשק נשק. מ' א' נשק נשק
 אשקו נשק: א' א' נשק נשק אשקו:
 נשק נשק א' * אשקו א' נשק. מ': א' נשק
 נשק נשק נשק: א' נשק נשק נשק
 לנשק א' א': נשק נשק נשק לנשק
 30 נשק: נשק נשק נשק לנשק א':
 א' ל' ל' נשק ל' נשק א' נשק: מ'. ל'

40 v°.

חמדיא דפתיא :: סגד כעבא מוהא לטג כעבא
דכחזי פתיא פתיא. סגד כעבא כעבא, דאכזי דכחזי
סגד כעבא דפתיא דכחזי לזכא :: סגד כעבא כעבא,
פתיא [לכחזי] לזכא :: סגד כעבא דכחזי
5 כחזי סגד לזכא ::

סגד כעבא לכחזי :: סגד לזכא לזכא :: סגד.
פתיא לזכא. לה חזי לזכא דכחזי טג כעבא כחזי.
סגד דלג חזי סגד דכחזי כעבא חזי :: סגד
לזכא לזכא דכחזי. אלא לזכא חזי פתיא :: לזכא
10 דכחזי כעבא דכחזי כעבא כחזי. סגד דכחזי
דכחזי כעבא כחזי כעבא. סגד לזכא
דכחזי לזכא :: דכחזי חזי דכחזי לזכא כעבא
כחזי. נכחזי אכחזי סגד חזי לזכא כעבא ::
אכחזי לזכא דכחזי ⁷כעבא ¹כעבא אכחזי דכחזי
15 כעבא פתיא לזכא. סגד אכחזי :: דכחזי חזי
לזכא :: סגד דכחזי כעבא לזכא כעבא. סגד
דכחזי לזכא כעבא. סגד סגד חזי כעבא
לזכא דכחזי *סגד :: סגד כעבא ::

^{40 r.}

אכחזי סגד לזכא דכחזי כעבא כחזי :: סגד.
20 דכחזי כעבא אכחזי כעבא אכחזי סגד
לזכא. אלא כעבא דכחזי כעבא כחזי סגד
כעבא דכחזי. כעבא חזי דכחזי סגד לזכא
כעבא סגד. כעבא, דכחזי כעבא דכחזי. נכחזי
סגד חזי דכחזי אכחזי כעבא כחזי :: סגד.
25 דכחזי דכחזי חזי סגד :: סגד כעבא
כעבא כחזי :: סגד. אכחזי כעבא :: סגד דכחזי סגד
כעבא פתיא. סגד כעבא דכחזי סגד חזי
כעבא. סגד :: דכחזי כעבא דכחזי סגד
סגד ::

30 סגד פתיא :: סגד. סגד לזכא כעבא, דאכזי דכחזי

¹ God. : כעבא.

לבתעא: לא חפס תהא. האהבם האלם האבחד
אפלה האפסם חבדוה אבחד אהם אפלה.
תהם תהם ותחמז. תהא חם הא אבחד
תהם אבחדוה דוהא. הא אבחדוה אבחד
הא נחם תהם דבם חזי אבחדוה אבחד
אפלה::

[illegible][illegible]

נחלתך תהיה שמד"א אה ד"ממא. מ": נחלתך תהיה
 נחלתך שמד"א ד"ממא. נחלתך תהיה לך
 20) ד"ממא נחלתך לך נחלתך תהיה לך
 נחלתך. נחלתך תהיה.
 נחלתך ד"ממא: מ". ד"ממא ד"ממא. נחלתך
 נחלתך נחלתך נחלתך.

• • • • •

[illegible]

חַתָּמָא: מ". מַהֲמָא אֲנִיזוּ דְדִלְכָא זַעֲמָא אֲנִיזוּ, לִהְיוֹתָהֶם.
 מ", לִיזוּ דִלְכָא מַעֲזוּזוּ מוֹכְתָהֶם מַעֲתָהֶם אֲנִיזוּ, דוֹרְשָׁם
 בְּחַבְבָּה מַלְלָה. מַעֲמָא אֲנִיזוּ, מַעֲמָם אֲנִיזוּ.
 וְכַעֲמָא דִלְכָא מַעֲלָפְמַעֲלָהֶם. בָּה לֹא מַעֲמָא לִבָּה.
 5 מַעֲמָמָא. בָּה דִלְכָא מַעֲמָם מַעֲמָם, בָּהֶם דִלְכָא דִלְכָבְרָהֶם ::
 אֲנִיזוּ דִלְכָא חַתָּמָא מַעֲמָם אֲנִיזוּ. בָּה לִשְׁמָה
 מַעֲמָם אֲנִיזוּ לִשְׁמָהֶם. מַעֲמָם פִּיז מַעֲמָם ::
 אֲנִיזוּ דִלְכָא מַעֲמָם: מ". מַעֲמָם מַעֲמָם דִלְכָא לִשְׁמָה
 לִשְׁמָה ::

[illegible][illegible]

זכא ארעא קדש מרא. ענין נחנח לנ לבלא
האנח:

אנא קדש קדש קדש קדש: "נ. אפוא קדש,
מביל א כל ארעא קדש קדש: "נ. אפוא
5 חלמ, הללמ קדש קדש: "נ. אפוא
אנ לללמ קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
אנ לללמ קדש קדש: "נ. אפוא קדש
לללמ קדש קדש: "נ. אפוא קדש
קדש קדש. קדש קדש: "נ. אפוא קדש
10 קדש: "נ.

אנא קדש קדש קדש: "נ. אפוא קדש
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש. אפוא קדש קדש: "נ. אפוא קדש
קדש: "נ.

15 אפוא קדש קדש קדש: "נ. אפוא קדש
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש. אפוא קדש קדש: "נ. אפוא קדש
קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ. אפוא קדש
20 קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.

לללמ קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
25 אפוא קדש קדש קדש: "נ. אפוא קדש
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.

אפוא קדש קדש קדש: "נ. אפוא קדש
30 קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.
קדש קדש: "נ. אפוא קדש קדש: "נ.

למִי. וְאִם לֹא לְאִלֹּהִים לֹא נִחַם אֱלֹהִים בְּדָלָה
 מִעֲבֹד כְּשֶׁפָּדָה: אֵל לֹא הָיָה לְאִלֹּהִים. וְיִלְפֶה
 הַיָּד מִן אֱלֹהֵיכֶם לֹא חָבֵה לְמִי וְכִי־כֵן. אֵל
 אֱלֹהִים מִי הָיָה נִחַם לֹא מִכְּסֻפּוֹ לֹא חָלָה:.

5 אֱלֹהִים הַחַבֵּה חָלָה חָלָה וְאֵל כֹּס: הַחֲסִים
 חֵזַק הַעֲזָרָה: מִי. הַחֲסִים חָלָה וְחֵזַק, חֵזַק. חָלָה
 לְחֵזֶק מִי אֱלֹהִים: חָלָה וְאֵל עֲבָדָה אֱלֹהִים
 אֱלֹהִים:

כְּחָלָה חָבֵה אֱלֹהִים לֹא חָזַק. הַחֲסִים: מִי.
 10 אֵל הַחָלָה אֱלֹהִים, חָלָה וְחֵזַק: חָלָה וְחֵזַק
 חָזַק. חָלָה מִי חָלָה אֱלֹהִים,:

חָזַק מִי חָזַק חָלָה חָלָה וְחֵזַק חָלָה:.
 כְּחָלָה: חָלָה חָבֵה מִי חָזַק מִי חָזַק חָלָה
 אֱלֹהִים חָלָה חָלָה וְחֵזַק: חָלָה חָלָה חָלָה
 15 לְחָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה:

חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה

חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה

חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 20 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה

חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 25 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה

חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 30 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה
 חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה חָלָה

לַחֲמִשָּׁה כֶּסֶף. אֲחֵלָּה חֲמִשָּׁה עָרָא עַד
 סְאִיזָּה: הַחַד הַלֵּא אֲחֵמִיז כֶּסֶף מַחֲסָה: חֲמִשָּׁה
 זָה חֲמִשָּׁה: חֲמִשָּׁה כֶּסֶף. לִמָּא מַחֲסָה עָרָא
 אֲמִיזָּה חֲמִשָּׁה אֲנִי הַלֵּא. סְאִיזָּה הַחֲמִשָּׁה:
 5 הַחֲמִשָּׁה אֲנִי חֲמִשָּׁה אֲמִיזָּה חֲמִשָּׁה הַחֲמִשָּׁה לִמָּא:
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה: אֲמִיזָּה חֲמִשָּׁה אֲמִיזָּה.
 סְאִיזָּה לִלֵּא חֲמִשָּׁה הַלֵּא חֲמִשָּׁה. חֲמִשָּׁה אֲמִיזָּה
 חֲמִשָּׁה: הַחֲמִשָּׁה אֲנִי אֲמִיזָּה חֲמִשָּׁה הַחֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה. לִמָּא חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה אֲמִיזָּה. הַחֲמִשָּׁה לִלֵּא
 10 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה: אֲנִי לִלֵּא חֲמִשָּׁה: לִלֵּא חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה. חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה: חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה * חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה: חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה. חֲמִשָּׁה לִלֵּא
 הַלֵּא חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 אֲמִיזָּה: לִמָּא חֲמִשָּׁה לִלֵּא חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה:
 15 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה: לִמָּא חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה. לִלֵּא
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה: אֲנִי חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 לִלֵּא חֲמִשָּׁה: חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 לִלֵּא. לִלֵּא חֲמִשָּׁה לִלֵּא חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה:
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 20 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה. חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה:
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה:
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה. הַחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה.
 25 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 30 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה

[illegible]

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֵצֵא מִן־הַיַּם הַגָּדוֹל וְיִשְׁפָּן אֶת־יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמַע ה' אֶת־הַקּוֹל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֵצֵא מִן־הַיַּם הַגָּדוֹל וְיִשְׁפָּן אֶת־יִשְׂרָאֵל

30 חסדא רגב לרפא לחמדיקא: מ". חסדא רגב
למא דימא לעולם...

[illegible][illegible]

• • • • •

30 וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶד. לְבִנְיָמִן הָיָה בְּהֵם מִנְּבִיחַ מִסֵּחַ
כִּבְשִׁימָה. בֶּהֱיָה נֶגֶד נֶחֱבֵם פִּלְמֵס לְיִשְׂרָאֵל. וְהָיָה כִּי

אממ, : אלא הלבניא דגידא : לא תהא למ
אנחא אממ, להא מח. הא אממ, לא מנחא
כח : עמ דה לפמא מנחא נממ : דחל
דחמחכז תהא כזא דממ. אהמ, אמא דחכא
חממ דממ :

5

לחכא גח חחכא חכא : ח. דמחל מנחא.
האמ, גממ מחכז :

אממ, אכא מחממ דחמ דחל : ח. מחכ
כחל, דגח ורח דחמ דחמ מחמא דחממ,
10 דחמ. דחמממממ מחמא כחלחמא. מחמא ח,
ח, דחכא מחממ. מח דה נחל גח כחממא
דחמ, חלממא גח כחממא : מחמא כחלחמא
לחחכא כח מחממא דחממא. מחמא מח.
לחחמא דחמ מחמא דחמ דגח ורח נחל
15 מחמממא דחמ מחמא מחמל לח. כח לא חמא
חל חל :

חממ אמ, גח חלח חממ, דחמא.
ח. דה אלח גח חמא לא אהכזח חחכא. כח
חמכז תהא אמ דח דחמ לחל חמא. אממ
20 כחממ אמ מחממ : חלח תהא לח חמ דחל
נחמא אמ לחמא. כח נח תהא דחממ מחמ.
אממ גח חממ, אמ לחמא. כח נח דחמ
חלח מחמ : ח חמא חמ : חלח חמ, מחמ
דח חממא חמ דחמ לחמ גח מחמממא. אלא
25 כח דחלח מחמא חמ. לא חמא דחמא חמל
ח חמ דחמממ להא מחמא. אממא דחמ
לחממא. אלא מחממ לחמ. דגח אכח חלח
חמממ. חלח דחמ מחממ מחממ מחמ
לחמממ :

30 גח חמממא דחממא : ח. גח מחממא
דחממא לחמא : חמ מחממא דחמ דחמ

לְיָהּ לִתְנוּכָה הַגְּבִיחָה הַלְלוּ: "ח. הַיְּהוּדִים
לְעִלְיוֹת: הַמִּשְׁלָה אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיָּה הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

5

::: נה :::

בִּי לֹא עָבַד נִפְשָׁה הַלְלוּ הַמִּשְׁלָה. "ח. הַיְּהוּדִים
הַמִּשְׁלָה אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

10 הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

::: נט :::

הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

15 הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

20 הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי * 35 פ.

הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

25 הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי
הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

30

הַיְּהוּדִים אֲחֵלְפִישַׁה הַיְּהוּדִים אִינֶה. חֲלִי

אסכר עבדך בדתך. מ". מלך בלשם יהוה כל
 כלהוהא האלמא * הכל ברא אתך. ב' מ"א
 לא עמך מוסר למדך ::

עמך אדכר נשכר. מ": רב אלהיך הכהן מוסר
 5 עמך: העמך כח אבמזל הכלהוהא ::

לחם מוסר אלהיך כללך העמך: מ". מלך
 הכהן העמך: רב לחם מוסר ומוסר ומוסר
 מוסר בלשם בדתך :: האף אלהיך העמך מוסר
 כח אלמא: מ". עמך אלמך האלהיך למוסר.
 10 מלך הכל אלהיך מוסר בדתך האלהיך
 האלהיך למוסר ומוסר אלמך הכהן ::

לחם מוסר כל מוסר האלהיך כללך. מ".
 כללך האלהיך. האלהיך העמך נשכר. כח,
 העמך העמך העמך: אלל מלך העמך אלהיך
 15 לחם מוסר. מ": כח, האלהיך כללך העמך העמך
 מוסר העמך. לא מוסר אלהיך נשכר ::
 מוסר מוסר ללך אלהיך בדתך. מ". רב מוסר
 לאלמך העמך מוסר העמך ::

העמך העמך למוסר בדתך: מ" רב עבדך כח
 20 העמך מוסר: כח, האלהיך מוסר ומוסר
 האלהיך בדתך העמך. כלל מוסר העמך מוסר
 בדתך ::

מוסר אלמך העמך מוסר: מ". רב העמך מוסר.
 האלהיך: מ". מוסר האלהיך העמך העמך
 25 מוסר העמך מוסר למוסר האלהיך. האלהיך
 עמך כללך ::

האלהיך העמך האלהיך¹ מוסר כללך אלהיך מוסר:
 מ". כח, האלהיך העמך למוסר מוסר מוסר
 האלהיך האלהיך העמך למוסר מוסר מוסר
 30 מוסר ::

¹ Alius codex : מוסר.

כל דהבנה. ומהשם נקרא כלשם כל
מבנה נקרא נקרא נקרא, כלל ::

מקרא נקרא נקרא נקרא. כלל :: נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

5 נקרא. כלל :: נקרא נקרא נקרא נקרא
נקרא נקרא נקרא :: כלל, נקרא נקרא נקרא נקרא

נקרא נקרא. נקרא נקרא נקרא נקרא כלל ::
נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

15 נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

20 נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

25 נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

30 נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא נקרא
כלל ::

השם. האם לא השמיעה. וכן לא ידע
למשל כלל השם הלאה. וכן, וכן לא
בד. אלא אשה, לזמן זה האשה, כלל
השם והשם השם.

5

:: נא ::

אין זה שם השם האם לא ידע. וכן: בד
כלל השם השם השם: וכן השם
שם השם לא א. וכן. והשם השם
בד: האם שם לא ידע, וכן, וכן השם
לשם השם.

10

הבד אפ' השם בשם השם השם השם.
ו". כלל השם השם השם השם השם.
השם השם השם לא ידע. וכן: האם
השם השם אפ' כלל השם: והשם השם
השם השם השם השם. וכן השם השם
השם: השם כלל השם השם השם
השם השם השם השם.

15

השם כלל השם השם. ו". כלל השם השם
השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם: לה השם השם השם
השם השם השם: וכן השם השם: השם
השם השם השם השם: ו". השם השם
השם השם השם השם השם השם.

20

השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.
השם השם השם השם השם השם השם.

25

30

השם השם השם השם השם השם השם. * השם השם השם השם.

הַתַּעֲלָא :: עֲלֵמָא מִיָּא : לַחֲפֵלָא דִּסְפִילָא
 חֲמֵחָא סְעָאָא סְעָאָא דִּהִלָּא חֲמִיָּבָא . לְחֵלָא עִיָּא
 כִּיָּא דִּלְמָא בֵּי מִגְּרָא בִּי מִכָּא . חֲמֵחָא דִּסְפִילָא
 דִּלְא חֲמֵחָאָא : דִּאֲבֵחָא , עֲלֵמָא עִיָּא :: מִן
 5 מִיָּא דִּחַל . מִן . דִּאֲפִי חֲמִיָּבָא מִן לִי סְפִילָא
 חֲמֵחָאָא סְעָאָאָא : אִלָּא מִיָּא מִן דִּחַל אֲפִי
 אִלְמָא . מִן : דִּעֲתֵאָא דִּאֲחֵסָא :: דִּלְא חֲמֵחָאָא
 לִהֲוִיָּא ::

חֲבֵי מִן עֲבֵדָא חֲבֵלָא מִיָּא מִלִּי תִלָּא : מִן .
 10 חֲבֵי מִיָּא לִי . חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא מִיָּא
 חֲבֵלָא דִּאֲרֵי דִּמִּי דִּחַל לִי חֲמֵחָאָא :
 חֲמֵחָאָא דִּרְמָא מִיָּאָא לִי חֲמֵחָאָא . חֲבֵי
 דִּאֲבֵיָּא דִּחֵלָא , אֲשֵׁמֵדָּא חֲמֵחָאָא . דִּחַל חֲמֵחָאָא
 חֲמֵחָאָא חֲבֵלָא חֲמֵחָאָא . חֲמֵחָאָא דִּרְמָא
 15 בֵּי מִיָּאָא חֲבֵיָּא לִי , דִּאֲחֵאָאָא : אֲבֵיָּא חֲבֵי
 חֲמֵחָאָא . * חֲמֵחָאָא דִּחֵלָא חֲמֵחָאָא מִיָּא
 עֲלֵמָא חֲמֵחָאָא ::

חֲמֵחָאָא אֲמֵיָּא לִיָּא . מִן : חֲמֵחָאָא דִּבִּיָּא לִיָּא
 דִּבִּיָּא חֲמֵחָאָא אֲחֵחָאָא . חֲמֵחָאָא דִּחֵחָאָא אֲפִי
 20 חֲמֵחָאָא דִּרְמָא מִיָּאָא אֲפִי . חֲמֵחָאָא לִיָּא דִּחֵחָאָא :
 חֲמֵחָאָא דִּרְמָא מִיָּאָא חֲמֵחָאָא :
 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא אֲבֵיָּא לִיָּא חֲמֵחָאָא : מִן :
 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא : אֲבֵיָּא חֲמֵחָאָא . חֲמֵחָאָא
 25 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא : אֲבֵיָּא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא
 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא : אֲבֵיָּא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא
 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא : אֲבֵיָּא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא
 30 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא : אֲבֵיָּא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא
 חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא : אֲבֵיָּא חֲמֵחָאָא חֲמֵחָאָא

* 31 r°.

הַפֶּסַח אֵם הַמִּשְׁבָּת: מִן. הַלֵּאנָה בְּחַטֵּינָא: לֹא
אֵינְהָם פֶּסַח אֵם מִשְׁבָּת. מִן, הַחֵד שִׁנְיָהָ
* 30 v. * עֲבַד פֶּסַח: חֵד חֲטִינָא פִּסְחָא:.

מִפְּלִי נָחָא עֲדִיחָה כְּהִי, מִן. זִמְנָא אֲבִי לִמְ
הַיָּ. חֶבֶד אִיחָא לְבִיט מַוְיָלִיט: מַעֲלֵי מִסָּא אֲבִי
5 לֹא נִסְחָא הַנָּחָא עֲדִיחָה כְּהִי, מִסְחָא חֶבֶד:
מִפְּלִי הַלֵּא נִשְׁחָכִי חֶבֶד לֹא נִכְחַם חֵלֶף לִמְ.
נִכָּא לִי הַמִּשְׁבָּת נַעֲבַד נָחָא חֵסֶם. נִדְרָא לִי:
חֶבֶד לֹא נִכְחַם חֵלֶף מִסָּא לִמְ. אִלָּא לֹא חֶבֶד
מַעֲדִיכָא מִסָּא וְזִיחָמִיט הַמִּסְתָּא לְבִיטִי אִלָּמָא
10 מַחֲמִיכִי:.

מִן עַם חֵלֶף מִדְּבִי: כְּסִימְלִי: מִן עַם חֵלֶף
מִדְּ אִלָּמָא הַנַּעֲבַד. מִן: לֹא עֲשִׂיכָא אֲבִי מִן,
וּמִדְּ אִלָּמָא. לֹא לִי כְּאִסְמִיחָא אֵם כְּפִסְחָא
15 מַחֲמִיכִי: אִלָּא כְּאִיחָא שְׁחִיחָא חֵסֶם מִדְּ
אִלָּמָא פִּסְחָא חֶבֶד הַנָּחָא הַחֵלֶף הַחֵלֶף מַחֲמִיכִי. חֶבֶד
וְזִיחָא מִן נִכָּא לִי הַנַּעֲבַד מִסְחָא חֵלֶף הַחֵלֶף
אִלָּמָא אֲחִיפְּרִיחָא הַחֵלֶף לִי. חֶבֶד אֲחִיפְּרִיחָא עֲבַד:
אֲבִי..

מַעֲדִיכָא לִי אֲדִיחָא הַחֵלֶף לֹא אֲחִיפְּרִיחָא, נִפְסָא
20 כְּאִקָּא. אִלָּא חֵד חֲטִינָא אֲבִי. מִן. חֵסֶם
הַחֵלֶף אֲדִיחָא: הַחֵלֶף לֹא מִסָּא וְזִיחָא
הַחֵלֶף נִדְּ לְבִיטִי. הַחֵלֶף בְּחֵלֶף מַחֲמִיכִי.
אֲבִי הַחֵלֶף אֲחִיפְּרִיחָא מִסָּא הַחֵלֶף. חֶבֶד לֹא
25 כְּהִי אֲחִיפְּרִיחָא וְזִיחָא חֵלֶף כְּפִסְחָא. אִלָּא
לֹא חֵלֶף נִכָּא חֵלֶף כְּהִי. חֶבֶד לֹא חֵסֶם
חֵלֶף מִסְחָא מַחֲמִיכִי:.

מַחֲמִיכִי הַחֵלֶף לְבִיטִי אֲחִיפְּרִיחָא. חֶבֶד מַחֲמִיכִי לִמְ
עֲלִיכָא חֶבֶד נַעֲבַד. מִן: מַחֲמִיכִי חֵלֶף מִסְחָא הַחֵלֶף
לְבִיטִי. חֶבֶד מַחֲמִיכִי אֲחִיפְּרִיחָא חֵלֶף חֵלֶף
30 הַחֵלֶף הַחֵלֶף לִמְ חֶבֶד מַחֲמִיכִי. מִן. עֲלִיכָא

והיזקא דכד לטא חבא דכחא : עבדא
אחא דנחבא דלש דכא נטא חבא
דכא. אכא, דנחבא דכא דנחבא
דכא דנחבא אכא :

5 דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא :

10 דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא :

אכא דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
15 דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא :

דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
20 דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא :

דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
25 דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא :

דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
30 דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא דנחבא דכא : דנחבא דכא
דנחבא דכא :

בְּיָמָא עֲנִיָּא דְּפֻלְסָא מִכְּאָנָא דְּבִהְיָא בְּהַ אֲשֵׁי
 כְּאִתְּבִי: מ". בְּיָמָא בְּהַ מְבַרְכֵּיהֶּא דְּזִינְטָא: לְכֵּאנָא
 דְּמִלְּיָא כְּאִתְּבִי מִינְטָא: הוֹמִינְטָא דְּמִינְטָא, בְּהַ בְּיָמָא
 לְכֵּאנָא: דְּלָא נִשְׁתַּכְּזִי אֶפְסִי מִן דְּפֻלְסָא אֲשֵׁי,:
 5 הִנְטָא מְבַרְכֵּיהֶּא בְּהַ וְהִנְטָא: אֵלָא דְּכִפְלֵלָא בְּיָמָא:
 מִלְּיָא דְּכֵּא לְכִפְלֵלָא מִעֲפִי מִינְטָא, מִינְטָא דְּכֵּא בְּהַ.
 הַלְּכֵּי, כְּאִתְּבִי מִינְטָא אֲשֵׁי מִינְטָא: בְּיָמָא בְּהַ
 דְּכֵּא בְּהַ עֲנִיָּא: מ". בְּהַ אֲנָא דְּכֵּא לְכֵּי בְּיָמָא
 דְּשִׁלְּמָא:.

10 דְּכֵּא מִינְטָא דְּהַ בְּהַ דְּלִיפְּסִי דְּכֵּא דְּכֵּא
 מִינְטָא דְּכֵּא דְּכֵּא. אֲנָא דְּכֵּא דְּכֵּא
 לְכֵּא מִינְטָא לְכֵּא:.

עֲנִיָּא מִינְטָא בְּהַ מִינְטָא: מ". דְּכֵּא דְּכֵּא
 דְּכֵּא בְּהַ מִינְטָא. מִלְּיָא דְּכֵּא לְכֵּא
 15 דְּכֵּא מִינְטָא לְכֵּא מִינְטָא: בְּהַ מִינְטָא:
 לְכֵּא מִינְטָא אֲנָא דְּכֵּא: מ". מִלְּיָא דְּכֵּא
 פִּתְּקָא אֲנָא דְּכֵּא: בְּהַ מִינְטָא לְכֵּא
 דְּכֵּא לְכֵּא מִינְטָא:.

30 r°. הִנְטָא מִינְטָא לְכֵּא: * דְּכֵּא אֲנָא דְּכֵּא: אֲנָא: מ".

20 בְּיָמָא אֲנָא דְּכֵּא מִינְטָא, דְּכֵּא מִינְטָא:
 הִלְכֵּי אֲנָא לְכֵּא דְּכֵּא: דְּכֵּא דְּכֵּא לְכֵּא
 פִּתְּקָא בְּכֵּא מִינְטָא: אֲנָא מִינְטָא
 דְּכֵּא לְכֵּא דְּכֵּא מִינְטָא: מִינְטָא לְכֵּא
 מִינְטָא וְהִלְכֵּי. מִלְּיָא דְּכֵּא דְּכֵּא מִינְטָא

25 הִנְטָא מִינְטָא אֲנָא דְּכֵּא לְכֵּא
 לְכֵּא מִינְטָא לְכֵּא מִינְטָא: אֲנָא אֲשֵׁי
 מִינְטָא מִינְטָא: מ". אֲנָא דְּכֵּא מִינְטָא.
 בְּיָמָא דְּכֵּא מִינְטָא מִינְטָא. בְּיָמָא מִינְטָא
 מִינְטָא: דְּלָא מִינְטָא לְכֵּא מִינְטָא

30 לְכֵּא מִינְטָא. אֲנָא בְּהַ מִינְטָא אֲנָא דְּכֵּא
 דְּכֵּא: בְּהַ אֲנָא מִינְטָא דְּכֵּא: בְּהַ

[illegible]

¹ Sic in utroque cod.; textus mancus.

אִיזֵי אֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוִיתָ לָּהֶם. הִנֵּה אֲנִי הֵבִיא
 אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 וְהִנֵּה אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּכֶם כְּכֹל אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּחְתֶּם. לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי
 5 הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּכֶם. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם
 הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ
 10 אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּכֶם. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם
 הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ
 15 אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּכֶם. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם
 הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ
 20 אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּכֶם. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם
 הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ
 25 אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּכֶם. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם
 הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ
 30 אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּכֶם. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם
 מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי הֵבִיא אֶתְכֶם אֶלְכֶם
 הַיָּמָּה הַזֶּה. כִּי לֹא יָדַעְתֶּם מִלְּפָנֶיךָ

והחבטתו וזרם הנחלל ינעם רחוקא :: זכא
 וזר אנה לו: "ח. אשהכל וזכר רב חן זכא
 ולבטא וזר אנה לו. * מר אכז: רנך אנה. סבבס. 26
 לעאלא כרובתה מרמבזטא. בר משה: דל
 5 מביא מר אנה ולמס רבצטא אכזע לחזר.
 חרסא למסא מביא שבי מרנח וזר אנה.
 כזעטת רנך מרסא להט מלס נסוסא: אסר,
 כרורחוט בר אכז: מר אנה חז, "ח. רנך אנה
 הארד רמס מרס רלמחלט מלס מרנח אנה ::
 10 סא אכז אנה הארד מרמבזטא חלל מרמבזטא
 חרס רמס כחטס, כלד מרמבזטא. סאכזס מרסא
 מרמבזטא לה מר חן מרסא: אלס רממזא מר
 חטא הארד חלס, מרסא רמס נמזא כחטס
 לל מרנח מרסא: דלס כחטס רנך להטת. סבב ארד
 15 חל חטס, ולסא דלס חלס למס.
 אנה אנה נמס מרסא. "ח. לל אכז כזא האלסא:
 אנה חלסא מרמבזטא סבבסא: אלס מרסא. בר
 מרסא רנך אנה מרמבזטא. אלס חז
 אכז כזא האלסא: אכז מרסא למ האנה לארס
 20 וזר אנה סלס לר. הנלס מרסא רמסא, חלס
 וזר למס הארד מרסא סבב. מר אנה רממזא
 מרסא כזא נמס. "ח. למ רנח אנה למ למס
 רמסא אנה חלס אנה מרמבזטא אנה
 רממבזטא וזרס. אנה אנה מרסא רממבזטא
 25 וזרס ::
 חלסא מרסא אנה, פרסא: סלסא אשהכל
 מר מרסא האלסא. סאכזס מרסא אנה חלסא
 חל פרסא אנה רממבזטא רמסא ללסא.
 סלסא אלס אשהכל לל מרסא מרסא למ וסרס
 30 רמסא מרסא. מרסא אנה ונחא אנה מרמבזטא
 רממבזטא סבב פרסא. סלסא אנה וזרס

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

[illegible]

¹ Hic L in marg., noster in textu : מללאס ארזי קו השלים
בדרכא למצוא חילוק . במל המעורר נקרא את הנושא כחידה
כך מצאנו באמנותיהם .

מִן. דָּאָר כְּמִדָּה מְעַבְדָּה מְלִילָה מְקַדָּה לְמִן.
 בַּל מִן דְּהַלְבָרָה. הַיְהוּדִים הִשְׁמִיטוּ חֵמֶה, וְכֵן
 הַעֲבָד מִמֶּנּוּ ::

הַחֵמֶה לְ עוֹשֵׂה, מְמַנֵּה מִן: מִן. כֵּן; דְּהַלְבָרָה
 5 מְעַבְדָּה מִן בַּל מְלִילָה מְקַדָּה רָאָה לְבַל מִן: 5
 אָר וְקָד מִנְהָא מְבַל. וְהָיָה אָר מִן אָר מִן
 הָיָה :: הַבְּיָד נִכְרִי אֵין: דְּאֵין מְעַבְדָּה מִן
 וְקָד: בַּל לְעַבְדָּה לְ מִן בְּמִדָּה דְּהַלְבָרָה מְלִילָה
 הַיְהוּדִים לְמִן וְקָד. הַיְהוּדִים הַיְהוּדִים הַיְהוּדִים
 10 לְ מִן: בַּל מְמַנֵּה מִן מְמַנֵּה מְמַנֵּה מִן
 לְמִן לְמִן: הַלְבָרָה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 הַלְבָרָה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 אֵין מִן: מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 15 לְ מִן מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 הַיְהוּדִים מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 20 הַיְהוּדִים מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 אֵין מִן מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 חֵמֶה לְ: מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 25 מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 אֵין מִן מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה
 חֵמֶה לְמִן מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה מְמַנֵּה

מִן. דָּאָר כְּמִדָּה מְעַבְדָּה מְלִילָה מְקַדָּה לְמִן.
 בַּל מִן דְּהַלְבָרָה. הַיְהוּדִים הִשְׁמִיטוּ חֵמֶה, וְכֵן
 הַעֲבָד מִמֶּנּוּ ::

כח; * רפואה אברהם למסר למהרר. לחולל זקוק.

כלל אחר: כח; רב-עצם קטן.

מיד חשב: זה אינו מד לי, קבלה: מ."

משה בן יוסף הכהן מלכות ישראל

5. פחדים מהם אנחנו העולם למי. הנה חלל והסתה

כחלק מן המחקר : מדיניות כלכלית

١٠ كذا : في كذا كذا كذا

לצרכיך היום. חתום לי היום שבת, רב

מנהל לר מרד קוני קאניק מרדל, קאניק

10 הגד הלא בשם מרס: לא ע"א חלום, מהל

דער ברייף פארטאגט א גוטע באשרייבונג. דער שרייבער

1. Kamal die : Kheo Kheuo Khe

עצמו. ה' איז א זונען בבעהות אביו:

حقیقی حقیقی کمال لکھنا: "۔ اکتا۔

ከገረገረ ስለሆነ ፡፡ ምንም ዓይነት ጥራት አለውም 15

ἡ ἀποστολή καὶ ἡ ἐκκλησία: "ἵνα."

[illegible]

מִי הַלְבַּחְתָּהּ הַמִּתְבָּרָא הַזֶּה. וְהִם מִתְבָּרָא לֵי

היה זהב; והיה זהב כי היתה זהב, והיא זהב

20 הלא יהיו חסדא אגודא. לא יתו צדקא דהורא

האני מברך: רבנו משה אהרן הכהן. משה

[illegible]

جے فلفل سے، حق کا پتہ ملے گا جے سیدک

בביתך השמחה: וכתו במסכתא. הלכא מאתא

25. ክርስቲያን ሕይወት ሕይወት ሕይወት

הוא נשאל על ידי השר: "האם אתה יכול להגיד לי מה אתה חושב על הנושא הזה?"

הנהגתו של המנהל

אלמא :: מכלל דלכא לא זזת מרגא אלמא.

[illegible]

∴ ማሳሰቢያው ተገቢ ሆኖ [K] ማረጋገጥ ይገባል።

¹ L : الحجرات.

אבנא דאללא¹ אדמו, נענ"ב אבדמו, עלמא
 נא אדמו אדמו, נענ"ב אבדמו, אלמא
 נענ"ב אבדמו

אשפדמו דב נלמא מרמא נב פלדמו: מ"
 5 אשפדמו, נלמא דמא דמא דמא דמא
 נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב
 אבדמו: נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו.
 אבדמו נלמא דמא דמא דמא. נענ"ב
 דב נלמא נענ"ב אבדמו

נלמא מרמא דעלמא: מ". אבדמו דב
 10 אבדמו: אבדמו אבדמו. נענ"ב אבדמו.
 נענ"ב אבדמו. אבדמו דמא, נענ"ב אבדמו.
 דב נענ"ב אבדמו דמא נענ"ב אבדמו.
 מ; דמא דמא: דמא נענ"ב אבדמו, נענ"ב
 15 דמא: מ". אבדמו דמא נענ"ב אבדמו, נענ"ב
 נענ"ב אבדמו. דמא דמא דמא דמא דמא
 אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו.
 דמא דמא דמא דמא דמא דמא.
 דמא דמא דמא דמא דמא דמא.
 20 דמא דמא דמא דמא דמא דמא.
 דמא דמא דמא דמא דמא דמא.
 דמא דמא דמא דמא דמא דמא.
 דמא דמא דמא דמא דמא דמא.

נלמא * דמא דמא דמא דמא דמא דמא.
 נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב
 25 נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב
 אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו.
 אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו.
 אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו.
 אבדמו. נענ"ב אבדמו. נענ"ב אבדמו.

¹ L : אבדמו, et sic plerumque.

וכי: אהיה רחוק כלל מ, כביעה
 נחמ: חג מוא כחמא חמ אהיה:.
 נחמ אהיה אהיה חל חמ חכא * חמ. " 21 r.
 חב ללללל חמ חמ אהיה: לחא חב
 5 אהיה חב ח חמ: חמ חמ חמ חמ
 לחמ. חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חב: חמ חמ חמ: ח חמ חמ חמ
 חמ, חמ חמ חמ; חמ חמ חמ חמ
 חמ. חב ח; חב חמ חמ חמ חמ
 10 אהיה: חמ חמ חמ חב חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ:

::: :::

חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 ח, אהיה חמ. " חמ חמ חמ חמ חמ
 15 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 20 חמ חמ: חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 25 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 30 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ
 חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ חמ

המלך אבנך מן המלך. ויהי מן המלך לך.
 והמלך המלך המלך המלך; לך מן המלך
 הלא מן המלך מן. והמלך המלך המלך.
 אבנך המלך מן המלך: והמלך המלך.
 5 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 והמלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 והמלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.

✠ ✠ ✠

10 והמלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 והמלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 לך המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 15 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.

מן המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 והמלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 20 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 * המלך המלך המלך המלך המלך המלך.

20 v°.

המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 25 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 30 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.
 המלך המלך המלך המלך המלך המלך.

- גאלל דגלל אר לל. רכמל וול גאל מרל גל
 גרל. מר דל ארל: גל: מ". ארל דל
 ברללל. מלללל ברללל. מללללל
 מללללל גל בר דל. בר בר בר בר
 5 גללללל ללללל: מ; רללל גרל בר בר: 5
 ארל בר בר ארללל ברלל מרל: * רלל ברלל בר
 ארלל מרלל אל ברלל מרל. מר ברלל מרל:
 בר ברלל מרל. ברלל גל בר ארל
 רללל: בר. ברלל בר ארלללל:
 10 מר דל בר בר: מ". מללל בר: בר ברלל
 ברלל מללל ברלל:
 ברלל ברלל מללל מרל. מ". ארל ברלל מר דל
 בר ארללל ברלל ארללל: ברלל
 ברלל בר: מרל ברלל ברלל. בר ברלל ארל
 15 ברלל מלללל ברלללל ברללללל
 ברלללל. ברלל גלל ברלללללל: ברלל
 ברללל ארל: ארללל ברללל, ברללל ברללל
 ברללל ברלללללללל ברללללל: ברללל
 בר ברלללללל ברלל ברלל:
 20 ברללל ברללללללללללללללללל
 ברלל ברללללללללללללללללל
 ברללל. ברלל: ארלל ברללל. אל ברל
 ברללללללללללל: ברלל ברלל ברלללללל.
 ברלל מרלל ברללל ברלללל: ברללללל
 25 ללללל: ברללללללללללללללללל
 ארלללללללללללל: מ". ברלל ברלללללללללללל
 ארלללללללללללל: ברלל ברלללללללללללל
 ברללללללללללללללללל. ארלל ברלל ברלל
 ללללללללל⁷ ברללללל¹. ארללללללללללל
 30 ברללללללללללללללללל: ברלל ברלל

¹ L om.

[illegible]

כעז, שביהא. הלמבד הזביהא דהאָק:
 הכזא עטא שביז מרר האבדמ, מעא אל
 אלמא האזכז: בתאבא אהמעא. אבזי מו,
 אפזר הכעזא אבזומ, למ. לזא: האָק
 5 מלכא מלמא למ. למבדא: כאהאָק
 נכהדבדא. מ". מתמ הכסלמ אלמא אהאָק,
 דזכר מכלמ. אפזר חזמא סאמז בתאבא מרר
 דמא סאמזא. מתמ האבדמ נחמ אבדמ למ.
 ב אפלא מתמ הכסלמא אהאָק, חפז מכלמ.
 10 למא דפזר מרר למ למא. מ". הכזמא האבדמ,
 אבדמ מרר מרר. דמאבא כזמ מכלמ
 ככזי מרר למ. אלמא כז מכלמא אהאָק
 כאבדמ. מרר מרראבא מכלמ מרר
 אכא כז חלמ פזמ בתאבא. אפזר אבדמ למ
 15 כאבדמ אהמעא מרר: אלמא מכלמ
 מכלמ סאמזא מכלמ ככזי לממכא
 דמא:

19 r°. אלמא דמ אבדמ. מרר * מכלמ. מ": מכלמ
 דלכ מכלמא מרר דמאבא ככזי מכלמא.
 20 חלמ אלמא מרר חפז. מכלמ דמ מרר לממכא
 דמא אבדמ לממכא מכלמא חלמ דכזמא מרר
 מלכא מכלמא אפזר אלמא. מ; האבזי האבדמ
 אכא אבדמ מכלמא מכלמא דמאבא אבדמ.
 סאמזא מכלמאבא דלכ פזא: מכלמ דמז כז
 25 אכא מכלמאבא: ב ל אפזר כז מכלמא
 מכלמאבא מכלמא לממכא מכלמא¹ אפזר מכלמ
 דמאבא מכלמאבא. אלמא לממכא מכלמא
 נחמ לממכא אלמאבא האבדמ:
 דמז לז אבזי מכלמא מכלמא לממכא. מ". ב

¹ L et cod. alius : לממכא.

ערעא שטאלא לערנען שטענדיג לערנען: "מ".
 אהענדעא דומבא דע: דע ערעא שטענדיג נעכע:
 מ; ליע דערעא. מאל דע, מאלעא נעמט דעמא:
 אהענדעא, דעמא: מאל דעמא נעמט דעמא: "מ".
 5 נעמט דעמא אהענדעא. דעמא ליע דעמא
 ערעא דע: נעמט מאל דעמא:
 נעמט דעמא דעמא נעמט דעמא נעמט: "מ". מאל
 דעמא נעמט דעמא * מאל דעמא ליע אהענדעא, דעמא
 נעמט: אהענדעא דעמא מאלעא מאלעא
 10 לערנען ערעא דעמא נעמט דעמא נעמט
 דעמא דעמא: מאל דעמא לערנען דעמא דעמא
 דעמא מאלעא דעמא נעמט דעמא. ערעא
 לערנען דעמא דעמא דעמא: מאל דעמא
 לערנען דעמא דעמא:
 15 מאל דעמא נעמט דעמא דעמא אהענדעא:
 "מ". מאל דעמא דעמא דעמא דעמא נעמט
 לערנען: מאל דעמא אהענדעא: "מ". ערעא
 דעמא דעמא דעמא. מאל דעמא, נעמט
 נעמט. נעמט אהענדעא, נעמט. נעמט אהענדעא,
 20 מאל דעמא. מאלעא דעמא נעמט דעמא. מאל
 דעמא דעמא דעמא. אהענדעא, ערעא דעמא
 7 נעמט: דעמא אהענדעא, נעמט דעמא דעמא
 לערנען. מאל אהענדעא, דעמא דעמא דעמא
 דעמא דעמא: מאלעא נעמט דעמא דעמא
 25 לערנען דעמא. נעמט דעמא דעמא. לערנען
 דעמא נעמט ערעא לערנען דעמא נעמט:
 אהענדעא דעמא מאלעא נעמט דעמא. לערנען
 דעמא דעמא: לערנען דעמא דעמא. מאל
 מאלעא נעמט. אהענדעא דעמא דעמא. מאל

¹ L : נעמט.

שמות: מ". שתא חליתא: הלשם זיא אבסא.
שם שמות: ב רחמ כה שלחא: סב חיה
כה שםא ∴

[illegible]

10 אלהים כבוד וברכה לך אלהים : "מ. מ.
המלך, בשר ודם.

[illegible]

¹ L : ഗാലക്.

20 מִדָּבָר מִן; וְהַמִּינִיָּה בַּמִּלָּה: "וְ". לְבַחֲהֶם הַזֶּה:
 וְהַמִּינִיָּה אֲחֻמִּים לְבָרָה. וְהַמִּינִיָּה הַזֶּה בַּמִּלָּה
 הַזֶּה: אֲחֻמִּים מִן; הַלָּה מִן, אֲחֻמִּים הַזֶּה בַּמִּלָּה.
 וְהַמִּינִיָּה הַזֶּה בַּמִּלָּה וְהַמִּינִיָּה הַזֶּה בַּמִּלָּה
 וְהַמִּינִיָּה הַזֶּה: "וְ". הַזֶּה בַּמִּלָּה בַּמִּלָּה
 25 וְהַמִּינִיָּה: "וְ". וְהַמִּינִיָּה הַזֶּה, בַּמִּלָּה הַזֶּה
 וְהַמִּינִיָּה בַּמִּלָּה אֲחֻמִּים. "וְ". לְבַחֲהֶם אֲחֻמִּים
 וְהַמִּינִיָּה הַזֶּה:

לחננו כה נקרא לנחמנו היום: כה אנו

30

רחל אהרן מחלל מרה. כל עד משה. חלמה
 לעל מחלל מרה. משה בן מן, הארץ פללה
 רחמה אבא לאלמא דהוה בן חלמה. מחלל
 אבא בלעל. משה אבא דאחא חיהא אבא
 5 חלמה. בלעל מחלל. משה למה. משה
 רחל דהוה בלעל מחלל דהוה לעל. רחל
 בלעל דהוה בלעל מחלל משה משה משה
 רחל אבא. כל לעל. בן משה כל עד עד
 משה. הארץ מן הארץ למה. משה. משה
 10 לעל דהוה אהרן דהוה למה. הארץ מן. משה למה.
 משה בן לעל אבא משה משה. משה למה
 מן, משה בלעל דהוה אבא, הארץ.
 פללה: מן. לפללה משה, בלעל דהוה משה,
 פללה מן. רחל בלעל: מן. בלעל חלמה
 15 בלעל מחלל מרה. בן משה בלעל מחלל
 משה. רחל משה אבא. מן. רחל מן
 למשה משה משה משה למה. משה משה
 מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 20 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 25 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.
 30 משה מן. משה מן. משה מן. משה מן. משה מן.

כארבעל: "נ. גי חלה עתה האשה בך.
 נביא לחיזק חס אבנא: נבואה לחיזק
 אשה: נבואה לחיזק. נבואה לחיזק
 נבואה לחיזק. נבואה לחיזק. נבואה לחיזק.

17 r. * האנליפולא לא סמך מנהגא דמא * נסבא⁵

מִתְּחִילָה. וְכֵן, הִתְחַלְתִּי לְבַרְרָא חֲסִידָא דְּהַמְדָּקָא.
בְּרַחֲמֵי אֱלֹהִים וְלֹא וְכֵן אֶמְשַׁבֵּחַ וְנִתְּנָא אֲדָבָר.
וְנִתְּנָא עֲבָדָא. וְכֵן אֶמְשַׁבֵּחַ וְנִתְּנָא אֲדָבָר.
אֲבָרָא דְּהַלְלָא בְּרַחֲמֵי אֱלֹהִים וְנִתְּנָא אֲדָבָר.

¹⁰ נחמיה בן חכניאל : וְהָיָה כִּשְׁלֹשֶׁת עָשָׂר יוֹם

מקום זהו יבנה ביתו. אברהם ופלוס נגד
לפיכך חתנו וזהו. הנני מקים בך אלמא זיו
לשון: מכלל דהיה מקום. ואף הנהגה
ואחרי כן אלמא למלאכה אחת. ואף מ,

[illegible]

מאזאא אפתי: מאב נאבא אעבאא כאזא
נאבאא ::

[illegible]

20 ከገረገረው በኋላ ለገረገረው ለገረገረው ለገረገረው ለገረገረው

בְּהַאֲדָתוֹ שֶׁנִּתְחַבֵּר לַחֲכָאֵל לְהַבְהִיא מֶ, : חֲפֵל
וְהַרְבֵּהוּ. וְחַד כְּתִיבָא אֶפְרַיִם חֲבֵרָא וְהָבָה
אֲחִישֵׁרַי מַבְרִיא וְהָבָה חֲבֵרָא מִסִּיחִי : חֲפֵל הַגְּמֵר
מִסָּא אֵיךְ אֵיךְ בְּגִמְרָה : מֶ. בְּ הַגְּמֵר מִסִּיחִי לְעִלְמָא

הלכותיה רחוקה: והחלום קצתו מענין. 25

הַחַיִּים מִתְּקֵה. וְהַנִּבְרָא הַזֶּה הַלֵּלְךָ אֵלֵינוּ. וְכַמֵּנָה לְעַמְּךָ
אֱלֹהֵינוּ בְּלֵעַמְּךָ מִקְדָּשְׁךָ וְחַלְלֵהוּ. וְלִשְׁמֵךְ מִתְּקֵה אֵלֵינוּ
כְּחֵלֵנוּ. וְהַיָּה חַלְּלֵהוּ חַיִּים מִתְּקֵה. הַלֵּל אֵלֵינוּ לְעַמְּךָ
וְהַחַיִּים מִתְּקֵה מִתְּקֵה וְחַלְלֵהוּ ::

המלכות: חב: מ". כל מ, המעלה בא. כתוב 30

¹ L: ᠠᠳᠤ ᠠᠨᠤ ᠤᠯᠤᠰ.

5
 10
 15
 20
 25

[illegible]

האבות, :: סלל הארץ הוועט באהא. מ". לא דין
 מלך לעל לעל אהמס. סלל לעל מ; דעס
 אהמס מוס מוס. ארץ הוועט באהא. מ;
 הארץ לעלל אהמס. מ; הארץ מוס לא לעל
 5 סלל מוס דעס אהמס: סלל לעל מוס דעס.
 אהמס סלל ארץ הוועט. מ". סלל דעס מוס אהמס
 אהמס הארץ אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 הוועט הארץ אהמס אהמס. מ; הארץ:
 10 אהמס: מוס אהמס אהמס. מוס, אהמס סלל: דעס
 סלל לעלל לעלל לעלל. אהמס אהמס סלל.
 אהמס דעס לעלל לעלל לעלל לעלל לעלל לעלל
 סלל אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 15 אהמס אהמס * אהמס לעל אהמס אהמס: האמס
 אהמס לעל אהמס. מ". אהמס אהמס אהמס
 הוועט אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 20 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 25 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 30 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס
 אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס אהמס

לפיכך: ושלם כהנא כהנא
 עבדא. עבדא כל כהנא עבדא כהנא.
 15 ר. עבד כהנא עבדא: עבדא * עבדא דהנא.
 עבדא עבדא דהנא. עבדא עבדא עבדא
 5 כהנא. עבדא עבדא עבדא.
 עבדא עבדא עבדא עבדא: עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא: עבדא עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 10 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 15 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 20 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 25 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 30 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא
 עבדא עבדא עבדא עבדא. עבדא עבדא

הַפֶּלֶא אֲבִיחֶמֶת, הַלֵּל הַיָּחִיד הַכֹּהֵן הַמְּשֻׁלָּח.
 אֵל לֹא בִּיחֻד אֲבִי לֵאמֹר הַיָּחִיד :: וְהַיָּחִיד אֲבִיחֶמֶת
 הַפֶּלֶא כֹהֵן וְהַיָּחִיד הַמְּשֻׁלָּח. עַד אֲבִי חֵם הַיָּחִיד
 אֲבִיחֶמֶת כֹּהֵן עֲדָה. הַיָּחִיד חֵם הַיָּחִיד עֲדָה כֹהֵן ::
 הַיָּחִיד חֵם אֲבִיחֶמֶת הַפֶּלֶא. הַיָּחִיד אֲבִי
 הַיָּחִיד הַמְּשֻׁלָּח הַיָּחִיד אֲבִיחֶמֶת. אֲבִי חֵם
 הַיָּחִיד. בִּי הַיָּחִיד הַפֶּלֶא הַיָּחִיד הַמְּשֻׁלָּח ::
 הַיָּחִיד הַיָּחִיד אֲבִיחֶמֶת. הַיָּחִיד חֵם, הַיָּחִיד
 הַיָּחִיד חֵם הַיָּחִיד: הַיָּחִיד חֵם הַיָּחִיד. בִּי
 לֹא אֲבִיחֶמֶת הַיָּחִיד הַיָּחִיד חֵם הַיָּחִיד חֵם
 10 עֲבִיחֶמֶת ::

הַיָּחִיד לֹא אֲבִיחֶמֶת. חֵם. אֲבִי חֵם הַיָּחִיד
 חֵם. הַיָּחִיד חֵם הַיָּחִיד: הַיָּחִיד חֵם
 הַיָּחִיד חֵם ::

15

:: כ ::

חֵם אֲבִיחֶמֶת הַיָּחִיד הַיָּחִיד חֵם. חֵם.
 הַיָּחִיד הַיָּחִיד חֵם: לֹא אֲבִיחֶמֶת
 עֲבִיחֶמֶת הַיָּחִיד. חֵם. הַיָּחִיד חֵם חֵם
 חֵם חֵם לֹא אֲבִיחֶמֶת. אֲבִיחֶמֶת
 20 הַיָּחִיד חֵם: חֵם חֵם חֵם חֵם
 חֵם חֵם הַיָּחִיד חֵם חֵם: חֵם
 חֵם חֵם. לֹא חֵם חֵם חֵם חֵם
 אֲבִיחֶמֶת חֵם חֵם. חֵם חֵם חֵם חֵם
 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם
 25 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם
 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם
 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם
 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם
 30 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם
 חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם חֵם

[illegible][illegible]

15 מכלל נאמא. מ". כח כפזא רלביא אדא
 כמאדבדמ דודא. בל לא כמאדבדמ אדא כמאדבדמ.
 מרבה לאדבדמ כח פזא ודא. רפוב כמאדבדמ
 אדא אדבדמ. מ". מכלל נא: כמא רלביא
 מכלל לנדא רלביא כמא רלביא.

[illegible]

* ארבעה קרא. "ו". ארבעה עשרה חקרא בחבדא.
חלד דלא חדל נשבה מנה פגמא דזוטא.
נאכלא מידי וקרא. אנכי יליזי, אכאמי
פגמא דאיליא דאפקא. דקרא מהח

¹ Alius cod. : om̃iū.

העלם רחוק ומעל :: אמתא אחרת האקפולא
 ונח עזא מחפז: הוירקא לאקא עבד: דל
 נח האבחה, ונח עזא הוירקא כחלפא
 נחבב כאילת הבהב. בנח דנח לאמא
 5 מרמא נפיש: כחל דלח עבד הוירקא אסמח
 לבחלח: אקא דנח אספולא דלח מחבבא ::
 חל חלמא אילת דעז, כחל נחבבא לנבב.
 אה לבחב: מ". עבדא. אקא ונח דנבבא
 הוירקא. הוירקא. מחבבא. אקא דנח חלמא.
 10 אהאקא הוירקא. עקא מחבבא :: הלבחא: מ".
 חלח. חלח חלפאח: אקא חמא חלח. חלח
 חקא בחלח, חבבאח ::
 נחבב אבבא חקא: מ". אבבא חלח לבבבא
 כחל דנחא האספולא נבבבאח דנחבבא
 15 אהחא: חלחא ל חבבא נחבבא ודנבבא
 מנח חבבא. חלחא דנחא חבבא
 דנבבבא אהחא חבבא דנחבבא: האחא
 דנחא אקא חבבא לבחבא חבבא: מ; דנחא
 20 בחבב. חלחא ל חבבא דנחבבא: מ; דנחא
 אהחא חבבא: ¹

¹ Add. cod. : מ. חבבא מנח לבחבא חבבא. Quod indicat seq. explicationem de 40 diebus ei quae est de baptismo Iohannis praeponendam esse.

[illegible]

12 r°. * אלהי אבינו אלהי אברהם יצחק ויעקב

באברהם אבינו, ביעקב אבינו, ביהושע אבינו:

במשה אבינו, בנח אבינו, בנח אבינו:

האברהם. ביהושע אבינו.

5 אלהי אברהם אלהי יצחק אלהי יעקב

יהושע אבינו. ביהושע אבינו.

אברהם.

בה אלהי אברהם אלהי יצחק אלהי יעקב

יהושע אבינו: ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

10 לתל אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

יהושע אבינו: אלהי אברהם אלהי יצחק אלהי יעקב

אברהם אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

יהושע אבינו: ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

יהושע אבינו: אלהי יצחק אלהי יעקב.

15 ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו: ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

20 ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו: ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

25 ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו, ביהושע אבינו, ביהושע אבינו

ביהושע אבינו.

¹ Cod. noster : אלהי.

כחַסְדֵּי הַחַיִּים :: הַבְּלִיָּה הַזֵּאת הַבְּרָכָה וְקָדָשׁ.
 מ". הַבְּלִיָּה הַזֵּאת מִן הַבְּרָכָה הַזֵּאת הַבְּרָכָה כְּמִשְׁכָּל
 הַמִּזְבֵּחַ :: לְמַעַן הַבְּרָכָה הַזֵּאת, כִּי הִיא לְמַעַן
 אֵין כְּמִשְׁכָּל :: הִיא לְמַעַן הַבְּרָכָה הַזֵּאת :: הַבְּרָכָה
 5 כְּחַסְדֵּי הַחַיִּים. מ". מִלֵּךְ הַיָּם הַבְּרָכָה וְקָדָשׁ :: הַבְּרָכָה
 חַסְדֵּי הַחַיִּים :: הַבְּרָכָה הַזֵּאת לְמַעַן הַבְּרָכָה
 הַבְּרָכָה מִן הַבְּרָכָה :: הַבְּרָכָה הַזֵּאת לְמַעַן
 הַבְּרָכָה. מ". מִלֵּךְ הַיָּם הַבְּרָכָה מִן הַבְּרָכָה
 הַבְּרָכָה הַזֵּאת לְמַעַן הַבְּרָכָה :: הַבְּרָכָה
 הַבְּרָכָה הַזֵּאת לְמַעַן הַבְּרָכָה :: הַבְּרָכָה
 10 הַבְּרָכָה הַזֵּאת לְמַעַן הַבְּרָכָה :: הַבְּרָכָה
 הַבְּרָכָה הַזֵּאת לְמַעַן הַבְּרָכָה :: הַבְּרָכָה

עֲלֵה לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה הַזֵּאת ::

[illegible]

¹ L et alius codd. : ~~ma~~.

מבטל. ויפסד חכא בך מביטל: ברכא
 לפקדא דתעא: בך אשפדחא אלפ העהתא.
 מ"א אפ וזנא מך אבזי חל מוכא מ"ה דמכ
 מוהבטל דמכא בלגה למכא. בך מ"ה דלמכא
 5 להו מ"ה דמכא מוכה למכא. לפקדא מ,
 לז מוכא ומוכא. דפסדא זכא דמכא
 דמכא. אפ דאפ מוכא אבזי: דלגה דמכא
 כמ כמכא כמכא נל. מוכא אבזי: מוכא
 מכ מוכא אבזי, דמכא דמכא: מוכא כמכא
 10 מוכא מוכא מוכא מוכא מוכא מוכא
 מוכא מוכא. מוכא מוכא מוכא מוכא
 מוכא מוכא. מוכא מוכא מוכא מוכא
 דמכא מוכא מוכא מוכא ::

:: מ ::

15 להו מוכא מוכא ומוכא. מ"א. אשפדחא חל
 מוכא מוכא מוכא :: מוכא מוכא מוכא
 מוכא ::

:: מ ::

לאהזא מוכא מוכא מוכא: מוכא
 20 אבזי מוכא :: מוכא מוכא מוכא מוכא
 מוכא מוכא: מוכא מוכא מוכא מוכא ::

:: מ ::

זכא אבזי לז מוכא מוכא: מוכא מוכא חל מוכא
 9 v. מוכא מוכא. מ"א. ברכא לזכא מוכא * דמכא
 25 דמכא מוכא מוכא מוכא: מוכא מוכא מוכא
 מוכא מוכא, בך לז מוכא מוכא מוכא
 מוכא מוכא מוכא מוכא: בך מוכא
 דמכא מוכא ::

:: מ ::

30 לבז מוכא מוכא מוכא מוכא, אבזי
 מוכא: מוכא מוכא מוכא מוכא:

- האשהוהוה האשהוה הלבשהוה האשהוה. מ
החלל הניד לביעהוה אשהוה, אשהוה מוה האשהוה
למ הנידוהוה למ. מוה מוה; האשהוה מוה נכא: הנהו
והוה ללכא: הנהוה ללכא הנהוה. מ. נכא
5 ללכא הנהוה ווהוה כה נכא מוה האשהוה
למ. הנהוה ללכא אשהוה הנהוה ללכא
הנהוה הנהוה. מוה מוה האשהוה
הנהוהוהוה הנהוהוה. מוה
הנהוה ללכא הנהוהוה. מ. ללכא הנהוהוה:
10 ללכא הנהוהוה מוה הנהוה מוהוה חנהוה
אשהוהוהוה ללכא מוה. ללכא ללכא:
הנהוהוה מוה, הנהוה כהוהוהוהוה
ענהוה חל מוה: ללכא מוה מוה האשהוה
אשהוהוהוה: מוה מוהוה מוה חל ווהוה.
15 חנהוה מוה חנהוה ללכא חנהוה: האשהוה אשהוה
ללכא: הנהוה ווהוה ללכא הנהוה. הנהוה
ללכא. מ. * הנהוה ללכא הנהוה ללכא
הנהוהוה אשהוה חנהוה חנהוה. מוה
הנהוה ללכא ללכא חנהוהוה חנהוהוה:
20 חנהוה. מוה ללכא חנהוה חנהוה. מ.
חנהוה ללכא חנהוה. חנהוה חנהוה חנהוה
חנהוה. חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
ללכא חנהוה. מ. חנהוה חנהוה חנהוה
25 חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
חנהוה ללכא חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
30 חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה
חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה חנהוה

[illegible][illegible]

¹ Alius cod. : حنة.

וְלַחֲסִידָא אַשְׁמִידָא לָא זִיגָא לְמִתְעָא: אַלָּא מִלֵּן
 חֲלִיסְתָּא דְּרִיטָא מִזֵּן בְּיָא לְשִׁידָא. דְּאִבְהִיטָא,
 אִפְלִיגְתָּא וְהִפְלִיגְתָּא לְשִׁידָא וְלִלְכָלָא. וְכִי
 מִלֵּן. מִזֵּן בְּיָא, דְּאִבְהִיטָא אִפְלִיגְתָּא. דְּאִבְהִיטָא בְּ
 מִזֵּן מִזֵּן בְּיָא לְשִׁידָא וְכִי מִזֵּן בְּיָא: חֲלִיסְתָּא
 אִשְׁמִידָא חֲלִיסְתָּא. מִזֵּן אִבְהִיטָא דְּאִבְהִיטָא.
 אִשְׁמִידָא וְכִי מִזֵּן אִבְהִיטָא לְשִׁידָא לְשִׁידָא.
 אִשְׁמִידָא מִזֵּן לְאִבְהִיטָא מִזֵּן דְּאִבְהִיטָא * כְּדִי
 לְאִשְׁמִידָא. מִזֵּן לְאִבְהִיטָא מִזֵּן. וְכִי מִזֵּן
 מִלֵּן. אִבְהִיטָא לְאִבְהִיטָא חֲלִיסְתָּא, דְּאִבְהִיטָא
 דְּאִבְהִיטָא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא:

⋮ ב ⋮

אִשְׁמִידָא דְּאִבְהִיטָא חֲלִיסְתָּא: חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. דְּאִבְהִיטָא. חֲלִיסְתָּא
 אִשְׁמִידָא לְשִׁידָא מִזֵּן חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא לְשִׁידָא.
 מ. מִזֵּן חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא בְּ אִבְהִיטָא. אִשְׁמִידָא לְשִׁידָא
 מִזֵּן. דְּאִבְהִיטָא חֲלִיסְתָּא: חֲלִיסְתָּא לְשִׁידָא
 אִבְהִיטָא: מִזֵּן חֲלִיסְתָּא בְּ אִבְהִיטָא. חֲלִיסְתָּא
 דְּאִבְהִיטָא חֲלִיסְתָּא. דְּאִבְהִיטָא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. מ. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא

בְּ לְאִבְהִיטָא:

חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא: חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא
 חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא חֲלִיסְתָּא. חֲלִיסְתָּא

- ג' נ'ל' נ'ב'ק: ד'ל' מ'ז'ק' א'ש'פ'ק'א'נ'א' ל'נ'פ'א'
 א'ל'מ'א'. א'פ'ל'ק' ב'ח'כ' מ'ס'ב'ל'א'. ה'ק'ל'א' כ'ז'נ'א'
 ה'כ'ז'א' א'ח'מ'ל'ד'. ז'ח'ג' ל'ב'ח'א' א'ח'ז'נ'א' ה'כ'ח'ל'א'
 א'ח'ל'י'ק' נ'ק'ק' ח'ל' ח'ד'ח'א': ד'ל'א' מ'ז'ק' א'ב'ח'ח'א' ::
 5 ה'א'ח'ל' ל'ח'ז'נ' מ'ח'ז'א' ד'נ'ל' ה'ח'ז'ח'א' ה'ז'ח'א'. מ'.
 א'ח'ז'נ' ח'ז'נ' מ'ח'ז'א' נ'ק'א' מ'מ'א' ה'א'ל'י'ק'. ה'ז'ח'א'
 ל'מ'ח' ח'ז'נ' ו'ח'א': א'ח'ז'א' ד'ח'ז'א' מ'ז'ק' א'נ'פ':
 ה'ח'ל'ד' א'ל'י'ק' א'כ'ז' ח'ז': ד'א'ל'י'ק' ו'ח'ס' ל'מ'א'ח'א'
 ד'ח'מ' ח'ז'. נ'ל'מ' א'ח'ז' ד'מ'ל'א' ע'ב'ד' ה'א'ח'ז'ח'א'.
 10 * 6 * * מ'ח'ז'ח'א' מ'ח'ז' ח'ל' ל' מ'מ'ח'ח'א': א'ח'ז'א'
 ד'ח'ז'ח'א' מ'מ'ח'א' ל'מ'ח'ח'א'. מ'מ'ח'ח'א' נ'ל'מ' ח'ז'נ'
 נ'ק'א' ל'מ'ח'ד' א'ח'ז'ח'ח'א'. א'ח'ז'א' ד'מ'ח' ח'ז'נ'
 ה'א'ח'ז'א' ל'מ'ח'ד' ח'ז'ח'א' ה'ח'ז'ח'א'. מ'ח'ח'א' ד'ח'נ' נ'ל'מ'
 ח'ל'ל' מ'ח'ז'ח'א': א'ח'ז'א' ד'ח'ז'ח'א' א'ח'ז'ח'ח'א'.
 15 ל'ח'ל'א': א'ח'ז'א' ד'ל'א' נ'ע'ב'ח'א' ח'ז'נ' א'ח'ז'ח'א'
 א'ח'ז'א' ל'ח'ז'ח'א': ל'ח'ז'ח'א' ד'ח'ז'ח'א' ל'א'ל'מ':
 ח'ז'נ' מ'ח'ז'ח'א' ח', ד'ח'ז'ח'א' ד'ח'ז'ח'א'. ח'ד' ח'ח' נ'ל'מ'
 מ'ח'ז'ח'א' ח'ז'נ' ג' מ'ח'ז'א' ד'ל'א': ח'ז'נ' מ'ח'ז'ח'
 מ'ח' מ'ח'ז'ח'א' מ'ח'ז'א' מ'ח'ז'ח'א' ל'א'ח'ז' ח'ז'
 20 ח'ל'ל' מ'ח'ז'ח'א'. א'כ'ז' מ'מ'א': נ'פ'ח' מ'ח'ז'ח'א'
 מ'מ'א' ה'א'ל'י'ק' מ'ח'ז'ח'א' מ'ח'ז'ח'א' א'ל' מ'ח'ז'ח'א'
 ה'א'ח'ז'ח'א': ח'ד' ח'ח'ח'א' מ'ח'ז'ח'א'. מ'ח'ז'ח'א' ד'ח'ז'ח'א' ל'מ'ח'
 ה'ל'מ'ח'ח'א': נ'ל'מ' מ'ח'ז'ח'א' א'ח'ז'ח'א': ח'ל'ל'
 ד'ח'ז'ח'א'. מ'ח'ז'ח'א' א'ח'ז' ח'ז'נ' ו'ח'א' ח'ז'ח'א' מ'ח'ז'ח'א':
 25 א'ח'ז' ד'א'כ'ז' ו'ח'ז'א' מ'מ'א' ה'א'ל'י'ק' ::
 מ'מ'ח'ח'א' ד'ח'ל'א' ג' מ'ח'ז'ח'א' ח'ח'ח'א', ח'ח'ח'א'
 מ'ז'ק' ח'ח'ח'א' א'ח'ז'א'. ה'ח'ז'ח'א' א'ח'ז'א'. ה'ח'ז'ח'א'
 ח'ח'ח'א' ח'ל'ל'א' א'ח'ז'ח'א' ח'ח'ח'א' ח'ח'ח'א'.
 מ'. ח'ל' מ'ח'ז'א' מ'מ'ח'ח'א' ד'ח'ז'ח'א' ח'ל'ל'. מ'ח'ז'ח'א' ל'
 30 מ'מ'ח'ח'א' ד'ח'ל'א' ג' מ'ח'ז'ח'א' א'ח'ז'ח'א' מ'ח'ז'ח'א'.
 מ'ז'ק' ח'ח' מ'ח'ז'ח'א'. ד'ל'א' מ'ח'ז'ח'א' מ'ז'ק' ח'ח' ד'ח'ז'ח'א'.

לַאֲמֵתָא דְּמִיָּתָא. אֲנִי לִי דִלֵּה חַד
 מִיָּתָא דְּמִיָּתָא דְּמִיָּתָא, מִיָּתָא: אֲלֵךְ
 חַד מִיָּתָא דְּמִיָּתָא. לִי מִיָּתָא
 לִי מִיָּתָא כִּי דִלֵּה: מִיָּתָא דִּלֵּה דִלֵּה
 5 כִּי דִלֵּה מִיָּתָא. מ". נִלְיָה דִלֵּה מִיָּתָא
 אֲלֵךְ דְּמִיָּתָא חַד: חַד אֲנִי מִיָּתָא
 דְּמִיָּתָא אֲנִי מִיָּתָא כִּי דִלֵּה מִיָּתָא
 6 פ. מִיָּתָא חַד מִיָּתָא¹ אֲנִי * דְּמִיָּתָא מִיָּתָא:
 מִיָּתָא אֲנִי מִיָּתָא דִלֵּה מִיָּתָא מִיָּתָא
 10 דִלֵּה מִיָּתָא. מ". אֲנִי אֲנִי מִיָּתָא
 מִיָּתָא דְּמִיָּתָא מִיָּתָא לִי מִיָּתָא:
 מִיָּתָא מִיָּתָא חַד לִי מִיָּתָא: לִי מִיָּתָא
 אֲלֵךְ מִיָּתָא, מ". אֲנִי מִיָּתָא אֲנִי
 15 מִיָּתָא חַד מִיָּתָא. מ". אֲנִי מִיָּתָא:
 לִי אֲנִי מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא
 מ". מ". אֲנִי מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא:
 אֲנִי מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא, מ". חַד
 אֲנִי מִיָּתָא מִיָּתָא מ". חַד לִי מִיָּתָא
 20 מִיָּתָא מִיָּתָא: מִיָּתָא, מִיָּתָא מִיָּתָא
 לִי מִיָּתָא: חַד מִיָּתָא מִיָּתָא: מִיָּתָא
 מִיָּתָא לִי מִיָּתָא מִיָּתָא. מִיָּתָא מִיָּתָא:
 מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא
 25 מִיָּתָא מִיָּתָא; מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא
 מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא:
 מִיָּתָא מִיָּתָא: חַד מִיָּתָא מִיָּתָא:
 אֲלֵךְ אֲנִי מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא
 מִיָּתָא מִיָּתָא. מִיָּתָא מִיָּתָא מִיָּתָא
 מ". מ". חַד מִיָּתָא מִיָּתָא, מִיָּתָא.

¹ L add. : Kōfuso.

מִשְׁמַעֲתָהּ הָאֵתְּוּ שִׁמְשָׁא: הָאֵתְּוּ מִלֵּל הָאֵתְּוּ
 אֵתְּוּ. מִלֵּל מִלֵּל הָאֵתְּוּ לִפְתָּא הָאֵתְּוּ מִלֵּל
 מִלֵּל. מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל לֵּל: אֵתְּוּ
 הָאֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל. אֵתְּוּ מִלֵּל
 הָאֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 5 מִלֵּל. * אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל. מ. "אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ
 10 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל. מ. "אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 15 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 20 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 25 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל
 מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל

¹ L in marg.; noster in textu addit: אֵתְּוּ מִלֵּל מִלֵּל.

י"ד 4 * מן המהדורות: * האם נחלקה המהדורה לחלק

[illegible]

הכסף הזה למי? כלל כסף כזה

החלטה. אברהם הראובני הארכידוכס הסביר

למכל חפצא נחלדבא אודבא נכחיה ::

המלאכה והמחנה המבוקש בלילה.

جس کا خدا کا بڑا مل کا قافلہ: منہ ہم جھجھکی

[illegible]

חזקתה האשכנזית: מחלוקת לדת ולמנהג

המלך נאם כי הלה חסידך נאדא. מ. 10

אמנם: לא בלבד התלמוד אלא גם מזה מזה

האברהם נהא נח אללה הכסעא. אלא הנמק גמא

د د ځان. ځانګړتیاوې : د ځانګړتیاوې : د ځانګړتیاوې

אשרו האדם למנוח: אלא ויחיה אדם

מנחם בן פסחא מ; דכל פזא: מאתמ חל ארזא 15

החמיוכם בשר אשכולא :: מ; דהם האנכי ארבע

תלמוד: לא נחזיק לחלק. אבן שמש: חזק

כדו לחתו אדוק אסבג וטפמא רבנא אף

משה ואלקנאם, האלמא. בן משה ולקנא

20 אֲבִיחֵלֶכֶּה חֲתָנָה: חֲבִלָּה בָּהּ לֵשׁ מַלְאָכָה

מלך. יצחק אבינו שמענו כח המלכות: יצ,

لذلم كان كذا كذا: كذا كذا: كذا كذا: فتعد:

[illegible]

අපි කැපවී සිටිමු.

25 לחיבה לכלים ולחם אהבה: אהבה נהנה

השילוח והגלות מהעם הזה למס: חמא

הנני מודה לך מכל וכל. חסדך גדול

אשר, הנהא אברהם אבינו

ה'תשנ"ב זכר וזכר. מ"א. ארץ זבת חלב וסוכה

30 حد متين كن من هيكه : بعد لا لحد من هيكه

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

❖ ❖ ❖

וְהָיָה אִתְּךָ עִי בְּךָ עֲבָדָה לְבָבִי. מ". כַּעַם הָיָה
הַמִּשְׁכָּן. הַלְוִי וְהַלְוִי. כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד
הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
כִּי כִּי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
5 הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
אִתְּךָ הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַמִּשְׁכָּן הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי

כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
10 הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַמִּשְׁכָּן

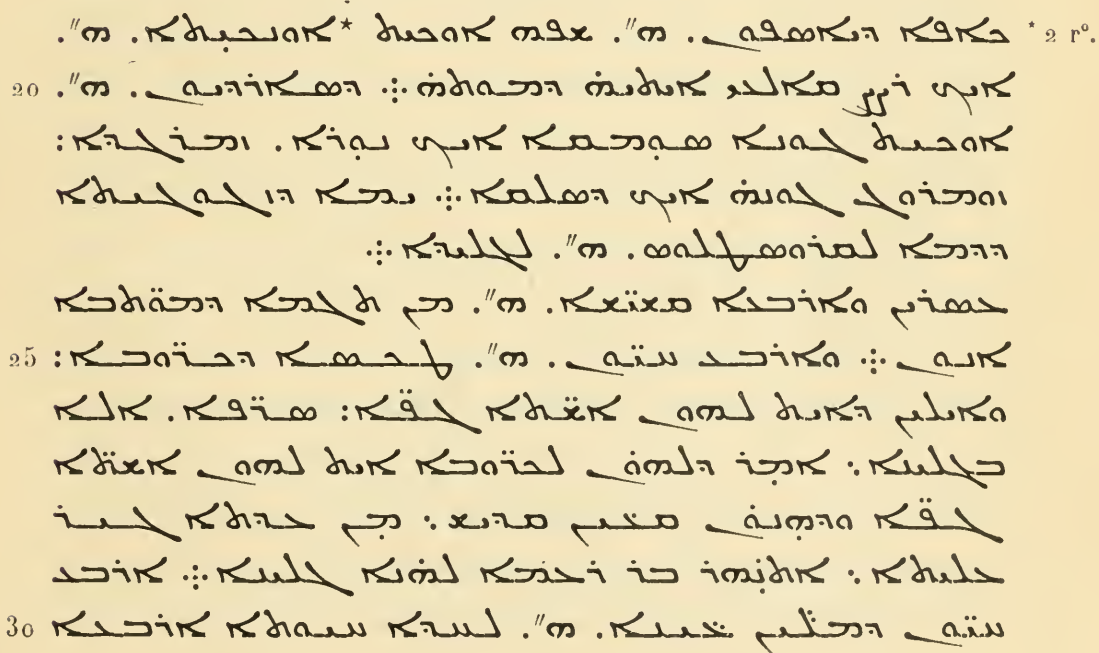
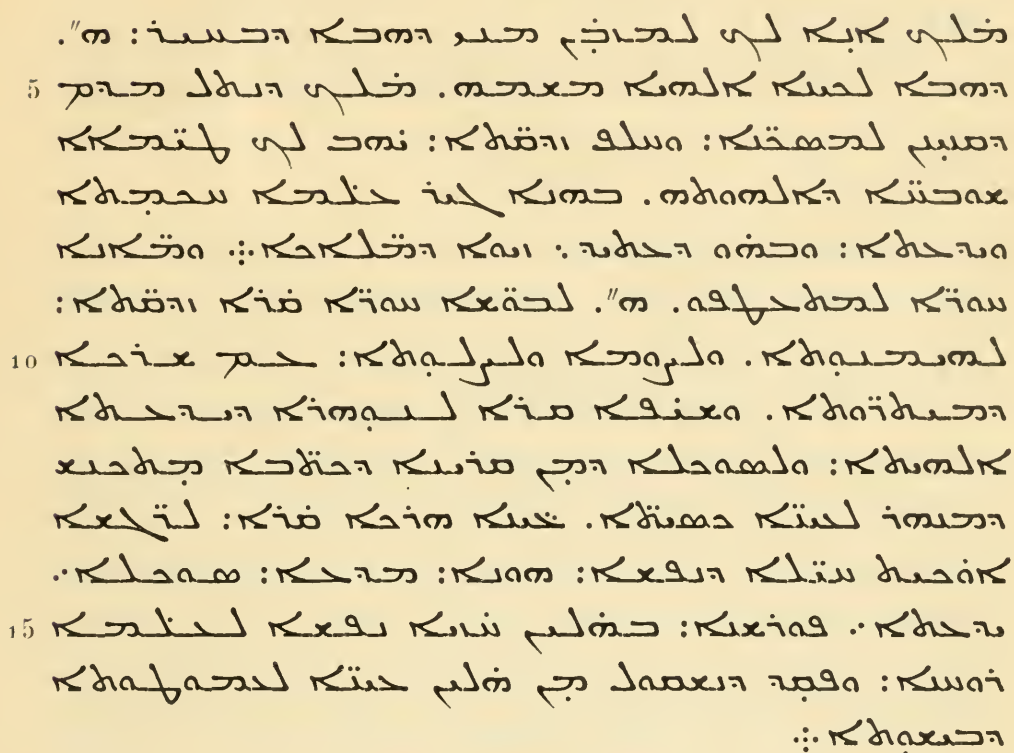
בְּבִימָה¹ הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
15 הַמִּשְׁכָּן הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי

שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
20 הַמִּשְׁכָּן הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי

כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַמִּשְׁכָּן הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
25 הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַמִּשְׁכָּן הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי

כִּי שֶׁשָּׁמַע מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
30 הַמִּשְׁכָּן הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי
הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי מִיָּד הַלְוִי

¹ Cod. noster : שֶׁשָּׁמַע. — ² Sic codd.

מַחֲלֵל בְּלֵהָא דְאִלְמָא. מ". מַחֲלֵל מַחֲלֵהָא ..
 מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 לְבַחֲבָא. מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא:
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא. בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא.
 5 בְּלֵהָא בְּלֵהָא ..

לְבַחֲבָא בְּלֵהָא לְבַחֲבָא לְבַחֲבָא. מ". בְּלֵהָא
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא. בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא.
 אִתְּמַר בְּלֵהָא ..

בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 10 בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא. אִתְּמַר בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 לְבַחֲבָא. מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא:
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא ..

בְּלֵהָא בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 לְבַחֲבָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 15 בְּלֵהָא בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא, בְּלֵהָא בְּלֵהָא: בְּלֵהָא, בְּלֵהָא.
 בְּלֵהָא, בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא: מַחֲלֵל בְּלֵהָא
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא. אִתְּמַר, בְּלֵהָא בְּלֵהָא:

מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 20 בְּלֵהָא: בְּלֵהָא, בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא לְבַחֲבָא
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא: מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא.
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא, וְלֵהָא בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 לְבַחֲבָא בְּלֵהָא: וְלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 לְבַחֲבָא: אִתְּמַר בְּלֵהָא בְּלֵהָא: מַחֲלֵל

בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא לְבַחֲבָא בְּלֵהָא:
 25 בְּלֵהָא, אִתְּמַר בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא: אִתְּמַר בְּלֵהָא. מ". בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 אִתְּמַר בְּלֵהָא בְּלֵהָא: מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא
 אִתְּמַר .. מַחֲלֵל בְּלֵהָא בְּלֵהָא. מ".

בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא: אִתְּמַר
 30 בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא: מַחֲלֵל בְּלֵהָא
 בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא בְּלֵהָא ..

לאלמא חד נפחבין לאלמא דנחבוס
 חתאא בן ארמא דלמס דנאס. חד
 מלכ חרין ארמבין מן חלל
 דמרתא: למאן דן בן חמכא
 5 דמכ לן חרין נאס. מרין חרין
 חרין חלל.

חרין חרין דנחבין למאן דאחבין ארמא:
 ארמא חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 דלמס דנאס ארמבין חרין חרין חרין חרין
 10 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 15 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 20 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 25 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין
 חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין חרין

praeterea, cum apographum nostrum paginas antiqui codicis non referat, paginas cod. Londinensis in editione notavimus. Uterque codex nihil fere discriminis habet : commentarium in Apocalypsim ego contuli, commentarios in Actus et, maxima ex parte, commentarios in Epistulas contulit I.-B. Chabot; variae lectiones inventae sunt perpaucae et saepius nullius momenti; uterque etiam adnotatas habet in margine aliquot lectiones « ex alio codice », quas retulimus.

Ex his commentariis nihil hucusque prodiit praeter testimonia Hippolyti (in Apoc., VIII, 8, 12; IX, 2, 3, 15; XI, 2-12; XX, 2-3) quae edidit Dr. John Gwynn in opere inscripto *Hippolytus and his Heads against Caius* (in *Hermathena*, vol. VI [Dublin, 1888], p. 397-418; vol. VII [1890], p. 137-150); et postea recepta sunt a Bonwetsch et Achelis in libro inscripto *Hippolytus Werke* (Leipzig, 1897).

I. S.

Kal. Aug. A. D. MDCCCXC.

PRAEFATIO.

Commentarios Dionysii bar Šalibi in Apocalypsim, Actus Apostolorum et septem Catholicas Epistulas, nunc publici iuris facimus; quibus commentarios in Epistulas Paulinas mox addere in votis habemus.

Isti commentarii non fusiores sunt, ut commentarii in Evangelia; neque omnes voces aut sententias explanant, sed tantum loca selecta et difficiliora. Rationem profert ipse Dionysius, scilicet: pauciores fuisse auctores antiquos qui horum Novi Testamenti librorum explicationem tradiderint. Hoc magni sui operis exegetici complementum sub finem vitae scripsit auctor, cum iam sedem metropolitanam Amidensem teneret (1166-1171). Non tanti faciendos esse ultimos commentarios quanti sunt ceteri ingenue fatemur, quamvis utilitate non omnino careant.

Codices quibus nostri commentarii continentur, in publicis Europae bibliothecis asservati, sunt:

Londini, in Mus. Brit., add. 7185¹;

Oxonii, cod. Bodl. orient. 560²;

Berolini, cod. syr. 181 (Sachau 238)³;

qui tres saeculo circiter xv^o exarati sunt.

Exstat nunc Hierosolymis, in monasterio Syrorum Iacobitarum, codex in Mesopotamia anno Graecorum 1712 (Chr. 1401) exaratus, e quo apographum, anno 1904 sumptum, in nostram possessionem venit. Ad fidem huius apographi textum tradimus, servato tamen ordine codicis Londinensis; nam in cod. Hierosolymitano epistolae Paulinae epistulis catholicis praepositae sunt;

¹ ROSEN et FORSHALL. *Catalog. cod.*, sub n° XLIV. — ² PAYNE SMITH, *Cat. cod. syriac.*, n° 132 (p. 415). — ³ SACHAU. *Verzeichniss der Syrischen Handschr.*, p. 594.

SEP - 9 1942

CORPUS
SCRIPTORUM CHRISTIANORUM ORIENTALIIUM

CURANTIBUS

I.-B. CHABOT, I. GUIDI
H. HYVERNAT, B. GARRA DE VAUX

SCRIPTORES SYRI

TEXTUS

SERIES SECUNDA — TOMUS CI

DIONYSIUS BAR ṢALĪBĪ

IN APOCALYPSIM, ACTUS ET EPISTULAS CATHOLICAS

EDIDIT I. SEDLACEK

PARISIIS

E TYPOGRAPHEO REIPUBLICAE

CAROLUS POUSSIELGUE, BIBLIOPOLA

15, RUE CASSETTE, 15

LIPSIÆ : OTTO HARRASSOWITZ

MDCCCXC

SCRIPTORES SYRI

SERIES SECUNDA — TOMUS CI

DIONYSIUS BAR ŞALĪBĪ

IN APOCALYPSIM, ACTUS ET EPISTULAS CATHOLICAS

m # 11974
)

Dionysius bar Salibi.

PONTIFICAL INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK CRESCENT
TORONTO-5, CANADA

11974.

